

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra středoevropských studií

Bakalářská práce

Eva Fořtová

**Slovensko-česká mezijazyková homonymie – lexikální analýza na
bázi Slovensko-českého slovníku (U-Ž)**

Slovak-Czech interlingual homonymy – lexical analysis on the base of
Slovak-Czech dictionary (U-Ž)

Praha 2014

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Mira Nábělková, Csc.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 25. srpna 2014

Eva Fořtová
Jméno a příjmení

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Mire Nábělkové, Csc., za pomoc, odborné rady, ochotu a čas, který mi věnovala při zpracování této bakalářské práce.

Abstrakt:

Tématem bakalářské práce je slovensko-česká mezijazyková homonymie, tedy téma, kterému bylo doposud ve slovenské a české lingvistice věnováno jen málo pozornosti. Stěžejní část práce tvoří zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym zpracovaný na bázi Slovensko-českého slovníku v rozsahu písmen U-Ž. Práce je rozdělena do dvou částí. Úvodní, teoretická část, se obecněji zabývá lexikologií a teorií homonymie, mezijazykové homonymie a jiných paradigmatických vztahů lexikálních jednotek. Druhá, slovníková část, se věnuje zásadám při zpracování slovníku, dále jsou podrobněji rozebrány některé zjevů, které vystupovaly jako problematické při sestavování zrcadlového slovníku slovensko-českých mezijazykových homonym.

Abstract:

The subject of the thesis is the interlingual homonymy between Slovak and Czech, which is a topic that has been paid little attention by the Slovak and Czech linguistics. The fundamental part of the thesis is represented by a mirror dictionary of Slovak and Czech interlingual homonyms, based on The Slovak-Czech dictionary ranging from the letter U to Ž. The thesis is divided into two parts. The first, theoretical part is concentrated more generally on the lexicology and the theory of homonymy, interlingual homonymy, and other paradigmatical relations between lexical units. The second, lexical part is devoted to the principles of making a dictionary; next, it analyses some of the phenomenons that showed up as problematic while making the mirror dictionary of the Slovak-Czech interlingual homonyms.

Klíčová slova:

čeština, slovenština, slovensko-česká lexikální konfrontace, homonymie, mezijazyková homonymie, lexikologie, slovník mezijazykových homonym

Key words:

Czech, Slovak, Czech-Slovak lexical confrontation, homonymy, interlingual homonymy, lexicology, dictionary of interlingual homonyms

Obsah

1 ÚVOD	7
2 TEORETICKÁ ČÁST	11
2.1 Srovnávací lexikologie v rámci lexikologických disciplín	11
2.1.1 Lexikografické zpracování slovní zásoby.....	13
2.2 Paradigmatické vztahy lexikálních jednotek	15
2.2.1 Homonymie.....	16
2.2.2 Polysémie.....	19
2.2.3 Paronymie.....	20
2.3 Mezijazyková homonymie	21
2.3.1 Vymezení pojmu mezijazyková homonymie.....	21
2.3.2 Mezijazyková homonymie v slovensko-české konfrontaci.....	22
2.3.3 Klasifikace mezijazykové homonymie.....	24
2.3.4 Zachycení mezijazykové homonymie v dvojjazyčné lexikografii.....	25
3 SLOVNÍKOVÁ ČÁST	34
3.1 Zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym	34
3.1.1 Zásady zpracování slovníku	34
3.1.2 Princip výstavby slovníkového hesla.....	34
3.1.3 Typy mezijazykové homonymie zachycené v zrcadlovém slovníku...39	
3.1.4 Jevy nezachycené v zrcadlovém slovníku.....	44
3.2 Česko-slovenská/slovensko-česká mezijazyková homonymie s přítomností grafémů <i>ä</i> a <i>ě</i> v grafické podobě lexémů	46
3.2.1 Grafémy <i>ä</i> a <i>ě</i> ve slovenském a českém pravopisu.....	47
4 ZÁVĚR	57
5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ODBORNÝCH PRAMENŮ	59
6 SEZNAM PŘÍLOH	63
PŘÍLOHA	I

1 Úvod

Slovenský jazyk a český jazyk jsou dva jazyky, které se řadí mezi západoslovanské větve jazyků. Vyvíjely se současně, vedle sebe, proto jsou si velice blízké svou strukturou. Mezi oběma jazyky najdeme mnoho společného a zároveň odlišného. Každý má svou minulost i budoucnost. Tím, jak se slovenština a čeština vyvíjely ve vzájemném kontaktu, byly do jisté míry navzájem ovlivňovány a mnoho lingvistických prvků různých jazykových rovin, zejména lexikálních prostředků, proniklo do jazyka druhého. V současnosti, především po událostech z devadesátých let 20. století, kdy se vývoj češtiny a slovenštiny více osamostatnil po rozpadu Československé federativní republiky, stojí tyto dva jazyky vedle sebe sice stále blízce, ale zvolna u jejich uživatelů začíná vznikat jistá bariéra – problémy se vzájemným porozuměním se začínají objevovat zejména u mladé generace. Na problémech v mezijazykové komunikaci se mohou podílet nejen formálně rozdílné (a při neznalosti druhého jazyka uživatelům neznámé) lexémy jako slovenské *atrament*, *tlačiareň* oproti českému *inkoust*, *tiskárna*, ale i formálně shodné nebo podobné lexémy s rozdílným významem, tzv. mezijazyková homonyma. S rozdílným významem tak fungují ve slovenštině a češtině např. lexémy *horký*, *kapusta*, *vedro* a mnoho jiných.

Předmětem této bakalářské práce je téma slovensko-českých mezijazykových homonym, tedy téma, jenž není slovenskými a českými jazykovědci příliš prozkoumáno. Existuje řada prací, které se na problematiku mezijazykových homonym v rámci slovanských jazyků zaměřují jak v teoretické, tak v praktické rovině – např. publikace Edvarda Lotka (polsko-česká mezijazyková homonymie), Josefa Vlčka (rusko-česká mezijazyková homonymie), či Marty Pančíkové (polsko-slovenská mezijazyková homonymie), ale nikdy nevznikla žádná komplexní studie o slovensko-české mezijazykové homonymii.

Mezijazyková homonymie je jazykovým jevem, se kterým se velice často setkáváme u příbuzných jazyků – dochází zde k odlišnému významu slov stejně nebo podobně znějících. Na základě mezijazykové homonymie dochází u lidí neznalých druhého jazyka, zejména u nerodilých mluvčích, k mnoha nedorozuměním v běžné komunikaci nebo i v překladu – často se význam daného

slova nepozná ani z kontextu. Pro úspěšnou slovensko-českou mezijazykovou komunikaci je ovšem nesmírně důležité, aby čeští a slovenští mluvčí měli alespoň malý přehled o některých mezijazykových homonymech a předcházelo se tak těmto komunikačním problémům. Proto se domnívám, a proto také vznikla tato práce, že zkoumání v oblasti slovensko-české mezijazykové homonymie je důležitou oblastí bádání ve sféře slovní zásoby slovenského a českého jazyka.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vytvořit slovník slovensko-českých mezijazykových homonym v rozsahu písmen U-Ž, který díky svému zrcadlovému zpracování přinese přehledné uspořádání abecedně seřazených mezijazykových homonym. Takové to slovníkové zpracování slovensko-české mezijazykové homonymie představuje v práci zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym v rozsahu písmen U-Ž, který byl zkoncipován na bázi slovensko-českých a česko-slovenských dvojjazyčných slovníků. Zpracování mezijazykové homonymie vychází ze slovenské strany, a tedy výchozím textem, slovníkem, se stal Slovensko-český slovník (Gašparíková – Kamiš, v druhém vydání z r. 1983). Druhým pramenem, ze kterého se vychází při zpracování zrcadlového slovníku, je akademický Česko-slovenský slovník z roku 1981. Po vzájemné konfrontaci těchto dvou slovníků vznikl zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym (omezený na písmena U-Ž), jehož cílem je ukázat, které lexémy vstupují na základě zpracování v překladových slovnících do mezijazykové homonymie. Zrcadlový slovník představuje přílohu bakalářské práce – mezijazyková homonymie zachycená v slovníku sloužila jako základ pro její teoretický i praktický opis v bakalářské práci.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické (slovníkové), s přílohou zrcadlového slovníku. První část, teoretická, opírající se o odborné texty, představuje problematiku mezijazykové homonymie v širším rámci teorie lexikologie jako nauky o lexikální zásobě. Soustředuje se zejména na otázku významových a formálně-významových vztahů lexikálních jednotek, na základní pojmy jako jsou homonymie, paronymie, otázku monosémie a polysémie, jejichž osvětlení je z hlediska zkoumání mezijazykové homonymie důležité. Vzhledem k významu lexikografického zpracování slovní zásoby srovnávaných jazyků při sledování mezijazykové homonymie, se věnuji také aplikované lexikologické disciplíně, lexikografii, zabývající se sestavováním

slovníků. Dále se v této části podává vymezení a klasifikace mezijazykové homonymie, s přehledem prací věnovaných slovensko-české a česko-slovenské mezijazykové homonymii, se soustředěním na zachycení mezijazykové homonymie ve druhém vydání diferenčního *Slovensko-českého, česko-slovenského slovníku rozdílných výrazů* Petra Nečase a Miroslava Kopeckého (1989).

Praktická část bakalářské práce přináší obraz tvorby zrcadlového slovníku a na konkrétních příkladech je charakterizována mezijazyková homonymie různého typu, která se v zrcadlovém slovníku objevuje – kromě úplných mezijazykových homonym, která se významově úplně liší a mají tudíž v druhém jazyku odlišné ekvivalenty (*vykapat'* (SJ) – *vykapat* (ČJ), *zbožie* (SJ) – *zboží* (ČJ)), představují se také částečná mezijazyková homonyma, která se vzájemně odlišují některým nebo některými ze svých významů (*úsek, varovný, všeobecný, vyhňa* (SJ) – *výheň* (ČJ)). Dalším typem jsou vícenásobná mezijazyková homonyma, kde do vztahu mezijazykové homonymie vstupuje na jedné i/nebo druhé straně více slov, vnitrojazykových homonym nebo paronym (*ustat'* ^{1,2} (SJ) – *ustat* (ČJ); *vytvorit'* ^{1,2} (SJ) – *vytvořit* (ČJ)). V menší kapitole se také osvětluje, proč některá z mezijazykových homonym nejsou ve slovníku zachycena. Tato část práce přináší i bližší pohled na vybrané konkrétní zajímavé i problematické mezijazykové lexikální jevy – samostatná kapitola je zaměřena na slovensko-česká mezijazyková homonyma (přesněji paronyma) s diferenčními grafémy *ä, ě*, která na bázi jejich uplatnění vstupují do vícenásobné mezijazykové homonymie (např. slovenské lexémy *väznica*¹, *väznica*² – české lexémy *věznice, vaznice*; slovenský lexém *vedro* – české lexémy *vědro, vedro*). Abychom lépe vysvětlili význam a fungování formálně shodných, významově odlišných lexémů, byly v práci využity české a slovenské výkladové slovníky, a také národní korpusy obou jazyků a paralelní korpusy – Paralelný slovensko-český korpus Slovenského národního korpusu a paralelní korpus InterCorp, jenž představuje součást Českého národního korpusu.

Práce si klade za cíl předložit problematiku slovensko-české mezijazykové homonymie v obecnějším pohledu spolu s přehledným zachycením slovensko-českých mezijazykových homonym (v stanoveném výřezu slovní zásoby) v zrcadlovém slovníku. Předloženými výsledky by měla posloužit k většímu

prohloubení a poznávání této problematiky, avšak také k uvědomnění si, že slovensko-česká mezijazyková homonymie představuje důležité téma nejen z hlediska lexikální konfrontace obou jazyků, ale také z hlediska úspěšné mezijazykové komunikace, osvojování si a vzájemného ovlivňování slovenské a české slovní zásoby.

2 Teoretická část

2.1 Srovnávací lexikologie v rámci lexikologických disciplín

Lexikologie je jednou z hlavních lingvistických disciplín, která zkoumá obsah, formu, funkci a užívání lexikální zásoby. Z tohoto důvodu je lexikologie jako taková považována za velmi důležitou pro celý jazykovědný systém. Etymologicky se lexikologie vztahuje k řeckému *lexikon biblion* slovník k *lexis* způsob řeči, výraz k *legein* sbírat, mluvit, říci + *-lógos* (Čejka, 1996, s. 32). Lexikologii lze chápat jako nauku o slovní zásobě (Sochrová, 2009, s. 42), nebo také podle Oľgy Orgoňové a Aleny Bohunické (2011, s. 18) jako disciplínu, která se zabývá výzkumem výrazů a pojmenování. Předmětem lexikologie je tedy lexikální zásoba obecně, kdy se zkoumá slovo jako základní lexikální jednotka, a vzájemné paradigmatické nebo syntagmatické vztahy mezi lexikálními jednotkami. „Lexikológia skúma slovnú zásobu z hľadiska významu slov ako jej základných jednotiek, ich pôvodu, miesta, ktoré zaujímajú a úlohy, ktorú zohrávajú“ (Sekaninová, 1993, s. 10).

Lexikologie se dělí z různých hledisk do několika subdisciplín, které se buď navzájem prolínají nebo doplňují – proto mezi lingvisty při klasifikaci lexikologických disciplín panuje názorová heterogenita. Podle Přemysla Hausera (1980, s. 7), jehož rozdělení chápe stejně i Viktor Jílek (2005), se v rámci lexikologie vyčleňují:

- sémaziologie, sémantika (nauka o významu)
- onomaziologie (nauka o pojmenování)
- frazeologie (nauka o frazeologických jednotkách)
- etymologie (nauka o původu slov)
- onomastika (nauka o vlastních jménech)
- lexikografie (nauka o slovníku)

Václav Cvrček (2010, s. 65) klasifikuje lexikologii do více skupin:

- lexikografie
- lexikální sémantika
- stylistika
- sociolingvistika

- psycholingvistika
- jazykový zeměpis
- dialektologie
- etymologie
- onomastika
- pragmatika

Slovenští autoři P. Ondrus, J. Horecký a J. Furdík (1980, s. 10–13) uvádějí tyto lexikologické disciplíny:

- sémantika, semaziológia
- derivatológia (náuka o tvorení slov)
- frazeológia
- terminológia
- lexikografia

Zvláštní disciplínu lexikologie představuje konfrontační, srovnávací lexikologie (ve slovenštině porovnávacia lexikológia), jejímž úkolem, jak sám název napovídá, je porovnávat dva a více jazyků z hlediska slovní zásoby. Čeština a slovenština jsou příbuzné jazyky, jejichž slovní zásoba (podobně jako mluvnická stavba) si je velmi podobná. Tento fakt nabádá o to více zkoumat vedle shod také odlišnosti ve slovní zásobě těchto dvou jazyků. Na odlišnosti ve slovní zásobě se speciálně zaměřuje kontrastivní lexikologie. Praktické uplatnění nachází srovnávací lexikologie při tvorbě dvojjazyčných slovníků.

Členění lexikologie tedy není v lexikologické literatuře jednotné, nicméně všichni výše zmínění autoři zařazují do této vědní disciplíny lexikografii, která se věnuje teoretické a praktické tvorbě při sestavování slovníků. Nicméně vztah mezi lexikologií a lexikografií není tak zřejmý, jak se může jevit. Autoři lexikografii zařazují pod lexikologii, čili by zde měl existovat vztah nadřazenosti (lexikologie) a podřazenosti (lexikografie), ale jejich vzájemný vztah je složitější. Opět ani zde lingvisté nejsou jednotní – shoda panuje pouze v tom, že obě dvě jazykovědné disciplíny jsou si navzájem blízké a dochází tak k jejich vzájemnému ovlivňování.

Bližší se vztahu mezi lexikologií a lexikografií věnuje Juraj Dolník ve své

monografii *Lexikológia* (2003). Podle něho jsou tyto dvě lingvistické disciplíny ve vzájemně závislém vztahu, protože lexikografie se opírá o lexikologické teorie a při tvorbě slovníků tyto poznatky zužitkovává, naopak lexikologie se při svých analýzách opírá o slovníkové zpracování jednotek. „Lexikografia sa považuje za aplikovaný úsek lingvistiky, ktorý má sice rovnaký predmet výskumu ako lexikológia, t.j. slovnú zásobu, ale rozsah jej opisu a výkladu je zvlášť v jednojazyčnom výkladovom slovníku širší, uplatňuje špecifickú metodiku a sleduje vzhľadom k užívateľom slovníkov špecifické ciele“ (Sekaninová, 1993, s. 20).

Juraj Dolník (2003, s. 217) vymezuje čtyři oblasti, které jsou pouze v kompetenci lexikografie, nikoliv lexikologie:

- opis funkcií (účelov) slovníkov, princípov vyvedených z lexikografickej histórie, ako aj vzťahov k iným teóriám
- teóriu organizácie lexikografickej práce
- teóriu lexikografického výskumu čiže výskumu zameraného na vytvorenie slovníkovej bázy, resp. lexikografického korpusu
- teóriu lexikografického opisu, zostavovania lexikografických textov, ako aj typológiu slovníkov

Součástí problematiky lexikografie představuje i otázka dvojjazyčné lexikografie, přinášející konfrontaci lexikálních systémů dvou jazyků.

2.1.1 Lexikografické zpracování slovní zásoby

Lexikografie je tedy lingvistickou disciplínou, jejíž hlavním předmětem je teoretická a praktická tvorba slovníků. Existuje mnoho typů jazykových slovníků, v nichž se obraz slovní zásoby podává osobitým způsobem. Slovníky se podle různých hledisek rozdělují do několika kategorií (slovníky výkladové, synonymické, antonymické, cizích slov, historické, nářečové, etymologické, dvojjazyčné aj.). Při zpracování bakalářské jsme vycházeli zejména z překladových a výkladových slovníků slovenského a českého jazyka.

Překladové slovníky, nebo-li slovníky dvojjazyčné a vícejazyčné, jsou slovníky, kde se ke slovům východiskového jazyka přiřazují překladové ekvivalenty cílového jazyka. „Zvláštním případem překladového slovníku je

diferenční slovník dvou blízkých jazyků“ (Hauser, 1980, s. 172). Diferenční slovník zachycuje pouze specifická slova, která jsou ve zpracovávaných jazycích odlišná. Typickým příkladem je *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů* od Jaroslava Nečase a Miloslava Kopeckého, z něhož též při zpracování práce čerpáme.

„Veľké výkladové slovníky sú fundamentálne lexikografické diela, ktoré poskytujú komplexné informácie o lexikálnej zásobe daného jazyka, a preto sú aj základnou informačnou oporou pri spracúvaní slovníkov ďalších typov“ (Dolník, 2003, s. 218).

Slovní zásoba slovenštiny je zpracována ve třech výkladových slovnících současného jazyka:

- Slovník slovenského jazyka (*SSJ*) (1959 – 1968)
- Krátky slovník slovenského jazyka (*KSSJ*) (1. vydání 1987, 4. upravené vydání 2003)
- Slovník současného slovenského jazyka (*SSSJ*) (doposud vydán ve dvou svazcích: A-G, 2006, H-L, 2011)

Českou slovní zásobu podávají zejména výkladové slovníky:

- Příruční slovník jazyka českého (*PSJČ*) (1935 – 1957)
- Slovník spisovného jazyka českého (*SSJČ*) (1960 – 1971)
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost (*SSČ*) (1. vydání 1978, 2., opravené a doplněné vydání 1994, 3., opravené vydání 2003; další, obsahově nezměněná vydání 2005, 2009, 2010, 2012)

Slovní zásoba slovenštiny a češtiny je zpracována také v dalších slovnících výše zmíněných kategorií, které představují důležité zdroje informací a pomoc při zkoumání různých lexikálních jevů.

V naší bakalářské práci zaměřené na problematiku slovensko-české mezijazykové homonymie, vycházíme ze zpracování slovní zásoby slovenštiny a češtiny v překladových dvojjazyčných slovnících, Slovensko-českém slovníku Ž. Gašparíkové a A. Kamiše (1. vydání 1967, 2. vydání 1983; SČS) a akademického Česko-slovenském slovníku (1. vydání 1979, 2. vydání 1981; ČSS). Po vzájemné konfrontaci těchto dvou slovníků vzniká jeden „zrcadlový

slovník“, který zachytává mezijazyková homonyma v rozsahu písmen U-Ž. Cílem sestavení zrcadlového slovníku je podat obraz toho, které konkrétní lexémy na základě existujícího lexikografického opisu v dvojjazyčných slovnících vystupují jako mezijazyková homonyma. V práci jde tedy o využití výsledků dvojjazyčné slovensko-české a česko-slovenské lexikografie – výsledkem není nový dvojjazyčný slovník, ale specifický zrcadlový slovník mezijazykové homonymie zkoncipovaný na základě dvou existujících dvojjazyčných slovníků.

2.2 Paradigmatické vztahy lexikálních jednotek

Při srovnávání slovní zásoby slovenštiny a češtiny v rámci lexikologického výzkumu i v lexikografickém zpracování je nezbytné vidět lexikální jednotky v jejich komplexnosti a ve vzájemných vztazích primárně v každém ze srovnávaných jazyků, a pak ve vzájemném srovnání.

Lexém, nebo-li lexikální jednotka představuje základní jednotku slovní zásoby jazyka. Tato jednotka má vlastní význam i funkci, může se skládat z jednoho (*matka, já, sedm*) nebo více grafických tvarů (*slaměná vdova, kyselina syrová, hladový jako vlk*), jinými slovy je buď jednoslovná nebo víceslovná. „Najpodstatnejšie črty lexémy sú: prirodzená celistvosť, tvarová ohybnosť a relatívna samostatnosť“ (Filozofické otázky jazykovedy, 1979, s. 27). Lexikální jednotka zahrnuje u ohebných slov všechny tvary téhož slova – celé paradigma (*skříň, skříně, skříni...*). Z hlediska významové členitosti mohou být slova jednovýznamová a vícevýznamová. Na základě své formy a významu vstupují lexikální jednotky do vztahů s jinými lexikálními jednotkami. „Mezi LJ jsou četné vztahy, jazykové vztahy externí, na základě kterých tyto jednotky vytvářejí skupiny, soubory jednotek a dílčí systémy“ (Filipec – Čermák, 1985, s. 128). U paradigmatických vztahů lexikálních jednotek se rozlišují vztahy významové a formálně-významové.

Významovým vztahům mezi lexikálními jednotkami se věnuje sémantika¹, lexikologická disciplína, jež především zkoumá věcné významy jazykových jednotek. Mezi nejčastěji zmiňované významové a formálně-významové vztahy v slovní zásobě patří antonymie, synonymie, polysémie, homonymie,

1 Za zakladatele této disciplíny je považován francouzský filolog Michel Bréal (1832–1915), který ve své práci *Essai de Sémantique* z roku 1897 použil název sémantika.

hyponymie, hyponymie a kohyponymie (srov. Filipec – Čermák, 1985, s. 128), nás – z pohledu mezijazykové homonymie – nejvíce zajímá problematika homonymie, paronymie a polysémie.

2.2.1 Homonymie

Homonymie se tradičně chápe jako nauka o souzvučnosti nebo-li stejnojmennosti daných slov, která se liší svým významem. Termín homonymie vznikl z řeckého spojení slov *homos* („tentýž, stejný“) a *onoma* („jméno, proces pojmenování“). „Homonymie vzniká tím, že jedna jazyková forma (morfém, slovo, spojení slov, větná výpověď), psaná nebo mluvená, má dvě nebo více funkcí, významů, smyslů, navzájem nesouvisících“ (Filipec – Čermák, 1985, s. 141). Obecněji definuje homonyma (lexémy spjaté vztahem homonymie) Přemysl Hauser (1980, s. 79): „Homonyma jsou slova se stejnou formou, ale zcela různým významem.“

Homonymie představuje jazykový jev řadící se mezi vnitrojazykové paradigmatické vztahy, s jehož přítomností se setkáváme v jazycích po celém světě. Z hlediska mezijazykové homonymie je velmi důležité věnovat pozornost problematice vnitrojazykové, neboť z poznatků vnitrojazykové homonymie je možné čerpat při zpracování tematiky homonymie mezijazykové.

Slovní zásoba je nejproměnlivějším prvkem jazykové soustavy – neustálá potřeba pojmenovávat nové skutečnosti nás nutí slovní zásobu neustále obohacovat o nové výrazy. Stejně jsou na tom v dynamice jazyka i homonyma, která vznikala a vznikají právě při procesu rozšiřování slovní zásoby. Existuje více přístupů k opisu vzniku homonym, my se budeme držet toho, který podávají Š. Ondruš a J. Sabol v *Úvodu do štúdia jazykov* (1987, s. 226 – 227). „Homonymia vzniká buď v rámci toho istého jazyka, alebo koincidenceiu (formálnym zjednotením) domáceho a cudzieho, prevzátého slova“ (tamtéž, s. 226).

V rámci vývoje jednoho jazyka vzniká homonymie třemi způsoby:

- 1) formálně shodné slovo začne označovat dva a více významů, které mezi sebou absolutně nesouvisí (*vlna* – srst na ovci/ohyb vody);
- 2) formálně shodné slovo se významovou změnou svého základu a rozdílnou, ale ve výsledku formálně shodnou derivací rozdělí na dvě až tři slova

(*letáček* – od letáč – doštička na úli, holubníku / – od leták – malý agitační tisk);

- 3) dojde ke splynutí dvou formálně shodných, ale od původu odlišných domácích slov (*hody* – hostina/vrhy).

V druhém případě, při vzniku homonymie na základě kontaktu mezi dvěma a více jazyky, při přebírání cizích slov, dochází ve slovní zásobě k:

- 1) splynutí slova domácího a cizího (převzatého) slova (*rys* – šelma/výkres);
- 2) převzetí dvou cizích slov, která mají stejnou formu (*lokál* – zábavný podnik/šestý pád).

Podobně se vysvětluje vznik homonymie i v monografii *Dynamika slovné zásoby súčasnej slovenčiny* (Horecký – Buzássyová – Bosák a kol., 1989, s. 338), kde se ke vzniku homonym při přebírání cizích slov přidává ještě třetí možnost, konkrétně tzv. kalkování, jež je přítomné např. u slova *pád* (*padnutí*/kalk od latinského slova „causus“).

V odborné literatuře se podávají různé klasifikace homonymie, které často souvisí s pojetím jazykovědce, jenž jí rozděluje na základě různých hledisk. Tradičně se homonyma posuzují podle původu (struktury) nebo rozsahu (srov. Hauser, 1980, s. 79 – 83):

1) Homonymie podle původu

Homonyma spadající do této kategorie se dále člení na homonyma lexikální, slovtvorné, slovnědruhové a morfologické.

Homonyma lexikální

Mezi lexikální homonyma se řadí slova, která jsou významově odlišná s náhodnou formální shodou. Podle původu se rozdělují na:

- interní homonymii, která se týká pouze slov domácích – *vlna* (srst/na vodě), *topit* (ve vodě/v kamnech)
- externí homonymii, při které dochází buď ke splynutí domácího a převzatého slova – *kolej* (stopa kola/studentská ubytovna (z lat. collegium)), nebo dvou cizích slov – *raketa* (pálka (z fran.)/létací zařízení

(z něm.)

Homonyma slovotvorná

Slovotvornou homonymii tvoří:

- slovotvorný prostředek, tedy předpona – *přeteče* (z jednoho do druhého/přes okraj) nebo přípona – *vinice* (místo/žena)
- „paralelní tvoření slov stejného slovotvorného typu“ (Hauser, 1980, s. 80) – *červenka* (druh ptáka//plemeno slepic/červená hlína)

Homonyma slovnědruhová

Mezi slovnědruhová homonyma patří takové lexémy, které mají shodnou grafickou a akustickou podobu, ale liší se svým slovním druhem. Mezi tato homonyma patří slova jako např. *večer* (příslovce/podstatné jméno), *vedoucí* (adjektivum/ substantivum).

Homonyma morfologická

Morfologická homonymie, nebo-li tvaroslovná homonymie vzniká v případě, kdy se lexémy odlišují ve svých pádech. Mezi morfologická homonyma se zařazují např. *prosí* (vyjadřuje 3. os. sg. i pl.), *stavení* (vyjadřuje 1. – 6. p. sg., 1., 2. a 4. p. pl.)

Někteří jazykovědci (např. J. Filipec, P. Hauser)² do kategorie homonym členěných podle původu zařazují ještě homonyma z rozpadlé polysémie (srov. I Ondruš – Sabol, výše). „V průběhu doby se původní významy slova vzdálí natolik, že se ztratí znak, který je spojoval, a vzniknou samostatná slova“ (Hauser, 1980, s. 80 – 81). Typickým příkladem je slovo *jeřáb*. V Slovníku spisovného jazyka českého se s formou *jeřáb* pojí tři odlišné významy:

- 1) pták s vysokýma nohama, žijící na vlhkých lukách a v bažinách
- 2) strom n. keř s drobnými plody
- 3) zařízení k zdvihání a přemísťování těžkých břemen

„Z etymologického hlediska jsou slova s významem prvním a druhým homonyma, *jeřáb* ve významu stroj vznikl jako přenesení významu *jeřáb-pták*“

2 Filipec – Čermák, 1985, s. 141.; Hauser, 1980, s. 80-81.

(Hauser, 1980, s. 81). V současnosti se toto významové spektrum neváže k jednému polysémickému slovu – lexémy s těmito významy se vnímají jako homonyma (potvrzuje to i zpracování v SSČ)³.

2) Homonymie podle rozsahu

Úplná homonymie

Do úplné homonymie patří takové lexémy, které se shodují ve své grafické a akustické formě a ve všech svých mluvnických tvarech. Mezi taková homonyma zařazujeme slova *zámek* (budova/zařízení umožňující něco zamknout).

Částečná homonymie

Naproti tomu v částečné homonymii se homonyma v některých tvarech paradigmatu liší. Může se jednat o odlišnost životnosti, slovnědruhové příslušnosti aj. Příkladem je slovo *los* (zvíře/listina).

V odborné literatuře se můžeme setkat také s pojmem „nepravá homonyma“, mezi něž patří tzv. homofony, akusticky shodné, avšak graficky rozdílné lexémy (*výr/vír, led/let*) a homografy, slova graficky shodná, ale ve zvukové podobě zcela odlišná (*panický [-ny-]/panický [-ni-]*).

Jinou klasifikaci homonym podává Juraj Šikra (1992, s. 22), který rozdělení homonym více specifikuje, např. z hlediska kompetentnosti výrazu k jednotlivému slovnímu druhu. Jedná se o homonyma substantivní (*granát¹* – polodrahokam/*granát²* – druh munice), verbální (*ustat¹* – s námahou přestat/*ustat²* – přestat) a adjektivní (*pólový* – odvozené od pól/pólo).

2.2.2 Polysémie

Polysémie, nebo-li mnohoznačnost lexikální jednotky, představuje spjatost lexikální formy s více významy lexikálního sémantického spektra. „Lexikální polysémie znamená, že týž lexém (táž lexikální forma) má dva nebo více různých, ale navzájem souvisejících významů (sémantické spektrum)“ (Filipec – Čermák, 1985. s. 137). Vzhledem k tomu, že více významů má shodné (v případě

3 Ve srovnání s češtinou se třemi vnitrojazykovými homonymy jsou v tomto případě ve slovenštině dvě vnitrojazyková homonyma – českému lexému s významem „strom n. keř s drobnými plody“ odpovídá ve slovenštině lexém *jarabina*.

polysémie jedno) formální vyjádření, polysémie úzce souvisí s homonymií a velmi často je mezi nimi malá hranice rozlišitelnosti. Narozdíl od homonymie však polysémie nevzniká nahodile. „Pri polysémii spája všetky významy slova nejaká spoločná predstava, pričom významy na seba nadväzujú sémantickou motiváciou. Pri homonymii tento spoločný základ a súvislosť významov chýba“ (Peciar, 1984, s. 92).

Polysémie výrazným způsobem ovlivňuje systém do slovní zásoby. Podílí se na jazykové ekonomičnosti – bez existence polysémie by slovní zásoba byla příliš obsáhlá. Faktem je, že čím je dané slovo ve slovní zásobě používanější, tím je nositelem větší míry polysémie a naopak. Zajímavým jevem je spjatost polysémie a odborných textů, kde běžná slova v nových významech získávají status technických a vědeckých pojmenování. Příkladem takového slova může být *myš* – původně ve významu drobného hlodavce, nyní i jako malé zařízení sloužící k obsluze počítače.

Polysémie se vyskytuje jak u plnovýznamových slov tak i u slov neplnovýznamových. Nejčastěji vzniká přenesením významu slova pomocí metonymie (přenášení slov na základě vnější podobnosti denotátů), metafory (přenesení významu slov na základě vnitřní podobnosti denotátu) nebo synekdochy (přenášení slov kdy název celku je použit pro označení části a naopak).

2.2.3 Paronymie

Paronyma jsou slova, která podobně znějí, ale částečně nebo zcela se odlišují ve svém významu. Je to opět jeden z paradigmatických jevů, který úzce souvisí s homonymií a může docházet i k jejich záměně. „V nedbalé výslovnosti nebo při ztížených podmínkách příjmu projevu (při tzv. šumu v kanále) se mohou jevit jako homonyma“ (Hauser, 1980, s. 84). Paronymie se vyskytuje u slov jak domácího (*víska – výská*), tak i cizího původu (*adoptovat – adaptovat*), která mnohdy způsobují problém v komunikaci či v překladech.

Juraj Dolník (2003, s. 105) rozlišuje dva typy paronym – morfematická a fonematická. Paronyma morfematického typu se nejčastěji objevují u odvozenin přídavných jmen (*objemový – objemný*), předponových sloves (*převarit – navarit*) a odvozených podstatných jmen (*sběratel – sběrač*). Jedná se tedy o slova, která

mají společnou kořenovou morfému, ale odlišné afixy. Druhým typem jsou fonematically paronyma, kdy se formální hranice shody nekryje s morfematically členěním (*hrtan – hltan*).

Problematiku paronymie a polysémie v jejich vztazích k homonymii, která v souvislosti s otázkou paradigmatických vztahů ve slovní zásobě vystupuje v rámci jednoho jazyka, je při srovnávání slovní zásoby možné a potřebné vnést také do mezijazykových lexikálních výzkumů. Lexikální vztahy propojující jednotky jednoho jazyka se mohou shodovat se vztahy v druhém jazyce, ale mohou se od nich také (úplně nebo částečně) lišit – přičemž rozdíly představují potenciální problém v mezijazykové komunikaci.

2.3 Mezijazyková homonymie

Mezijazyková homonymie je jazykový jev, který zasahuje jazyky napříč celým světem a není výsadou jen geneticky příbuzných jazyků, jak by se mohlo na první pohled zdát. Faktem zůstává, že u jazyků vzdálených se mezijazyková homonymie týká především mezinárodních slov, naopak u geneticky příbuzných jazyků problematika blízkých slov není jen v rozsahu mezinárodní slovní zásoby, ale týká se i slov, která mají stejný původ a výchozí význam. Velice dobře to shrnul Josef Vlček, který se zabýval rusko-českou mezijazykovou homonymií: „U příbuzných jazyků však jde velmi často o slova stejného významu i původu (společný lexikální fond slovanských jazyků), jež se při dalším samostatném vývoji ruského a českého jazyka významově diferencovala (dokonce tak, že vyjadřují úplný opak), jež však si zároveň někdy uchovala i původní společný význam“ (Vlček, 1966, s. 190).

Mezijazykové vztahy mezi lexikálními jednotkami jsou složité a z komunikačního hlediska obsahují v sobě mnoho záludností – mezijazyková homonymie patří k tomuto typu mezijazykových lexikálních vztahů. Je velmi důležitým tématem nejenom z hlediska srovnávacího lexikálního výzkumu ale i z hlediska potřeb mezijazykové komunikační praxe.

2.3.1 Vymezení pojmu mezijazyková homonymie

Pro lexikální jev, který zde nazýváme mezijazykovou homonymií, mezi lingvisty neexistuje jednotné pojmenování – u různých autorů se v odborných

textech zaměřených na tuto problematiku setkáváme s různými pojmy, do kterých se promítají částečně odlišné přístupy.

Ve 20. letech 20. století vyšla v Paříži dvěma francouzským lingvistům, Maximu Koesslerovi a Julesovi Derocquignyovi, slovníková studie s názvem *Les faux amis, ou les pièges du vocabulaire anglais. Conseils aux traducteurs.*, v níž se poprvé objevuje termín *faux amis du traducteur* (Vlček, 1966, s. 188). Právě tento termín pojmenovává mezijazyková homonyma jako „falešné přátele“. Postupně jej přijala celá řada lingvistů a začal se překládat do jiných jazyků, takže v anglickém jazyce se setkáme s výrazem *false friends of a translator*, v němčině zase *falsche Freunde des Übersetzers*, v ruštině *ložnyje družja perevodčika*. Pojem *falešní přátelé překladatele* se vedle dalších termínů objevuje i v českém a slovenském prostředí, v odborné literatuře se však setkáváme s terminologickou variabilitou, kdy se pro mezijazykovou homonymii objevují další ekvivalenty. Např. E. Lotko využívá výrazu *zrádná slova*, kdy říká: „Tento termín je vhodný nejen z hlediska teoretického, ale i z hlediska překladatelsko-tlumočnické praxe“ (Lotko, 1992, s. 8), o *zradných slovech* hovoří ve své monografii M. Pančíková (2005), naopak podle J. Vlčka (1966, s. 189) se u spojení *zrádná slova* jedná pouze o obrazné rčení, proto dané sousloví nelze používat jako odborný termín. J. Vlček, Marie Horáková nebo Marie Hádková používají pojmenování *mezijazyková homonymie a paronymie*. V dalších česko-slovenských odborných textech se setkáme s pojmy *falešní přátelé překladatele*, *mezijazykové falsiekvivalenty*, *interligválná homonymia a paronymia aj.*

2.3.2 Mezijazyková homonymie v slovensko-české konfrontaci

Problematika slovensko-české mezijazykové homonymie představuje konkrétní případ mezijazykové homonymie mezi geneticky příbuznými jazyky. Oba jazyky náleží do větve slovanských jazyků, jejichž společný základ nalezneme v praslovanštině, tedy řeči, kterou mluvili dávní Slované sídlící mezi Dněprem a Vislou. Z tohoto důvodu mají tyto jazyky velkou část společných lexikálních základů, které ale postupem času prošly mnohými fonetickými či morfologickými diferenciacemi a zejména sémantickým vývojem, a tak se různé původní významy slov přeměnily či zcela ztratily. Paradoxem je, že přes genetickou blízkost slovenštiny a češtiny, jejich kontaktné postavení

a mnohaletou koexistenci ve společném státě, spjatou s užíváním slovenštiny a češtiny v dvojjazykové komunikaci, není dosud slovensko-česká mezijazyková homonymie v českém a slovenském prostředí příliš probádána.

V rámci širšího konfrontačního pohledu se okrajově slovensko-českou homonymií zabývala Vlasta Straková ve studii *Poznámky ke konfrontační analýze lexikálního systému slovenštiny a češtiny* (1985), Zdenka Sochová ve studii *Blízké jazyky a konfrontační lexikografie* (1991), nebo např. Marie Hádková v textu *Mezijazyková homonyma a čeština jakožto cizí jazyk*. V jiných různých odborných textech nalezneme kratičké poznámky týkající se mezijazykových homonym, ovšem žádná ucelená práce, či delší studie vydána nikdy nebyla.

Jinak jsou na tom v porovnání se zpracováním slovensko-české mezijazykové homonymie jiné slovanské jazyky – „nejvýznamnějším českým specialistou na falešné přátele překladatele, který je na základě lexikálního materiálu ruštiny a češtiny zpracoval rovněž lexikograficky, byl Josef Vlček“ (Ivašina, Rudenka, Janovec, 2006, s. 6), dále se touto problematikou věnoval E. Lotko ve své publikaci *Zrádná slova v polštině a češtině*, Marta Pančíková sepsala *Zradnosti polskej a slovenskej lexiky*, Mária Čižmárová a Anna Jašková se podrobně věnovaly ukrajinsko-slovenským mezijazykovým homonymům v knize *Ukrajinsko-slovenská homonymia. Slovník ukrajinsko-slovenských medzijazykových homonym* a další.

V definici a vymezení lexikální mezijazykové homonymie existuje mezi badateli základní shoda. V definici Dezidera Kollára se proklamuje akustická a/alebo grafická shoda slov při jejich rozdílném významu: „Termínom medzijazyková homonymia sa rozumie akustická alebo grafická, resp. akustická a grafická zhoda slov s rozdielnym významom v rámci dvoch alebo viacerých jazykových systémov“ (Kollár, 1982, s. 223). Josef Vlček vymezuje mezijazykovou homonymií šíře, počítá i s „podobně znějícími“ a „obdobně psanými“ slovy: „Z hlediska dvou nebo více jazyků musíme tedy charakterizovat mezijazyková homonyma jako slova, která podobně znějí, obdobně se píší a mají různý význam“ (Vlček, 1966, s. 203). Podobnou definici – týkající se v jeho podání „zrádných slov“ – uvádí i Josef Hladký, který se (na rozdíl od výše zmíněných lingvistů zkoumajících lexikální vztahy mezi příbuznými jazyky, slovenštinou/češtinou a ruštinou) zaměřuje na problematiku zrádných slov mezi

geneticky vzdálenými jazyky – češtinou a angličtinou: „„Zrádnými“ nazýváme slova, která mají nejméně ve dvou jazycích stejný nebo téměř stejný tvar, přitom se však liší svým významem“ (Hladký, 1990, s. 5). Mezijazyková homonymie tedy vzniká v slovní zásobě dvou nebo více jazyků, jejichž slova se navzdory identické nebo podobné formě navzájem významově odlišují.

2.3.3 Klasifikace mezijazykové homonymie

Klasifikace mezijazykové homonymie, stejně jako pojmový aparát, se u jednotlivých lingvistů, zabývajících se tímto tématem, do jisté míry liší. J. Vlček (1966, s. 205 – 206) rozlišuje lexikální, slovnědruhovou a tvarovou rusko-českou homonymii. Edvard Lotko (1992) rozděluje mezijazyková homonyma, v jeho pojmenování zrádná slova, na celkově a částečně zrádná slova, stylově zrádná slova, slova zrádná textově a systémově, zrádná slova cizího původu, mluvnicky zrádná slova a slovotvorně zrádná slova. Marta Pančíková (2005, s. 31), která stejně jako E. Lotko hovoří o zrádných slovech, vymezuje dvě základní skupiny – mezijazyková homonyma formálně úplně totožná a mezijazyková homonyma, jejichž formální shoda je zvukově nebo graficky částečně omezená, avšak významově se odlišující. V druhém případě autorka rozlišuje ještě podskupinu zrádných slov úplných a částečných. Dále dělí mezijazyková homonyma podle významu – celkově zrádná slova, kdy jsou všechny významy porovnávaného slova odlišné a na částečně zrádná slova, kdy alespoň jeden význam je odlišný a jeden shodný.

Josef Vlček (1966, s. 203), stejně jako Marta Pančíková, vyčleňuje z mezijazykových homonym i tzv. mezijazykovou homofonii, při které se slova shodují jen ve výslovnosti a homografii, kdy mají slova naopak identický grafický záznam, ale rozdílnou výslovnost.

Odlišnou klasifikaci homonym podává Marie Hádková (2001, s. 54), která je klasifikuje na konstantní a procesuální. Konstantní homonyma jsou podle autorky ta, která existují mezi dvěma nebo více jazyky, dodržuje se jejich fonetická norma a náleží jim jasný překladový ekvivalent (*kapusta* (SJ) – *zeli* (ČJ)). Oproti tomu procesuální homonyma vznikají v komunikaci např. chybou ve výslovnosti, poruchou sluchu aj.

Ve svém zpracování vycházím z běžné klasifikace u vnitrojazykové

homonymie, tedy z primárního rozdělení na homonyma úplná (graficky a akusticky se shodují celé lexémy, ale význam je zcela odlišný – *sprostý* (SJ) – *sprostý* (ČJ), *vedro* (SJ) – *vedro* (ČJ)) a částečná (lexémy se graficky shodují, ale alespoň jeden význam je odlišný *pokoj* (SJ) – *pokoj* (ČJ), *varovný* (SJ) – *varovný* (ČJ)). Do mezijazykové homonymie v širším smyslu vstupuje ve velké míře paronymie, kdy ve formální stavbě lexémů existují hláskoslovné rozdíly (*tlieskať* (SJ) – *tleskať* (ČJ), *vajce* (SJ) – *vejce* (ČJ)). Specificky se v česko-slovenském lexikálním srovnání projevuje vícenásobná mezijazyková homonymie, která je způsobena vnitrojazykovou homonymií v jednom nebo v druhém jazyce, nebo v obou jazycích, a může sa rozvíjet také na bázi mezijazykové paronymie (*včelár¹* – *včelár²* (SJ) – *včelař* (ČJ)). Veškerá tato klasifikace je zachycena a ukázaná na vybraných příkladech lexémů vycházející z písmen U-Ž v praktické části práce⁴.

2.3.4 Zachycení mezijazykové homonymie v dvojjazyčné lexikografii

Z hlediska dosavadní pozornosti věnované slovensko-české mezijazykové homonymii jsou zajímavá dvě lexikografická díla, *Slovenský slovník z literatury aj nářečí: (slovensko-český diferenciálny)* Karla Kálala a Miroslava Kálala a *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů* Jaroslava Nečase a Miloslava Kopeckého. V kálovském slovníku (1923) je na s. 1007—1014 pod názvem *Homonyma* samostatně zpracována „malá sbierka slov. a č. slov, ktoré znejú rovnako (alebo skoro rovnako), ale majú iný význam“ (Kálal – Kálal, 1923, s. 1007). Ve slovníku J. Nečase a M. Kopeckého, kterému budeme věnovat pozornost v této kapitole, se k mezijazykovým homonymům přistupuje osobitým způsobem při zpracování jednotlivých heslových statí.

Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů Jaroslava Nečase a Miloslava Kopeckého (1. vydání z roku 1964) vyšel v roce 1989 ve 2. přepracovaném vydání. Jedná se o oboustranný slovník, který obsahuje kolem 20 tisíc hesel, přičemž slovensko-česká část je na rozdíl od česko-slovenské části obsáhlejší, i když byla ve srovnání s prvním vydáním značně obohacena.

Druhé vydání publikace *Slovensko-český a česko-slovenský slovník*

4 Viz kapitola 3.1.3 Typy mezijazykové homonymie zachycené v zrcadlovém slovníku

rozdílných výrazů je ve vztahu k problematice mezijazykové homonymie v celé produkci dvojjazyčné lexikografie výjimečné – autoři (jako inovaci ve srovnání s 1. vydáním) před některými slovy uvádějí symbol malého trojúhelníčku, který by měl označovat slova vstupující do mezijazykové homonymie. „Před některými hesly je v obou částech slovníku vytištěn trojúhelníček (▲), který upozorňuje na významovou odlišnost slovenských a českých slov, jež jsou po stránce zvukové i grafické stejná (slovensky ▲ horký česky *hořký*) nebo velmi podobná (slovensky ▲ kúrit' česky *topit'*)“ (Nečas – Kopecký, 1989, s. 5). Zvolený přístup – upozornění na potenciální „zrádnost“ slov, se jeví jako přínos z hlediska uživatele slovníku i z hlediska výzkumu vnímání slovensko-české mezijazykové homonymie. Nicméně po srovnání slovensko-české a česko-slovenské části tohoto slovníku je nutné konstatovat, že ne všem slovům vyznačeným na slovenské straně odpovídají symetricky takto vyznačená slova na straně české, přitom velká část z nich opravdu do slovensko-české mezijazykové homonymie vstupuje. Tato nesystematičnost zpracování se může pro uživatele slovníku jevit jako problematická.

Při sledování využití trojúhelníčku ve slovníku jsme se zaměřili na písmena U-Ž, která jsou obsahem našeho zrcadlového slovníku. Do níže uvedené tabulky jsme vepsali slovenské výrazy, na které se jako na mezijazyková homonyma upozorňuje ze slovensko-české strany (je tedy u nich symbol ▲), ale česko-slovenská strana slovníku je buď nezachytává vůbec (ani v případech, kdy je zachytávají jiné překladové a české výkladové slovníky) anebo jsou sice zpracovány ale bez označení speciálním symbolem, a to i přesto že podle shodné nebo téměř shodné formy a diferenčnosti významů by označena být měla:

Slovensko-česká strana	Česko-slovenská strana
U	
▲ ustanovit' sa 1. <i>dostavit se</i> 2. <i>rozhodnout se</i> pro něco	nezpracováno
▲ utešený nádherný	nezpracováno
▲ utiahnutý samotářský, nesmělý	nezpracováno
▲ uvarovať 1. <i>uvarovat, uchránit</i>	nezpracováno

2. <i>uhlídat, ohlídat</i>	
V	
▲ varovat' 1. <i>chovat dítě</i> 2. <i>hlídat, opatrovat</i>	nezpracováno
▲ vd'ačne 1. <i>vděčně</i> 2. <i>ochotně, rád, s radostí</i>	nezpracováno
▲ vinný¹ 1. <i>vinný, provinilý</i> 2. <i>pošetilý, bláhový</i>	vinný¹ : tím je vinen <i>sám si je na vine</i> vinný² 1. keř, list <i>vínny, viničový</i> ; bot. -ná réva <i>vinič</i> m, <i>vínna réva</i> 2. <i>hroznový</i> ; ~ hrozen <i>strapeč</i> hrozna; ~ lis <i>lis/preš na hrozno</i> ; ~ mošt <i>hroznový</i> <i>mušt</i>
▲ vodič¹ 1. <i>vodič</i> sport., div. loutek 2. <i>řidič</i> vodič² 1. tech. <i>vodič</i>	nezpracováno
vodnár¹ 1. zastar. <i>vodník</i> 2. zastar. <i>vodař</i> 3. astron. <i>Vodnář</i> ▲ vodnár² 1. <i>druhák</i> horší druh vína z hroznů již vylisovaných	nezpracováno
▲ vybavit' 1. <i>vyřídit, obstarat</i> 2. <i>vybavit, zařídit</i> 3. <i>vykonat</i>	nezpracováno
▲ vybrat' <i>vybírat</i> ; ~ vyberat' sa 1. <i>chystat se</i> na cestu 2. neos. <i>vyberá sa</i> <i>vybírá se</i> o počasí	vybírat <i>vyberat'</i>
▲ vybitý <i>mazaný, vychytralý, prohnáný</i>	nezpracováno
▲ vyhňa <i>kovárna, kovářská dílna</i> ; <i>výheň</i>	výheň 1. v kovárně <i>vyhňa</i> 2. žár <i>horúčava, páľava</i>
▲ vykadiť <i>vykouřit, vyčoudit</i> kamna	nezpracováno
▲ vykapat' 1. <i>zmizet, vymizet</i> 2. <i>vychcípát</i>	nezpracováno
▲ vykurovat' vytápět	nezpracováno

▲ vykvákať 1. <i>vykrákať za vlasy</i> 2. <i>vytrhať za vlasy</i>	nezpracováno
▲ vypražiť 1. smažiť, vysmažiť řízek 2. vypražiť rudu	nezpracováno
▲ vypršať ¹ 1. <i>vypadať</i> o zubech vypršať ² 1. vypršet o termínu	nezpracováno
Z	
Ø	Ø
Ž	
▲ žabica	nezpracováno

V tabulce je zachyceno dvacet výrazů, z nichž pouze tři jsou zpracovány v česko-slovenské části (bez označení ▲), zbylá slova chybí. Na asymetrii v zpracování upozornil v recenzi slovníku i I. Ripka: „Táto inovácia slovníka (v 1. vydání tieto symboly neboli) je pre čitateľa užitočná, no v niektorých prípadoch ostala akosi na polceste. Treba totiž predpokladať, že príslušné (totožné, príp. málo diferencované) lexémy budú zaevidované v oboch častiach slovníka; prax však túto tézu nepotvrďuje“ (Ripka, 1990, s. 367).

Pro ukázkou si vezmeme lexémy *utešený* a *utěšený*. Zpracování hesel v KSSJ, SSJ a v SSJČ je následovné:

KSSJ	SSJ	SSJČ
utešený <i>príd. expr.</i> krásny (význ. I), příjemný, milý: <i>u. pohľad, u. deň;</i>	utešený <i>príd. expr.</i> 1. velmi pekný, krásny, nádherný: <i>u. kvietok, u. deň;</i> <i>u. pohľad, u. sen; u-é dieťa; u. ako obrázok; Dievča malo utešenú tváričku.</i> (Vaj.) <i>Aký je ten svet utešený!</i> (Janč.) <i>Slnéčné lúče vytvárali</i>	utěšený <i>příd.</i> 1. kniž. a poněk. zast. takový, kt. působí potěšení, libost, kt. je provázen potěšením, libostí; milý, příjemný: <i>u. podvečer</i> (Ner.); <i>u-á slova</i> (K. J. Ben.); <i>Žít v u-ch poměrech</i> 2. <i>expr. velký, značný: u-é množství bláta</i>

	<i>utešenú hru svetla a farieb.</i> (Zúb.);	†3. takový, kt. nabył útěchy: jsem nicméně u- ější (Čel.); → přísl. utěšeně v. t.; → podst. k 1 utěšenost, -i ž.: vroucnost, u. (Prav.); pastýřská u. (Maj.) idyličnost; — v. též neutěšený a utěšiti, u. se
--	---	---

Po srovnání těchto třech slovníků je zřejmé, že slovenské slovo *utešený* a české slovo *utěšený* vstupují do slovensko-české mezijazykové homonymie, především z důvodu, že český lexém *utěšený* je polysémické slovo na rozdíl od slovenského *utešený*, a výraz *utěšený* by měl tedy být ve slovníku (vzhledem k deklarovanému principu) zachycen a označen trojuhelníčkem i na česko-slovenské straně.

Totéž platí ale i u lexémů, které jsou ve slovenštině mnohovýznamové a v češtině jednovýznamové. Takovými slovy jsou například slovesa *vykvákať* a *vykvákat*, která jsou zpracována ve výkladových slovnících takto:

KSSJ	SSJ	SSJČ
<p>vykvákať¹ -a dok. 1. expr. vytárat', prezradit': <i>v-la mu všetko</i> vykvákať² -če/-ka -ču/- kajú -áč/-kaj! -čuc/-kajúc dok. 2. expr. vytáhat' za vlasy</p>	<p>vykvákať, -a/-če, -ajú/-ču dok. expr. 1. (<i>koho, koho za čo</i>) vytáhat', obyč. za vlasy: <i>Otec ma vykvákal.</i> (Jes-á) <i>Vykvákal učňa za vlasy.</i> (Taj.) 2. (<i>komu čo</i>) vytrhat', vyšklbat': <i>Škuty vám</i> <i>vykváče.</i> (Hviezd.) vykávkať sa navzájom sa vytáhat' za vlasy: <i>Dakedy</i> <i>sa chudery za vlasy</i></p>	<p>vykvákat dok. (<i>1. j.</i> <i>-kám, -ču, rozk. -kej</i>) 1. zhrub. (co) vyzradit, vyžvanit: <i>nic jí neříkej,</i> <i>všecko vykváká</i></p>

	vykvákali. (Heč.)	
--	-------------------	--

Lexémy *vykvákať* a *vykvákat* vstupují do slovensko-české mezijazykové homonymie a měly by být zachyceny a opatřeny speciálním symbolem na obou stranách slovníku.

Lexémy *vykvákať* a *vykvákat* zachytává i náš zrcadlový slovník mezijazykových homonym, avšak zajímavostí je, že v zpracování překladových slovníků oba lexémy vystupují jako úplná, významově se nepřekrývající mezijazyková homonyma – Slovensko-český překladový slovník nezachytává *vykvákať* ve významu „něco někomu prozradit“, jako tomu je v KSSJ:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
vykvákať , -am/-čem, -ajú/-ču dok. 1. expr. <i>koho, koho za čo</i> (obyč. za vlasy) vykrákať 2. <i>komu čo</i> vyškubat, vytrhat	vykvákat -kám/-ču -kají/-čou dok. 1. hrub. vykotkodákať, vyčvirikať (prezradiť, vykričať)

Za pozornost stojí zmínit slovo *vinovatý*, které je na slovenské straně označeno trojúhelníčkem. Na české straně se tento lexém v takové shodné grafické podobě neobjevuje, nicméně jako protějšek je mu možné na základě významovosti přiřadit lexém *vinný*^{1,2}, u kterého sice symbol znázorněn není, ale narozdíl od jiných lexémů, je v české části alespoň zachycen:

▲ vinovatý 1. <i>vinný, provinilý</i> 2. <i>pošetilý, bláhový</i>	vinný ¹ : tím je vinen <i>sám si je na vine</i> vinný ² 1. keř, list <i>vinny, viničový</i> ; bot. -ná réva <i>vinič</i> m, <i>vinna réva</i> 2. <i>hroznový</i> ; ~ hrozen <i>strapec</i> hrozna; ~ lis <i>lis/preš na hrozno</i> ; ~ mošt <i>hroznový</i> <i>mušt</i>
--	---

V našem zrcadlovém slovníku je lexém *vinovatý* zachycen po ověření jeho existence v SSJČ, protože Česko-slovenský slovník toto slovo nezachytával. Konfrontujeme zároveň se slovenskými výkladovými slovníky a s lexémem *vinný*. Po tomto srovnání vyplývá, že slova *vinovatý* i *vinný* vstupují do mezijazykové

homonymie, a tedy symbol trojúhelníčku by měl být i u lexému *vinný*^{1,2} na české straně.

KSSJ	SSJ	SSJČ
<p>vinovatý příd. hovor.</p> <p>1. <i>vinný</i>: <i>ty si za to v.;</i> <i>v. pohľad</i> previnilý</p> <p>2. <i>byť v. robiť chybu</i>: <i>si v.</i> (, <i>že to trpíš</i>)</p>	<p>vinovatý příd.</p> <p>1. ktorý sa v niečom previnil, ktorý sa dopustil viny, previnenia, previnilý, <i>vinný</i>: <i>Ty si vinovatý, že sa s takými malichernými vecami zapodievaš.</i> (Stod.)</p> <p>2. prezrádzajúci previnenie, priznávajúci sa k vine, k previneniu, previnilý: <i>Tichším a akoby vinovatým hlasom mu dovrávajú.</i> (Ráz.-Mart.) <i>Stál pri ňom s vinovatým pohľadom.</i> (Skal.)</p>	<p>†vinovatý příd.</p> <p>1. <i>vinný</i> I: <i>neplatí bohatý, ale v.</i> (Čel.)</p>
<p>vinný, v přís. i kniž. vinen [-in-] příd. kt. sa previnil, <i>vinovatý, op. nevinný</i>: <i>v. člověk, (ne)cítit' sa v-ým, uznali ho za v-ého</i></p>	<p>vinný (arch. so sponovým slovesom byť i menný tvar vinen [vysl. tvrdé -n-], vinna, vinno) příd. ktorý sa dopustil viny, previnenia, <i>vinovatý</i>: <i>uznať, vyhlásiť niekoho za vinného, vinný</i></p>	<p>vinný¹ příd.</p> <p>1. (v přísudku a v doplňku zprav. v tvaru jmenném <i>vinen, vinna,...</i>) (čím; čeho; řidč. z čeho...)</p> <p>vinný¹ příd.</p> <p>1. (též †<i>vinní</i> Ner., Svět.) k víno: <i>v-á réva;</i> <i>v. hrozen, list, keř;</i> <i>v. lis, sud;</i> <i>v. lístek</i></p>

Zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
vinovatý příd. hovor. 1. vinný, vinen 2. bláhový: <i>je v., že to chce robiť</i> je b., že to chce dělat;	vinovatý nezpracováno

Ve dvanácti případech je zpracování slov v naší části symetrické – výrazy ze slovensko-české strany označené symbolem ▲ jsou stejně označeny i na česko-slovenské straně. Ve srovnání s případy asymetrie je tak zřejmé, že dodržení přístupu avizovaného v úvodu slovníku je méně časté. Jedná se o následující slova:

Slovensko-česká strana	Česko-slovenská strana
U	
▲ udat' sa <i>být</i> po někom	▲ udát se o příhodě <i>prihodit' sa, stať sa</i>
▲ upadnúť 1. <i>upadnout, klesnout</i> 2. <i>zhubnout, spadnout se</i>	▲ upadnout 1. na zem <i>spadnout</i> 2. o jablku, knoflíku <i>odpadnúť</i> 3. v zapomenutí <i>upadnúť, padnúť</i>
▲ usilovný <i>pilný</i>	▲ usilovný <i>úsilný</i>
▲ ustat' ¹ <i>unavit se</i> ustat' ² <i>přestat</i>	▲ ustat kniž. <i>prestat', ustat'</i> ; déšť <i>ustal dážd' prestal</i> ; <i>ustal v práci prestal pracovať</i>
▲ ustávat' ¹ <i>unavovat se</i> ustávat' ² <i>ustávat, přestávat</i>	▲ ustávat <i>prestávat', ustávat'</i> ; déšť <i>pomalu ustává dážd' pomaly prestáva</i>
V	
▲ vedro <i>vědro</i>	▲ vedro <i>horúčava, páľa, páľava</i>
▲ vykúriť 1. <i>vytopit, vyhřát</i> 2. <i>vyhnat, vystrnadit</i>	▲ vykouřit 1. cigaretu <i>vyfajčiť</i> 2. <i>vyhnat kouřem vykadit</i>
▲ vymenovať 1. <i>vyjmenovat</i> 2. <i>niekoho za niečo jmenovat</i>	▲ vyjmenovat <i>vymenovat</i>
Z	
▲ zástava <i>prapor, vlaka</i>	▲ zástava <i>záloh; dát do zálohy</i>

zatrepat' ¹ 1. <i>zatřepat</i> 2. <i>zabouchat, zatlouci</i> na okno, dveře ▲ zatrepat' ² <i>zahustit, zapražiti</i> moukou: polévku, omáčku	▲ zatřepat křídly <i>zatrepat'</i> ; s někým <i>zatriast'</i> ◇ zhrub. ~ <i>bačkorama</i> zemřít <i>striast' krpcami/kopytami</i>
▲ zbožie obilí	▲ zboží tovar
zrieknuť sa ¹ <i>zřici se, zřeknout se</i> ▲ zrieknuť sa ² 1. <i>domluvit se</i> 2. <i>spiknout se</i> proti někomu	▲ zřeknout se zrieknuť sa
Ž	
∅	∅

Sledování využití trojúhelníčku v slovníku jsme konfrontovali s naším vytvořeným zrcadlovým slovníkem. Většina slov s trojúhelníčkem se shodovala se slovy zachycenými v našem slovensko-českém slovníku mezijazykových homonym, avšak některé lexémy (konkrétně *zástava, žabica*) na základě zpracování v dvojjazyčných slovnících do mezijazykové homonymie nevstoupily.

Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů je lexikografická publikace, která umožňuje uvědomnění si rozdílných českých a slovenských slov. Autoři sami v úvodu píší, že si tento slovník vynutila sama společenská ale i hospodářská situace, kdy docházelo z jazykového hlediska v těchto oblastech ke styku obou národů. Zajímavým přístupem, jímž autoři slovník ztvárnili, dokázali uživatelům slovníku více přiblížit „zrádnosti“ trojúhelníčkově vyznačených slov a to i přesto, že slovníku chybí nezbytná symetrie takto označených slov.

3 Slovníková část

3.1 Zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym

3.1.1 Zásady zpracování slovníku

Podstatnou částí bakalářské práce je zrcadlový slovník slovensko-českých mezijazykových homonym v rozmezí písmen U-Ž, který přenáší úvodní teoretickou pasáž do praktické roviny. Základem pro jeho zpracování se staly dva dvojjazyčné překladové slovníky, konkrétně Slovensko-český slovník⁵ z roku 1983 (první vydání r. 1967), který čítá okolo šedesáti tisíc hesel, a Česko-slovenský slovník⁶ z roku 1981, jenž má kolem sedmdesáti tisíc hesel.

Při zpracování zrcadlového slovníku se výchozím textem stal Slovensko-český slovník, ve kterém byla vyhledávána slova jevící se na základě zpracování jako mezijazyková homonyma. Poté byla tato slova srovnávána a posuzována se zpracováním v Česko-slovenském slovníku. Pokud dané slovo na základě zpracování ve slovnících odpovídalo kritériím mezijazykové homonymie, bylo zapsáno do zrcadlového slovníku. Ve vzniklém slovníku jsou zaznamenána mezijazyková homonyma různých typů, kterým se podrobněji budu věnovat v samostatné kapitole.

3.1.2 Princip výstavby slovníkového hesla

Slovník slovensko-českých mezijazykových homonym je vytvořen na tzv. zrcadlovém principu, kdy jsou slova zachycena ve dvou sloupcích – v levém jsou zpracovány slovenské výrazy s českými překladovými ekvivalenty, tak jak jsou zpracovány v Slovensko-českém slovníku, k nimž jsou zrcadlově, v pravém sloupci, dány výrazy české se slovenskými překladovými ekvivalenty podle zpracování v Česko-slovenském slovníku. Pro ještě větší přehlednost je každé heslo viditelně odděleno od hesel ostatních – v samostatném poli tabulky. Pokud do vztahu mezijazykové homonymie vstupuje více lexémů na slovenské nebo české straně, jsou zaznamenány v jednom poli tabulky.

5 GAŠPARÍKOVÁ, Želmíra a KAMIŠ, Adolf: Slovensko-český slovník. 2. vyd. Praha: SPN, 1983. Dále jen Slovensko-český slovník.

6 Česko-slovenský slovník, Red. Horák, Gejza. Veda: Bratislava 1981. Dále jen Česko-slovenský slovník.

Heslová slova jsou ve slovníku zpracována v abecedním pořadí podle slovenského hesláře, neboť zpracování mezijazyková homonymie vychází ze slovenské strany. Hesla jsou vyznačena tučně a jsou uváděna tak, jak jsou zpracována ve Slovensko-českém slovníku, tedy v reprezentativním tvaru – substantiva v nominativu singuláru, u nichž je uvedena koncovka genitivu singuláru (někdy jsou vypsány i další pády) a zkratka pro gramatický rod. Verba jsou uvedena ve formě infinitivu, kdy za heslem následuje koncovka 1. osoby singuláru a 3. osoby plurálu spolu se slovesným videm. U hesel ostatních slovních druhů nalezneme označení slovnědruhové příslušnosti. Pokud slovníky udávají další, zejména stylistické charakteristiky, jsou zapsány podle jejich označení jako v obou slovnících⁷.

Jednotlivé významy heslového slova symbolizují arabské číslice, které jsou psány pod sebou vždy na novém řádku. Číslice je uvedena, na rozdíl od původního zpracování v obou slovnících, i v případě, jestliže heslo má jeden význam – je to zejména pro lepší orientaci ve slovníku.

V obou překladových slovnících je pravým horním číselným indexem nad heslovým slovem označena vnitrojazyková homonymie a je nutné zmínit, že díky tomuto znázornění v Slovensko-českém překladovém slovníku dochází k jednoduššímu rozpoznání slovensko-české mezijazykové homonymie. To samé platí i u polysémických slov – jinými slovy, pokud byl ve zpracování hesla v Slovensko-českém slovníku více než jeden český překladový ekvivalent, dalo se předpokládat, že se bude jednat o mezijazykovou homonymii, kterou poté potvrdilo, či vyvrátilo srovnání s Česko-slovenským slovníkem. V mnoha případech nastává situace, kdy do mezijazykové homonymie nevstupuje samotné heslové slovo, ale pouze jeho příhnízdovaný tvar – v těchto případech je heslové slovo v zrcadlovém slovníku pouze opsáno, zachyceno bez jakýchkoli dalších údajů a dopodrobna se zpracovává až příhnízdované slovo.

Při zpracování mezijazykové homonymie se v zrcadlovém slovníku využívá symbolu ●, kterým jsou označeny významy lexémů shodující se v obou jazycích. Významy, na základě kterých vzniká mezijazyková homonymie, tak vstupují bez označení. V některých případech dochází i k vícenásobné korespondenci významů – to je přehledně značeno znásobením za sebou jdoucích

⁷ Seznam zkratk kvalifikátorů viz Slovensko-český slovník (1983) a Česko-slovenský slovník (1981).

symbolů ●, ●●, ●●●,

Pro demonstraci sestavení slovníkového hesla jsem vybrala tři ukázky. V prvním případě se jedná o klasické zpracování hesla, které má v češtině více překladových ekvivalentů:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
úsek, -u m. 1. ● úsek: <i>ú. cesty</i> 2. geom. úseč	úsek -u m. 1. ● úsek: <i>pracovní, hospodářský ú.</i> <i>pracovní, hospodářsky úsek; stav., dopr. průjezdní ú. silnice prejazdný úsek cesty; voj. ú. průlomu úsek prielomu; ban. těžní ú. ťažobný úsek; text. průpletový ú. prepletový úsek</i>

Jelikož v Česko-slovenském slovníku je slovo *úsek* zachyceno jako monosémantické slovo, jehož překladový ekvivalent koresponduje s prvním významem slova *úsek* v Slovensko-českém slovníku, ale druhý význam slovenského slova má odlišný český ekvivalent (*úseč*), vstupuje slovenské a české slovo *úsek* do mezijazykové homonymie a jejich hesla z překladových slovníků jsou začleněna do zrcadlového slovníku.

V druhé ukázce, u lexémů *zaprskat*^{1,2}, se jedná o slovenskou vnitrojazykovou homonymii, která zároveň vstupuje i do slovensko-české mezijazykové homonymie. Pro lepší uvědomění si přítomnosti mezijazykové homonymie uvádím pro srovnání nejdříve příklad, kdy slovenské lexémy vstupují do (slovnědruhové) vnitrojazykové homonymie, avšak do mezijazykové homonymie nevstupují (korespondují s vnitrojazykovými homonymy v češtině), a tedy nejsou ve slovníku zachycena – lexémy *večer*^{1,2}:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
večer¹, -a, 6. j. -e, 1.mn -y m. 1. večer: <i>k v-u; po v-och; Štědrý, arch. i Dohviezdny v. Štědrý v; recitačný v. ◇ nechvál' dňa před v-om</i>	večer¹ přísl. 1. večer: <i>děti chodí spát brzo v. deti chodia večer zavčasu spať</i>

<p>večer² přísl. 1. večer</p>	<p>večer² -a m. 1. večer: <i>divadelní</i> v. divadelný večer ◇ <i>nechval dne před v-em</i> netreba chváliť deň pred večerom, pred západom (slnka); <i>jitro, ráno je moudřejší</i> <i>v-a</i> ráno je múdrejšie ako večer, ráno sme múdrejší ako večer</p>
<p>zaprskat¹, -ám, -ajú dok. 1. ● prsknout: <i>lampa zaprskla</i></p> <p>zaprskat², -ám, -ajú dok. 1. postříkat: <i>šaty zaprskané blatom</i></p>	<p>zaprskat -ám -ají dok. 1. ● zaprskat': <i>sysel zaprská</i> sysel' <i>zaprská</i>; <i>svíčka zaprskala</i> sviečka <i>zaprskala</i></p>

Z tabulky jasně vyplývá, že lexémy *večer^{1,2}* a *zaprskat^{1,2}*, takto zachycené ve Slovensko-českém slovníku, vstupují do vnitrojazykové homonymie (graficky znázorněno pravým horním indexem), ovšem slova *večer¹*, *večer²* do mezijazykové homonymie nevstupují, neboť jejich překladové ekvivalenty jsou shodné. Jiná situace nastává u slovenských lexémů *zaprskat¹*, *zaprskat²*, kde u lexému *zaprskat²* vystupuje v češtině jiný ekvivalent. Lexém *zaprskat²* tak vstupuje do slovensko-české mezijazykové homonymie a při existenci slovenské vnitrojazykové homonymie vzniká vícenásobná mezijazyková homonymie, která je zachycena ve vytvořeném zrcadlovém slovníku mezijazykových homonym.

V posledním, třetím případě se jedná o mezijazykovou homonymii přihnízdovaných slov. V této situaci jsme heslové slovo pouze opsali a podrobněji se podává až přihnízdované slovo, které vstupuje do mezijazykové homonymie:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>žena, -y, 2.mn. <i>žien</i> ž. ženička, -y, 2. mn. -<i>čiek</i> ž. zdrob. 1. ● i žienočka (malá žena, hypok. manželka) <i>ženuška, žinka, ženka</i> 2. venkovská žena, tetka</p>	<p>žena, -y ž. ženička -y ž. zdrob. expr. 1. ● <i>žienka, ženička</i></p>

Zrcadlový slovensko-český mezijazykový slovník v rozsahu písmen U-Ž představuje obraz slovenských lexémů, které podle toho, jak jsou zpracovány ve Slovensko-českém slovníku, vstupují do slovensko-české mezijazykové homonymie. Při zpracování se v menší míře stávalo, že po konfrontaci obou slovníků bylo zapotřebí použít některého z výkladového slovníku českého jazyka. Jednalo se především o slova, která podle zpracování ve Slovensko-českém slovníku vstupují do mezijazykové homonymie, ale v Česko-slovenském slovníku nejsou zachycena, i přesto, že se buď aktivně používají nebo existují na samém okraji slovní zásoby. V takovém případě jsme v česko-slovenské části zrcadlového obrazu uvedli NEZPRACOVÁNO. Příkladem může být polysémní slovenské slovo *vábidlo*, které překladový Česko-slovenský slovník neuvádí, zato v Slovensko-českém slovníku jej nalezneme zpracováno takto:

vábidlo, -a, 2. mn. -diel s.

1. (lákadlo) vábidlo

2. (nástroj na vábení) vábítko

Z tohoto zpracování (které odpovídá zpracování ve Slovníku slovenského jazyka, kde se u druhého významu uvádějí také synonyma *vábec*, *vábnička*) vyplývá, že každému z významů slovenského lexému odpovídá v češtině jiný ekvivalent, přičemž Česko-slovenský slovník lexémy *vábidlo* ani *vábítko* nezachytává.

Slovník spisovného jazyka českého⁸ zpracovává *vábidlo* i *vábítko* jako monosémní slova:

vábidlo, -a s. (2. mn. -del)

1. *co je určeno k vábení n. co má schopnost k sobě přitahovat*, vábit:

sloužit za v. k chytání ptáků; – duch je mocnějším v-em než krása

a mladost (Svět.); reklamní v-a ve výkladní skříni *lákadla*

vábítko, -a s. (mn. 2. -tek, 6. -ách)

1. *vábnička*, *vábnička*: volat v-em na srnečka (R. Svob.)

8 Slovník spisovného jazyka českého. 1960-1971. Ed. B. Havránek. Academia, Praha.

Na základě tohoto srovnání nám vychází, že i když lexém *vábidlo*, ke kterému odkazuje Slovensko-český slovník jako k ekvivalentu jednoho z významů slovenského lexému, není v Česko-slovenském slovníku zachycen, v jiných výkladových českých slovnících jej nalézáme. Nicméně nesmíme opomenout, že slovo *vábidlo* má v obou jazycích širší význam a existuje k němu mnoho synonym. Lexém *vábidlo* ze zpracování v Slovensko-českém slovníku vychází jako slovensko-české mezijazykové homonymum, které má být zachyceno v zrcadlovém slovníku.

3.1.3 Typy mezijazykové homonymie zachycené v zrcadlovém slovníku

Klasifikace mezijazykových homonym představuje poměrně složitou a rozsáhlou problematiku. Existuje mnoho charakteristik podle čeho a jak vyčlenit lexémy, které spadají do kategorie mezijazykových homonym, přičemž je možné počítat i s jistou mírou subjektivního hodnocení se zřetelem k cílům popisu a hranic sledované mezijazykové homonymie, které si autor při zhotovování slovníku mezijazykových homonym stanoví. V našem zrcadlovém slovníku slovensko-českých mezijazykových homonym (U-Ž) nalezneme přes sto hesel. Ne všechna mezijazyková homonyma, která jsou ve slovníku uvedena, jsou stejného druhu. Zachycena jsou vlastní mezijazyková homonyma, která se na základě významových vztahů člení na dva základní typy – úplná a částečná, ale taktéž jsme se při tvorbě a zařazení lexémů do slovníku zaměřili na paronymii a vícenásobnou homonymii, které se na slovensko-české mezijazykové homonymii aktivně podílejí. Následující příklady demonstrují různé typy mezijazykové homonymie objevující se v zrcadlovém slovníku.

a) Mezijazyková homonymie úplná a částečná

Základní lexikální jednotky, lexémy každého jazyka, v našem případě slovenského a českého, se rozlišují podle jednovýznamovosti a mnohovýznamovosti. Do mezijazykových vztahů vstupují jak jednovýznamová (monosémická), tak mnohovýznamová (polysémická) slova a obě skupiny slov se tak podílí na mezijazykové homonymii. Mnohovýznamovost (polysémickost) lexémů, která se v jazyce vyskytuje mnohem početněji než jednovýznamovost

(monosémickost), představuje faktor, vzhledem ke kterému podíl mezijazykové homonymie při lexikální konfrontaci slovenštiny a češtiny výrazně narůstá. Na základě významových shod a rozdílů můžeme mezijazyková homonyma rozdělit na úplná a částečná.

Úplná mezijazyková homonyma představují lexémy, které mají shodnou formu, ale jejich význam je naprosto odlišný (jedná se o monosémická slova lišící se svým významem a polysémická slova lišící se v celém významovém spektru). U částečných mezijazykových homonym taktéž dochází ke shodě formy, ale některé jejich významy se liší (jedná se o polysémická slova lišící se v některém nebo v některých z významů):

Mezijazyková homonymie:	Slovenský jazyk	Český jazyk
úplná	zbožie , <i>-ia</i> s. 1. obilí	zboží <i>-í</i> s. 1. tovar: <i>spotřební z.</i>
částečná	úsek , <i>-u</i> m. 1. úsek 2. geom. úseč	úsek <i>-u</i> m. 1. úsek

b) Mezijazyková homonymie na základě paronymie

Začlenění mezijazykové homonymie na základě paronymie představuje rozšíření chápání mezijazykové homonymie – jejím začleněním dospíváme k mezijazykové homonymii v širším smyslu. Paronymií se rozumí lexikální paradigmatický vztah, do kterého vstupují významově rozdílné lexémy s podobnou formou. Převážně se jedná o slova, která jsou foneticky i/nebo graficky velmi podobná – ve slovensko-české mezijazykové homonymii se jedná především o slova, jejichž fonémy se nevyskytují v druhém jazyce. Z české strany se jedná např. o hlásku *ř*, na slovenské straně *ʀ* nebo dvojhlásky *ie*, *iu*, *ia*, kterým často v českém jazyce odpovídají dlouhé samohlásky *á*, *í*. Na mezijazykové paronymii se však podílí i rozdílná distribuce fonémů ve slovenštině a češtině shodných (např. *ʀ* – *t* u infinitivů, rozdílná distribuce dlouhých a krátkých vokálů aj.), k mezijazykovým paronymům přináležejí i slova s náhodnou zvukovou podobností.

Mezijazyková homonyma tohoto typu je možné klasifikovat podobně jako vlastní mezijazyková homonyma. Níže uvedené příklady slov s formálními rozdíly vstupují do slovensko-české mezijazykové homonymie, neboť alespoň jeden jejich význam se (podle slovníkového zpracování) liší – i při částečně odlišné formě je opodstatněné řadit takové lexémy k mezijazykovým homonymům:

	Slovenský jazyk	Český jazyk
<i>ä – a</i>	váz¹ , <i>-u m. i väzy, -ov</i> pomn. 1. ● vaz, šije váz² , <i>-u m.</i> 1. ●● bot. (druh jilmu) VAZ	vaz¹ <i>-u m.</i> 1. ● väz, väzy 2. ● anat. väz 3. knih. <i>vazy väzy</i> 4. lod. väznica vaz² <i>-u m.</i> 1. ●● bot. <i>jilm v. brest väz</i> (<i>Ulmus effusa</i>)
<i>l' – l (a – e, t' – t)</i>	vyváľat' , <i>-am, -ajú</i> nedok. 1. ● kuch. vyváľet: <i>v. cesto</i> <i>v. těsto</i> 2. vyvrátit: <i>viator vyváľal</i> <i>stromy</i>	vyválet <i>-ím -ejí</i> dok. 1. ● vyvaľkat'; vyvaľkovat': <i>v. těsto</i> vyvaľkat' <i>cesto (váľkom);</i> <i>v. z těsta bochník</i> vyvaľkat', vyváľat' <i>z cesta</i> <i>bochník</i> 2. expr. pováľat', dováľat': <i>ovoce vyváľené v prachu</i> <i>ovocie pováľané v prachu</i>
<i>r – ř</i>	varivo , <i>-a s.</i> 1. uvařený pokrm 2. zříd. vařivo	vařivo <i>-a s.</i> 1. trocha zastar. strova (strukoviny ap.)
<i>ř – r (t' – t)</i>	vršit' vršit' sa¹ 1. ● vršit se	vršit se <i>-í -í</i> nedok. 1. ● vršit' sa, navršovat' sa: <i>knihy se vrší na stole</i>

	vršit' sa² , <i>-ím, -ia</i> nedok. 1. mstít se	knihy sa vršia na stole
<i>t' – t</i>	zaprskat'¹ , <i>-ám, -ajú</i> dok. 1. ● prsknout zaprskat'² , <i>-ám, -ajú</i> dok. 1. postříkat	zaprskat -ám -ají dok. 1. ● zaprskat'
<i>z – s</i>	zvíjat' sa , 1. ● svíjet se 2. zastar. točit se	svíjet se -ím -ejí nedok. 1. ● zvíjat' sa
<i>dz – z (a – e, t' – t)</i>	vysádzat'¹ , <i>-džem, -džu</i> dok. 1. ● vysázet: typ. v. <i>článok</i> ; hovor. (vyplatit) v. <i>peniaze na dlaň</i> ; expr. <i>komu čo</i> (zbit) vysádzat'^{2,3} , v. <i>vysadiť^{1,2}</i>	vysázet -ím -ejí dok. 1. ●● vysadiť, povysádzat': v. <i>jabloně, růže</i> vysadiť, povysádzat' jablone, ruže 2. vysádzat': v. <i>rukopis</i> vysádzat' rukopis 3. ● hovor. vyčítať, vysádzat', vycálovať (peniaze) 4. ● hovor. expr. naložiť, naklást', vysádzat' (údery): <i>vysázel mu pět ran rákoskou</i> nakládol mu päť (čítaných) palicou, trstenicou
<i>ie – í (t' – t)</i>	umierat', -am, -ajú nedok. 1. ● umírat 2. zmírat (toužit)	umírat -ám -ají nedok. 1. ● zomierat', umierat'
<i>ú – ou (t' – t)</i>	vysúkat', -am, -ajú dok. 1. ● vysoukat: (vyhrnout): v. <i>rukávy</i> ; (dostat ze sebe) ◇ v. <i>niečo z rukáva</i> 2. expr. vychlastat: v. <i>dve</i>	vysoukat -ám -ají dok. 1. ● vykasat', vysúkat' (rukávy ap.) 2. vymotať, vytiahnuť: v. <i>z popruhů ruce</i> vymotať z

	<i>flaše naraz</i>	popruhov ruky 3. ● expr. vyjachtať, vysúkať (slová): v. <i>ze sebe nesouvislou vetu</i> vysúkať zo seba nesúvislú vetu
--	--------------------	--

c) Vícenásobná mezijazyková homonymie

Do mezijazykové homonymie v poměrně velkém množství vstupují i vnitrojazyková homonyma, ať už ve slovenštině, v češtině nebo na obou stranách. Pokud k tomuto jevu dochází, je třeba si uvědomit, že ne vždy se jedná pouze o úplnou či částečnou homonymii jako takovou, ale hesla, která vstupují do vícenásobné mezijazykové homonymie, mohou být v jednom jazyce homonyma, avšak v druhém paronyma aj.

Příklady vícenásobné mezijazykové homonymie utvářené ze slovenské strany dvěma vnitrojazykovými homonymy, (v případě lexémů *úskok*^{1,2} vstupuje do mezijazykové homonymie i vnitrojazyková homonymie v rámci českého jazyka):

<p>útok¹, -u m.</p> <p>1. ● útok: <i>odraziť ú.:</i> byť vystavený <i>ú-om</i>; hovor. <i>brať, vziať niečo ú-om</i>; sport. <i>hrať v ú-u</i></p>	<p>útok -u m.</p> <p>1. ● útok: voj. <i>frontální, boční ú.</i> frontální, boční útok; <i>stát se terčem ú-ů</i> stát sa terčom útokov; expr. <i>vzít něco, někoho ú-em</i> zaútočiť na dačo, na niekoho; <i>vrútiť sa, vovaliť sa</i> dakde; <i>vyrútiť sa</i> na niekoho; šport. <i>hrať v ú-u</i> hrať v útoku</p>
<p>útok², <i>útku</i> m.</p> <p>1. text. útek</p>	
<p>úskok¹, -u m.</p> <p>1. ● úskok: <i>získať, dostať niečo ú-om</i></p> <p>úskok², -a, 1.mn. -ovia m.</p> <p>1. zastar. uskok, zběh</p>	<p>úskok¹ -u m.</p> <p>1. ● úskok, zákernost'</p> <p>úskok² -u m.</p> <p>1. tel. úskok: <i>u. vpravo, vľavo</i> úskok vpravo, vľavo</p>

Následující příklad představuje vícenásobnou mezijazykovou homonymii na základě mezijazykové paronymie, do které vstupují na jedné straně dvě slovenská vnitrojazyková homonyma a na druhé straně jeden (ve vztahu k nim paronymní) český lexém:

<p>utiahnuť si¹, <i>-nem, -nu</i> dok.</p> <p>1. ● hovor. z <i>koho, z čoho</i> utáhnout si (ztropit žerty): <i>u. si z kamarátov</i></p> <p>utiahnuť si², <i>-nem, -nu</i> dok.</p> <p>1. expr. zříd. čoho i ~ upít si</p>	<p>utáhnout si <i>-nu -nou -hl</i> dok.</p> <p>1. ● hovor. expr. (z <i>koho</i>) utiahnuť si, vystrelit' si</p>
---	--

Problematika vícenásobné mezijazykové homonymie představuje širokou oblast – zrcadlový slovník poskytuje bohatý materiál vícenásobných homonym k jejich dalšímu podrobnějšímu zpracování.

3.1.4 Jevy nezachycené v zrcadlovém slovníku

Při srovnávání slovní zásoby zpracované v obou slovnících jsou časté případy, kdy lexémy zpracované jako monosémní lexémy ve Slovensko-českém slovníku jsou v Česko-slovenském slovníku zachyceny jako polysémní jednotky. V našem slovníku takováto slova zachycena nejsou, protože výchozím textem při tvorbě slovníku se stal Slovensko-český slovník, ale je potřeba si uvědomit, že podmínky pro vznik mezijazykové homonymie se u polysémních lexémů formují jak ve slovenské, tak v české slovní zásobě. Je tedy jasné, že pokud bychom při zpracování slovníku použili za výchozí pramen Česko-slovenský slovník nebo pokud bychom pracovali s oběma slovníky zároveň, konečný počet slovensko-českých mezijazykových homonym by byl jiný. Příklady českých lexémů, které mají více slovenských překladových ekvivalentů:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>uhnat', <i>uženiem, uženú</i> dok.</p> <p>1. uhnat, uštvat</p>	<p>uhnat <i>uženu, uženou</i> dok.</p> <p>1. uštvat', uhnat': <i>u. jelena</i> uštvat' jeleňa; <i>u. koně</i> uhnat', uštvat' koňa, kone</p> <p>2. ob. expr. zohnat', splašit' (získat'): <i>kde ho</i></p>

	<i>ta holka uhnala?</i> Kde ho to dievča splašilo?
vlek <i>u m.</i> 1. vlek: <i>vziať</i> niečo do v-u ◇ kniž. <i>byť vo v. niečoho</i>	vľek <i>u m.</i> 1. vľek: <i>vzít člun do v-u</i> <i>vziať</i> čln do vľeku; (vlečné zariadenie) <i>lyžařský v. lyžiarsky vlek</i> 2. vlečka: <i>auto, traktor s v-em</i> auto, traktor s vlečkou

K jevům, které se v literatuře řadí k mezijazykové homonymii, ale nejsou v zrcadlovém slovníku zachyceny, patří i slovenské a české lexémy, které se diferencují na základě gramatické a stylistické charakteristiky (tzv. gramatická a stylistická mezijazyková homonyma). V zrcadlovém slovníku tedy není kladen důraz na mezijazykovou homonymii s gramatickou diferencí, kdy slovenská substantiva mají jiný rod než česká podstatná jména (např. *variant* (m.) – *varianta* (ž.), *výstroj* (m.) – *výstroj* (ž.), *vzorka* (ž.) – *vzorek* (m.), *zlatobyl'* (ž.) – *zlatobýl* (m.)).

Stylistická mezijazyková homonymie, kdy se lexémy v mezijazykovém srovnání liší stylistickými charakteristikami (v slovníkovém zpracování kvalifikátory) představuje specifickou oblast mezijazykové konfrontace. Do našeho zrcadlového slovníku jsou stylistická mezijazyková homonyma zahrnuta, pokud se liší i významově. V případě, že se liší jen stylistickou charakteristikou, v zrcadlovém slovníku zpracována nejsou:

upresniť , <i>-ím, -ia</i> dok. 1. kniž. upřesnit	upřesnit <i>-ím -í</i> dok. 1. spresniť: <i>u. harmonogram prací</i> spresniť harmonogram práce;
zvukár , <i>-a</i> m. 1. film. slang. zvukař	zvukař <i>-e</i> m. 1. oznam. zvukár
žirafa , <i>-y</i> ž. 1. zool. žirafa ◇ <i>má krk ako ž.</i>	žirafa <i>-y</i> ž. 1. žirafa ◇ <i>mít, natahovat krk jako ž. mať, naťahovat' krk ako žirafa, ako bocian</i>

Speciální problematiku v oblasti mezijazykové homonymie představuje vztah zvukové a psané podoby lexémů v obou jazycích – k mezijazykovým homonymům je možné zařadit též tzv. homofony, slova stejně znějící, ale graficky formálně odlišná (*vemenník – vemeník, výskum – výzkum*) a tzv. homografy, slova zvukově neshodná, ale graficky formálně stejná (*výstavka [výstaũka] – výstavka [výstařka]*). Tuto mezijazykovou homonymii, pokud nejde současně o významové difference, zrcadlový slovník nezachycuje.

Jak je vidět z uvedených příkladů, mezijazyková homonymie představuje opravdu širokou problematiku. Rozhodli jsme se zrcadlový slovník postavit na nejzákladnějším významovém kritériu členění mezijazykové homonymie⁹. I když veškerá slova, která vstupují, nebo by mohla vstupovat, do slovensko-české mezijazykové homonymie nejsou zaznamenána, zrcadlový slovník, ve kterém jsou zachycena a zpracována mezijazyková homonyma v rozmezí písmen U-Ž, ukazuje, jak rozsáhlá je mezijazyková homonymie vyplývající z významových rozdílů slovenských a českých lexémů.

3.2 Česko-slovenská / slovensko-česká mezijazyková

homonymie s přítomností grafémů ä a ě v grafické podobě lexémů

V průběhu práce na zrcadlovém slovníku se jako zajímavé typy mezijazykové homonymie ukázaly případy mezijazykových homonym, které mají ve své grafické podobě zastoupeny diferenční grafémy – slovenské *ä* a české *ě*. Jde o několik případů vícenásobné homonymie, kdy v mezijazykové konfrontaci vystupuje v jednom nebo druhém jazyku (nebo v obou) více homonymních nebo paronymních lexémů:

SJ *vadit' sa, vädit', (vadit')* – ČJ *vadit se, vadit;*

SJ *väznica¹, väznica²* – ČJ *věznice, vaznice;*

SJ *väznik* – ČJ *vazník, vězník;*

SJ *vedenie¹, vedenie²* – ČJ *vedení, vědění;*

SJ *vedro* – ČJ *vědro, vedro¹, vedro²;*

SJ *venčit', (venčit')* – ČJ *věčtit, venčit;*

⁹ Viz kapitola 3.1.3 Typy mezijazykové homonymie zachycené v zrcadlovém slovníku

Z hlediska konfrontační lexikologie vystupují u každé z těchto lexikálních skupin některé zajímavé souvislosti týkající se statusu některých jejích členů ve slovní zásobě (odborný výraz, nářečové slovo, nespisovný kontaktní variant, zastaraná lexéma, součást ustáleného spojení) a jsou tak vhodným materiálem k podrobnějšímu prozkoumání.

3.2.1 Grafémy *ä* a *ě* ve slovenském a českém pravopisu

Grafémy *ä* a *ě* představují ve slovenském a českém pravopisu prostředky grafického zápisu, které se podílejí na rozdílné grafické podobě slovenských a českých slov. Vzájemná konfrontace zvukové stavby lexémů, ve kterých se dané grafémy v písemné podobě vyskytují, je vzhledem k různým okolnostem poměrně složitá. Grafém *ä*, který je ve slovenštině reprezentací fonému /ä/, ve zvukové podobě slov v současné slovenštině obvykle „není slyšet“, protože se realizuje hláskami [e] nebo [a] (srov. běžnou spisovnou výslovnost slov *mäso*, *päť*, *väzeň*, *žriebä* [meso] [petʲ] [vezeň] [žrieba])¹⁰. Na druhé straně grafém *ě*, který v češtině neodpovídá žádnému fonému, reprezentuje v paronymních slověch rozdílné zvukové realizace, např. *vedení*, *vědění* [vedeňí] [vjeděňí]. Slouží v rámci české pravopisné konvence na naznačení měkkosti předcházející souhlásky, nebo, v postavení po retnicích *b*, *m*, *p*, *v*, *f*, jako signál jotace vokálu, např. *běh*, *pět*, *věž*, *město*, *fěrtoch* [bjex] [pjɛt] [vjež] [mjɛsto] [fjɛrtɔx], po *m* je však častější výslovnost s [mň] – [mňɛsto]. Z hlediska slovensko-české lexikální konfrontace se ukazuje, že slova s těmito grafémy se nemusí, ale mohou, podílet na mezijazykové homonymii.

Grafém *Ä*

Ä (výsledek za bývalou nosovku *ɛ̃*) se řadí mezi krátké samohlásky slovenského fonologického systému. Podle horizontální a vertikální polohy jazyka při tvoření hlásky se jedná o hlásku střední a nízkou, která má ve slovenštině

10 Sokolová a kol.: „Graféma *ä* sa píše po perniciach v niektorých historicky podmienených prípadoch a vyslovuje sa ako [ä] (príznačovo) aj ako [e] (štandardne): *deväť*, *devätnásť*, *deväťdesiat*, *päť*, *päťnásť*, *päťdesiat*, *hovädzina*, *mäso*, *smäd*, *pamät'*, *väčší*, *mäkký*, *najmä*, *spät'*, *väzba*, *napätie*, *päta*, *päst'*, *sväty*, *väzenie*, *väčšinou*“ (Sokolová a kol., 2007, s. 22).

zvláštní postavení. „Zvláštnou črtou výslovnosti *ä* je zmena polohy jazyka počas artikulácie. Uskutočňuje sa ako zmena polohy najvyššieho bodu jazykového oblúka, najmä zadného chrbta jazyka smerom dolu a dozadu, pričom sa mení aj zaokrúhlenie predného chrbta jazyka“ (Kráľ, 1988, s. 54). Miesto výskytu grafému *ä* v konkrétnych slovoch se postupem doby měnilo¹¹: „V Hattalovej príručke (1852) sa samohláska *ä* hodnotí ako "neopravdivá dvojhláska" a má sa písať po "tvrdých spoluhláskach"“ (Krajčovič, 1996, s. 194). Později Samo Cambel ve své kodifikační práci *Rukovät' spisovnej reči slovenskej* (1902, s. 7) píše: „Písmeno *ä* píšeme jedine po spoluhláskach b, m, p, v; po iných nikdy.“ Toto uchopení pravopisu je nejbližší dnešnímu, kdy se grafém *ä* vyskytuje jen po souhláskách *b, p, m, v* (*žriebä, päť, mäso, svätý*).

V českém jazyce, ve kterém grafém *ä* neexistuje, se v jeho pozicích objevuje *a*, pokud po *ä* následuje ve slově tvrdá souhláska (kromě písmene *k*): *zmätok – zmatek, väz – vaz*, anebo jotovaný foném *e*, jestliže je *ä* před měkkou souhláskou nebo před *k*: *pät' – pět, mäkký – měkký*). Existují však i případy, které uvedeným pravidlům neodpovídají, byť jen zdánlivě. „Výnimky z uvedeného pravidla mu niekedy len zdanlivo nevyhovujú: *úpätie – úpatí* (odvozené od *päta – pata*), *väzeň – vězeň, zmätený – zmatený* (ale *zmätok – zmatek*), *päst' – pěst'*“ (Sokolová a kol., 2007, s. 9).

Při pohledu z české strany stojí oproti slovům s grafémem *ě* slovenská slova s grafémy *ä* nebo *e*, přičemž ve zvukové rovině jde zpravidla o protiklad CZ [je] – SK [e], např. *devět* [devjet] – *devät'* [devet']; *pamět'* [pamjet'] – *pamät'* [pamet']; *pěkný* [pjekný – pekný] [peký]; *věda* [vjeda]– *veda* [veda].

V rámci konfrontace lexémů s grafémy *ä* a *ě* v našem materiálu vystupuje daný protiklad zejména u slov písmena V, přičemž narážíme i na případy mezijazykové homonymie. Ze zpracování ve Slovensko-českém slovníku se však některá z nich jako mezijazyková homonyma nejeví (a neobjeví se tak v našem zrcadlovém slovníku, např. *väzník, veta*), mezijazyková homonymie vystoupí až při srovnání lexémů zachycených také v Česko-slovenském slovníku a ve

11 Ve štúrovské kodifikaci spisovné slovenštiny se s grafémem *ä* nepočítalo, srov. „Druhú nepravdivú dvojhlásku „ä“ tu i tam ešte sice slíchať a väčším právom ako „y“ bi sme ju písať mohli, že ale kam ďjal viac kape a len čjastočná je, lepšie buďe, keď sa v písaní docela viňehá.“ (Štúr, *Náuka reči slovenskej*, 1846, část O písaní slov alebo o pravopise; http://www.juls.savba.sk/ediela/nrs/nauka_reci_slovenskej.html#o-p-sa-slov-alebo-o-pravopise)

výkladových slovnících češtiny.

Ve Slovensko-českém slovníku nacházíme soubor lexémů (a jejich derivátů) začínajících na skupinu *vä-*, přičemž část jejich českých ekvivalentů začíná na *vě-* (*väčší* – *větší*, *väčšina* – *většina*; *väzenie* – *vězení*); druhá na *va-* (*vädnúť* – *vadnout*, *väz¹* – *vaz*, *šíje*, *väz²* – *bot. (druh jilmu) vaz*, *väzba¹* – *vazba*, *väzba²* – *vazba*; *vävivo* – *vazivo*), které vzhledem k významové korespondenci do mezijazykové homonymie nevstupují.

Pro ukázkou jsme si vybrali lexémy *väznica¹*, *väznica²* (SJ) – *věznice*, *vaznice* (ČJ) a *vävnik* (SJ) – *vazník*, *vävnik* (ČJ), které se podílejí na existenci mezijazykové homonymie.

1. *Väznica¹*, *väznica²* – *věznice*, *vaznice*

Do slovensko-české mezijazykové homonymie vstupují na základě zpracování ve dvou našich výchozích slovnících slovenská vnitrojazyková homonyma *väznica¹*, *väznica²*.

Zpracování hesel *väznica¹*, *väznica²* a jejich ekvivalentů je ve SČS a ČSS následující:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
väznica¹ , -e, 2. mn. -níc ž. 1. ● věznice: v. <i>krajského súdu</i> ;	věznice -e ž. 1. ● väznica
väznica² , -e, 2. mn. -níc ž. 1. stav. vaznice	

Slovensko-český slovník uvádí hesla *väznica¹*, *väznica²* jako slovenská vnitrojazyková homonyma, narozdíl např. od Krátkého slovníku slovenského jazyka¹², který tuto homonymii nezachycuje. Podle zpracování v KSSJ by slovenskému výrazu na české straně plně odpovídalo heslo *věznice* a do mezijazykové homonymie by nespádalo. Též Synonymický slovník slovenčiny uvádí synonyma související s prostorem pro vězně – *žálár*, *basa*, *hladomorňa* atd. SSJ ale dvě homonymní lexémy zachytává:

12 Krátky slovník slovenského jazyka 4. Ed. J. Kačala, M. Pisárčiková. Bratislava: Veda 2003.

KSSJ	SSJ
väznica <i>-e -níc ž.</i> 1. budova pre väzňov, väzenie, žalár: <i>byť zatvorený, odpykávať si trest vo v-i</i>	väznica¹ , <i>-e, -níc ž.</i> miesto, budova, v ktorej sú zatvorení väzni, väzenie: v <i>krajského súdu; Vo vile žijem ako vo väznici (Tat.) nesmíme vychádzať von, nemám slobodu</i> väznica² , <i>-e, -níc ž. stav.</i> vodorovne ležiaca hrada, hrubé brvno, na ktorom spočívajú krokvy;

Využili jsme Slovensko-českého paralelního korpusu SNK (verze 2.0)¹³, abychom si ověřili, v jakém významu je *väznica* používaná. V celkem 598 výskytech ve slovenských textech se *väznica* objevuje pouze ve významu „žalár“:

SJ	ČJ
Neskôr v ňom zriadili väznicu a umiestnili okresný súd.	Potom v něm zřídili věznici a umístili okresní soud.
Asi tisíc mužov tiahlo k miestnej väznici .	Asi tisíc mužů táhlo k místnímu vězení .

Musíme vzít v úvahu, že u lexému *väznica²* se objevuje kvalifikátor *stav.*, který označuje, že se jedná o odborný, stavební termín, a tedy tento pojem nalezneme v dané odborné oblasti (jeho výskyt v současné slovenštině dokládají texty související se stavbou domů na internetu):

Väznica je drevený prvok horizontálne umiestnený v konštrukcii krovu, na ktorý sa ukladajú krokvy.¹⁴

V češtině oproti slovenštině se jedná o dva formálně rozdílné lexémy. V SSJČ jsou zpracována takto:

¹³ Slovensko-český paralelný korpus SNK 2.0 (120 milionů tokenů v každém jazyce)

¹⁴ <http://www.prodach.sk/strechy-a-krovky-maju-byt-ozdobou-domu/zakladne-pojmy-krovov>

věžnice¹ -e ž.

1. ústav, budova, kde jsou drženi vězňové; vězení 1, žalář: uprchnout z v.; přen. v. ducha (A....

věžnice²

1. v. vězeň

vaznice, -e ž.

1. stav. vodorovný trám v střešní konstrukci

2. sport. vaz¹ 3 (lod¹.); → zdrob. k 1 **vaznička**, -y ž.

Malou frekventovanost slova *vaznice* v češtině lze ověřit v Českém národním korpusu SYN2010 (pouze 157 výskytů), avšak v oblasti stavitelství a tesařství je používaným pojmem.

2. Vážník – vazník, vězník

Odlišná situace nastává v překladových slovnících u lexémů *vážník* – *vazník* ze stavebnické oblasti, kde mezijazyková homonymie ze zpracování nevyplývá:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
vážník, -a m.	vazník -u m.
1. stav. vazník	1. stav., lod. vážník

Paralelní lexém *věžník* k českému *vazník* (srov. *věžnice* – *vaznice*) ČSS nezachycuje, i když v české slovní zásobě dříve toto slovo fungovalo. Jeho bývalou existenci v označení křížkem předkládá jak SSJČ, tak i PSJČ:

†**věžník, -a m.** žalárník. Chodbou přichází vězník, veda za sebou řadu ženských, oděných v rezný kanafas.

V excerpici k Příručním slovníku jazyka českého (uvedené na stránce ÚJČ AV ČR¹⁵) nalezneme celkem 15 dokladů na výskyt lexémů *věžník* z 19. století

15 http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php?hledej=Hledej&heslo=v%C4%9Bzn%C3%ADk&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numchange

(pouze jeden z nich je z první poloviny století dvacátého).

Grafém Ě

V Česko-slovenském slovníku ke slovům začínajícím na vě-, která mají odpovídající slovenské ekvivalenty na ve-, patří např. věc – vec; věčný – vecný; věčný – večný; věda – veda; věchet – vechet'; vějíř – vejár; věno – veno; věnovat – venovat'; věrný – verný; věřit – veriť; věstník – vestník; věšet – vešať; věštit i věstit – veštit'; věštba – veštba; větvit se – vetviť sa; věž – veža, a také více derivátů „souvisejících s větrem“: větérek i větýrek – vetriček, vetrik; větrat – vetrať; větroň – vetroň; větrovka – vetrovka; věřit – vetriť.

Vzájemná korespondence slovenských a českých fonémů a grafémů ve formě slovenských a českých lexémů se však v několika případech na existenci mezijazykové homonymie podílí. Podrobněji se podíváme na lexémy vedro – vědro, vedro¹, vedro² a venčit', (venčit) – věnit, venčit:

1. Vedro – vědro, vedro¹, vedro²

V zrcadlovém slovníku jsou lexémy vedro – vědro, vedro¹, vedro² zachyceny takto:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>vedro, -a, 2. mn. -dier/-dár s.</p> <p>1. ● vědro</p>	<p>vedro¹ -a s.</p> <p>1. horúčava, páľava, páľa, úpek: <i>tropická v-a tropické horúčavy</i></p> <p>vedro² prisl. v prísudku</p> <p>1. horúco: <i>je mi v. je mi horúco</i> ◇ <i>bylo tam v. jako v peci bolo tam horúco ako v peci, ako v pekle</i></p> <p>vědro -a s.</p> <p>1. ● vedro: v. <i>vody vedro vody</i></p> <p>2. stará dutá miera; okov;</p>

Lexém vedro se ve slovenském kontextu objevuje pouze ve významu, jak

=no¬_initial=1

ho uvádí překladový SČS (s českým ekvivalentem *vědro*) – specifikaci významu můžeme najít v KSSJ:

vedro -a -dier s. väčšia valcovitá nádoba s pohyblivým držadlom (na vodu); jej obsah: *smaltované v.*; *za v. malín* • *leje sa ako z v-a* veľmi prší

Slovensko-český slovník u slovenského heslového slova *vedro* neuvádí další česká synonyma k ekvivalentu *vědro* (*kýbl, kbelík*).

V češtině slovenskému lexému *vedro* formálně odpovídá lexém *vedro*, u kterého se v jednotlivých výkladových slovnících setkáváme s rozdílným hodnocením. V SSJČ je zpracován pouze jako substantivum, v SSČ jako slovnědruhovému homonymum (zpracováno v rámci jednoho hesla bez číselného označení). Slovnědruhovému homonymu (*vedro¹, vedro²*) nacházíme také v překladovém Česko-slovenském slovníku.

SSJČ	SSČ
vedro , -a s. (2. mn. -der) <i>velké horko; parno</i> : letní, polední v.; únavné, úmorné v.; pracovat v nesnesitelném vedru; bylo tam v. jako v peci <i>velmi nesnesitelně horko</i> ; přen. v. života (Rais) strasti, útrapy	vedro přísl. v přís.: je mi vedro, <i>velmi horko</i> vedro -a s. velké horko, <i>parno (syno)</i> letní vedro, tropická vedra,

Slovo *vedro* tedy vstupuje do úplné slovensko-české mezijazykové homonymie, protože slovenskému výrazu *vedro* formálně odpovídá české *vedro*, se slovenskými ekvivalenty jako *horúčava, páľava*, což dokládá i Slovensko-český paralelní korpus:

ČJ	SJ
Sucho, vlny veder , záplavy a požáry pustoší Evropu.	Európu ničia suchá, vlny horúčav , záplavy a požiare.
Sekáči se přemísťovali v rychlém tempu z jednoho svahu na druhý, aby před poledním vedrem byli už na rotě a	Kosci sa premiestňovali z jednoho svahu na druhý v rýchlom tempe, aby pred poludňajšou páľavou boli už na

odpoledne na pivu — za odměnu.	rote a popoludní na pive — za odmenu.
--------------------------------	---------------------------------------

Český lexém *vedro* je ve slovní zásobě češtiny spjat synonymickým vztahem s dalšími lexémy, např. *parno*, *horko*, *žár*, které vystupují při vzájemném srovnání slovenských a českých textů jako další ekvivalenty slovenských slov *horúčava*, *pálava*, jak to dokládají příklady z Česko-slovenského paralelního korpusu:

ČJ	SJ
Taková cesta a vedro , to přece není nic pro malý děti.	Taká cesta a horúčavy , to predsa nie je pre malé deti.
Horko a manuální práce mu dokonce poskytly záminku uchýlit se večer k šortkám a rozhalence.	Horúčava a manuálna práca mu dokonca pomohli nájsť si dôvod, aby nosil večer krátke nohavice a rozhalenku.
Staré dřevo se rozpadalo v žáru .	Staré drevo sa v pálave rozpadlo.

2. venčit', (venčit) – věnčit, venčit

Podobná situace nastává i u zpracování slovenského hesla *venčit'*, v tomto případě se ovšem nejedná o úplné mezijazykové homonymum jako u výše zmíněného případu. Překladové slovníky všechna tři slova zachytávají takto:

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
venčit' , <i>-ím, -ia</i> nedok. 1. ● věnčit; nás. venčievat' , <i>-am, -ajú</i> 1. věnčívat	venčit <i>-ím -í</i> nedok. 1. obyč. v spojení <i>chodit v. psa chodit'</i> so psom von věnčit <i>-ím -í</i> nedok. 1. ● venčit' 2. kniž. korunovat': <i>úspěch věnčený slávou</i> úspěch korunovaný slávou

Výklad lexému *venčit'* Slovensko-český slovník zachytává obdobně jako SSSJ:

venčit'

1. (*koho, čo čím*) ozdobovat' vencom, vencami, kvetinami al. ratolesťami ap., ovenčovat':

Zelený vavrín venčí naše hlavy. (Smrek) Venčili sme hrob môjho syna. (Vans.)

2. *expr. (čo) obklopovať na spôsob venca, lemovať: Hlavy venčia tmavé vlasy. (Fig.)
Okolie očí mu venčili drobné vrásky. (Jégé)*

Iveta Valentová (1996, s. 219) ve svém článku, který pojednává o tradicích a zvyklostech slovenských svateb píše: „Od podstatného mena *veniec, vienok* sa zase na Orave miestami ujal aj výraz *venkovanie, venčenie: Po pouynoci bývalo venkuvaňa* (Horná Lehota).“ Substantívum *venčenie* je odvodené od verba *venčiť*, tedy „ozdobovať niekoho věncem“. V Etymologickém slovníku jazyka českého a slovenského (Machek, 1957) se u slov *vínek, věneček, věnčiti* uvádí:

vínek, věneček, věnčiti. Kromě běžného významu je v. jč. i námluva, svatební pitka i svatební koláč obřadní = krávaj: původ těchto významů souvisí se svatebními obřady východních ritů, při nichž na hlavy snoubenců se kladou koruny, původně věnce; k nám ten název byl jenom asi importován z jihu.

Příklady slovenského slovesa *venčiť* (odpovídajícího českému *věnčit*) ze Slovenského národního korpusu:

- Po jeho boku kráčalo víťazstvo a **venčilo** ho zlatým vencom jeho vlastných rozstrapatených vlasov.
- Vďaka horlivosti cisára Bazila ich pokrstili v Kristovej viere, ale títo vidiecki vyznavači **venčili** Venušine a Neptúnove oltáre ešte päťsto rokov po tom, ako ich zakázali v Rímskej ríši.

Do problematiky mezijazykových homonym při slovenském lexému *venčiť* nevstupuje na české straně jen formálně odlišný (paronymní) ekvivalent *věnčit*, ale i český lexém *venčit* s odlišným významem (podle SSČ „vyvádět (psa) ven, zprav. aby vykonal potřebu“) – slovenské *venčiť* a české *venčit* představují na základě zpracování v překladových slovnících úplná mezijazyková homonyma. Situace ve slovenštině, a tím i v oblasti slovensko-české lexikální konfrontace související s problematikou mezijazykové homonymie, je však složitější. Jedná se o specifickou záležitost týkající se otázky kontaktních jevů. „Pod kontaktními jevy rozumíme jazykové prostředky iného jazykového systému, které sa používajú v skúmanom jazyku na základe vzájomných kontaktov“ (Sokolová, 1995, s. 1). Lexém *venčit* je jedním z kontaktních jevů, který pronikl do

slovenské slovní zásoby, v níž se hodnotí jako jev v hláskově nepřizpůsobené podobě (spisovná slovenština nemá příslovce *ven*, ale *von*, hláskově adaptované převzetí by tedy mělo podobu *vončit'*). SSJ sloveso *venčit'* v tomto významu neuvádí, KSSJ jej (s ohledem na frekvenci v běžné komunikaci) zachytává jako *venčit'*², což odpovídá zpracování vnitrojazykové homonymie, avšak jako nespisovné slovo, ke kterému podává spisovné ekvivalenty:

venčit'¹ -ně/-i! *nedok.*

1. ozdobovat' vencom: *v-enie mladuchy*

2. *kniž.* obklopot'at', vrúbit': *dedinu zo všetkých strán v-ia hory*

venčit'², *správ.* **chodit' von** (so psom), **vetrat'** (psa), **vyvádzat'** (psa)

Ač je *venčit'* (*psa*) hodnoceno jako nespisovné vyjádření, Slovenský národný korpus přináší mnoho dokladů (z celkem 448 výskytů slovesa *venčit'*), že *venčit' psa* je ve slovenské komunikaci zažitý výraz:

- Minule som pred domom videl človeka, ktorý, debatujúc s mladou slečnou, **venčil** psa.
- Najprv **venčila** susedkinho jazvečička, potom chodila do útulku vyberať psíkov.
- Zvolili sme si totiž miesto, kde asi všetci obyvatelia ráno chodili **venčit'** psov.

Podrobnější pohled na slovenské a české lexémy s využitím diferenčních grafémů *ä* a *ě* ukazuje, že lexémy, které je obsahují, vstupují (kromě převažujících případů vzájemné ekvivalence) také do mezijazykové homonymie – zejména na bázi vnitrojazykové paronymie v češtině. Problematické lexikální jevy ukazují složitost vzájemných vztahů slovní zásoby slovenštiny a češtiny jako příbuzných jazyků. Zároveň naznačují, jak se slovní zásoba každého jazyka stále vyvíjí.

4 Závěr

Předmět bakalářské práce představuje slovensko-českou mezijazykovou homonymii, která je z pohledu slovensko-české konfrontační lexikologie velmi důležitým tématem, ač ještě příliš neprobádaným. V současném i minulém století vzniklo několik prací, které se touto problematikou zabíraly, avšak nevznikla žádná ucelenější práce, která by podala podrobný obraz o existenci a fungování slovensko-českých lexikálních mezijazykových homonym. Přitom se mezijazyková homonyma (tzv. zrádná slova) v česko-slovenské mezijazykové komunikaci vynořují dennodenně – znát dobře tuto jazykovou oblast znamená vyhnout se nejen komunikačním nedorozuměním, ale především si uvědomit a blíže pochopit vztah těchto dvou blízkých jazyků se společnými kořeny, který je charakterizován vedle shod také rozdíly na všech jazykových rovinách.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Dílčí přílohu poté představuje zrcadlový slovník mezijazykových homonym v rozsahu písmen U-Ž. V teoretické části, která tvoří základ pro následnou praktickou část, se věnujeme nejen otázce srovnávací lexikologie a lexikálním paradigmatickým vztahům jako důležité oblasti lingvistické disciplíny lexikologie, ale i její subdisciplíně lexikografii, bez jejichž odborných poznatků by nemohl zrcadlový slovník vzniknout. Větší samostatná pasáž této části je věnovaná mezijazykové homonymii z pohledu slovníku *Slovensko-český, česko-slovenský slovník rozdílných výrazů* J. Nečase a M. Kopeckého z r. 1964 (2. vydání vyšlo v roce 1989). Autoři ve 2., přepracovaném vydání slovníku přijali rozhodnutí označovat symbolem ▲ slova významově odlišná a po zvukové i grafické stránce stejná nebo velmi podobná – tedy mezijazyková homonyma, i když je tak nepojmenovávají. Vzhledem k tomuto nestandardnímu lexikografickému zpracování bylo z hlediska dosavadní pozornosti věnované mezijazykové homonymii velmi zajímavé prozkoumat rozsah takto označených slov. V rozmezí písmen U-Ž, která jsou obsahem našeho zrcadlového slovníku, autoři jako mezijazyková homonyma označili např. lexémy *udat' sa – udát se, upadnúť – upadnout, usilovný – usilovný, ustat'¹ – ustat, ustávat'¹ – ustávat, vedro – vedro, vykúrit' – vykourit, vymenovať' – vyjmenovat, zástava – zástava, zatrepat'² – zatřepat, zbožie – zboží, zrieknut' sa² – zřeknout se. Při analýze řešení přijatého ve slovníku se ukázalo, že označení symbolem nebylo vždy využito systematicky*

a symetricky v jeho slovensko-české a česko-slovenské části. Soubor mezijazykových homonym označených symbolem trojúhelníčku jsme poté porovnali s naším zrcadlovým slovníkem, kdy se ukázalo, že daný soubor a soubor mezijazykové homonymie identifikovatelný na základě zpracování v dvojazyčných slovnících se úplně nepřekrývají.

V praktické části, kromě úseku věnovaného postupu při tvorbě zrcadlového slovníku, se detailněji věnujeme klasifikaci mezijazykových homonym, kde rozeznáváme mezijazykovou homonymii úplnou, např. *zbožie* (SJ) – *zboží* (ČJ), částečnou, např. *úsek* (SJ) – *úsek* (ČJ), vícenásobnou, např. *útok*¹, *útok*² (SJ) – *útok* (ČJ) a mezijazykovou homonymii na základě paronymie, kdy do vzájemného vztahu s významovou diferencí vstupují slovenská a česká slova s částečně odlišnou formou (často se jedná o fonémy, nebo také jen grafémy, které se nevyskytují v druhém jazyce: *ä – ě/a*, *ô – ů*, *dz – z*, *l – l'*, *r – ř*, *t – t'* aj. V samostatné kapitole se věnujeme podílu diferenčních grafémů *ä* a *ě* na vzniku slovensko-české mezijazykové homonymie – zaměřili jsme se na slovenské a české lexémy, které při jejich uplatnění ve formální stavbě slov vstupují do vícenásobné mezijazykové homonymie (např. slovenské lexémy *väznica*¹, *väznica*² – české lexémy *věznice*, *vaznice*; slovenský lexém *vedro* – české lexémy *vědro*, *vedro*).

Základním cílem bakalářské práce bylo vytvoření zrcadlového slovníku slovensko-českých mezijazykových homonym v rozmezí písmen U-Ž na základě dvou výchozích překladových slovníků – Slovensko-českého slovníku (Gašparíková – Kamiš, 2. vydání z r. 1983) a akademického Česko-slovenského slovníku (2. vydání z roku 1981). Zrcadlový slovník, obsahující různé typy mezijazykových homonym extrahovaných z těchto slovníků, přináší obraz zastoupení mezijazykové homonymie ve vymezené části slovenské a české lexikální zásoby.

Mezijazyková homonyma, zrádná slova, představují potenciální komunikační úskalí v běžné komunikaci, a také při vzájemném překladu. Tato problematika je osobitně znatelná mezi dvěma blízce příbuznými jazyky, jako je právě čeština se slovenštinou. Zrcadlový slovník souhrnně předkládá takováto „zrádná“ slova, což zároveň umožňuje hlubší pohled do problematiky shod a rozdílností mezi slovenštinou a češtinou.

5 Seznam použité literatury a odborných pramenů

- CAMBEL, Samuel: *Rukoväť spisovnej reči slovenskej*. Turčianský Svätý Martin: Kníhk. nakl. sp., 1902.
- CVRČEK, Václav a kol. *Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2010.
- ČEJKA, Mirek. *Úvod do studia jazyka: (pro bohemisty)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996.
- DOLNÍK, Juraj: *Lexikológia*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2003.
- FILIPEC, Josef, ČERMÁK, František: *Česká lexikologie*. Praha: Academia, 1985.
- Filozofické otázky jazykovedy*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1979..
- HÁDKOVÁ, Marie: *Mezijazyková homonyma a čeština jakožto cizí jazyk*. In: Profesor Hauser jubilující – Sborník příspěvků ze semináře konaného 10.4. 2001 při příležitosti 80. narozenin prof. PhDr. Přemysla Hausera, CSc. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2001.
- HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.
- HLADKÝ, Josef: *Zrádná slova v angličtině*. 1. vyd. Praha: SPN, 1990.
- HORECKÝ, Ján a kol.: *Dynamika slovné zásoby súčasnej slovenčiny*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1989.
- IVAŠINA, Natal'ja, RUDENKA, Alena a JANOVEC, Ladislav: *Falešní přátelé překladatele v češtině a běloruštině*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2006.
- JÍLEK, Viktor: *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005.
- KOLLÁR, Dezider: *Medzijazyková homonymia*. In: *Studia Academica Slovaca*, 1987, Bratislava 1982. Roč. 11, s. 221 – 234.
- KRAJČOVIČ, Rudolf: *Ustaľovanie normy v poštúrovskej spisovnej slovenčine od M. Hattalu po S. Cambela*. In: *Kultúra slova*. 1996. Roč. 30, č. 4, s. 193 – 199.
- KRÁL, Á.: *Pravidlá slovenskej výslovnosti*. 2. vyd. Bratislava: SPN, 1988.
- ONDRUŠ, Pavel, HORECKÝ, Ján a FURDÍK, Juraj: *Súčasný slovenský spisovný jazyk; Lexikológia*. 1. vyd. Bratislava: SPN, 1980.
- ONDRUŠ, Šimon a Sabol, Ján: *Úvod do štúdia jazykov*. 3. vyd. Bratislava: SPN,

1987.

- ORGOŇOVÁ, Oľga, BOHUNICKÁ, Alena: *Lexikológia slovenčiny. Učebné texty a cvičenia*. Bratislava: Stimul 2011.
- PANČÍKOVÁ, Marta: *Zradnosti pol'skej a slovenskej lexiky*. Opole: Wydawnictwo PRO, 2005.
- PECIAR, Štefan: *Vzťah polysémie a homonymie*. In: Slovo a slovesnosť, Roč. 41, 1980, s. 86-92.
- RIPKA, Ivor: NEČAS, J. – KOPECKÝ M.: *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazu*. In: Slovenská reč. 1990. Roč. 55, č. 6, s. 365 – 368.
- SEKANINOVÁ, Ella: *Dvojjazyčná lexikografia v teórii a praxi*. 1. vyd. Bratislava: SAV, 1993.
- SOCHOVÁ, Zdeňka: *Blízke jazyky a konfrontační lexikografie*. In: Naše reč. 1991. Roč 74, č. 3, s. 124-131.
- SOCHROVÁ, Marie: *Český jazyk v kostce: pro střední školy*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2009.
- SOKOLOVÁ, M.: *České kontaktné javy v slovenčine*. In: Sociolingvistické aspekty výskumu súčasnej slovenčiny. Bratislava: Veda, 1995.
- SOKOLOVÁ, M. – SLANČOVÁ, D.: *Slovenčina a čeština. Synchronne porovnanie s cvičeniami*. Bratislava: UK, 2005.
- STRAKOVÁ, Vlasta: *Poznámky ke konfrontační analýze lexikálního systému slovenštiny a češtiny*. In.: Slavica Pragensia, roč. 25. Praha: UK 1985.
- ŠIKRA, Juraj: *Lexikálna homonymia*. In: Jazykovedný časopis. 1992. Roč. 43, č.1, s. 13-25.
- VALENTOVÁ, Iveta: *Zo studnice rodnej reči. Zbohom ostávajú, mamičkine prahy...* In: Kultúra slova. 1996. Roč. 30, č. 4, s. 213 – 220.
- VLČEK, Josef, ed.: *Úskalí ruské slovní zásoby: slovník rusko-české homonymie a paronymie*. 1. vyd. Praha: Svět sovětů, 1966.

Jazykové slovníky a korpusy

- Česko-slovenský slovník*. Red. G. Horák. Bratislava: Veda, 1981.
- GAŠPARÍKOVÁ, Želmíra – KAMIŠ, Adolf: *Slovensko-český slovník*. 2. vyd. Praha: SPN, 1983.

- IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária. *Homonymický slovník*. 1. vyd. Bratislava: Samo, 2005.
- KÁLAL, Karel a KÁLAL, Miroslav. *Slovenský slovník z literatury aj nářečí: (slovensko-český diferenciální)*. Banská Bystrica: K. Kálal a M. Kálal, 1923.
- KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. 6., přeprac. a dopl. vyd. Praha: SPN, 1998.
- Krátký slovník slovenského jazyka*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2003.
- MACHEK, Václav. *Etymologický slovník jazyka českého a slovenského*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1957.
- NEČAS, Jaroslav – KOPECKÝ, Miloslav. *Slovensko-český a česko-slovenský slovník rozdílných výrazů*. 2., přeprac. vyd. Praha: SPN, 1989.
- PALA, Karel – VŠIANSKÝ, Jan. *Slovník českých synonym*. 3., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2000.
- Pravidla českého pravopisu*. Vyd. 2. (s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR). Praha: Academia, 2005.
- Pravidlá slovenského pravopisu*. 3., upravené a doplnené vydanie. Red. M. Považaj. Bratislava: Veda 2000.
- Příruční slovník jazyka českého*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1935-1957.
- Slovník slovenského jazyka*. Bratislava, VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1959 – 1968.
- Slovník spisovného jazyka českého*. 1960-1971. Ed. B. Havránek. Academia, Praha.
- Synonymický slovník slovenčiny*, 1995. Ed. M. Pisárčiková. Veda, Bratislava.
- Český národní korpus* – SYN2010. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2010. Dostupný z WWW: <<http://www.korpus.cz>>.
- Slovenský národný korpus* – prim-6.1-public-all. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV 2013. Dostupný z WWW: <http://korpus.juls.savba.sk>.
- Paralelný slovensko-český korpus SLOVCE SNK* – Verzia 2.0. Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV 2013. Dostupný z WWW: <<http://korpus.juls.savba.sk/>>.

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV. ŠTÚR, Ľ.: *Náuka reči slovenskej*, 1846, část O písání slov alebo o pravopise [cit. 2014-08-21]. Dostupné z WWW: <http://www.juls.savba.sk/ediela/nrs/nauka_reci_slovenskej.html#o-p-sa-slov-alebo-o-pravopise>

ÚJČ AV ČR. Příruční slovník jazyka českého. [cit. 2014-08-24]. Dostupné z WWW:

http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php?hledej=Hledej&heslo=v%C4%9Bzn%C3%ADk&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numchange=no¬_initial=1

6 Seznam příloh

Příloha č. 1:

Zrcadlový slovník česko-slovenských mezijazykových homonym (U-Ž)

Příloha

ZRCADLOVÝ SLOVNÍK SLOVENSKO-ČESKÝCH MEZIJAZYKOVÝCH
HOMONYM (U–Ž)

U

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>ubehlík, -a, 1. mn. -ci</p> <p>1. uprchlík, zběh</p> <p>ubehlička, -y, 2. mn. -čok i ubehlica, -e, 2. mn. -lic ž.</p> <p>1. uprchlice</p>	<p>uběhlík</p> <p>nezpracováno</p> <p>uběhlička</p> <p>nezpracováno</p> <p>uběhlice</p> <p>nezpracováno</p>
<p>ubehlý příd. kniž.</p> <p>1. (o člověku) uprchlý, zběhlý</p> <p>2. ● (o čase) uplynulý</p>	<p>uběhlý příd.</p> <p>1. ● ubehnutý, ubehnuvší: <i>rychle u. den</i> deň, ktorý chytró ubehol, ktorý sa chytró minul</p>
<p>ubehnúť, -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● čo ubehnout: <i>ubehnúť trať 5 km</i>; (o čase) roky ubehli</p> <p>2. uprchnout</p> <p>ubehnúť sa hovor.</p> <p>1. s čím, s inf. pospíšiť si</p>	<p>uběhnout -nu -nou -hl dok.</p> <p>1. ● i v platnosti nedok. prebehnúť, ubehnúť; zabehnúť: <i>u. 1500 m</i> prebehnúť 1500 m; <i>u. trať za tři minuty</i> prebehnúť, ubehnúť trať za tři minúty</p> <p>2. ● (o čase) ubehnúť, minúť sa, uplynúť</p> <p>◇ <i>hodně vody uběhlo (od té doby)</i> veľa vody pretieklo (od tých čias)</p>
<p>ubít, -bijem, -bijú dok.</p> <p>1. koho zbit, zmlátit</p> <p>2. čo utlouci, udusat: <i>u. zem</i></p> <p>3. ● koho, čo ubít, zničit: <i>u. city; starosti ho ubili</i></p>	<p>ubít ubiji, ubijí, ubil dok.</p> <p>1. zabit': <i>u. nepřítele</i> zabit' nepriateľa; expr. (nečinne stráviť) <i>u. čas, den</i> zabit' čas, deň</p> <p>2. ● expr. potlačiť; zahubiť; zmariť: <i>u. něčí zájem</i> potlačiť niečí záujem; <i>u. své nadání</i> zahubiť svoje nadanie</p>
<p>úd¹, -u m.</p> <p>1. ● úd: <i>popreťahovať si, ponat'ahovať si údy</i> protáhnout si údy; <i>vystrieť si,</i></p>	<p>úd -u m.</p> <p>1. ● úd: <i>natáhnout, protáhnout si údy</i> ponat'ahovať, popreťahovať si údy; anat.</p>

<p><i>natiahnuť si údy</i> natáhnout si údy (lehnout si)</p> <p>úd², -a, 1. mn. -ovia m.</p> <p>1. zastar. úd (člen nějaké organizace)</p>	<p><i>pohlavní ú.</i> pohlavný úd</p>
<p>udat', -ám, -ajú dok.</p> <p>1. ● udat: <i>čo</i> (oznámit) <i>u. svoje meno</i>; ●● <i>koho</i> (oznámit úradu) <i>u. niekoho na políciu</i>; <i>čo</i> (ukázat, určit) <i>u. směr</i>; <i>u. tón</i></p> <p>udat' sa¹</p> <p>1. ●●●● udat se (oznámit)</p> <p>udat' sa², -ám, ajú dok.</p> <p>1. ●●●● <i>na koho</i> být po kom: <i>Martin sa udal na matku</i></p> <p>2. kniž. (přihodit se) udát se</p> <p>3. kraj, i povést se, podařit se</p>	<p>udat <i>udám, udají</i> dok.</p> <p>1. ● uviesť, udat': <i>u. jméno</i> uviesť, udat' meno; <i>u. dôvod</i> uviesť, udat' příčinu</p> <p>2. ●● udat', oznámit': <i>u. zloděje</i> udat', oznámit' zloděja</p> <p>3. dat', uplatniť: <i>u. falošný peníz</i> dat' falošný peniaz; <i>nemôže své zboží u.</i> nemôže sa zbaviť svojho tovaru</p> <p>4. ●●● udat' (tempo, tón);</p> <p>udat se <i>udám, udají</i> dok.</p> <p>1. ●●●● oznámit' sa, udat' sa: <i>šiel se sám u. išiel sa sám</i> udat', oznámit', zahlásit';</p> <p>udát se <i>udá, udají</i> dok.</p> <p>1. ●●●● kniž. <i>prihodiť sa, stať sa</i>: <i>udála se zaujímavá príhoda</i> prihodila sa, stala sa zaujímavá príhoda; <i>vypravoval, čo se s ním událo</i> rozprával, čo sa mu prihodilo, čo sa s ním stalo</p>
<p>udávateľ¹, -a, 1. mn. -lia m.</p> <p>1. udavatel (kdo něco určuje)</p> <p>udávateľ², -a, 1. mn. -le m.</p> <p>1. udavatel: <i>u pomeru čísel</i></p>	<p>udavatel -e m.</p> <p>1. udávateľ': <i>u. módy</i> udávateľ', určovateľ módy</p>
<p>uhádnut', -nem, -nu dok.</p> <p>1. ● uhádnout, uhodnout</p> <p>2. trefit, dokázat</p>	<p>uhádnout, uhodnout -nu -nou -dl dok.</p> <p>1. ● uhádnut': <i>u. něčí stáří</i> uhádnut' dakomu roky, vek; <i>u. hádanku</i> uhádnut'</p>

	<p>hádanku ◊ iron. <i>to jsi uhodl</i> (no) akurát, uhádol si! (mýliš sa)</p>
<p>uhryznúť, -nem, -nú dok.</p> <p>1. <i>koho</i> kousnout: <i>uhryzol ho pes</i></p> <p>2. ● <i>kraj</i>. čo odkousnout</p>	<p>uhryznout -nu -nou -zl dok.</p> <p>1. ● odhryznúť: <i>koza uhryzla niekoľik listů z keříku</i> koza odhryzla pár lístkov z krička;</p> <p>uhryzovat -uji -ují, uhryzávat² -ám -ají nedok.</p> <p>1. odhrýzat</p>
<p>uhryznúť sa kousnout se</p>	
<p>uhýbať, -am, -ajú, zříd. i uhybovať, -ujem, -ujú, nedok.</p> <p>1. ● uhýbať (ustupovat; měnit směr cesty; zříd. odklánět)</p>	<p>uhýbat¹ -ám -ají nedok.</p> <p>1. ● uhýbat, uhýnat: <i>u. hlavou, hlavu stranou uhýbat</i> hlavu (nabok); <i>auto uhýbá na vedlejší silnici</i> auto zahýba na vedľajšiu cestu; pren. <i>u. očima uhýbat</i> pohľadom, očami; <i>řekni to rovnou, nehýbej</i> povedz rovno, nevykrúcaj, nekľučkuj!</p>
<p>uhýbat sa</p> <p>1. ●● uhýbat se</p> <p>2. ohýbat se</p>	<p>uhýbat², uhýbat se -ám -ají nedok.</p> <p>1. ●● vyhýbat (sa), odstupovat sa, vystupovat sa (z cesty): <i>u. (se) chodcům vyhýbat (sa), vystupovat sa chodcom</i></p>
<p>uhýbat si</p> <p>hovor. expr. (o lihových nápojích) přihýbat si</p>	
<p>uchádzať, -am, -ajú i uchodiť¹, -ím, -ia nedok.</p> <p>1. odcházet: <i>ludia uchádzali domov</i></p> <p>2. ● ucházet, unikat: <i>plyn uchádza</i></p> <p>uchádzať sa ucházet se: <i>u. sa o miesto;</i> <i>u. sa o ruku niekoho</i></p>	<p>ucházet -ím -ejí nedok.</p> <p>1. ● uchádzať, uchodiť; unikat: <i>kouř ucházet z kamen</i> dym vychádzal z pece, z kachiel; <i>neucházela mu žádná knižní novinka</i> neunikala, neuchádzala mu ani jedna knižná novinka; <i>nemocí ucházela mu část výdělku</i> pri chorobe mu uchádzala časť zárobku, <i>prichádzal o časť zárobku;</i> <i>u. pomlúvám, ranám</i></p>

<p>uchodit'², -ím, -ia dok.</p> <p>1. ušlapat: <i>uchodená zem</i></p> <p>uchodit' sa</p> <p>1. ●● uchodit se</p> <p>uchodit' si</p> <p>1. uchodit si: <i>uchodit si nohy</i></p>	<p>unikat' ohováraníu, úderom</p> <p>uchodit se -ím -í dok.</p> <p>1. ●● uchodit' sa: <i>kdybych se byl uchodil, vás jsem nenašel</i> čo by som si bol nohy zodral po kolená, nebol by som vás mohol nájsť</p>
<p>uchytit', -ím, ia dok.</p> <p>1. čo, koho popadnout ◇ expr. <i>bodaj (nech) tá čert parom uchytí</i> aby tě čert vzal; neos. <i>ide ho uchytit' (od zlosti, od hnevu)</i> může ho čert vzít</p> <p>2. čo uchvátit, unést</p> <p>uchytit' sa</p> <p>1. ● uchytit se: <i>u. sa ako kuchár</i></p>	<p>uchytit</p> <p>nezpracováno</p> <p>uchytit se -ím -í dok.</p> <p>1. (o rastline) <i>prijat' sa, uchytit' sa: květina se uchytíla</i> kvet sa prijal, uchytil; <i>na skále se uchytíla borovice</i> na skale sa uchytíla borovica</p> <p>2 ● hovor. <i>uchytit' sa: uchytí se u dráhy</i> uchytí sa pri železnici</p>
<p>ujedat', -ám, -ajú nedok.</p> <p>1. pojídat,</p> <p>2. expr. <i>čo, koho užírat, trápit</i></p>	<p>ujíst <i>ujím, ujedí, ujedl</i> dok.</p> <p>ujídat -ám -ají nedok.</p> <p>1. odjedat', ujedat' (chleba dakomu, i pren.)</p>
<p>ujma, -y ž.</p> <p>1. ● újma: <i>utrpieť u-u na zdraví</i></p> <p>2. hovor. spousta: <i>bolo tam ujma ľudí</i></p>	<p>újma -y ž.</p> <p>1. ● kniž. <i>ujma: mít, trpět ú-u mat', trpieť ujmu; ú. na zdraví</i> ujma na zdraví; (<i>jednat</i>) <i>o své újmě</i> (konať) z vlastnej vôle, dobrovoľne (na vlastnú zodpovednosť, škodu ap.); práv. (konať) jednostranne;</p> <p>na újmu predl.</p> <p>1. na úkor: <i>na ú-u kvality</i> na úkor kvality; <i>na ú-u zdraví</i> na úkor zdravia</p>

<p>úkaz -u m.</p> <p>1. ● úkaz: <i>spoločenský ú.</i></p> <p>2. zastar. rozkaz</p>	<p>úkaz -u m.</p> <p>1. ● úkaz: <i>přírodní, fyzikální ú.</i></p> <p>prírodný, fyzikálny úkaz</p>
<p>um, <i>umu</i> m.</p> <p>1. ● um, rozum: <i>ľudský um</i>; ◇ <i>niečo mi prišlo, zišlo na um</i> něco mi prišlo na um (na mysl); <i>ustavične má niečo na ume ...</i> na mysl; <i>všeličo mu poschodilo na um</i> leccos mu prišlo na mysl; <i>to mi ani na um nezíde</i> ani mi to nenapadne (mĚ nenapadne); <i>zíde z očí, zíde z umu</i> sejde z očí, sejde z myslí</p> <p>2. zříd. obyč. v mn. <i>umy</i> hovor. rozumy: <i>chlapí dávajú umy dokopy</i> muži dávají rozum dohromady</p>	<p>um -u m. kniž.</p> <p>1. ● um: <i>ľudský um</i> ľudský um</p> <p>2. umenie, zručnosť: <i>kuchařský u.</i> kuchárske umenie ◇ <i>sebrat všechen u.</i> pozbierať všetok rozum, dôvtip; <i>vynaložit všechen u.</i> vynaložiť všetko svoje umenie</p>
<p>umierat', -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ● umírat: <i>u. smädom, od smädu</i> u. žízni; <i>ľudia umierali ako muchy</i>; <i>u. strachom, od strachu</i> u. strachem</p> <p>2. <i>za kým, za čím</i> zmírat po kom, po čem (toužiť)</p>	<p>umírat -ám -ají nedok.</p> <p>1. ● zomierat', umierat': <i>raněný umírá</i> ranený zomiera, umiera ◇ <i>u. strachy</i> umierať do strachu</p>
<p>umlátit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. expr. zmlátit</p>	<p>umlátit -ím -í dok.</p> <p>1. ubiť, utĺcť: <i>u. hliněnou podlahu ubit'</i> hlinenú dlážku</p> <p>2. expr. dobiť, dotĺcť: <i>u. vězně dobit'</i>, <i>dotĺcť věžňa</i>; <i>kroupy umlátily osení</i> ľadovec zbil siatiny</p>
<p>umývač¹, -a m.</p> <p>1. ● umývač: <i>u. oblokov</i> u. oken;</p> <p>umývačka, -y, 2. mn. -čiek ž.</p> <p>1. umývačka</p> <p>umývač², -a m.</p>	<p>umývač¹ -e m.</p> <p>1. ● umývač: <i>u. mrtvol</i> umývač mŕtvol;</p> <p>umývačka -y ž.</p> <p>1. umývačka: <i>u. podlah</i> umývačka dlážky</p> <p>umývač² -e m</p>

<p>1. umývadlo</p>	<p>1. tech. umývač: (<i>automatický</i>) <i>u. nádobí</i> (<i>automatický</i>) umývač řadu</p>
<p>upadnout, <i>-nem, -nú</i> dok.</p> <p>1. upadnout (ztratit význam) <i>hospodárstvo upadlo; u. na duchu, na mysli</i></p> <p>2. ● <i>do čoho</i> upadnout: <i>u. do nemilosti</i></p> <p>3. spadnout se, zhubnout: <i>u. v tváři</i></p> <p>4. upadnout, poklesnout: <i>disciplína upadla; síly mu upadli síly mu ochably</i></p>	<p>upadnout <i>-nu -nou -dl</i> dok.</p> <p>1. spadnout, padnout: <i>u. na ledě</i> (s)padnout na řadě; <i>pozor, ať neupadneš pozor, aby si nepadol</i></p> <p>2. odpadnout; spadnout, padnout (pádom sa oddelit' od niečoho): <i>upadl mi knoflík</i> odpadol mi gombík; <i>jablko upadlo ze stromu</i> jablko odpadlo, (s)padlo zo stromu; <i>ať ti ta váza neupadne</i> nech ti tá váza nepadne</p> <p>3. ● upadnout, padnout: <i>u. v zapomenutí, v nemilost</i> upadnout do zabudnutia, padnout do nemilosti; <i>u. do nemoci</i> upadnout, padnout do choroby ◇ <i>expr. však ti ruce, nohy neupadnou</i> koruna ti z hlavy nepadne; ruky, nohy ti neodpadnú; <i>kniž. u. do jámy lvové</i> padnout do jamy levovej</p>
<p>upravit, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● upravit: <i>u. cestu; u. graficky; u. jedlo</i></p> <p>2. <i>koho, čo kam</i> usměrnit, ukázat směr: <i>přen. u. na správnou cestu</i> dobře poradit</p> <p>upravit sa</p> <p>1. ●● upravit se</p>	<p>upravit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● upravit: <i>u. si vlasy</i> upravit si vlasy; <i>u. postel</i> popravit postel'; <i>u. si kravatu, šátek na hlavě</i> napravit si kravatu, šatku, ručník na hlavě; <i>u. píseň pro sbor</i> upravit píseň pre zbor; (i v rozlič. odb.: hut., text., vodohosp., mat.);</p> <p>upravovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. upravovat</p> <p>upravit se <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ●● upravit sa: <i>u. se k večeři, do divadla</i> upravit sa na večeru, do</p>

	<p>divadla; <i>stav pacienta se brzy upravil</i> stav pacienta sa o krátky čas, skoro upravil;</p> <p>upravovat se -uji -uji nedok. 1. upravovať sa</p>
<p>upražit', -ím, -ia dok. 1. čo, expr. i <i>koho</i> usmažit: <i>u. vajíčka, slaninu</i> 2. ● upražit: <i>u. kávu</i>; odb. <i>u. rudu</i></p> <p>upražit' sa 1. ●● upražit se, usmažit se</p>	<p>upražit -ím -í dok. 1. ● upražit': <i>čerstvě upražená káva</i> <i>čerstvo upražená káva</i></p> <p>upražit se -í -í dok. 1. ●● upražit' sa: <i>jíška se upražila</i> <i>dohněda zápražka sa upražila na hnedo</i></p>
<p>uronit'¹, -ím, -ia dok. 1. bás. <i>čo</i> srazit: <i>u. jablko zo stromu</i></p> <p>uronit'², -ím, -ia dok. 1. ● <i>čo</i> uronit (obyč. slzy)</p>	<p>uronit -ím -í dok. 1. ● kniž. uronit', vyronit': <i>u. slzu uronit', vyronit' slzu: naříznutá bříza uroní šťávu</i> <i>narezaná breza vyroní šťávu</i></p>
<p>úsek, -u m. 1. ● úsek: <i>ú. cesty</i> 2. geom. úseč</p>	<p>úsek -u m. 1. ● úsek: <i>pracovní, hospodářský ú.</i> <i>pracovní, hospodársky úsek; stav., dopr. průjezdní ú. silnice</i> prejazdny úsek <i>cesty; voj. ú. průlomu</i> úsek prielomu; <i>ban. těžní ú. těžobný úsek; text. průpletový ú.</i> prepletový úsek;</p> <p>úsekový příd. 1. úsekový: <i>ú. důvěrník</i> úsekový <i>důvěrník;</i></p> <p>úsekově přísl. 1. úsekovo;</p> <p>na úseku předl. 1. na úseku: <i>opatření na ú. civilní obrany</i> <i>opatrenia na úseku civilnej obrany</i></p>
usilovný příd.	usilovný příd.

<p>1. pilný; usilovne přísl. 1. pilně</p> <p>úsilný příd. 1. ● usilovný; úsilne přísl. 1. ●● usilovně</p>	<p>1. ● úsilný, namáhavý: <i>u-á práce</i> úsilná, namáhavá práce (vyžadující velké úsilie) <i>u-á snaha</i> úsilná snaha 2. naliehavý: <i>u-á prosba</i> naliehavá prosba; usilovně přísl. 1. ●● úsilne, s úsilím 2. naliehavo; usilovnosť -i ž. 1. úsilnosť 2. naliehavosť</p>
<p>úskok¹, -u m. 1. ● úskok: <i>získať, dostať niečo ú-om</i></p> <p>úskok², -a, 1.mn. -ovia m. 1. zastar. uskok, zběh</p>	<p>úskok¹ -u m. 1. ● úskok, zákernosť</p> <p>úskok² -u m. 1. tel. úskok: <i>u. vpravo, vľavo</i> úskok vpravo, vľavo</p> <p>uskok nezpracováno</p>
<p>uslyšať, -ím, -ia dok. zastar. 1. ● uslyšet 2. vyslyšet: hovor. zastar. <i>pánboh uslyš!</i> (odpoveď <i>na</i> <i>pánboh pomáhaj</i> n. <i>pozdrav</i> <i>pánboh!</i>) dejž to pánbůh</p>	<p>uslyšet -ím -í dok. 1. ● začuť, počuť: <i>u. kroky, známy hlas</i> začuť kroky, známy hlas; <i>u. kukání</i> <i>kukačky</i> počuť kukanie kukučky; <i>ještě</i> <i>o něm jistě uslyšíme</i> ešte o ňom zaiste budeme počuť; ešte sa o ňom iste dopočujeme</p>
<p>usmrkaný, příd. hovor. expr. 1. ● usmrkaný 2. ufňukaný, ubrečený</p>	<p>usmrkaný příd. 1. ● usoplený, zasoplený: <i>u-é dítě</i> usoplené decko 2. ob. pejor. soplavý (velmi mladý): <i>u. rekrut</i> soplavý regrút</p>
<p>uspokojit', -ím, -a dok.</p>	<p>uspokojit -ím -í dok.</p>

<p>1. ● uspokojit: <i>u. požiadavky</i>; 2. upokojit, utíšiť: <i>u. hlad</i></p> <p>uspokojit' sa</p> <p>1. uspokojit se</p>	<p>1. ● uspokojit': <i>u. spotřebitele uspokojit'</i> spotřebitel'a; <i>u. zvýšenou poptávku</i> uspokojit' zvýšený dopyt;</p> <p>uspokojovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. uspokojovat'</p> <p>uspokojit se</p> <p>nezpracováno</p>
<p>ustanovit', -ím, ia dok.</p> <p>1. ● ustanovit: <i>u. obhájcu</i> u. obhájce; <i>u. za učiteľa</i></p> <p>ustanovit' sa</p> <p>1. trochu zastar. dostavit se (obyč. na úřad) 2. zastar. rozhodnout se pro něco</p>	<p>ustanovit, -ím -í dok.</p> <p>1. ● určit', ustanovit': kniž. <i>u. datum sjezdu</i> určit' dátum zjazdu; práv. <i>u. dědice, obhájce</i> ustanovit' dediča, obhájcu;</p> <p>ustanovovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. určovat', ustanovovat'</p>
<p>ustat'¹, -nem, -nú dok.</p> <p>1. unavit se</p> <p>ustávat'¹, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. unavovat se</p> <p>ustat'², -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● ustat: <i>dážď ustal</i> děšť ustal ◇ <i>bez ustania</i>;</p> <p>ustávat'², -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ●● ustávat</p>	<p>ustat <i>ustanu, ustanou</i> dok.</p> <p>1. ● kniž. prestat': <i>u. v práci</i> prerušit' prácu, <i>prestat' pracovať</i>; <i>ustalo snežit'</i> prestalo snežiť'; <i>děšť ustal</i> dážď prestal, utíchol;</p> <p>ustávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. ●● prestávat'</p>
<p>uštipnúť¹, -nem, -nú dok.</p> <p>1. (zvl. o hadech, hmyzu ap.) štipnout: <i>vyskočil, akoby ho had bol uštipol</i></p> <p>uštipnúť², -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● expr. čo, z čoho uštipnout (ulomit)</p>	<p>uštipnout -nu -nou -pl dok.</p> <p>1. odštiepiť, odštiepať: <i>u. třísku od polínka</i> odštiepiť triesku z polienka</p> <p>2. ● odštiknúť, odštipnúť: <i>u. kleštěmi hřebík</i> odštihnúť kliešťami klinec; <i>u. mandle</i> odštiknúť mandle (vyoperovať)</p> <p>3. ● expr. odštipnúť: <i>u. si kousek housky</i></p>

	<p>odštipnúť si kúsok žemle; uštipovať <i>-uji -uji</i> nedok. 1. odštepovať (triesku) 2. odštikovať (klinec) 3. expr. odštipovať, štibrať, odštibrávať</p>
<p>utiahnuť¹, <i>-nem, -nu</i> dok. 1. ● <i>čo, čo čím</i> utáhnout: <i>u. skrutky u. šrouby</i> ◇ <i>u. opasok (remeň)</i> 2. nář. <i>čo</i> (obyč. o ústech) stáhnout, zkřivit: <i>neos. matke utiahlo kútiky (do úsmevu) matce se stáhly koutky...</i> 3. nář. <i>odtáhnout</i>: <i>u. ruku nazad</i> 4. <i>komu, komu čoho</i> utáhnout (nedopřát někomu něco);</p> <p>uťahovat', <i>-ujem, -ujú</i> nedok. 1. ●●● utahovat</p> <p>utiahnuť sa 1. stáhnout se (uchýlit se): <i>u. sa do samoty; u. sa úzadia, do ústrania</i> 2. <i>od čoho, zříd. i od koho</i> odtáhnout se: <i>u. sa od roboty</i> 3. (o vojsku) stáhnout se 4. nář. (obyč. o ústech) stáhnout se, zkřivit se 5. ●●●● zříd. utáhnout se (uskromnit se)</p>	<p>utáhnout <i>-nu -nou -hl</i> dok. 1. ● <i>pritiahnuť, utiahnuť</i>: <i>u. šrouby utiahnuť skrutky; u. brzdu zatiahnuť, pritiahnuť brzdú, hamovku</i> 2. ●● i v platnosti nedok. <i>utiahnuť</i>: (uviesť, uvliecť) <i>takový náklad koně neutáhnou</i> taký náklad kone neutiahnu; hovor. (zvládnuť) <i>utáhne spoustu práce</i> utiahne fúru roboty 3. hovor. expr. <i>zaťažit', obťažit'</i> (finančne); <i>pritiahnuť</i>: <i>utažený rozpočet</i> pritiahnutý, priškrtený rozpočet ◇ ob. <i>u. někomu chomout</i> pritiahnuť dakomu zubadlo, uzdu <i>u. si řemen, opasek</i> pritiahnuť si remeň, opasok; utahovat <i>-uji -ují</i> nedok. 1. ●●● <i>príťahovať, uťahovať</i></p> <p>utáhnout se <i>-nu -nou -hl</i> dok. 1. <i>zatiehnuť sa, pritiahnuť sa, stiahnuť sa</i>: <i>uzel se trhnutím víc utáhl</i> uzol sa trhnutím viac, lepšie zatiehol, stiahol 2. ●●●● expr. <i>utiahnuť sa</i> (uskromniť sa): <i>musíme se u. musíme si pritiahnuť</i> opasok 3. zried. expr. <i>zachmúřit' sa, namosúřit' sa</i>; utahovat se <i>-uji -ují</i> nedok. 1. <i>príťahovať sa, sťahovať sa</i></p>

<p>utiahnuť², -nem, -nú dok.</p> <p>1. ●● čo i ~ utáhnout: <i>kone utiahnu</i> (neutiahnu) voz</p>	
<p>utiahnuť si¹, -nem, -nu dok.</p> <p>1. ● hovor. z <i>koho</i>, z <i>čoho</i> utáhnout si (ztropit žerty): <i>u. si z kamarátov</i>;</p> <p>uťahovať si¹, -ujem, -ujú nedok.</p> <p>1. ●● utahovat si</p> <p>utiahnuť si², -nem, -nu dok.</p> <p>1. expr. zříd. čoho i ~ upít si;</p> <p>uťahovať si², -ujem, -ujú nedok.</p> <p>1. upíjet si</p>	<p>utáhnout si -nu -nou -hl dok.</p> <p>1. ● hovor. expr. (z <i>koho</i>) utiahnuť si, vystrelit' si;</p> <p>utahovat si -uji -ují nedok.</p> <p>1. ●● uťahovať si, strieľať si: <i>ze všeho si utahuje</i> zo všetkého si uťahuje, strieľa</p>
<p>utískat', -am, -ajú nedok.</p> <p>1. čo stlačovať, upěchovávat</p> <p>2. expr. čo i ~ spořit, škudlit: <i>u. peniaze</i></p> <p>3. ● trochu zastar. <i>koho</i>, čo utiskovat, utlačovat</p> <p>utískat' sa</p> <p>1. stláčet se</p> <p>2. expr. uskromňovat se</p>	<p>utiskovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. ● utláčat': <i>u. slabé, poddané</i> utláčat' slabých a poddaných</p>
<p>útok¹, -u m.</p> <p>1. ● útok: <i>odraziť ú.</i>: <i>byť vystavený ú-om</i>; hovor. <i>brať, vziať niečo ú-om</i>; sport. <i>hrať v ú-u</i></p> <p>útok², <i>útku</i> m.</p> <p>1. ●● text. utek</p>	<p>útok -u m.</p> <p>1. ● útok: voj. <i>frontální, boční ú.</i> frontální, bočný útok; <i>stát se terčem ú-ů</i> stat' sa terčom útokov; expr. <i>vzít něco, někoho ú-em</i> zaútočit' na dačo, na niekoho; vrútit' sa, vovalit' sa dakde; vyrútit' sa na niekoho; šport. <i>hrát v ú-u</i> hrať v útoku</p> <p>útek -tku m.</p> <p>1. ●● tech. útok: <i>osnova a ú.</i> osnova a</p>

<p>útek, -u m.</p> <p>1. ●●● útek: <i>dať sa na ú.; spasit' sa ú-om</i></p>	<p>útok;</p> <p>útkový príd.</p> <p>1. útkový: <i>ú-á nit, příze útková nit', priadza</i></p> <p>útěk -u m.</p> <p>1. ●●● útek: <i>dát se na ú. dať sa na útek; ú. z vězení útek z väzenia;</i></p> <p>útěkový príd.</p> <p>1. zried. útekový: <i>ú. pud útekový pdu (u zvierat)</i></p>
<p>utratiť, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● čo utratit: <i>u. peniaze</i></p> <p>2. trochu zastar. <i>koho, čo utratit, ztratit: u. slobodu; u. život ∅ u. slovo (s niekým) ztratit (s někým) slovo</i></p> <p>3. zastar. <i>na čom prodělat</i> (při obchodování)</p>	<p>utratiť¹ -ím -í dok.</p> <p>1. ● minút', stroviť (peniaze): <i>u. celou výplatu minút' celú výplatu</i></p> <p>2. expr. <i>premárniť, premrhať: u. den stratiť, premárniť deň</i></p> <p>utratiť² -ím -í dok.</p> <p>1. <i>zabiť (domáce zviera); zabiť, usmrtiť (človeka): dát u. nemocnou kočku, nemocného psa dať zabiť chorú mačku, chorého psa; kniž. u. zajatce pozabíjať zajatcov;</i></p> <p>utrácet² -ím -ejí,</p> <p>utracovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. <i>zabíjať</i></p>
<p>uvarovať, -ujem, ujú dok.</p> <p>1. ● <i>koho pred čím, od čoho uvarovat: u. niekoho pred nešťastím</i></p> <p>2. <i>koho, čo ohlídat, uhlídat: u. dieťa</i></p> <p>uvarovať sa</p> <p>1. ●● uvarovat se</p>	<p>uvarovat -uji -ují dok.</p> <p>1. ● <i>(koho, co čeho, před čím) uvarovat (koho, čo pred čím, od čoho): uvaroval nás mnoha zmatků uvaroval nás pred mnohými zmätkami, od mnohých zmätkov</i></p>

	<p>uvarovat se -uji -uji dok.</p> <p>1. ●● (čeho) uvarovať sa (<i>pred čím, od čoho</i>), vyvarovať sa (<i>čoho</i>): <i>u. se nepříjemností uvarovať sa omylov</i></p>
<p>uvláčit', - im, -ia dok.</p> <p>1. <i>koho</i> uvlačťet (vláčením usmrtit)</p> <p>2. expr. <i>čo</i> ušpinit, utahat</p>	<p>uvláčet -ím -ejí dok.</p> <p>1. pobránit' (rofu, pole);</p> <p>uvlačovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. bránit' (rofu, pole)</p>
<p>úžitok, -tku m.</p> <p>1. ● užitek</p> <p>2. trochu zast. užívání: <i>vziať do ú-u;</i></p> <p>úžitkový příd.</p> <p>1. užitkový</p>	<p>užitek -tku m.</p> <p>1. ● úžitok, osoh: <i>mít z něčeho u. mať z dačoho úžitok, osoh; bylo z toho víc škody než u-u bolo z toho viac škody ako osohu; nebýt bez u-u byť na osoh; padnúť na úžitok;</i></p> <p>užiteček -čku m.</p> <p>1. zdrob. expr. úžitoček</p>

V

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>vábido, -a, 2. mn. -diel s.</p> <p>1. (lákadlo) vábido</p> <p>2. (nástroj na vábení) vábítko</p>	<p>vábido</p> <p>nezpracováno</p>
<p>vábnička, -y 2. mn. -čiek ž.</p> <p>1. ● mysl. vábnička</p> <p>2. vábido, lákadlo</p>	<p>vábnička -y ž.</p> <p>1. ● pořov. vábnička, vábec</p>
<p>václavka, -y, 2. mn. -viak ž.</p> <p>1. václavka (druh hrušky, nář. houba)</p>	<p>václavka -y ž.</p> <p>1. michalka; bot. podpňovka (Armillariella)</p>
<p>vačok, -čku m.</p> <p>1. ● kapsa: <i>dávať zo svojho v-u</i> \diamond <i>mať plný v. (plné v-y) (peňaží); siahnuť si, začrieť si hlboko do v-u</i> sáhnout si hluboko do kapsy; <i>plniť si v-y</i> plnit, mastit si kapsu; <i>to ide z môjho v-u</i> to jde z mé kapsy; <i>prisám vačku</i>, ps. též <i>prisámvačku</i> namouduši, namouvěru</p> <p>2. ●● váček:</p> <p>1. anat. vlasový v.;</p> <p>vačkový² příd.</p> <p>1. kapesní: v. <i>nožík</i></p>	<p>váček -čku m.</p> <p>1. váčok, váčik (malý vak)</p> <p>2. ● vrecko, miešok; mešec: v. <i>na tabák</i> vrecko, mešec na tabak; v. <i>dukátů</i> mešec dukátov vačok: <i>váčky pod očima</i> vačky pod očami; ●● odb. vlasový, zubní v. vlasový, zubný vačok;</p> <p>vačkový příd.</p> <p>1. vačkový: ryb. v. <i>plúdek</i> vačkový plůdik (so žítkovým vačkem)</p>
<p>vada¹, -y, 2. mn. <i>vád</i> ž.</p> <p>1. váda, hádka</p> <p>vada², -y, 2. mn. <i>vád</i> ž.</p>	<p>vada -y ž.</p> <p>1. chyba: <i>tělesná, povahová</i> v. telesná, povahová chyba; v. <i>materiálu</i> chyba, defekt materiálu; v-y <i>dřeva</i> kazy, chyby dřeva; <i>být bez v-y</i> být bez chyby; tech. <i>konstrukční</i> v-y konstrukční chyby; opt. v. <i>čočky</i> chyba šošovky; lek. <i>srdeční</i> v. srdečná chyba; v. <i>řeči zraku</i> rečová, zraková chyba</p>

<p>1. ● práv. vada</p>	<p>2. ● práv. vada</p>
<p>vadiť sa, -ím, -ia, vad'! Nedok. 1. vadit se, hádat se: <i>v. sa pre majetok;</i> nás. vadievat' sa, -am, -ajú 1. ● vadívat se, hádávat se</p>	<p>vadiť se -ím -í nedok. 1. (s kým) hrešiť (koho), vadit' sa (s kým): <i>nevad' se s ním, nic neudělal</i> nehreš ho, nič neurobil 2. ● vadit' sa: <i>pořád se vadí</i> stále sa vadia</p>
<p>vahan, -a m. 1. (dřevěná mísa), okřín; vahanček, -a m. 1. zdrob. expr. (dřevěná) miska, okřínek</p>	<p>vahan nezpracováno</p>
<p>vajce, -a, 2. mn. -jec s. 1. ● vejce: <i>slepačie, kačacie</i> v. <i>slepičí, kachní</i> v.; kuch. v. <i>na mätko, na tvrdo; podobajú sa ako</i> v. <i>v-u; sedí ako kvočka na v-iach</i> ◇ <i>kukučkino, kukučie</i> v. <i>kukaččí</i> v.; v. <i>chce byť múdrejšie od sliepky</i> 2. anat. (obyč. v mn.) varle; vajíčko, -a, 2. mn. -čok i vajko, -a, 2. mn. -jok i vajčiatko, -a, 2. mn -tok s. 1. ●● zdrob. expr. vajíčko: v. <i>na mätko;</i> biol. <i>oplodnené</i> v.</p>	<p>vejce -e s. 1. ● vajce: kuch. <i>míchaná</i> v. <i>praženica</i> ◇ obl. <i>zacházet s někým, s něčím jako s malovaným vejcem</i> zaobchádzať s niekým ako s maľovaným, s pokazeným vajcom; expr. <i>tanec mezi vejci</i> tancovanie medzi vajcami (háklivá robota; opatrné počítanie); expr. <i>je (jako) z divokých vajec</i> je divý, bláznivý, besný; je z divej krvi, má divú, besnú krv; <i>podobají se jako</i> v. <i>vejci</i> podobajú sa ako vajce vajcu vajíčko -a s. 1. zdrob. (k vejce) vajíčko: <i>ptačí v-a</i> vtáacie vajíčka 2. ●●\ vajce, vajíčko (v rozlič. význ.): <i>míchaná v-a</i> praženica; <i>čaj ve v-u</i> čaj vo vajíčku ◇ <i>chovat někoho jako malované</i> v. zaobchádzať, zaobchodiť s niekým ako s maľovaným vajcom, vajíčkom</p>

<p>vaječník¹, v. vajcovec vajcovec, -ovca, zříd. i vaječník¹, -a m. i vajcovka, -y, 2. mn. -viek ž. 1. výtvar. vejcovka, vejcovec (ozdoba) vaječník², -a m. 1. ● zool. anat. vaječník</p>	<p>vaječník -u m. 1. praženica; vajcová omelete: <i>udělat k večeri</i> v. urobiť na večeru praženicu, vajcovú omeletu 2. ● biol. vaječník: <i>zánět v-ů</i> zápal vaječnickov</p>
<p>vál'at', -am, -ajú nedok. 1. ● vál'et: (kotoulet) v. <i>skaly</i> ◇ expr. v. <i>kroky</i> natahovat nohy; v. <i>kotrmelce, duby, barany</i> dělat kotrmelce (i přen.); (o těstě) v. <i>chlieb</i>; (kácet) v. <i>modly</i> 2. expr. svalovat: v. <i>vinu na niekoho</i>; nás. vál'avat', -am, -ajú 1. válívat vál'at' sa 1. ●● vál'et se ◇ hovor. v. <i>sa před niekým</i> v. <i>prachu</i>; v. <i>sa od smiechu</i> v. se smíchem; v. <i>sa na bruchu</i>; nás. vál'avat' sa 1. válívat se</p>	<p>válet -ím -ejí nedok. 1. ● vál'at': v. <i>sudy vál'at' sudy</i>; v. <i>jídlo v ústech</i> omálat' jedlo v ústach 2. ● val'kat': v. <i>těsto val'kat' cesto</i>; poľnohosp. v. <i>půdu val'kat'</i>, valcovat' pôdu 3. ob. expr. obyč. v spoj. <i>válet to</i> (s kým) vedieť ako treba s niekým, vedieť ako na neho, ako na to; <i>ten to válí!</i> bohovsky mu to ide; v. <i>na kytaru</i> senzačne, bohovsky hrať na gitare ◇ v. <i>sudy</i> (detská hra) vál'at' duby (robiť kotrmelce); ob. expr. <i>nebudete si v. šunky</i> nebudete sa na pupku vyval'ovat' válet se -ím -ejí nedok. 1. ●● vál'at' sa: <i>děti se válejí ve sněhu</i> deti sa vál'ajú po snehu 2. poval'ovat' sa, vál'at' sa: (o veciach) <i>knihy se válejí po stole</i> knihy sa poval'ujú po stole; expr. (o ľud'och) v. <i>se po hospodách</i> poval'ovat' sa po krčmách (nečinne vysedávat') ◇ ●● v. <i>se smíchem, smíchy</i> za brucho sa chytat', vál'at' sa po zemi od smiechu</p>
<p>valibuk, -a, 1. mn. -cí m. 1. valibuk, lamželezo</p>	<p>valibuk nezpracováno</p>

<p>valiť, <i>-ím, -ia, val'!</i> Nedok.</p> <p>1. ● valit</p> <p>2. kniž. hovor. (mluvit hlouposti) kecat;</p> <p>nás. valievať, <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. valívať</p> <p>valiť sa,</p> <p>1. valit se;</p> <p>nás. valievať sa</p> <p>1. valívať se</p>	<p>valit <i>-ím -í</i> nedok.</p> <p>1. ● váľat', valit' (v rozlič. význ.): v. <i>klády</i> váľat', prevaľovať brvná; v. <i>oči</i> vyvaľovať, vypliešťať oči</p>
<p>valný¹, príd.</p> <p>1. ● valný: <i>v-é zhromaždenie</i>;</p> <p>valne¹</p> <p>1. prísl. zastar. početně, hojně</p> <p>valný²,</p> <p>1. príd. bás. valný, valící se;</p> <p>valne² přísl.</p> <p>1. valně</p>	<p>valný príd.</p> <p>1. veľký, značný: <i>v-á väčšina</i> veľká väčšina; <i>to nemá v-é ceny</i> to nemá (až takú) veľkú cenu; <i>nemám k tomu v-é chuti</i> nemám do toho veľkú chuť; <i>není v tom v. rozdiel</i> nie je v tom až taký podstatný rozdiel</p> <p>2. (iba v záporných vetách) dobrý, vyhovujúci: <i>nemá v-ou povest</i> nemá dobrú povest; <i>nemá v-é zdraví</i> nemá ktovieaké, bohvieaké zdravie</p> <p>3. valný: <i>v-é shromáždění, v-á hromada</i> valné zhromaždenie;</p> <p>valně přísl.</p> <p>1. veľmi: <i>nebyl v. spokojen</i> nebol veľmi spokojný</p> <p>2. ktovieako, bohvieako, nezlepšil: <i>nebylo mu v. rozumět</i> nebolo mu veľmi, bohvieako rozumieť: (v prísudku) <i>není mi dnes v. dnes sa necítim</i> ktovieako, bohvieako, neviemako</p>
<p>vápenka, <i>-y, 2.mn. -niek ž.</i></p> <p>1. ● (pec na pálení vápna); veter. nakažlivá</p>	<p>vápenka¹ <i>-y ž.</i></p> <p>1. ● vápenka, vápenica</p>

<p>choroba</p> <p>2. hovor. obyč. v mn. vápenky (vejce konzervovaná v roztoku vápna), vápenky</p>	<p>vápenka²-y ž.</p> <p>1. ● veter. vápenka (choroba)</p>
<p>var¹, -u, 6. j. -e m.</p> <p>1. ● var: fyz. <i>bod v-u; dostať sa do v-u</i></p> <p>var² i var³ v. <i>vari</i></p> <p>vari i var² i var³, táz. i variže</p> <p>1. část. snad: <i>kúpil vari tucet knih; variže si tam bol?</i></p> <p>vara, -y, zříd. i var³ -e ž. i var³, -u, 6. j. -e</p> <p>1. m. expr. parno, horký pot: <i>vara ma obliala</i> horkost mne polila</p>	<p>var -u m.</p> <p>1. ● var: <i>nechat prejít v-em</i> dať nechať prejsť varom; fyz. <i>bod v-u</i> bod varu ◇ <i>prívádět někoho do v-u</i> dostávat niekoho do varu; <i>být ve v-u</i> byť vo vare</p>
<p>varecha, -y, 2. mn. -<i>riech</i> ž.</p> <p>1. ● vařečka</p> <p>2. naběračka; přen. pejor. <i>taká v., do všetkého sa starie</i> takový štoura, o všecko se stará;</p> <p>vareška, -y, 2. mn. -<i>šiek</i> ž.</p> <p>1. ● zdrob. vařečka</p>	<p>vařečka -y ž.</p> <p>1. ● varecha, vareška ◇ expr. <i>hledět si v-y</i> držať sa varechy</p>
<p>varivo, -a s.</p> <p>1. uvařený pokrm</p> <p>2. zříd. vařivo</p>	<p>vařivo -a s.</p> <p>1. trocha zastar. STROVA (strukoviny ap.)</p>
<p>varovat¹, -ujem, -ujú nedok.</p> <p>1. ● varovat: v. <i>pred nepriateľom</i></p> <p>varovat², -ujem, ujú nedok.</p> <p>1. hlídat, opatrovat: <i>peniaze si varuj</i></p> <p>2. <i>koho, čo i ~</i> (obyč. malé dítě) chovat: v. <i>dieťa na rukách;</i></p> <p>nás. varúvať², -am, -ajú</p> <p>1. hlídávat</p> <p>2. chovávat</p>	<p>varovat -ujim -ují nedok.</p> <p>1. ● varovať: v. <i>někoho před nebezpečím, před zlým člověkem</i></p> <p>varovať niekoho pred nebezpečenstvom, pred zlým človekom; <i>vážné varování</i> vážne varovanie</p>
<p>varovný příd. nář.</p> <p>1. ● varovný</p>	<p>varovný příd.</p> <p>1. ● varovný: v. <i>hlas</i> varovný hlas;</p>

<p>2. šetrný, spořivý; varovne přísl. 1. ●● varovně</p>	<p>varovně přísl. 1. ●● varovne</p>
<p>váz¹, -u m. i vázy, -OV pomn. 1. ● vaz, šíje: <i>zlomit' niekomu v. (v-y)</i></p> <p>váz², -u m. 1. ●● bot. (druh jilmu) VAZ</p>	<p>vaz¹ -u m. 1. ● vāz, vāzy: <i>srazit si v. zlomit'</i>, vylomit' si vāzy 2. anat. VāZ (vāzivo, ligament) 3. knih. <i>vazy vāzy</i> (plastické výstupky na chrbtoch kožených vāzieb) 4. lod. <i>vāznica</i> (výstuha provy, čela lode) ◇ expr. <i>zlom v.!</i> zlom vāz, vāzy; zlom krk, krky (veľa šťastia) vaz² -u m. 1. ●● bot. <i>jilm v. brest vāz</i> (Ulmus effusa)</p>
<p>vāznica¹, -e, 2. mn. -níc ž. 1. ● věznice: v. <i>krajského súdu</i>; vāzničný příd. 1. vězeňský: v-á budova vāznica², -e, 2. mn. -níc ž. 1. stav. vaznice</p>	<p>vēznice -e ž. 1. ● vāznica</p>
<p>vbit', <i>vbijem, vbijú, vbi!</i>, trp. <i>vbitý</i> dok. 1. ● vbit, vtlouci ◇ v. <i>niekomu niečo do hlavy; stát' ako vbitý do zeme</i> stát jako vbitý (přibitý) do země; nedok. vbíjat', -jam, -jajú 1. ●● vbíjet vbit' sa 1. vbíjet se 2. <i>kam</i> dobývat se (násilím)</p>	<p>vbit <i>vbiji, vbijí, vbil</i> dok. 1. ● vtíct', vbit', zabit': v. <i>hřebík do zdi</i> vtíct', vbit' zabit' klinec do steny; kniž. <i>být vbit</i> (v čem, do čeho) <i>byť</i> (pevne) vsadený do dačoho, (pevne) tkviet' v dačom, niekde; vbíjet -ím -ejí nedok. 1. ●● vtíkat', vbíjat'</p>
<p>vcelku přísl.</p>	<p>vcelku¹ přísl.</p>

<p>1. (úhrnem) vcelku, celkem</p> <p>2. (zhruba) celkem</p>	<p>1. dovedna, spolu: v. <i>50 ľudí dovedna 50 ľudí</i></p> <p>vcelku² čast.</p> <p>1. vcelku, v podstate: <i>plán byl v. splněn</i> plán sa vcelku splnil</p>
<p>včasný, 2. st. <i>-nejší</i> příd.</p> <p>1. raný, brzký, časný: <i>v-é mrazy časné mrazy; od v-ého rána; v-é ovocie rané (časné) ovoce</i></p> <p>2. včasný: <i>v-á pomoc</i>;</p> <p>včasne přísl.</p> <p>1. časně, brzy: v. <i>ráno</i></p> <p>2. včasně, včas: <i>pomoc prišla v.</i></p>	<p>včasný příd.</p> <p>1. včasný: <i>v-á sklizeň brambor včasný zber zemiakov</i>;</p> <p>včasně přísl.</p> <p>1. zavčasu, včasne;</p> <p>včasnost <i>-i</i> ž.</p> <p>1. včasnost'</p>
<p>včelár¹, <i>-a</i> m.</p> <p>1. ● včelař;</p> <p>včelařka, <i>-y</i>, 2. mn <i>-rok</i> ž.</p> <p>1. ●● včelařka;</p> <p>včelarsky příd.</p> <p>1. ●●● včelařský;</p> <p>včelarstvo <i>-a</i> s.</p> <p>1. včelařství</p> <p>včelár², <i>-a</i>, 1. mn. <i>-e</i> m. zool.</p> <p>1. zool. včelojed</p>	<p>včelař <i>-e</i> m.</p> <p>1. ● včelár</p> <p>včelařka <i>-y</i> ž.</p> <p>1. ●● včelárka;</p> <p>včelařský příd.</p> <p>1. ●●● včelársky</p>
<p>vd'ačný příd.</p> <p>vdačne přísl.</p> <p>1. ● vděčně: v. <i>na niekoho spomínať</i></p> <p>2. ochotně, rád: v. <i>niečo urobiť; (veľmi) vd'ačne!</i> rádo sa stalo (odpoveď na poděkování);</p> <p>vdečnost', <i>-ti</i> ž.</p> <p>1. ●● vděčnost</p>	<p>vděčný příd.</p> <p>vděčně přísl.</p> <p>1. ● vd'ačne;</p> <p>vděčnost <i>-ti</i> ž.</p> <p>1. ●● vd'ačnost'</p>
<p>vd'aka¹, <i>-y</i> ž., bás. i vd'ak, <i>-u</i> m.</p>	<p>vděk <i>-u</i> m.</p>

<p>1. ● vděk, dík: <i>slová v-y slova díků</i>; zastar. <i>vd'aka bohu</i> díky bohu</p> <p>2. vd'aka², předl. s 3. p. díky: <i>v. vám nič sa mi nestalo</i></p>	<p>1. ● vd'aka: <i>vyslovit někomu svůj v. vyslovit' dakomu (svoju) vd'aku</i></p>
<p>večnost', -ti ž.</p> <p>1. ● večnost: <i>odobrat' sa, odíst' na v.;</i> <i>zaspat' na v. usnout na věky</i></p>	<p>večnost -i ž.</p> <p>1. večnost': <i>expr. trvá mu to (celou) v. trvá mu to už celú večnost'</i></p> <p>● ◇ kniž. zjemn. <i>odejít na v. odíst', odobrat' sa na večnost'</i></p>
<p>vediet', viem, vedia, vedz! nedok.</p> <p>1. ● vědět</p> <p>2. umět, znát: <i>vie plávať umí plavat; vie po rusky umí rusky</i></p>	<p>vědět vím, vědí nedok.</p> <p>1. ● vediet': <i>mnoho ví veľa vie; v platnosti čast.: to víš ved' vieš; to se ví, že... to je isté, že... ◇ věděl, kolik uhodilo vedel, koľko udrelo, koľká udrela; neví kudy kam nevie kam z konopí; ob. expr. čerta, houby, starou belu, starého kozla vědí čerta, paroma, frasa (tí) vedia, figu (borovú) (tí) vedia; ich hlavu (sprostú) (tí) vedia (nič nevedia); ví, kde ho bota tlačí vie, kde ho topánka tlačí, omína; víme odkud vítr vane vieme, odkiaľ vietor fúka; neví o světě nevie o svete, o sebe; dát někomu v. dať dakomu vediet'</i></p>
<p>vedomost', -ti ž.</p> <p>1. ● obyč. v mn. vedomosti vědomosti: <i>školské v-i; přen. knižné v-i</i></p> <p>2. zastar. vědomí: <i>mám o tom v. vím o tom;</i></p> <p>vedomostný příd. kniž.</p> <p>1. vědomostní</p>	<p>vědomost -i ž. obyč. pl.</p> <p>1. ● vědomosti vedomost', vedomosti: <i>v-i nabyté ve škole vedomosti získané, nadobudnuté v škole ◇ zastar. dát, dávat na v. dať, dávať na známost'</i></p>
<p>vedro, -a, 2. mn. -dier/-dár s.</p> <p>1. ● vědro</p>	<p>vedro¹ -a s.</p> <p>1. horúčava, páľava, páľa, úpek:</p>

	<p><i>tropická v-a</i> tropické horúčavy</p> <p>vedro² prísl. v prísudku</p> <p>1. horúco: <i>je mi v. je mi horúco</i> \diamond <i>bylo tam v. jako v peci</i> bolo tam horúco ako v peci, ako v pekle</p> <p>vědro -a s.</p> <p>1. ● vedro: v. <i>vody</i> vedro vody</p> <p>2. stará dutá miera; okov;</p> <p>vědérko, vědýrko -a s. zdrob.</p> <p>1. vedierko, vedierce</p>
<p>vechet', -ch'á m.</p> <p>1. ● (svazek slámy n. jiných stébel) věchet</p> <p>2. hadr (na mytí nádobí)</p> <p>3. hovor. pejor. (bezpečná věc) hadr;</p> <p>vechtík, -a m. zdrob.</p> <p>1. vechýtek</p> <p>2. hadřík</p>	<p>věchet -chtu m.</p> <p>1. ● vechet' (obyč. Slamy);</p> <p>2. expr. (o slabom, starom človekovi);</p> <p>věchýtek -tku m.</p> <p>1. zdrob. vechtík \diamond <i>stařenka (slabá) jako v. starenka (slabá) ako vechtík</i></p>
<p>vejačka, -y, 2. mn. -čiek ž.</p> <p>1. ● (dřevěná lopata na čištění obilí proházováním)</p> <p>vějačka</p> <p>2. fukar</p>	<p>věječka, vějička¹ -y ž.</p> <p>1. ● zastar., nár. vejačka (lopata na čistenie obilia)</p> <p>vějička² -y ž.</p> <p>1. vábňik (v podobe prútov natretých lepom)</p> <p>\diamond <i>sednout někomu na v-u</i> sadnúť dakomu na lep; <i>nachytat, dostat někoho na v-u</i> chytiť niekoho na lep</p>
<p>vekový příd.</p> <p>1. ● věkový: v. <i>rozdiel</i></p> <p>2. expr. věkovitý: <i>vekové jedle</i>;</p> <p>vekove přísl.</p> <p>1. věkově</p>	<p>věkový příd.</p> <p>1. ● vekový: <i>v-á hranice</i> veková hranica;</p> <p>věkově přísl.</p> <p>1. vekovo, vekove</p>
<p>veleba, -y ž.</p> <p>1. velebnost</p>	<p>veleba</p> <p>nezpracováno</p>

2. zříd. velebení, oslava	
<p>velikáš, <i>-a</i> m.</p> <p>1. ● pejor. (megaloman) velikáš</p> <p>2. zastar. velikán</p>	<p>velikáš <i>-e</i> m.</p> <p>1. ● kniž. zried. velikáš;</p> <p>velikášský príd.</p> <p>1. velikášsky</p>
<p>venčiť, <i>-ím, -ia</i> nedok.</p> <p>1. ● věčít;</p> <p>nás. venčievat', <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. věčívat</p>	<p>venčit <i>-ím -í</i> nedok.</p> <p>1. obyč. v spojení <i>chodit v. psa chodit</i> so psom von</p> <p>věčít <i>-ím -í</i> nedok.</p> <p>1. ● venčit'</p> <p>2. kniž. korunovat': <i>úspěch věnčený slávou</i> úspech korunovaný slávou</p>
<p>verbunk, <i>-u</i> m.</p> <p>1. zastar. verbování, verbuňk</p> <p>2. ● (tanec) verbuňk</p>	<p>verbuňk <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● verbunk, verbung (starodávny mužský tanec)</p>
<p>verit', <i>-ím, ia</i> nedok.</p> <p>1. ● věřit: <i>sýty lačnému (hladnému) neverí</i></p> <p>2. hovor. v záporu s inf. i <i>čo</i> nemoci: <i>mladá chasa neverí sa dočkať</i></p>	<p>věřit <i>-ím -í</i> nedok.</p> <p>1. ● verit' (v rozlič. význ.): v. <i>ve spravodlnost, v budoucnost</i> verit' v spravodlivost', v budúcnost'; v. <i>Na zázraky</i> verit' v zázraky; (dôverovať) v. <i>Lékaři</i> verit' lekárovi; v. <i>jen své zkušenosti</i> verit' iba svojej (vlastnej) skúsenosti; <i>je to tak, věřte mi</i> je to tak, verte (mi)</p> <p>◇ <i>sytý hladovému (člověku) nevěří</i> sýty lačnému neverí; <i>nevěřil svým (vlastním) očím, uším, svému zraku, sluchu</i> neverit' vlastným očiam, ušiam</p>
<p>Ves, <i>Vsi</i> ž.</p> <p>1. ves (jen v místních jménech) <i>Spišská Nová Ves</i></p>	<p>ves <i>vsí</i> ž.</p> <p>1. dedina: <i>chudá horská</i> v. <i>chudobná horská</i> dedina ◇ <i>každý pes jiná</i> v. každý pes z iného dvora, z inej dediny; <i>kouká</i></p>

	<i>jako by chcel devet vsi vypalil hl'adi, akoby bol sedem dedin podpálik</i>
<p>veselie, <i>-ia</i> s.</p> <p>1. kraj. (svatba) veselí, veselka</p> <p>2. ● kniž. zastar. veselí, veselost</p>	<p>veselí <i>-í</i> s.</p> <p>1. ● (veselá) zábava; veselost': <i>bujné</i>, <i>hlučné</i> v. <i>bujará</i>, <i>hlučná</i> zábava; <i>upřímné</i>, <i>bezstarostné</i> v. <i>úprimná</i>, <i>bezstarostná</i> veselost'</p>
<p>veta¹, <i>-y</i>, 2. mn. <i>viet</i> ž.</p> <p>1. ● věta</p> <p>veta², přisl.</p> <p>1. veta: v expr. spojení <i>je v. po niekom, po niečom</i></p>	<p>věta <i>-y</i> ž.</p> <p>1. ● veta: gram. <i>tázací</i> v. <i>opytovacia</i> veta; mat. <i>Thaletova</i> v. <i>Tálesova</i> veta; v. <i>hudební skladby</i> veta, odb. část' <i>hudobnej skladby</i>;</p> <p>větný prid.</p> <p>1. vetný: gram. v. <i>přízvuk</i> vetný přízvuk</p>
<p>veternica¹, <i>-e</i>, 2. mn. <i>-níc</i> ž.</p> <p>1. bot. sasanka</p> <p>veternica², <i>-e</i>, 2. mn. <i>-níc</i> ž.</p> <p>1. nář. povětrná žena</p>	<p>větrnice</p> <p>nezpracováno</p>
<p>viazanka¹, <i>-y</i>, 2. mn. <i>-niek</i> ž.</p> <p>1. ● vázanka</p> <p>viazanka², <i>-y</i>, 2. mn. <i>-niek</i> ž.</p> <p>1. svazek</p> <p>2. nář. (dárek) vázané</p>	<p>vázanka <i>-y</i> ž.</p> <p>1. ● kravata, viazanka</p>
<p>vid¹, <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● vid, vidění; expr. ve spoj. <i>niet, nie je o ňom, po ňom ani vidu ani slychu</i></p> <p>vid², <i>-u</i> m.</p> <p>1. kniž. vzhled: <i>mužský zavalitého v-u</i></p> <p>2. ●● odb. vid: chem. v-y uhlíka; gram. <i>slovesný</i> v.</p> <p>vid³, <i>-a</i> m.</p> <p>1. jen ve spoj. <i>na svätého vida (Vida)</i>, čo</p>	<p>vid¹-<i>u</i> m.</p> <p>1. ●● odb. vid: miner. <i>kovový</i>, <i>nekovový</i> v. <i>nerostu</i> kovový, nekovový vid <i>nerastu</i>; chem. v-y <i>uhlíku</i> vidy uhlíka</p> <p>vid² <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● iba v spojení <i>není po něm ani v-u ani slechu</i> niet <i>po něm ani chýru</i> ani slychu, ani vidu ani slychu</p> <p>vid³ <i>-u</i> m.</p>

<p><i>nebude nikdy</i> na svätého Dyndy, až naprší a uschne</p>	<p>1. ●● lingv. vid: <i>slovesný</i> v. <i>slovesný</i> vid; vidový príd. 1. vidový: <i>v-á dvojice</i> vidová dvojica (slovies)</p>
<p>vidieť vidieť sa 1. ● vidieť se 2. zdát se: <i>videlo sa mu to mnoho zdálo se mu to moc</i></p>	<p>vidět vidět se -ím -í nedok. 1. ● vidieť sa: <i>viděl se daleko odtud</i> <i>videl sa d'aleko odtiaľto</i>; (nekriticky mať rád) <i>matka se v dětech viděla</i> <i>matka sa v deťoch videla</i> ◇ (<i>nej</i>)<i>raději bych se neviděl</i> a) radšej by som (ani) nežil, keby ma už radšej (ani) nebolo (život ma neteší); b) (naj)radšej by som sa do zeme prepadol (od hanby, v trápanej situácii); <i>raději bych se viděla v hrobě</i> radšej by som sa videla na márach, pod zemou</p>
<p>vidno¹, -a s. 1. (denní) světlo: <i>bol by som došiel za v-a</i> byl bych došel za světla; <i>predo mnou v.</i>, <i>za mnou tma</i> mha přede mnou, mha za mnou (čarovná formule v pohádkách) vidno², 2. st. -<i>nejšie</i> 1. ● přísl. (je) vidno, (je) zřejmé: <i>odtiaľto v. celú dedinu</i> odtud je vidět celou ves</p>	<p>vidno přísl. v přísudku 1. ● kniž. vidieť, vidno: <i>je v., že...</i> vidieť, že...; vidno, že...</p>
<p>viecha, -y, 2. mn. viech ž. 1. ● (věchet) vích, věch 2. (stromek, větvičky ozdobené stuhami) májka 3. (znamení zákazu) vích 4. ●● (výčep vína) vícha, vích</p>	<p>vích -u m. 1. ● vechet': v. <i>slámy</i> vechet' slamy, 2. ●● viecha: v. <i>na vratech krčmy</i> viecha na dverách krčmy, na krčme; <i>víno čerpané pod v-em</i> víno nalievané pod viechou ◇ trocha zastar. <i>vzplanout jako</i> v. <i>vzbíknut'</i> ako kúdel', ako slama,</p>

	<p>ako fakľa;</p> <p>víšek -šku m. zdrob.</p> <p>1. vechťik</p> <p>2. vieška</p>
<p>viest', <i>vediem, vedú</i> min. <i>viedol, ved'</i> nedok.</p> <p>1. ● vést: v. <i>niekoho za ruku</i>; v. <i>krúžok, výpravu</i>; <i>cesta vedie do lesa</i> v. <i>domácnosť</i>;</p> <p>2. řídit: v. <i>auto</i></p> <p>viest' sa</p> <p>1. ●● vést se: <i>dobře sa mi vedie</i></p>	<p>vést <i>vedu, vedou, vedl</i> nedok.</p> <p>1. ● viest': v. <i>psa na řetěze</i> viest' psa na reťazi; v. <i>loutky</i> viest' bábky; v. <i>proud kabelem</i> viest' prúd káblom; v. <i>schůzi</i> viest' schôdzku; (výchovou usmerňovať) v. <i>dítě k práci</i> viest' dieťa k práci; (vykonávať) v. <i>účetnictví</i> viest' účtovníctvo; v. <i>válku</i> viest' vojnu; (zaujímat' vedúce postavenie) v. <i>nad soupeřem</i> viest' nad súperom</p> <p>2. hovor. (o tovare) mat' na sklade, predávať: <i>tenhle druh zboží nevedeme</i> tento druh tovaru nemáme na sklade, nepredávame</p> <p>◇ <i>pořád vede svou</i> stále hudie svoje, svoju pesničku, len to jedno melie; <i>nevede to k žádnému konci</i>, cíli nemá to konca-kraja; k ničomu to nevedie, nemá to zmysel; <i>kam by to vedlo?</i> kde by sme prišli? kde by nás to dovedlo?; hovor. expr. <i>co tě vede?</i> Čo sa ti robí?, čo ťa nemá!</p> <p>vést se¹ <i>vedu, vedou, vedl</i> nedok.</p> <p>1. viest' sa: v. <i>se za ruce, pod paží</i> viest' sa za ruky, pod pazuchou, popod pazuchy</p> <p>vést se² <i>vede, vedlo</i> nedok.</p> <p>1. ●● neos. darit' sa: <i>práce se mu vede</i></p>

	<p>práca sa mu darí; <i>nic se mi dnes nevede</i> nič sa mi dnes nedarí; neos. <i>jak se ti vede? ako sa máš?; vede se mi dobre, špatně</i> mám sa dobre, zle</p>
<p>vinovatý příd. hovor. 1. vinný, vinen 2. bláhový: <i>je v., že to chce robiť</i> je b., že to chce dělat; vinovatost', -ti ž. 1. vina 2. bláhovost</p>	<p>vinovatý nezpracováno</p>
<p>virgas, -u m. hovor. expr. trochu zastar. 1. bití 2. karabáč</p>	<p>virgas nezpracováno</p>
<p>vlásenka, -y, 2. mn. -niek ž. 1. ● vlásnička 2. ●● zastar. vlásenka, paruka</p>	<p>vlásenka -y ž. 1. ●● parochňa, vlásenka 2. ● vlásnička, vlásenka (na upevňovanie ženského účesu) 3. slang. vlásenka (úsek slalomovej dráhy)</p>
<p>vlhko¹, -a s. 1. vlhko vlhko² 1. ● přísl. vlhko: <i>vonku je v.</i></p>	<p>vlhko¹ -a s. 1. vlhko (vlhkosť): <i>v. lezlo do těla vlhko</i> sa tislo do tela, 2. vlhčina (vlhké miesto) vlhko² přísl. v přísudku 1. ● vlhko: <i>u vody bylo v. pri vode bolo vlhko</i></p>
<p>vlnistý příd. 1. ● vlnitý, zvlněný 2. expr. vlnivý: <i>v. krok</i></p>	<p>vlnitý příd. 1. ● vlnistý, vlnitý: <i>v-é vlasy vlnisté,</i> kučeravé, brčkavé vlasy; <i>v. plech vlnitý</i> plech; vlnitě přísl.</p>

	1. vlnisto, vlnito: <i>podtrhnout v. podčiarknuť vlnovkou</i>
<p>vodič¹, -a m.</p> <p>1. ● vodič: v. <i>dobytká</i>; div. v. <i>bábok v. loutek</i></p> <p>2. řidič: v. <i>auta</i></p> <p>vodič², -a 1. mn. -e m.</p> <p>1. ●● fyz. tech. vodič: v. <i>prúdu; v-e vláken</i></p>	<p>vodič¹ -e m.</p> <p>1. ● vodič: v. <i>koní vodič koní</i>; div. v. <i>loutek vodič bábok</i>;</p> <p>vodička¹ -y ž.</p> <p>1. vodička;</p> <p>vodičský příd.</p> <p>1. vodičský: div. v-á <i>technika vodičská technika</i></p> <p>vodič² -e m.</p> <p>1. ●● vodič: fyz. <i>dobrý, špatný v. elektriny dobrý, zlý vodič elektriny</i>; tex. v. <i>nitě vodič nite</i>;</p> <p>vodičový příd.</p> <p>1. vodičový</p>
<p>vodidlo, -a, 2. mn. -diel s.</p> <p>1. vodítko: v-om <i>mu bola láska k ľudu</i></p> <p>2. tech. vodidlo, vodítko: v. <i>ložiska</i></p>	<p>vodidlo</p> <p>nezpracováno</p>
<p>vodit'</p> <p>vodit' sa¹</p> <p>1. ● vodit se: v. <i>sa pod pazuchy v. se podpaží, podpaždí</i></p> <p>nás. vodievať sa¹</p> <p>1. vodívat se</p> <p>vodit' sa², -í neos. nedok.</p> <p>1. komu vést se, dařit se: <i>vodi sa mi dobře; ako kto robí, tak sa mu vodi bez práce nejsou koláče (přísl.); nás.</i></p>	<p>vodit</p> <p>vodit se -ím -í nedok.</p> <p>1. ● vodit' sa: v. <i>se za ruce vodit' sa za ruky</i></p>
<p>vodnár¹, -a m.</p> <p>1. trochu zastar. vodník</p> <p>2. ● astron. Vodnář</p>	<p>Vodnář -e m.</p> <p>1. ● astron. Vodnár (súhvezdie)</p>

<p>vodnár², <i>-a</i>, 1. mn. <i>-e</i> m.</p> <p>1. vin. (víno z hroznových výlisků) druhák</p> <p>vodnár³, <i>-a</i> 1. mn. <i>-e</i> m.</p> <p>1. zool. skorec</p>	
<p>vojak, <i>-a</i>, 1. mn. <i>-ci</i></p> <p>1. ● voják: <i>vzali ho za v-a</i> vzali ho na vojnu; <i>v. z povolania</i></p> <p>2. voj. vojín;</p> <p>vojačka, <i>-y</i>, 2. mn. <i>-čiek</i> ž.</p> <p>1. ●● vojákyně</p> <p>2. voj. vojínka</p> <p>3. ●● <i>epres.</i> vojačka, vojanda</p> <p>vojačik, <i>-a/-čka</i>, 1. mn. <i>-ovia</i> m.</p> <p>1. ●●● <i>zdrob. expr.</i> vojáček</p>	<p>voják <i>-a</i> m.</p> <p>1. ● vojak: <i>prostý v.</i> obyčajný vojak; <i>hrát si na v-y</i> hrať sa na vojakov ◇ <i>stát jako v. (na stráži) stát'</i> (vystretý) ako vojak;</p> <p>vojákyně <i>-ě</i> ž.</p> <p>1. ●● voj. vojačka (žena-vojak)</p> <p>vojáček <i>-čka</i> m.</p> <p>1. ●●● <i>zdrob. expr.</i> vojačik,</p> <p>2. vojak, vojačik (<i>detská hračka</i>): <i>cínový v.</i> cínový vojak, vojačik</p> <p>vojačka <i>-y</i> ž.</p> <p>1. (<i>v minulosti</i>) vojenka, vojačka (žena sprevádzajúca muža na vojne)</p> <p>2. ●● <i>hovor.</i> vojačka (žena-vojak)</p>
<p>vojna, <i>-y</i>, 2. mn. <i>-jen</i> ž.</p> <p>1. válka: <i>svetová v.</i>; <i>Veľká vlastenecká v.</i></p> <p>2. ● <i>hovor.</i> vojna: (základní vojenská služba) <i>expr. v. ako remeň; kto kto sa dal na v-u, musí bojovať'</i> (úsl.); <i>expr. (nevojenský zápas, spor);</i></p> <p>vojnový <i>příd.</i></p> <p>1. válečný: <i>v-é školy</i></p>	<p>vojna <i>-y</i> ž.</p> <p>1. ● <i>hovor.</i> vojenčina, vojna: <i>jít na v-u</i> ísť na vojenčinu, na vojnu, k vojsku</p> <p>2. <i>expr.</i> škriepka, rozbroj, vojna ◇ <i>expr. v. jako řemen</i> vojna ako bič, ako remeň; <i>stará v.</i> starý mazák, <i>zastar.</i> obšitoš, obšitník (vojnový vyslúženec); <i>mít doma v-u</i> a) mať doma rozbroje, vojnu, b) stát' doma v pozore, byť doma pod (prísny) komandom</p>
<p>vôkol</p> <p>1. <i>předl. s 2. p. kolem, okolo</i>: <i>úsmev mu poletoval v. úst</i></p>	<p>vůkol <i>prísl. í předl.</i></p> <p>1. ● <i>kniž. zastar.</i> vôkol, naokolo</p>

1. zvracivat	
<p>vrátnik¹, -a, 1. mn. -ci m.</p> <p>1. vrátný;</p> <p>vrátnička, -y, 2. mn. -čiek ž.</p> <p>1. vrátná</p> <p>vrátnický príd.</p> <p>1. vrátnický;</p> <p>vrátnictvo, -a s.</p> <p>1. vrátnictvo</p> <p>vrátnik², -a, 1. mn. -ky m.</p> <p>1. ● anat. vrátník</p>	<p>vrátník -u m.</p> <p>1. ● anat. vrátník (časť žalúdka);</p> <p>vrátníkový príd.</p> <p>1. vrátníkový: anat. v. <i>svěrač</i> vrátníkový zvieráč</p>
<p>vrava, -y ž.</p> <p>1. ● vřava: <i>nastala v.</i>; přen. expr. <i>vojnová v.</i> válečná v.</p> <p>2. expr. mluva, hovor</p>	<p>vřava -y ž.</p> <p>1. ● kniž. vřava: <i>slova zanikla ve v-ě</i> slová zanikli vo vrave; <i>válečná v.</i> vojnová vřava</p>
<p>vred, -u/-a</p> <p>1. ● vřed: <i>žalúdočný v.</i>; přen. <i>v-y ľudstva</i></p> <p>2. hovor. (ve výrazech vyjadřujících zápor, nesouhlas) <i>ba v-a; kýho v-a to tak</i>, čerta starého</p> <p>3. kraj. padoucnice;</p> <p>vředový príd.</p> <p>1. ●● vředový</p>	<p>vřed -u m.</p> <p>1. ● vřed: <i>dělá se mu v.</i> ide sa mu vyhodit' vřed, robí sa mu vřed;</p> <p>vředový príd.</p> <p>1. ●● vředový: lek. <i>v-á choroba</i>, <i>v-é onemocnění</i> vředová choroba, vředové ochorenie</p>
<p>vrh¹, -u m.</p> <p>1. ● vrh: sport. v. <i>guľou v.</i> koulí</p> <p>vrh², -u m.</p> <p>1. ● (u zvířat) vrh: <i>jarný v.</i> (např. u zajíců); <i>mláďatá z jedného v-u</i></p> <p>vrh³, -u m.</p> <p>1. trochu zastar. obyč. ve spoj. <i>vo dva v-y, vo tri v-y</i> (na)dvakrát, (na)třikrát; <i>jedným v-om</i> najednou, naráz</p>	<p>vrh -u m.</p> <p>1. ● vrh (v rozlič. význ.): šport. v. <i>koulí</i> vrh guľou; ryb. v. <i>udicí</i> vrh udicou; (rodenie mláďat u niekt. zvierat) <i>štěňatá z jednoho v-u</i> štence z jedného vrhu;</p> <p>vrhový príd.</p> <p>1. vrhový: šport. <i>v-é postavení</i> vrhové postavenie</p>

<p>vrch¹, -u m.</p> <p>1. ● vrch: <i>hrebene v-ov</i>; expr. (hromada) v. <i>knih</i>;</p> <p>vršok, -šku/-ška i vrštek, -a m.</p> <p>1. zdrob. vršek</p> <p>vrch², -u m.</p> <p>1. vrch: <i>naplniť pohár až po (samý) v. ◇ mať v.</i></p>	<p>vrch -u m.</p> <p>1. ● vrch: (kopec, vrchná vrstva, plocha) <i>strmý v. príkry, strmý, prudký vrch</i>; šport. <i>závody do vrchu</i> preteky do vrchu</p> <p>◇ <i>mit v., nabývať, nabyť v-u (nad někým, nad někím) mať vrch</i>; nadobúdať prevahu (nad dakým, nad dačím); <i>mit starostí až na v. hlavy</i> mať starostí vyše hlavy; <i>vysmát se někomu na v. hlavy</i> obrátiť niekoho na posmech</p>
<p>vrchár, -a m.</p> <p>1. horal</p> <p>2. ● sport. slang. vrchař</p>	<p>vrchař -e m.</p> <p>1. ● šport. vrchár (v cyklistike)</p>
<p>vrchovec¹, -vca 1.mn. -vce m.</p> <p>1. vrchol</p> <p>vrchovec², -vca 1.mn. -vci m.</p> <p>1. kraj. horal</p>	<p>vrchovec</p> <p>nezpracováno</p>
<p>vršit'</p> <p>vršit' sa¹</p> <p>1. ● vršit se</p> <p>vršit' sa², -ím, -ia nedok.</p> <p>1. mstít se</p>	<p>vršit se -í -í nedok.</p> <p>1. ● vršit' sa, navršovať sa: <i>knihy se vrší na stole</i> knihy sa vřšia na stole</p>
<p>však spoj. a přísl.</p> <p>I. ● spoj. odpor. (stojí obyč. na druhém místě)</p> <p>však, ale, avšak</p> <p>II. přísl.</p> <p>1. že (vybízí k souhlasu s výpovědí) <i>bol si tam, však?</i></p> <p>2. ●● však, vždyť: v. <i>to má čas</i></p>	<p>však¹ spoj.</p> <p>1. ● však, ale; no: <i>představení skončilo, potlesk však trval dál</i> predstavenie sa skončilo, no potlesk trval ďalej; <i>zajímavá, také však užitečná práce</i> zaujímavá, ale aj užitočná práca</p> <p>2. expr. však, veď: <i>nediv se, v. ho znáš</i> nečuduj sa, však, veď ho poznáš</p> <p>však² část.</p> <p>1. ●● hovor. expr. veď, ale, však: v. <i>ono to</i></p>

	<p><i>není tak jednoduché</i> veď to nie je také jednoduché</p> <p>2. však, veď: <i>počkej, však já tě dostanu!</i> počkaj, veď mi ty neujdeš!, veď ťa ja dostanem!</p>
<p>všeobecný příd.</p> <p>1. ● všeobecný: <i>v-é vzdelanie</i></p> <p>2. obecný: <i>v-é volební právo; v-á teória</i>; lingv. <i>v-é podstatné meno</i>;</p> <p>všeobecne přísl.</p> <p>1. všeobecně;</p> <p>všeobecnost, -ti ž.</p> <p>1. ●● všeobecnost</p>	<p>všeobecný příd.</p> <p>1. ● všeobecný: <i>v-é vzdělání</i> všeobecné vzdelanie; v. <i>dojem</i> všeobecný dojem;</p> <p>všeobecně přísl.</p> <p>1. všeobecne: v. <i>známá věc</i> všeobecne známá vec; škol. <i>střední v. vzdělávací škola</i> stredná všeobecnovzdelávacia škola;</p> <p>všeobecnost -i ž.</p> <p>1. ●● všeobecnost</p>
<p>vtlačit, <i>ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● <i>koho, čo do čoho, kam</i> vtlačit</p> <p>2. <i>čo komu</i> (vnutit) vtisknout ◇ kniž. v. <i>niečomu pečať niečoho</i>;</p> <p>nedok. <i>vtlačat</i>, -am, -ajú i vtlačovat, -ujem, -ujú</p> <p>1. vtlačovat</p> <p>vtlačit sa</p> <p>1. <i>kam</i> vtlačit se</p>	<p>vtlačit -ím -í dok.</p> <p>1. ● vtlačit, vtisnúť: <i>klobouk vtačený do očí</i> klobúk vtačený do očí; v. <i>prádlo do kufru</i> natlačiť, povtláčat bielizeň do kufra;</p> <p>vtlačovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. vtlačat, vtískat</p>
<p>vybavit, -ím, -ia dok.</p> <p>1. vybavit, vyřídit, zařídit ◇ v. <i>si s někým účet</i> vyrovnat si s někým účet; (vystrojit) v. <i>na cestu</i></p> <p>2. odbavit</p>	<p>vybavit -ím -í dok.</p> <p>1. vystrojit, vybavit: <i>dobře vybavená tělocvična</i> dobre vystrojená, vybavená telocvična; v. <i>ústav personálně i technicky</i> vystrojit, vybavit ústav personálně i technicky; (dat' výbavu) v. <i>dceru</i> vystrojit' dcéru;</p> <p>vybavovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. vystrájat, vybavovat</p>

<p>vybíjaný příd. expr.</p> <p>1. (kovem, tepáním ozdobený) vybíjený: v. opasok</p> <p>2. (o člověku) mazaný, prohnáný, liškou podšitý</p>	<p>vybíjený</p> <p>nezpracováno</p>
<p>vybíť, -ijem, -ijú dok.</p> <p>1. ● vybíť (vymlátit) v. <i>niekomu zuby</i>; (vymraždit) v. <i>všetky psy</i>; (vytepat) <i>číslo bolo vybité na dverách</i>; expr. (dát volný průchod) v. <i>prebytečnú energiu</i>; el. tech. v. <i>poistku</i>; střel. v. <i>pušku</i></p> <p>2. <i>koho</i> zbít, zmlátit</p> <p>3. (tlučením vyhloubit) vytlouci: v. <i>dieru do zeme</i></p> <p>4. ● expr. <i>čo</i> vymlátit, vytlouci: v. <i>niekomu niečo z hlavy</i>; nedok. vybíjať -am, -ajú</p> <p>1. vybíjet</p> <p>vybíť sa</p> <p>1. (o citech) vybíť se; nedok. vybíjať sa</p> <p>1. ●● vybíjet se</p>	<p>vybíť <i>vybiji, vybiji, vybil</i> dok.</p> <p>1. ● vybíť (v rozlič. význ.): v. <i>dobytek vybíť, pobíť statok, dobytok</i>; v. <i>okna vybíť, povybíjať okná, obloky</i>; (uvoľniť) v. <i>svou energiu v práci</i> vybíť si energiu v práci; elektrotech. v. <i>akumulátor</i> vybíť akumulátor; strel. v. <i>pistoli</i> vybíť pištoľ ♦ v. <i>si na někom vztek</i> vybíť si na dakom zlost';</p> <p>vybíjet -ím -ejí nedok.</p> <p>1. ●● vybíjať</p>
<p>vybitý příd. expr.</p> <p>1. mazaný, prohnáný</p>	<p>vybitý</p> <p>nezpracováno</p>
<p>vybúriť, -im, -ia dok.</p> <p>1. expr. <i>koho</i> vyburcovat: v. <i>zo sna</i></p> <p>2. ● <i>čo</i> vybouřit: v. <i>svoju zlost'</i></p> <p>vybúriť sa</p> <p>1. vybouřit se</p>	<p>vybouřit -ím -í dok.</p> <p>1. ● vybúriť: v. <i>svou sílu</i> vybúriť, vybíť svoju silu</p>
<p>vycifrovať, -ujem, -ujú dok.</p> <p>1. hovor. expr. vyzdobit, vyparádit</p> <p>vycifrovať sa</p> <p>1. vyparádit se</p>	<p>vycifrovat</p> <p>nezpracováno</p>

<p>vyčiniť, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. zříd. <i>čo</i> (udělat něco zlého) vyvést</p> <p>2. ● <i>komu</i> vyčiniť, vyplísnit</p>	<p>vyčiniť¹ <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● hovor. (<i>komu</i>) vyciť, vykrsť (<i>koho</i>) (<i>vyhrešit'</i>): <i>otec mi zle vyčiniť</i> otec ma riadne vykrsťil;</p> <p>vyčiňovat¹ <i>-uji -uji</i> nedok.</p> <p>1. (<i>komu</i>) krsť (<i>koho</i>) (<i>hrešit'</i>)</p> <p>vyčiniť² <i>-ím -i</i> dok.</p> <p>1. garb. vyčiniť (kožu);</p> <p>vyčiňovat² <i>-uji -uji</i> nedok.</p> <p>1. vyčiňovat' (kožu)</p>
<p>vyčítat¹, <i>-am, -ajú</i> dok.</p> <p>1. vyčíst: (čtením zjistit) v. <i>niečo z listu</i> ◇ v. <i>niekomu kapitolu</i> číst někomu levity; (vypožorovat, vyrozumět) <i>vyčítal z jeho očí istotu</i>; zastar. (odpočítat) <i>vyčítal na stól dva desiatniky</i>;</p> <p>nedok. vyčítovat¹, <i>-ujem, -ujú</i></p> <p>1. vyčítat</p> <p>vyčítat², <i>-am, -ajú</i> i vyčítovat², <i>-ujem, -ujú</i> nedok.</p> <p>1. ● <i>čo komu</i> (vytýkat) vyčítat; nás. vyčítavat' i vyčítúvat' <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. vyčítávat</p>	<p>vyčítat <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. ● vyčítovat', vyčítat': <i>do smrti si to budu</i> v. <i>do smrti si to neodpustím</i> ◇ <i>nemajú si čo</i> v. <i>nemajú si čo vyčítat'</i></p>
<p>výdaj, <i>-a/-u</i> m.</p> <p>1. výdej: v. <i>materiálu</i></p> <p>2. jen v mn. zříd. <i>výdaje</i>, <i>výdeje</i></p> <p>vydaj <i>-a</i> m.</p> <p>1. vdavky, vdávání: <i>dievča na</i> v. <i>děvče na vdávání</i></p>	<p>výdaj <i>-e</i> m.</p> <p>1. ekon. výdavok: <i>příjmy a v-e příjmy a výdavky</i>; <i>cestovní v-e</i> cestovné trovy;</p> <p>výdajový příd.</p> <p>1. výdavkový: ekon. <i>v-á položka</i> výdavková položka</p>
<p>vydat', <i>-ám, -ajú</i> dok.</p> <p>1. (uveřejnit) v. <i>knihu</i></p>	<p>vydat¹ <i>vydám, vydají</i> dok.</p> <p>1. vydat' (v rozlič. význ.): v. <i>náradí k práci</i></p>

<p>2. vdát: v. <i>dcéru</i>; nedok. vydávat', -am, -ajú</p> <p>1. vydávat 2. vdávat</p> <p>vydat' sa</p> <p>1. vdát se; nedok. vydávat' sa</p> <p>1. vdávat se</p>	<p>vydat' náradie (potrebné) na prácu; <i>země vydala úrodu</i> zem vydala úrodu; v. <i>poslední korunu</i> vydat' poslednú korunu; v. <i>potvrzení</i> vydat' potvrdenie; v. <i>korespondenci</i> vydat' korešpondenciu; (mať hodnotu) <i>ten vydá za deset (jiných)</i> ten vydá za desiatich ◇ v. <i>někoho posměchu</i> vystaviť niekoho posmechu; hovor. <i>být vydán všanc (lidským řečem ap.)</i> byť vydaný na pospas (ľudským rečiam); <i>obrátí několikrát korunu v dlani, než ji vydá</i> aj desať ráz obráti korunu v hrsti (kým ju vydá); vydávat -ám -ají nedok. 1. vydávat'</p>
<p>vydierat'¹, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. vydírat, rozdírat: v. <i>ložisko</i></p> <p>vydierat' sa</p> <p>1. vydírat se</p> <p>vydierat'², -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ● (násilně vymáhat) vydírat: v. <i>peniaze na niekom</i></p>	<p>vydírat -ám -ají nedok.</p> <p>1. (na kom; koho) vydierat' (koho)</p> <p>2. ● expr. (co na kom) zdierat' (koho); vydierat' (čo od koho, z koho): v. <i>na lidech peníze</i> zdierat' ľudí (z peňazi); vydierat' peniaze od ľudí, z ľudí</p>
<p>vydriet', -driem, -drú, min. -drel dok.</p> <p>1. čo z koho, od koho, na kom vydřít</p> <p>vydřit' sa</p> <p>1. vydřít se, vymanit se</p>	<p>vydřít -řu -řou -dřel dok.</p> <p>1. vydrhnúť, vyšúchať: v. <i>si pokožku ručником</i> vydrhnúť si pokožku uterákom; v. <i>škvřnu na látce</i> vydrhnúť škvřnu na látke</p> <p>2. vydrat': <i>vydřená prkna podlahy</i> vydraté dosky na dlážke; <i>vydřené obložení brzd</i> vydraté brzdové obloženie</p> <p>3. expr. vydriet', nazdierat' (peniaze)</p>

	4. pejor. vybifľovať (drinou, bifľovaním získať): <i>má všechno jen vydřeno</i> všetko si iba vydrel, vybifľoval
vydržiavať , -am, -ajú i vydržovať , -ujem, ujú nedok. 1. ● <i>koho, čo</i> vydržovať: v. <i>rodinu</i> 2. čo zastar. konat, poŕadať: v. <i>hostinu</i>	vydržovať -uji -ují nedok. 1. ● vydržiavať: v. <i>velkou domácnost</i> vydržiavať veľkú domácnosť
vydupať vydupávať ¹ , -am, -ajú 1. ● vydupávať vydupávať ² , -am, -ajú 1. nedok. expr. vydupávať (stále dupať)	vydupať vydupávať -ám -ají nedok. 1. ● vydupávať
vydusiť , -ím, -ia dok. 1. ● vydusiť (vyhubiť)	vydusiť -ím -í dok. 1. kuch. vydusiť (šľavu) 2. ● zried. vydusiť, vykadiť: v. <i>včelstva</i> vydusiť včelstvá
vyfukovať , -ujem, -ujú nedok. 1. ● vyfukovať: v. <i>dym</i> ; v. <i>vajce</i> ; v. <i>nádobu</i> 2. expr. odfukovať (oddechovať)	vyfouknout -nu -nou -kl dok. 1. ● vyfúknuť: v. <i>smítko z mléka</i> vyfúknuť smietku z mlieka; v. <i>skleněnou trubičku</i> vyfúknuť sklenú rúrku; ob. expr. <i>vyfoukl mu z kapsy peněženku</i> potiahol mu z vrecka peňaženku; v. <i>někomu děvče</i> vyfúknuť, uchmatnúť dakomu dievča, milú; vyfukovať -uji -ují nedok. 1. ● vyfukovať
vyhadzovač ¹ , -a, 1. mn. -i m. 1. sport. vyhazovač vyhadzovač ² , -a, 1. mn. -e m. 1. voj. vyhazovač	vyhazovač -e m. 1. stroj. vyhazovač (strelnej zbrane)
vyhasiť , -ím, -ia dok.	vyhasiť -ím -í dok.

<p>1. uhasit, zhasit: v. lampu</p> <p>2. ● (o vápnu) vyhasit;</p> <p>nedok. vyhášať, -am, ajú</p> <p>1. zhasínat</p>	<p>1. ● vyhasiť: v. <i>vápno</i> vyhasiť vápno</p>
<p>vyhladiť¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● (uhladit) vyhladiť: v. <i>kov</i></p> <p>2. vyžehlit: v. <i>košeľu</i></p> <p>3. zříď. (hlazením odstranit) vyhladiť: v. <i>vrásky z čela</i>;</p> <p>nedok. vyhládzat¹, -am, -ajú</p> <p>1. vyhlazovat</p> <p>vyhladiť sa</p> <p>1. vyhladiť se</p> <p>vyhladiť², -ím, -ia dok.</p> <p>1. ●● kniž. vyhladiť, vyhubiť</p> <p>nedok. vyhládzat², -am, -ajú</p> <p>i vyhladzovať, -ujem, ujú</p> <p>1. ●●● vyhlazovat</p>	<p>vyhladiť -ím -í dok.</p> <p>1. ● vyhladiť: v. <i>pomačkaný papier</i> vyhladiť pokrčený papier</p> <p>2. ●● vyhubiť, vykynožiť; vyhladiť: v. <i>celé národy</i> vyhubiť celé národy; v. <i>nakažlivé choroby</i> vykynožiť nakažlivé choroby ◇ v. <i>niečo z povrchu zeme, do kořene</i> odstrániť, vyhladiť dačo z povrchu zeme, vyhubiť dačo od koreňa;</p> <p>vyhlazovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. vyhládzat', vyhladzovať'</p> <p>2. ●●● hubiť, vykynožovať'</p>
<p>vyhňa, -ne, 2. mn. -ní ž.</p> <p>1. ● výheň</p>	<p>výheň -hně ž.</p> <p>1. ● vyhňa: <i>kovárska</i> v. <i>kováčska</i> vyhňa; hut. <i>kalicí</i> v. <i>kaliaca</i> vyhňa</p> <p>2. expr. horúčava, páľava: v. <i>letního dne</i> horúčava, páľava letného dňa; <i>sluneční</i> v. <i>slnečná</i> páľava</p>
<p>vyhnúť, -nem, -nú, min. -hol dok.</p> <p>1. ● vyhnout se: v. <i>z cesty</i>; v. <i>trestu</i>; <i>niet vyhnutia</i> není vyhnutí</p> <p>2. ohnout: v. <i>strechu širáka</i>;</p> <p>nedok. k 1. vyhýbat, -am, -ajú</p> <p>1. vyhýbat se;</p> <p>k 2. vyhýnat, -am, -ajú</p> <p>1. ohýbat</p> <p>vyhnúť sa</p>	<p>vyhnout se -nu -nou -nul dok.</p> <p>1. ● vyhnúť (sa): v. <i>se chodci</i> vyhnúť sa, vystúpiť sa chodcovi; v. <i>se nebezpečí</i> vyhnúť sa nebezpečenstvu ◇ v. <i>se někomu na sto kroků, honů</i> obísť niekoho, vyhnúť sa dakomu na míľu, na sto krokov</p>

<p>1. ● vyhnout se: (obejít) <i>v. sa z cesty</i>; (vyvarovat se) <i>v. sa rečiam</i>; (vyklonit se) <i>v. sa von z obloka</i> <i>v. se ven z okna</i>; nedok. k 1 vyhýbat' sa</p> <p>1. vyhýbat se;</p> <p>k 2 vyhýnat' sa</p> <p>1. ohýbat se</p>	
<p>výhon¹, -u m.</p> <p>1. zříd. výhon, výhonek</p> <p>výhon², -u m.</p> <p>1. ● zeměd. výhon (skotu)</p>	<p>výhon -u m.</p> <p>1. ● výhon: <i>v. ovcí výhon oviec</i>; <i>oplocený</i> <i>v. oplotený výhon</i></p> <p>2. vodohosp. hrádzka, hrádzka</p>
<p>vyhorieť, -ím, ia dok.</p> <p>1. ● vyhořet: (úplně shořet, utrpět škodu ohněm) <i>stodola vyhorela</i>; (vyhasnout) <i>slnce vraj vyhorí</i></p> <p>2. vyprahnout: <i>paša vyhorela</i> <i>pastva vyprahla</i></p> <p>3. expr. (nepochodit) pohořet</p>	<p>vyhořet -ím -í dok.</p> <p>1. ● vyhorieť: <i>v. do základů vyhorieť do tla, do základov</i>; <i>soused loni vyhořel</i> <i>sused vlani vyhorel</i></p>
<p>vyhovoriť, -ím, -ia dok.</p> <p>1. <i>komu čo</i> (vyvrátit někomu něco) vymluvit: <i>v. niekomu zbytočné obavy</i></p> <p>2. zříd. omluvit: <i>vyhovor ma dáko</i> omluv mě nějak;</p> <p>nedok. vyhovárať, -am, -ajú</p> <p>1. vylouvat</p> <p>2. omlouvat</p> <p>vyhovoriť sa</p> <p>1. <i>na čo</i> i se spoj. <i>že</i> (najít výmluvu) vymluvit se: <i>v. sa na službu</i></p> <p>2. ● vymluvit se, vyhovořit se (dosyta);</p> <p>nedok. k 1 vyhovárať sa</p> <p>1. vylouvat se</p>	<p>vyhovořit se -ím -í dok.</p> <p>1. ● <i>vyvravieť sa, vyhovoriť sa: touží, potrebuje se</i> <i>v. túži, potrebuje sa, žiada sa jej vyhovořit'</i></p>
<p>vyhrať¹, -hrám, -hrajú dok.</p>	<p>vyhrať <i>vyhraji, vyhraji</i> dok.</p>

<p>1. ● vyhrát: <i>čo, v čom, na čom</i> i ~ (zvítězit) v. <i>zápas</i>; <i>čo</i> (získat) <i>rečami nič nevyhráš</i>;</p> <p>nedok. vyhrávať¹, -am, -ajú</p> <p>1. ●● vyhrávať</p> <p>vyhrať², -hrám, -hrajú dok.</p> <p>1. vyhrať: (hrou na nějakém hudebním nástroji vydělat; div. slang, na jevišti vyjádřit);</p> <p>nedok. vyhrávať², -am, -ajú</p> <p>1. vyhrávať</p> <p>vyhrávať³, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ●●● (na hudebním nástroji) vyhrávať: v. <i>na husliach</i> ∆ <i>cigáni mu v bruchu</i> (v <i>žalúdku</i>) <i>vyhrávajú</i> kručí mu v břiše</p>	<p>1. ● vyhrať: v. <i>peníze</i> vyhrať peníze; v. <i>utkáni</i> vyhrať stretnutie ∆ v. <i>na celé čáre</i> vyhrať na celej čiare, <i>má</i> (už) <i>vyhráno</i> už to má vyhraté, už to má dobre; <i>kdo uteče, ten vyhraje</i> kto ujde, ten vyhrá; keď je zle, utekaj; hanba je utekať, ale osoží, <i>první vyhrání z kapsy</i> <i>vyhání</i> prvé vyhranie z vrečka <i>vyhnanie</i>;</p> <p>vyhrávať¹ -ám -ají nedok.</p> <p>1. ●● vyhrávať: v. v <i>kartách</i> vyhrávať v kartách</p> <p>vyhrávať² -ám -ají nedok.</p> <p>1. ●●● vyhrávať: <i>kapela vyhráva k tanci</i> kapela vyhráva do tanca</p>
<p>vyhrmieť¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. (s hřmotem vyjít) vyhřmít, vyřítit se</p> <p>2. expr. (dostat trest za někoho) odnést, odpykat: <i>ja za to vyhrmím</i> já to odnesu, na mne se to sveze</p>	<p>vyhřmět, vyhřmít</p> <p>nezpracováno</p>
<p>vychovať¹, -ám, -ajú dok.</p> <p>1. ● vychovať: v. <i>dieťa</i>; <i>koho na čom</i> (vyživít) v. <i>syna na vdovskom chlebe</i></p> <p>2. vykrmit: v. <i>brava</i> v. <i>vepře</i>;</p> <p>nedok. k 1 vychovávať¹, -ám, -ajú</p> <p>1. vychovávať</p>	<p>vychovat -ám -ají dok.</p> <p>1. ● vychovať;</p> <p>vychovávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. vychovávat</p>
<p>vyjazdiť¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● kniž. vyjezdít: <i>cesta je hlboko vyjazdená</i> vozmi</p> <p>2. vyjet</p>	<p>vyjezdit -ím -í dok.</p> <p>1. ● vychodit'; vyvozit', vyjazdit': v. (si) <i>dráhu ve sněhu</i> vychodit', vyvozit', prerobit' si dráhu, cestu v snehu; <i>silnice byla vyježděna těžkými vozy</i> cesta,</p>

	hradská bola vydratá od ťažkých vozidiel
<p>vykadit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. vykadit, vykourit: v. <i>chalupu</i>; (vyhnat, vypudit kouřem) <i>otec včely vykadil</i>;</p> <p>nedok. vykiadzat', -ám, -ajú</p> <p>1. vykuřovat</p> <p>vykadit' sa</p> <p>1. (vyprchat) vykourit se: <i>dym sa vykadil z izby</i>; přen. expr. <i>všetko sa ti z hlavy vykadilo</i></p>	<p>vykadit se dok.</p> <p>1. hrub. vyklást' sa, vyvalašiť sa (vyprázdnit' sa)</p>
<p>vykapat', -e, -ú dok.</p> <p>1. (o zvířatech) vyhynout, vychcípát</p> <p>2. vymizet: <i>ide v. všetka slušnosť</i> vymizí všechna slušnost</p>	<p>vykapat -u/-ám -ou/-ají dok.</p> <p>1. vykvapkať; odkvapkať: <i>nechat v. poslední zbytky oleje nechat</i> vykvapkať, odkvapkať posledné zvyšky oleja; v. <i>nos olejem</i> vykvapkať nos olejom;</p> <p>vykapávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. vykvapkávať</p>
<p>vykázat', -kážem, -kážu dok.</p> <p>1. ● vykázat: <i>čo komu</i> (přikázat) v. <i>miesto; koho</i>, zříd. i <i>čo</i> (vyhnat) v. <i>z bytu</i>; (dokázat, dosvědčit) v. <i>výdavok</i> v. vydání; v. <i>deficit</i></p> <p>2. hovor. trochu zastar. <i>čo dokázat: videl, že s touto osobou nič nevykáže</i></p> <p>3. provést, vyvést: <i>čo si to zase vykázal?</i> cos to opět vyvedl?;</p> <p>nedok. vykazovat', -ujem, -ujú</p> <p>1. ●● vykazovat</p> <p>vykázat' sa</p> <p>1. zastar. <i>čím vykázat se</i>;</p> <p>nedok. vykazovat' sa</p>	<p>vykázat -žu/-ži -žou/-ží dok.</p> <p>1. ● vykázat' (v rozlič. význ.): v. <i>hostům čestné místo vyhradit'</i>, vykázat' host'om čestné miesto; (vypovedať) v. <i>hráče z hřiště</i> vykázat' hráča z ihriska; (prejaviť, ukázať) účt. v. <i>zůstatek</i> vykázat' zostatok; v. <i>odbornou činnost</i> preukázat' odbornú činnosť;</p> <p>vykazovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. ●● vykazovať: <i>žák vykazuje špatný prospěch</i> žiak vykazuje, má zlý prospech</p>

<p>1. vykazovat se</p>	
<p>vykladač¹, <i>-a</i>, 1. mn. <i>-i</i> m. 1. ● (dělník) vykládač</p> <p>vykladač², <i>-a</i>, 1. mn. <i>-e</i> m. 1. ●● tech. vykládač</p> <p>vykladač³, <i>-a</i>, 1. mn. <i>-i</i> m. 1. vykládač: v. <i>snov</i></p> <p>vykladačka, <i>-y</i>, 2. mn. <i>-čiek</i> ž. 1. ●●● vykládačka</p>	<p>vykládač¹, vykladač¹ <i>-e</i> m. 1. ● vykladač: <i>přístavní</i> v. <i>přístavný</i> vykladač, <i>přístavný</i> robotník;</p> <p>vykládačka¹, vykladačka¹ <i>-y</i> ž. 1. vykladačka</p> <p>vykládač², vykladač² <i>-e</i> m. 1. vykladač: v. <i>práva</i>, <i>dějín</i> vykladač <i>práva</i>, <i>dejín</i>;</p> <p>vykládačka², vykladačka² <i>-y</i> ž. 1. ●●● vykladačka: v. <i>karet</i> vykladačka <i>kariet</i></p> <p>vykládač³, vykladač³ <i>-e</i> m. 1. ●● tech. vykladač: <i>korečkový</i> v. (<i>na sypké hmoty</i>) <i>korčekový</i> vykladač (<i>na sypké hmoty</i>); <i>polygr.</i> v. <i>archů</i> vykladač <i>hárkov</i></p>
<p>vykladať¹, <i>-ám</i>, <i>-ajú</i> nedok. 1. ● vykladať: (z vnitřku ven) v. <i>tovar z vagónov</i> v. <i>zboží z vagónů</i>; <i>čo, koho na čo</i> (pokládat na něco) v. <i>balíčky na stôl</i>; <i>čo čím</i> (pokrývat nějakou plochu, zdobit) v. <i>drevom</i></p> <p>vykladať sa 1. kart. slang. vykládat se</p> <p>vykladať², <i>-ám</i>, <i>-ajú</i> nedok. 1. ●● vykladať: <i>čo, o čom, komu</i> (vysvětlovat) v. <i>zákon</i>; v. <i>sny</i>; <i>čo</i> (vkládat do</p>	<p>vykládat¹ <i>-ám -ají</i> nedok. 1. ● vykladať: v. <i>zboží</i> vykladať <i>tovar</i>; (obkladať) <i>miestnosť je vykládaná drevom</i> <i>miestnosť je vykladaná drevom</i></p> <p>vykládat² <i>-ám -ají</i> nedok. 1. ●● vykladať: v. <i>zákon</i>, <i>dějiny</i> vykladať <i>zákon</i>, <i>dejiny</i>; v. <i>si vše po</i></p>

<p>něčeho nějaký smysl) v. <i>si niečo na dobré, na zlé</i> v. si něco v dobrém, ve zlém; ~ i <i>čo, o čom</i> (vyprávět, obyč. zeširoka) <i>vykladal mi o tom celé hodiny</i></p>	<p><i>svém</i> vysvetľovať si všetko po svojom 2. rozprávať: v. <i>pohádky</i> rozprávať rozprávky; <i>vykládá široce o svém mládí</i> rozpráva zoširoka o svojej mladosti</p>
<p>vyklopať, -em, -ú dok. 1. ● vyklopať: v. <i>fajfku</i>; přen. žert. v. <i>dakomu nohavice</i> v. někomu kalhoty; (klepáním upravit) v. <i>mäso</i> 2. (v medicíně) proklepat</p>	<p>vyklepať -u/-ám -ou/-ají dok. 1. ● vytriasť; vyklopať: v. <i>piesek z bot</i> vytriasť piesok z topánok; v. <i>popel z dýmky</i>, v. <i>dýmku</i> vytriasť popol z fajky, vytriasť fajku 2. vyprášit', vyklopať: v. <i>koberec, šaty</i> vyprášit' pokrovec, koberec, šaty, 3. ● vyklopať, vyklopať: v. <i>naražený blatník</i> vyklopať pokrivený, narazený blatník; v. <i>kosu</i> nakovať, vyklopať kosu; v. <i>podrážku</i> vyklopať podrážku; (klepaním vyjadriť) v. <i>takt</i> vyklopať, vyklopať takt;</p>
<p>vykonať, -ám, -ajú dok. 1. ● vykonať: v. <i>návštevu</i> 2. <i>čo</i>, zastar. i <i>koho</i> obstarat: v. <i>pas</i> 3. <i>čo komu</i> (způsobit nepříjemnost) vyvést, provést; nedok. vykonávat, -am, -ajú 1. ●● vykonávat</p>	<p>vykonat -ám -ají dok. 1. ● vykonať: v. <i>prohliadku</i> vykonať prehliadku, práv. v. <i>právo, rozsudek</i> vykonať právo, rozsudok; v. <i>dobry skutek</i> urobiť dobrý skutok; <i>co jsem pro ni vykonala!</i> čo všetko, koľko dobrého som pre ňu urobila!; vykonávat -ám -ají 1. ●● vykonávat</p>
<p>vykopať, -em, -ú dok. 1. ● vykopať: v. <i>jamu</i>; v. <i>strom zo zeme</i> 2. expr. <i>koho</i> zkopat; nedok. vykopávat¹, -am, ajú 1. ●● vykopávat</p>	<p>vykopat -u/-ám -ou/-ají dok. 1. ● vykopať: v. <i>příkop</i> vykopať jarok, priekopu; v. <i>brambory</i> vykopať, vybrať zemiaky ◇ v. <i>válečnou sekeru</i> vykopať vojnovú sekeru; vykopávat -ám -ají nedok. 1. ●● vykopávat</p>

<p>vykrámit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. expr. (o zboží) vyložit</p> <p>2. hovor. expr. vyžvanit, vykecat</p>	<p>vykramařit dok.</p> <p>1. odb. expr. vyhrabať, vykutať, vykutrať: <i>vykramařila ze zásuvky kus látky</i> vykutala zo zásuvky kus látky</p>
<p>vykresat', -šem, šú, -kreš! dok.</p> <p>1. čo vytesat, vykřesat</p> <p>2. ● čo (o ohni i přen.) vykřesat; expr. <i>koho, čo z koho</i> (vychovat, udělat) <i>vykrešem z teba človeka</i></p> <p>vykresat' sa</p> <p>1. expr. <i>z koho</i> vykřesat se, udělat se: <i>vykresal sa z neho dobrý žiak</i></p>	<p>vykřesat -šu/-sám -šou/-sají dok.</p> <p>1. ● vykresat': v. <i>jiskry, oheň</i> vykresat' iskry, oheň; expr. <i>vykřesá z něho pořádného člověka</i> vykřeše z neho poriadneho človeka;</p> <p>vykřesávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. vykresávať</p> <p>vykřesat se -šu/-sám -šou/-sají dok.</p> <p>1. expr. vysekať sa; vylízať sa: v. <i>se z dluhů</i> vysekať sa z dlhov; v. <i>se ze zápalu plic</i> vylízať sa zo zápalu pľúc;</p> <p>vykřesávat se -ám -ají nedok.</p> <p>1. vysekávať sa; vylízavať sa</p>
<p>vykrúcat', -am, -ajú nedok.</p> <p>1. čo, čím vytáčet: v. <i>číslo na telefóne</i></p> <p>2. čo vybalovat: v. <i>diet'a z plienok</i></p> <p>3. expr. <i>koho</i> (v tanci) vykrucovat, vytáčet: v. <i>dievčence</i></p> <p>4. hovor. čo i ~ vykrucovat, překrucovat</p> <p>vykrúcat' sa</p> <p>1. (v tanci) vytáčet se: <i>vykrúca sa sem i tam</i></p> <p>2. ● (vymlouvat se) vykrucovat se, vytáčet se</p>	<p>vykrucovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. zried. vykručat': v. <i>ruku z pouta</i> vykrúcať ruku z puta</p> <p>vykrucovat se -uji -ují nedok.</p> <p>1. ● vykručat' sa: expr. <i>jen se nevykrucej!</i> len sa nevykrúcaj; v. <i>se v kole</i> vykručat' sa, zvrtať sa v kole</p>
<p>vykúkat', -am, -ajú nedok.</p> <p>1. expr. vykouvávat: (vyčnivat) <i>spodnička vykúka</i>; (dívat se odněkud) v. <i>z okna</i></p>	<p>vykoukat</p> <p>nezpracováno</p> <p>vykoukat si dok.</p> <p>1. hovor. expr. <i>iba</i> v spojení <i>div si oči nevykoukal</i> išiel si oči vyočiť, skoro si</p>

	oči vyočil
<p>vykúpať, <i>-em, -u</i> dok.</p> <p>1. ● vykoupat</p> <p>2. polít vodou na velikonoční pondělí</p> <p>vykúpať sa</p> <p>1. vykoupat se</p>	<p>vykoupat <i>-u/-ám -ou/-ají</i> dok.</p> <p>1. ● vykúpať: v. <i>dítě ve vaničce</i></p> <p>vykúpať dieťa vo vaničke</p>
<p>vykúriť, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. vytopit: v. <i>izbu</i></p> <p>2. ● expr. <i>koho odkiaľ, z čoho</i> vykouriť, vystrnadit: v. <i>niekoho z domu;</i></p> <p>nedok. k 1 vykurovať, <i>-ujem, -ujú</i></p> <p>1. vytápet</p> <p>vykúriť sa</p> <p>1. hovor. (zmizet) vykouriť se</p>	<p>vykouřit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. vyfajčit': v. <i>cigaretu, dýmku</i> vyfajčit' cigaretu, fajku</p> <p>2. vykadiť: <i>světnice vykouřená jalovcem</i> izba vykadená borievčím; v. <i>vosy z hnízda</i> vykadiť osy z hniezda</p> <p>3. ● expr. vykúriť (vyhnať) ◇ v. <i>dýmku míru</i> vyfajčit' fajku mieru</p>
<p>vykurovací, <i>-ia, -ie</i> příd.</p> <p>1. odb. vytápěcí, topný: v. <i>ie teleso</i></p>	<p>vykuřovací příd.</p> <p>1. odb. vydymovací: v. <i>tablety</i> vydymovacie tabletky; v. <i>přístroj</i> vydymovací přístroj</p>
<p>vykvákat, <i>-am/-čem, -ajú/-ču</i> dok.</p> <p>1. expr. <i>koho, koho za čo</i> (obyč. za vlasy) vykrákat</p> <p>2. <i>komu čo</i> vyškuhat, vytrhat</p>	<p>vykvákat <i>-kám/-ču -kaji/-čou</i> dok.</p> <p>1. hrub. vykotkodákať, vyčvirikať (prezradiť, vykričať)</p>
<p>vykysnúť, <i>-ne, -nú</i> dok.</p> <p>1. vykynout: <i>cesto vykyslo</i> těsto vykynulo</p> <p>2. ● vykvasit</p>	<p>vykysat <i>-še/-sá -šou/-sají</i> dok.</p> <p>1. vykysnúť, vykvasiť: <i>vykysané okurky</i> vykvasené, vykysnuté uhorky</p>
<p>vylepiť, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● vylepiť: (vyvěsit) v. <i>plagát;</i> (úplně polepit) v. <i>papierom steny</i></p> <p>2. expr. <i>čo komu</i> (vrazit) vlepít: v. <i>niekomu zaucho, facku;</i></p> <p>nedok. vylepovať, <i>-ujem, -ujú</i> i vyliepať, <i>-am, -ajú</i></p>	<p>vylepit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● vylepiť: v. <i>plakáty</i> nalepiť, vylepiť plagáty; v. <i>okno papierem</i> vylepiť, zalepiť okno papierom;</p> <p>vylepovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. vylepovať, vyliepať</p>

<p>1. vylepovať</p>	
<p>vyličiť¹, -im, -ia dok. 1. ● (popsat) vyličiť</p> <p>vyličiť², -im, -ia dok. 1. nář. vybílit</p>	<p>vyličiť -ím -í dok. 1. ● opísať, vykresliť: v. <i>barvitě všechny události</i> opísať, vykresliť farbisto všetky udalosti; <i>nedá se v, co zkusil</i> nedá sa opísať, vyrozprávať, čo vytrpel</p>
<p>vylietať¹, -a, -ajú nedok. 1. ● vylétať, vylítat: <i>včely vylietajú z úľa</i></p> <p>vylietať², -a, -ajú dok. 1. vylítat (postupně)</p>	<p>vylétať¹, hovor. vylítat -ám -ají dok. 1. ● povyletovať, povyletúvať: <i>mouchy vylétaly oknom</i> muchy povyletovali cez okno, von oknom 2. iba <i>vylítat</i> hovor. expr. vybehať: v. <i>si povolení k stavbě</i> vybehať si povolenie na stavbu ◇ <i>peníze vylítaly komínem</i> peniaze sa rozkotúlali, pošli dolu vodou vylétať², vylétávat -á -ají, vyletovať -uje -ují nedok. 1. ● vyletovať, vyletúvať</p>
<p>vyložiť¹, -ím, -ia dok. 1. ● vyložiť: (ven) v. <i>náklad z vagónov</i>; (položiť na něco) expr. <i>ten by srdce na dlaň vyložil</i>; hovor. v. <i>karty</i>; expr. <i>koho, čo</i> (vyhodit) <i>vyložili rodinu z bytu</i>; (vysadit) v. <i>na vlak</i>; (položit, zvl. zboží, ven) v. <i>tovar v. zboží</i>; v. <i>zoznamy voličov</i>; <i>čo čím</i> (obložit, úplně pokrýt) v. <i>kobercami</i></p> <p>vyložiť sa 1. vyložit se: expr. zříd. (umístít se někam) v. <i>sa</i></p> <p>vyložiť², -ím, -ia dok. 1. ●● (vysvětlit) vyložit</p>	<p>vyložiť¹ -ím -í dok. 1. ● vyložiť, povykladať (v rozlič. význ.): v. <i>uhlí z vagónu</i> vyložiť, povykladať uhlie z vagóna; v. <i>zboží ve výkladu</i> vyložiť tovar vo výklade; v. <i>stěny dřevem</i> vyložiť, obložiť steny drevom ◇ v. <i>karty na stůl</i> hrať s otvorenými kartami; vyložiť karty na stól; v. <i>všetchno na krám</i> vykrámit, vybubnovať všetko</p> <p>vyložiť² -ím -í dok. 1. ●● vyložiť; vysvetliť: v. <i>sny, karty</i> vyložiť sny, karty; v. <i>si něco po svém</i> vysvetliť si, vyložiť si dačo po svojom, podľa svojho; v. <i>postup výpočtu</i> vyložiť</p>

	<p>postup výpočtu; <i>nevěděl, jak si to má v. nevedel, ako tomu má rozumieť, ako si to má vysvetliť</i></p> <p>2. rozpovedať, porozprávať: <i>v. celý príbeh</i> rozpovedať celý príbeh; <i>v. niekomu své osudy</i> porozprávať dakomu svoje osudy, príhody</p>
<p>vylúpať¹, -em, -u dok.</p> <p>1. ● <i>čo</i> vylúpať: <i>v. jadro</i></p> <p>2. expr. <i>koho, čo</i> (nabit) vylupat</p> <p>vylúpiť¹, -im, -ia dok.</p> <p>1. ●● <i>čo</i> vylúpiť: <i>v. pokladnicu v. pokladnu</i></p> <p>vylúpiť², -im, -ia dok.</p> <p>1. vyloupnout: <i>v. jadro z orecha; v. niekomu oči</i></p> <p>vylúpiť sa</p> <p>1. vyloupnout se</p> <p>vylupovať¹, -ujem, -ujú nedok.</p> <p>1. ●●● vylupovat: <i>v. banku</i></p> <p>vylupovať², -ujem, -ujú nedok.</p> <p>1. ●●●● vylupovat: <i>v. jadro z orecha</i></p>	<p>vyloupat -u/-ám -ou/-ají dok.</p> <p>1. ● vylúpať, vylúskat', vylúštiť: <i>v. ořechy</i> vylúskat' orechy; <i>v. hrášky z lusku</i> vylúštiť hrášok (zo strúčika); <i>v. pecky ze švestek</i> vylúpnut' kôstky zo slivák; <i>v. niekomu oči</i> vyklat' dakomu oči;</p> <p>vyloupávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. vylupovať, lúskat', lúštiť (jadrá, orechy, zrnká); vykál'at' (oči)</p> <p>vyloupit -ím -í dok.</p> <p>1. ●● vylúpiť: <i>v. pokladnu</i> vylúpiť pokladnicu;</p> <p>vylupovat¹ -uji -ují nedok.</p> <p>1. ●●● lúpiť, vylupovať</p> <p>vyloupnout -nu -nou -pl dok.</p> <p>1. ● vylúpnut': <i>v. jádro (ořechu)</i> vylúpnut' jadro (z orecha); <i>v. kámen z prstenu</i> vylúpnut', vyrypnút' kameň z prsteňa; <i>v. niekomu oko</i> vyklat' dakomu oko;</p> <p>vylupovat² -uji -ují nedok.</p>

	1. ●●●● vylupovať, lúskat', lúštiť (orechy); vykál'at' (oči); vyrypovať (kameň z prsteňa)
vymáhať , -am, -ajú nedok. 1. ● vymáhať: v. <i>dane</i> 2. zříd. čo vyproš'ovať vymáhať sa 1. <i>vyproš'ovať se</i>	vymáhat -ám -ají dok. 1. ● (co; co na kom) vymáhať (čo; čo od koho): <i>soudně v. na dlužníkovi dluh</i> súdne vymáhať dlžobu od dlžníka; v. <i>slevu</i> vymáhať zľavu
vymastit' , -ím, -ia dok. 1. ● vymastit 2. expr. <i>koho</i> zmlátiť, zmazat	vymastit -ím -í dok. 1. ● vymastiť: v. <i>pekáč na buchty</i> vymastiť plech na buchty; v. <i>všetchno sádlo</i> vymastiť všetku masť; vymaš'ovat -uji -ují nedok. 1. vymasťovať (plech)
výmaz , -u m. 1. ● práv. výmaz: v. <i>trestu</i>	výmaz -u m. 1. ● odb. výmaz: práv. <i>knihovní v. (star.) výmaz z pozemkovej knihy; v. trestu</i> výmaz trestu, odb. zahľadenie odsúdenia 2. hut. mastivo, mazivo (sklárskej pece, panvy, kokily)
vymeniť , -ím, -ia dok. 1. ● vymeniť: v. <i>bielizeň v. prádlo</i> ◇ hovor. <i>je jako vymenený</i> 2. vykoupit: v. <i>niekoho z vojny</i> 3. (převzít za poplatek) vyzvednout, koupit: v. <i>si cestovný lístok</i> koupit si jízdenku; v. <i>si kufor z uschovne</i> vyzvednout si...; nedok. vymienat' , -am, ajú, zříd. i vymeňovat' , -ujem, -ují 1. ●● vymeňovat vymeniť sa 1. ●●● vymeniť se 2. vykoupit se	vyměnit -ím -í dok. 1. ● vymeniť; povymieňať: v. <i>olej v motoru</i> vymeniť olej v motore; v. <i>ložní prádlo</i> vymeniť posteľnú bielizeň; <i>vyměnil bych s tebou hned hned'</i> by som s tebou menil; vyměňovat -uji -ují nedok. 1. ●● vymieňať vyměnit se -ím -í dok. 1. ●●● vymeniť sa: <i>strážě se vyměnily</i> strážě sa vymenili ◇ <i>je jako vyměněný</i> je

<p>vymeniť si 1. vymeniť si: v. <i>si pozdravy</i></p> <p>vymienat' si 1. vymieňať si</p>	<p>ako vymenený; vyměňovat se -uji -ují nedok. 1. vymieňat' sa</p>
<p>vymenovať', -ujem, -ujú dok. 1. ● <i>koho, čo</i> vyjmenovať 2. <i>koho, koho za čo, čím</i> jmenovať: v. <i>niekoho za riaditeľa</i>; nedok. vymenúvať' i vymenovávať', <i>-am, -ajú</i> 1. vyjmenovávať</p>	<p>vyjmenovat -uji -ují dok. 1. ● vymenovať': v. <i>evropské státy, řeky</i> vymenovať' európske štáty, rieky; vyjmenovávat -ám -ají nedok. 1. vymenúvať', vymenovávať'</p>
<p>výmet, -u m. 1. ● zastar. výmět, výmětek, výkal 2. výmět, zmetek (vadný výrobek)</p>	<p>výmět -u m. 1. ● odb. obyč. pl. výkal: <i>kočičí v-y</i> mačacie výkaly 2. výmet, výmetok (odpad)</p>
<p>vymetat'¹, -ám, -ajú nedok. 1. ● (obyč. košťetom) vymetat vymetat'², -ám, -ajú nedok. 1. ●● včel. vymetat (med) vymetat'³, -tám/-cem, -tajú/-cú dok. 1. čo vyhodit 2. (o rastlinách) vymetat; nedok. vymetávat', -ám, -ajú nedok. 1. vyhazovať, vymetávat</p>	<p>vymetat'¹ -ám -ají dok. 1. ●● včel. vymetat', vytočiť': v. <i>med</i> vymetat', vytočiť' med 2. (o obilí) vyklasit' (sa), vymetat' (do klasov) vymetat'² -ám -ají nedok. 1. ● vymetat': v. <i>komín</i> vymetat' komín; ob. expr. v. <i>hospody</i> vymetat' krčmy</p>
<p>výmetok, -tku m. 1. výmětek 2. zmetek</p>	<p>výmětek nezpracováno</p>
<p>vymiest'¹, -metiem, -metú, min. -mietol, -meť! Dok. 1. ● vymést: v. <i>komín</i> vymiest'², -metiem, -metú, min. -mietol, -meť! Dok. 1. (o rastlinách) vymetat</p>	<p>vymést vymetu, vymetou, vymetl dok. 1. ● vymiest', povymetat': v. <i>komín</i> vymiest' komín; v. z <i>koutů smetí</i> vymiest', povymetat' z kútov smeti; ob. expr. <i>sháněli něco, kdejaký obchod</i> <i>vymetli</i> zháňali čosi, prelozili, vymietli,</p>

	<p>povymetali všetky obchody \diamond (<i>bylo tam,)</i> <i>jako když vymete, jako vymeteno</i> všetko ako vymetené; nikde nikoho, ničoho</p>
<p>vymknúť¹, -nem, -nú dok. 1. ● vymknout: v. (<i>si</i>) členok v. si kotník; nedok. vymkýnať, -am, -ajú 1. vymykat</p> <p>vymknúť sa 1. vymknout se: v. <i>sa z objatia</i></p> <p>vymkýnať sa 1. vymykat se</p> <p>vymknúť², -nem, -nú dok. 1. hovor. <i>koho zamknout</i> (před někým dveře): <i>vymkol ho zamkl mu před nose,</i> zamkl před ním</p>	<p>vymknout -nu -nou -kl dok. 1. ● vytknúť, vyvrtnúť: v. <i>si kotník</i> vytknúť, vyvrtnúť si členok 2. kniž. vytrhnúť, vymknúť: v. <i>své ruce z něčích rukou</i> vytrhnúť, vymknúť si ruku z rúk niekoho</p> <p>vymknout se -nu -nou -kl dok. 1. vytknúť sa, vyvrtnúť sa: <i>ruka se mu vymkla v zápěstí</i> vytkol si ruku v zápěstí, ruka sa mu vyvrtla v zápěstí 2. vytrhnúť sa, vymknúť sa, vyšmyknúť sa: v. <i>se z objetí</i> vytrhnúť sa z objatia; kniž. v. <i>se povinnostem, trestu</i> vyhnúť sa povinnostiam, trestu \diamond <i>vymklo se mu to z ruky</i> vyšmyklo, vymklo sa mu to z rúk</p>
<p>výmlatok, -tku m. 1. ● (o zrne, semenu) výmlatek 2. zastar. (odměna v obilí za mláčení) sypání</p>	<p>výmlatek -tku m. 1. ● výmlatok: <i>převát</i> v. <i>previát</i>, precúdit výmlatok</p>
<p>vymočit, -ím, -ia dok. 1. ● vymočit: v. <i>konope</i>, v. <i>si ruky vo vode</i></p> <p>vymočit sa¹ 1. vymočit se: v. <i>sa vo vode</i></p> <p>vymočit sa², -ím, -ia dok. 1. (pustit moč) vymočit se</p>	<p>vymočit¹, -ím -í dok. 1. vymočit: v. <i>jen pár kapek</i> vymočit iba pár kvapiek</p> <p>vymočit² -ím -í dok. 1. ● vymočit, vymáčať: v. <i>len</i> vymočit ľan 2. zamočit: <i>vymočená tráva</i> vymoknutá tráva</p> <p>vymočit se -ím -í dok. 1. vymočit sa</p>

<p>vymoknúť¹, <i>-ne, -nú</i> dok. 1. prosáknout: <i>voda vymokla cez stenu</i> voda prosákla zdí</p> <p>vymoknúť², <i>-ne, -nú</i> dok. 1. ● (vyhynout) vymoknout: <i>obilie</i> <i>vymoklo</i></p>	<p>vymoknout <i>-ne -nou -kl</i> dok. 1. ● vymoknúť: <i>obilí na poli vymoklo</i> obilie, zbožie na poli vymoklo</p>
<p>vymôcť, <i>-môžem, -môžu</i>, min. - <i>mohol</i> dok. 1. ● vymoci 2. čo vyprostit: <i>vymohla si ruku z jeho rúk</i></p> <p>vymôcť sa 1. vymanit se, vyprostit se</p>	<p>vymoci, vymoct <i>vymohu</i> hovor. <i>vymůžu</i>, <i>vymohou/hovor. vymůžou</i>, <i>vymohl</i> dok. 1. ● (co; co na kom) vymôcť (čo; čo od koho): <i>vymohl na ňom pôžičku</i> vymohol od neho pôžičku; <i>v. si pracovné úlevy vymôcť</i> si pracovné úľavy</p>
<p>vymydliť, <i>-ím, -ia</i> dok. 1. ● vymydliť 2. expr. <i>koho</i> (zbit) zmydliť</p> <p>vymydliť sa 1. vymydliť se</p>	<p>vymydliť <i>-ím -í</i> dok. 1. ● vymydliť: <i>v. na prádlo celý kus mýdla</i> vymydliť pri praní celý kus mydla; <i>v. celé telo namydliť</i>, vymydliť celé telo</p>
<p>vynosiť, <i>-ím, -ia</i> dok. 1. ● vynosiť: (po častiach niekam alebo odnekd) <i>v. knihy von</i>; expr. <i>koho</i> (dlouho nosit) <i>vynosila ho na chrbte</i> 2. <i>koho, čo</i> (plod v tele) donosiť</p> <p>vynosiť sa, 1. expr. vynosiť se</p>	<p>vynosit <i>-ím -í</i> dok. 1. ● vynosiť; povynášať: <i>v. všechno na půdu</i> povynášať všetko na pôjd, na povalu 2. vynosiť, znosiť: <i>má tolik šatů, že je všechny ani nevynosí</i> má toľko šiat, že ich všetky nevynosí</p>
<p>vypáliť, <i>-ím, -ia</i> dok. 1. ● vypáliť: (spáliť) <i>v. dedinu</i> ◇ <i>v. niekomu rybník</i>; (ohnem poškodiť) <i>v. niekomu oči</i>; (pálením udělat) <i>v. tehly</i> v. <i>cihly</i>; (vystřelit) <i>v. z revolvera</i>; sport. Slang. <i>v. na bránu</i>; expr. (rychle vyběhnout)</p>	<p>vypáliť <i>-ím -í</i> dok. 1. ● vypáliť (v rozlič. význ.): <i>v. stavení</i> vypáliť stavisko, budovu; (spotrebovať) <i>v. všechno dříví, uhlí</i> popáliť, spáliť, vypáliť všetko drevo, uhlie; (odstrániť) <i>v. bradavici</i> (urobiť) vypáliť bradavicu;</p>

<p>2. expr. <i>komu čo vpálit, vrazit</i>: v. <i>niekomu zaucho vrazit</i> někomu pohlavek</p> <p>3. expr. dopadnout: <i>zle mu to vypáľilo</i>; nedok. k 1 ●● vypalovať, -ujem, -ujú</p> <p>1. vypalovat</p>	<p>(urobiť) v. <i>značku (do výrobku) vypáľiť</i> značku do výrobku; v. <i>díru do ubrusu vypáľiť</i> díru do obrusa; (vystreliť) v. <i>ránu z pušky vystreliť</i> (ranu) z pušky; v. <i>na branku vypáľiť</i> na bránku ◇ expr. v. <i>někomu rybník pretrieť</i>, vytrieť dakomu fúzy, ústa, gamby; uchytit' dakomu dačo spred nosa;</p> <p>vypalovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. ●● vypalovat'</p>
<p>vypovedat'¹, -ám, -ajú nedok.</p> <p>1. ● vypovídat: v. <i>před súdom</i></p> <p>vypovedat'², -poviem, -povedia dok.</p> <p>1. vypovědět: (vyslovit) ◇ <i>to sa nedá</i> v.; (dávat výpověď) v. <i>niekoho z bytu</i>; (přestat fungovat) v. <i>poslušnosť</i>; (vyhlašovat válku, boj ap.) v. <i>vojnu</i> v. válku</p>	<p>vypovídat'¹ -ám -ají dok.</p> <p>1. porozprávateľ, vyrozprávateľ, rozpovedateľ: <i>čekám, až si vypovíďajú všetky novinky</i> čakám, kým si porozprávajú, vyrozprávajú všetky novinky</p> <p>vypovídat'² -ám -ají nedok.</p> <p>1. ● vypovedateľ: (v rozlič. význ.) v. <i>před soudem vypovedateľ pred súdom</i>; v. <i>poslušnosť, službu vypovedateľ</i> poslušnosť, službu; expr. <i>kabát už mi vypovíďá</i> kabát mi už dosluhuje; <i>paměť mi občas vypovíďá</i> pamäť mi občas vynecháva, vypovedá</p>
<p>vyprat'¹, -periem, -perú, trp. -praný/-pratý dok.</p> <p>1. ● vyprat: (zbavit nečistoty) v. <i>bielizeň</i> v. prádlo; slang. (očistiť vodou) v. <i>repu</i>;</p> <p>nedok. vypierat'¹, -am, -ajú</p> <p>1. vypírat</p>	<p>vyprat <i>vyperu, vyperou</i> dok.</p> <p>1. ● oprateľ, vyprat': v. <i>prádlo oprateľ</i>, vyprat' bielizeň; <i>dát si</i> v. dát si oprateľ, vyprat'</p> <p>2. ● vyprat' (praním odstrániť): v. <i>skvrny z ubrusu vyprat'</i> fľaky z obrusa</p> <p>3. ● umyť, poumývať; vyumývať: v. <i>salát umyť</i> šalát; v. <i>maso umyť</i>, poumývať mäso; v. <i>kroupy premyť</i></p>

<p>vyprat², <i>-periem, -perú</i>, trp. <i>-praný/-pratý</i> dok.</p> <p>1. expr. <i>koho</i> vymlátit, zbit;</p> <p>2. <i>koho z čoho</i> vyhnat, vyhodit</p>	<p>krúpy; ban. v. <i>uhlí</i> premyť, vyprat' uhlie;</p> <p>fot. v. <i>negatív</i> vyprat' negatív</p>
<p>výprava¹ <i>-y</i> 2. mn. <i>-prav ž.</i></p> <p>1. ● (expedice) výprava: hist. <i>križiacke v-y</i></p> <p>výprava² <i>-y</i> 2. mn. <i>-prav ž.</i></p> <p>1. ●● div. výprava</p> <p>2. zastar. výbava</p> <p>výprava³ <i>-y</i> 2. mn. <i>-prav ž.</i></p> <p>1. ●●● vypravení: v. <i>tovaru</i> v. <i>zboží</i></p>	<p>výprava¹ <i>-y ž.</i></p> <p>1. ● výprava: <i>výzkumná</i> v. <i>výskumná</i> výprava, <i>expedícia</i>; <i>zahraniční</i> v. <i>zahraničná</i> výprava, výprava <i>cudzincov</i>; <i>hromadné v-y z venkova</i> <i>hromadné</i> výpravy z <i>vidieka</i></p> <p>výprava² <i>-y ž.</i></p> <p>1. ●● odb. výprava: <i>jevištní</i> v. <i>javisková</i> výprava; <i>filmová, televizní</i> v. <i>filmová, televízna</i> výprava; <i>ilustrační</i> v. <i>knihy</i> <i>ilustračná</i> úprava <i>knihy</i></p> <p>výprava³ <i>-y ž.</i></p> <p>1. ●●● vypravenie; príprava: v. <i>na cestu</i> <i>príprava na cestu</i>; <i>to je v. jako na severní točnu</i> <i>to je chystania ako na sobáš</i>; <i>žel. v. vlaku</i> <i>vypravenie vlaku</i>; <i>pošt. v. poštovních zásilek</i> <i>vypravenie poštových zásielok</i></p>
<p>vypravit¹, <i>-ím -ia</i> dok.</p> <p>1. ● vypravit: (přípravit k odchodu, k odeslání) v. <i>syna do sveta</i>; v. <i>list, telegram</i>; <i>žel. v. vlak</i>;</p> <p>nedok. vyprávát², <i>-am, ajú</i> i</p> <p>vypravovat¹, <i>-ujem, -ujú</i></p> <p>1. vypravovat</p> <p>vypravit' sa</p>	<p>vypravit¹ <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● vypravit': <i>žel. v. vlak</i> <i>vypravit' vlak</i>; <i>pošt. v. telegram</i> <i>vypravit' telegram</i>; v. <i>rukopis do tiskárny</i> <i>expedovať</i>, <i>odoslať rukopis do tlačiarne</i>; v. <i>spisy</i> <i>expedovať</i> <i>spisy</i></p> <p>2. <i>vystrojit'</i>; <i>vypravit'</i>: v. <i>dítě na výlet</i> <i>vychystat'</i>, <i>vystrojit'</i> <i>dítěa na výlet</i>;</p>

<p><i>mu vyprší termín; zmluva vyprší;</i> nedok k 2 vypršiat', -a, -ajú 1. vyprchávat</p>	<p>mi vyprší dovolenka, zajtra sa mi minie dovolenka</p>
<p>vypučit', -ím, -ia dok. 1. čo vypnout, vystrčit: v. <i>brucho</i> 2. (o očích) vypoulit, vyboulit nedok. vypúčať, -am, -ajú 1. vystrkovat 2. vybulovat, vypulovat vypučit' sa 1. vypnout se, stát se vypuklým</p>	<p>vypučit' nezpracováno</p>
<p>vypuklý příd. kniž. 1. ● vypouklý, vypuklý: v-é <i>sklo</i>; v-é <i>oči</i> 2. nápadný, markantní: v. <i>prípád</i>; vypuklo/vypukle přísl. 1. nápadně, markantně vypuklosť, -ti ž. 1. vypouklost</p>	<p>vypouklý, vypuklý příd. 1. ● vydutý, vypučený: v-é <i>dno hrnce</i> vyduté, vypučené dno na hrnci 2. ● odb. iba <i>vypuklý</i> konvexný, vypuklý: fyz. v-é <i>zrcadlo</i> konvexné, vypuklé zrkadlo; v-á <i>plocha</i> konvexná plocha; geom. v. <i>úhel</i> konvexný uhol</p>
<p>vyrábať, -am, -ajú nedok. 1. ● vyrábět 2. vydělávat</p>	<p>vyrobiť -ím -í dok. 1. ● vyrobiť: v. <i>více výrobků a zemědělských produktů</i> vyrobiť viac výrobkov a poľnohospodárskych produktov; vyrábět -ím -ějí nedok. 1. ● vyrábat'</p>
<p>výrastok¹, -tku, 1. mn. -tky m. neživ.; 1. ● výrůstek 2. ●● zříd. výhonek výrastok², -tka, 1. mn. -tkovia m. živ.;</p>	<p>výrůstek -tku m. 1. ● výrastok (hrbolček): lek. <i>kostní v-y</i> kostné výrastky; v-y <i>na páteři</i> výrastky na chrbtici 2. ●● výhonok, výrastok: <i>roční v-y jabloně</i> ročné výhonky na jabloni</p>

<p>1. obyč. pejor. (o dospívajícím chlapci, zříd. děvčeti)</p> <p>1. výrostek</p>	
<p>výrub¹, -u, m.</p> <p>1. předpis (určitého poplatku): v. <i>dane, dávk, poplatkov</i></p> <p>výrub², -u, m.</p> <p>1. ● les. výrub</p>	<p>výrub -u m. ban.</p> <p>1. rúbanie</p> <p>2. ● vyrúbaný priestor, výrub</p>
<p>vysadit¹ -ím -ia dok.</p> <p>1. ● vysadit: (odněkud ven) v. <i>cestujících; (vzhůru) v. na koňa</i></p> <p>2. neos. zříd. vypoulit: <i>vysadilo mu oči;</i> nedok. k 1 vysadzovat¹, -ujem, -ujú i vysádzat², -am, -ajú</p> <p>1. vysazovat</p> <p>vysadit² -ím -ia dok.</p> <p>1. ● vysadit: (o rostlinách) v. <i>sad;</i> odb. (o zvíři, rybách) v. <i>pstruhy do riek;</i> (porouchat se) <i>motor vysadil;</i> nedok. vysadzovat², -ujem, -ujú i vysádzat³, -am, -ajú</p> <p>1. vysazovat</p>	<p>vysadit -ím -í dok.</p> <p>1. ● vysadit': v. <i>cestující z vlaku vysadit' cestujících z vlaku; v. parašutisty vysadit' parašutistov; pořov. v. zvíř a) vyplašit', vyhnat' zver; b) nasadit', vysadit' zver (založit' chov ap.); v. dveře (z veřeji) zvesit' dvere, vyvesit' dvere (z pántov); (posadit' na vyvýšené místo) v. dítě na vůz vysadit' dieťa na voz; v. jezdc na koně vysadit' jazdca na koňa; (zasadit') v. stromky, květiny vysadit', povysádzať stromčeky, kvety</i></p> <p>2. hovor. vypovedat' (službu), vynechat': <i>vysadilo mu srdce</i> vypovedalo, vynechalo mu srdce; <i>motory vysadily</i> motory vypovedali, vynechali</p> <p>3. hovor. vypnúť: <i>potřebuje načas v. z práce</i> potřebuje načas vypnúť (z roboty); <i>nesmí v. s lékem</i> nesmie prestať užívat' (liek)</p> <p>4. vystrčit', vytrčit'; nastavit': v. <i>rameno</i> vystrčit' ruku; v. <i>trup proti větru</i> vystrčit', nastavit' driek, prsia proti vetru</p> <p>5. ob. přišit' záplatu, zaplátať: v. <i>rukáv</i></p>

	<i>na lokti zaplátať rukáv na lakti</i>
<p>vysadnúť, <i>-nem, -nú</i> dok.</p> <p>1. ● vysednout: v. <i>na vlak</i>; v. <i>na múrik</i> v. <i>na zídku</i>; (vystoupit z dopravného prostriedku) v. z <i>električky</i>; (vysunout se) <i>oči mu vysadli</i></p> <p>2. (na kúži) <i>vyvstat pot mu vysadol na čelo</i></p> <p>nedok. vysadúvať, <i>-am, -ajú</i>, zříd. i vysadovať, <i>-ujem, -ujú</i></p> <p>1. vysedávat</p>	<p>vysednout <i>-nu -nou -dl</i> dok.</p> <p>1. ● vysadnúť: v. z <i>vlak</i> vysadnúť, vystúpiť z vlaku; v. <i>na koňa</i> vysadnúť na koňa</p> <p>2. vystúpiť, začať vyčnievať: <i>liční kosti ostre vysedly</i> líčne kosti ostro vystúpili</p>
<p>vysádzat'¹, <i>-džem, -džu</i> dok.</p> <p>1. ● vysázet: typ. v. <i>článok</i>; hovor. (vyplatit) v. <i>peniaze na dlaň</i>; expr. <i>komu čo</i> (zbit)</p> <p>vysádzat'^{2,3}, v. <i>vysadiť</i>^{1,2}</p> <p>vysadiť¹ <i>-ím -ia</i> dok.</p> <p>1. vysadiť: (odněkud ven) v. <i>cestujúcich</i>; (vzhůru) v. <i>na koňa</i></p> <p>2. neos. zříd. vypouliť: <i>vysadilo mu oči</i>;</p> <p>vysadiť² <i>-ím -ia</i> dok.</p> <p>1. ●● vysadiť: (o rastlinách) v. <i>sad</i>; odb. (o zvěři, rybách) v. <i>pstruhy do riek</i>; (porouchat se) <i>motor vysadil</i>;</p>	<p>vysázet <i>-ím -ejí</i> dok.</p> <p>1. ●● vysadiť, povysádzat': v. <i>jabloně, růže</i> vysadiť, povysádzat' jablone, ruže</p> <p>2. vysádzat': v. <i>rukopis</i> vysádzat' rukopis</p> <p>3. ● hovor. vyčítat', vysádzat', vycálovať (peniaze)</p> <p>4. ● hovor. expr. naložit', naklást', vysádzat' (úder): <i>vysázel mu pět ran rákoskou</i> nakládol mu päť (čítaných) palicou, trstenicou</p>
<p>vysadzovať^{1,2} v. <i>vysadiť</i>^{1,2}</p> <p>vysadiť¹ <i>-ím -ia</i> dok.</p> <p>1. ● vysadiť: (odněkud ven) v. <i>cestujúcich</i>; (vzhůru) v. <i>na koňa</i></p> <p>2. neos. zříd. vypouliť: <i>vysadilo mu oči</i>;</p>	<p>vysazovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. ● vysádzat', vysadzovať': v. <i>lidi z lodičky na břeh</i> vysádzat', vysadzovať' ľudí z člnka na breh; (sadiť) v. <i>sazenice, růže</i> vysádzat' priesadu, ruže; (usádzat') v. <i>dítě na židli</i> vysádzat' dieťa na</p>

<p>vysadiť² -ím -ia dok.</p> <p>1. ● vysadiť: (o rastlinách) v. <i>sad</i>; odb. (o zvieri, rybách) v. <i>pstruhy do riek</i>; (porouchat se) <i>motor vysadil</i>;</p>	<p>stoličku; poľov. v. <i>bažanty vysádzať</i> <i>bažanty</i>; ryb. v. <i>pstruhy vysádzať</i> pstruhy</p> <p>2. hovor. <i>vynechať</i>, <i>vypovedať</i> (službu), <i>vysadzovať</i>: <i>pro nemoc musil v. ze zaměstnání</i> pre chorobu musel <i>vynechávať</i> zo zamestnania; <i>motor vysazuje</i> motor <i>vynecháva</i>, <i>vypovedá</i>, <i>vysadzuje</i></p> <p>3. ob. <i>prišívateľ záplaty</i>, <i>látať</i>, <i>plátať</i>: v. <i>prádlo plátať</i>, <i>látať bielizeň</i></p>
<p>výsek, -u m.</p> <p>1. ● výsek: (co vzniklo vyseknutím) <i>medzi stromovím nájdú sa výseky</i>; (vysekávaní) v. <i>mäsa</i>; kniž. (úsek) v. <i>života</i></p> <p>2. výseč: geom. <i>kruhový</i> v.</p>	<p>výsek -u m.</p> <p>1. ● výsek: výr. v. <i>masa výsek mäsa</i>; v. <i>ledu výsek</i> v ľade (vysekané miesto); v. <i>ze života výsek</i> zo života</p> <p>2. les. výrub: v. <i>stromů z porostu</i> výrub stromov z porastu;</p> <p>výsekový príd.</p> <p>1. výsekový: výr. v-é <i>maso výsekové mäso</i></p>
<p>vyslúžiť¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● vysloužit: v. <i>si titul</i>; v. <i>vojenčinu</i></p> <p>vyslúžiť², -ím, -ia dok.</p> <p>1. poněkud zastar. <i>koho obsloužit</i>, <i>posloužit</i></p>	<p>vysloužit, vysloužit se -ím -í dok.</p> <p>1. ● vysloužit: v. <i>si odměnu</i> vysloužiť si odmenu; iron. v. <i>si přezdívkou</i> vysloužiť si prezývku; <i>mít vyslouženo</i> mať <i>odslužené</i> (služobné roky, vojenčinu ap.) ◇ v. <i>si ostruhy</i> vysloužiť si ostrohy</p>
<p>vystát¹, <i>stojím</i>, -<i>stojá</i> dok.</p> <p>1. ● vystát: (dlouhým stáním udělat) v. <i>jamu</i>; (stáním dosáhnout) v. <i>(si) přídel</i>; (postát) <i>nemohol pokojne</i> v. <i>na mieste</i></p> <p>vystát², <i>stojím</i>, -<i>stojá</i> dok.</p>	<p>vystát¹ -<i>stojím</i> -<i>stojí</i> dok.</p> <p>1. <i>prestát</i>: <i>celé odpoledne</i> <i>vystála u okna</i> celé popoludnie <i>prestála</i> pri okne</p> <p>2. ● <i>vystát</i>: <i>tady nic nevystojíš</i> tu nič <i>nevystojíš</i> ◇ expr. <i>ať nevystojíš dolík</i>, <i>důlek</i> aby si <i>jamu nevystál</i></p> <p>vystát² -<i>stojím</i> -<i>stojí</i> dok.</p>

<p>1. ●● vystát: (vytrpět) v. <i>veľa hladu;</i> (snést) <i>nemôžem ho</i> v.</p>	<p>1. ●● hovor. pretrpieť, okúsiť, vystáť: <i>co strachu musel v.!</i> koľko strachu musel pretrpieť, vystáť! 2. ●● hovor. obyč. v neurč. znieť, vystáť: <i>nemohli se</i> v. nemohli sa, nemohli jeden druhého vystáť ◊ <i>je k nevystání</i> je na nevystátie, na neznesenie, na nevydržanie</p>
<p>vystavit¹, v. <i>vystavati¹</i> vystavati¹, -iam, -ajú i vystavit¹, -í, -ia dok. 1. vystavět: v. <i>dom</i> vystavit², -ím, -ia dok. 1. ● vystavit (vyložit) v. <i>obraz na výstave;</i> (vyhotovit) v. <i>potvdenie;</i> (ponechat vlivu, působení něčeho) v. <i>niekoho pokúšeníu;</i> nedok. vystavovat¹, -ujem, -ujú 1. vystavovat vystavit³ sa 1. čomu vystavit se; nedok. vystavovat² sa 1. vystavovat se</p>	<p>vystavit -ím -í dok. 1. ● vystavit¹: v. <i>obrazy</i> vystavit¹ obrazy; v. <i>rakev na katafalku</i> vystavit¹ rakvu na katafalku; <i>zboží vystavené za výlohou, na pultě</i> tovar vyložený vo výklade, na pulte; v. <i>tvář slunci</i> nastavit¹ tvár slnku; (vypísať) v. <i>potvrzení</i> vystavit¹ potvrdenie; vystavovat -uji -ují nedok. 1. vystavovat¹</p>
<p>vystlat¹, -steliem, -stelú, trp. -stlaný/-stlatý, -stel!¹ Dok. 1. ● vystlat: v. <i>slamou</i> 2. zříd. <i>komu, čomu</i> ustlat</p>	<p>vystlat -stelu -stelou dok. 1. ● vystlat¹: v. <i>postel perinami</i> vystlat¹ posteľ perinami; v. <i>okna mechem</i> upchať obloky machom; vystýlat -ám -ají nedok. 1. vystielat¹</p>
<p>vystrájat¹, vystrájat² sa¹ v. <i>vystrojiti¹</i> vystrájat², -am, -ajú nedok. 1. čo i ~ tropit, vyvádět, řídit: v. <i>žarty</i>, v.</p>	<p>vystrájet nezpracováno</p>

<p><i>nezbedy</i> t. nezbednosti; v. <i>(si) posmech, žarty z niekoho</i></p>	
<p>výstrelok -lku m. 1. ● (obyč. v mn.) vystřelek: <i>módne v-y</i> 2. les. výhonek, vlk 3. lih. úkap, výstřelek</p>	<p>výstřelek -lku m. 1. ● výstrelok: <i>poslední v-y módy</i> posledné výstrelky módy</p>
<p>výstroj, -e m. 1. ● výstroj: <i>turistický v.</i> 2. zastar. výbava (pro nevěstu)</p>	<p>výstroj -e ž. 1. ● výstroj: <i>hokejová, rybářská v.</i> hokejový, rybářsky výstroj; ban. <i>důlní v.</i> banský výstroj; <i>hráňová v.</i> klietkový výstroj; elektrotech. v. <i>přístrojové desky</i> příslušenstvo přístrojové desky</p>
<p>vystrojiti¹, -ím, -a dok. 1. ● vystrojiti: (opatřit) v. <i>niekoho šatstvom</i>; (připraviti) v. <i>svadbu</i>; (pěkně obléci) <i>vystrojila dieťa do ľahkých šiat</i>; (vypravit) v. <i>na cestu</i>; (vyzdobiti) <i>kniha bohato vystrojená</i>; nedok. vystrájat', -am, -ajú i vystrojovat', -ujem, -ujú 1. vystrojovat vystrojiti' sa 1. vystrojiti se; nedok. vystrájat' sa¹ i vystrojovat' sa 1. vystrojovat se vystrojiti², -ím, -a dok. 1. ztropiti: v. <i>nezbedy z. nezbednosti</i></p>	<p>vystrojiti -ím -í dok. 1. ● vyobliekať, vyparádiť, vystrojiti': <i>vystrojili ji po módě, podle módy</i> vyobliekali ju podľa (poslednej) módy; (pekne upraviť vôbec) v. <i>vánoční stromek ozdobit' vianočný stromček</i> 2. ● vystrojiti': v. <i>svatbu</i> vystrojiti' svadbu; ban. v. <i>chodby</i> vystrojiti' chodby (zariadením); žel. v. <i>lokomotivu</i> vystrojiti' lokomotivu (palivom, vodou); vystrojovat -uji -ují nedok. 1. zried. <i>vystrájat'</i></p>
<p>výstupný¹ příd. 1. ● výstupní: <i>v-á stanica</i> výstupný² příd. 1. zastar. výtržnický</p>	<p>výstupní příd. 1. ● výstupný: v. <i>stanice tramvaje</i> výstupná zastávka električky; v. <i>kontrola</i> výstupná kontrola; fyz. v. <i>pupila</i> výstupná pupila; tech. v. <i>teplota</i></p>

	výstupná teplota
<p>výstupok¹ -pku m.</p> <p>1. ● výstupek: v. <i>skaly</i></p> <p>výstupok² -pku m.</p> <p>1. zastar. výstup, výtržnosť</p> <p>2. vystoupení (proti někomu)</p>	<p>výstupek -pku m.</p> <p>1. ● výčnelok, výstupok: v. <i>skály</i> skalný výčnelok</p> <p>2. ban. výstupok</p> <p>3. výstupok (na dome);</p> <p>výstupkový príd.</p> <p>1. výstupkový: ban. v-é <i>dobývání</i> výstupkové dobývanie</p>
<p>vysúkať, -am, -ajú dok.</p> <p>1. ● vysoukat: (vyhrnout): v. <i>rukávy</i>; (dostat ze sebe) ◇ v. <i>niečo z rukáva</i></p> <p>2. expr. vychlastat: v. <i>dve fľaše naraz</i></p> <p>vysúkať sa</p> <p>1. vysoukat se</p>	<p>vysoukat -ám -ají dok.</p> <p>1. ● vykasat', vysúkať' (rukávy ap.)</p> <p>2. vymotať', vytiahnuť': v. z <i>popruhů ruce</i> vymotať' z popruhov ruky</p> <p>3. ● expr. vyjachtat', vysúkať' (slová): v. <i>ze sebe nesouvislou větu</i> vysúkať' zo seba nesúvislú vetu;</p> <p>vysoukávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. vykasávať'</p> <p>2. vymotávať'</p> <p>3. expr. súkať'</p>
<p>vysypať, -em, -ú dok.</p> <p>vysypať sa</p> <p>1. ● vysypat se: (samovolně) <i>múka sa vysypala</i>; expr. (vyvalit se) <i>chlapci sa vysypú na ulicu</i></p> <p>2. (o kožních chorobách) vyrazit se</p>	<p>vysypat -u/-ám -ou/-ají dok.</p> <p>vysypat se -e/-á -ou/-ají dok.</p> <p>1. ● vysypat' sa: <i>sáček se roztrhl a vysypal</i> vrecko sa roztrhlo a všetko sa z neho vysypalo, povysypalo; expr. <i>cestující se vysypali z vlaku</i> cestujúci sa vysypali z v laku</p> <p>2. (o skle ap.) vysypať' sa, vyhrčat': <i>okenní tabulky se vysypaly</i> obločné, okenné tabličky sa vysypali, vyhrčali;</p> <p>vysypávat se, vysýpat se -á -ají nedok.</p> <p>1. vysýpať' sa, sypať' sa</p>

<p>výšit' sa, -im, -ia nedok. kniž.</p> <p>1. ● vyvyšovat se, vypínat se</p> <p>2. zvedat se: <i>ceny sa výšia</i></p>	<p>výšit se -í -í nedok.</p> <p>1. ● kniž. čniť; výšit', týčit' sa</p>
<p>vyšmyknút' sa, -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● vysmeknout se: v. <i>sa ako ryba</i></p> <p>2. vyklouznout: hovor. (vytratit se) v. <i>sa z izby</i>; expr. (o slovech) <i>vyšmyklo sa mu z úst</i>; expr. (šikovně se z něčeho dostat) v. <i>sa z rúk</i></p>	<p>vysmeknout se -ne -nou -kl dok.</p> <p>1. ● vyšmyknút' sa, vykĺznuť sa: <i>húl se mu vysmekla z rukou</i> palica sa mu vyšmykla z rúk; pren. <i>vedení podniku se mu vysmeklo z rukou</i> vedenie podniku sa mu vyšmyklo, vymklo z rúk;</p> <p>vysmekat se, vysmekávat se -á -ají nedok.</p> <p>1. vyšmykovať sa, vyšmykávať sa</p>
<p>vytápat'¹, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. přepouštět, vyškvařovat: v. <i>slaninu</i></p> <p>2. vytavovat: v. <i>kov</i></p> <p>vytápat'², -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ● vytápět (vodou)</p>	<p>vytápět¹ -ím -ějí nedok.</p> <p>1. vykurovať: v. <i>byt</i> vykurovať byt; v. <i>pec</i> vykurovať, rozkurovať pec</p> <p>vytápět² -ím -ějí nedok.</p> <p>1. ● poľnohosp. vytápat', zatápat', zaplavovat': <i>vytápění pozemků přilehlých k rybníkům</i> vytápanie, zatápanie pozemkov priliehajúcich k rybníkom</p>
<p>vytknúť, -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● čo komu vytknout: v. <i>chybu</i></p> <p>2. čo vymknout: v. <i>(si) ruku, nohu</i></p>	<p>vytknout -nu -nou -kl dok.</p> <p>1. ● vyčítat': v. <i>někomu přílišnou shovívavost</i> vyčítat' dakomu priveľkú, přílišnú zhovievavosť; <i>vytčení chyb a omylů</i> vyčítanie chýb a omylov</p> <p>2. vytýčit': v. <i>(si) něco za hlavní úkol</i> vytýčit' (si) dačo ako (za) hlavnú úlohu; <i>jít za vytčeným cílem</i> ísť za vytýčeným cieľom</p> <p>3. vysunút', vyňať': lingv. <i>vytčený větný</i></p>

	<p>člen vytýčený, vysunutý vetný člen; mat. v. (<i>před závorku</i>) vyňat', vysunút' (pred zátvorku)</p>
<p>vytlačit', -ím, -ia dok. 1. ● vytlačit' (ven vzhůru): v. <i>auto z garáže</i> 2. ● vytlačit, vymačkat: v. <i>citrón</i> 3. typ. vytisknout: v. <i>knihu</i></p>	<p>vytlačit' -ím -í dok. 1. ● vytlačit', vytisnúť: v. <i>auto z garáže</i> vytlačit', vytisnúť auto z garáže; v. <i>vozík do kopce</i> vytisnúť vozík hor kopcom, do kopca; tech. v. <i>čerpady vodu</i> vytlačit' vodu čerpadlami; v. <i>někoho ze dveří</i> vytisnúť niekoho von (za dvere); v. <i>někoho z místa</i> vytisnúť niekoho z miesta; (tlakom dostať von) v. <i>pastu z tuby</i>; v. <i>citrón</i> vyžmýkať, vytlačit', povytlačať citrón; v. <i>tvaroh, škvarky</i> vylisovať, prelisovať tvaroh, škvarky 2. vytlačit', odtlačit': v. <i>si kolena na kalhotách</i> vytlačit' si kolena na nohaviciach; <i>koleje vytlačené v blátě</i> koľaje vytlačené v blate ◇ <i>z kamene olej nevytlačíš</i> skalú neobmäkčíš; <i>z kameňa vodu nevytisneš</i>; <i>darmo tisneš mechúr do vody</i>; vytlačovat -uji -ují nedok. 1. vytlačať, vytiskať 2. vytlačať, odtlačať; polygr. vytlačať</p>
<p>vytlct', -tlčiem, tlčú dok. 1. ● vytlouci v. <i>okno</i>; expr. v. <i>všetku zver</i>; expr. v. <i>niekomu niečo z hlavy</i>; expr. v. <i>kapitál z niečoho</i> 2. expr. <i>koho zbit, zmlátit</i>; nedok. vytlkat', -am, -ajú 1. vytloukat</p>	<p>vytlouci, vytlouct -tluču -tlučou -kl dok. 1. ● vybit', vytlct': v. <i>někomu zuby</i> vybit', vytlct' dakomu zuby; v. <i>okna</i> vybit', vytlct', povybíjať, povytlkať obloky, okná; expr. v. <i>všechny mouchy</i> vybit' všetky muchy; <i>těžké povozy</i> <i>vytloukly v silnicích díry</i> ťažké povozy vybili na cestách diery; tech. v. <i>odlitek z</i></p>

	<p><i>formy vytĺcť odliatok z formy; text. v. karty vytĺcť karty (vydierkovať)</i></p> <p>2. vytrepať: v. <i>těsto na závin</i> vytrepať cesto na štrúdlu</p> <p>3. hovor. expr. (co; co na kom; co z čeho) vytĺcť (čo; čo od koho; čo z čoho): <i>ze všeho umí v. peníze</i> zo všetkého vie vytĺcť peniaze</p> <p>4. ob. expr. vymiestť, povymetať: v. <i>několik hospod za noc</i> vymiestť, povymetať viac krčiem za noc; <i>vytluče s ním nejzapadlejší obce</i> vymetie s ním najzapadnutejšie dediny</p>
<p>vytočiť¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● vytočiť: v. <i>číslo</i>; expr. v. <i>niekoho v tanci</i>; včel. v. <i>med</i></p> <p>vytočiť sa</p> <p>1. vytočiť se</p> <p>vytočiť², -ím, -ia dok</p> <p>1. vysoustružit</p>	<p>vytočiť -ím -í dok.</p> <p>1. ● vykrútiť, vytočiť: v. <i>trup vpravo</i> vykrútiť, vytočiť driek, trup napravo; v. <i>auto k chodníku</i> skrútnuť auto k chodníku; v. <i>zátáčku</i> vytočiť zákrutu; <i>kníry vytočené do špiček fúzy</i> vykrútené na špicato; v. <i>telefonní číslo</i> vykrútiť telefónne číslo; v. <i>piruetu na ledě</i> vytočiť piruetu na ľade; v. <i>šroub</i> vykrútiť, vyskrutkovať skrutku; v. <i>celý film</i> vykrútiť celý film</p> <p>2. odb. vytočiť: ker. v. <i>nádobu na hrnčířském kruhu</i> vytočiť nádobu na hrnčiarskom kruhu; tech. v. <i>jádro</i> vytočiť jadro; včel. v. <i>med, plásty</i>; cukr. v. <i>cukrovinu</i>; v. <i>sud piva</i> vyčapovať, vytočiť sud piva</p>
<p>vytopiť¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● vytopit (vodou): v. <i>myši</i></p>	<p>vytopiť¹ -ím -í dok.</p> <p>1. vyhriať, vykúriť: <i>příjemně vytopený pokoj</i> príjemne vykúrená izba; žel. v.</p>

<p>vytopiť², <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. prepustit, vyškvařit: v. <i>slaninu</i></p> <p>2. vytavit: v. <i>kov</i></p>	<p><i>lokomotivu</i> vyhriať, rozkúriť, vykúriť lokomotívu</p> <p>vytopiť² <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● vytopiť: <i>povodeň vytopila vesnici</i> <i>povodeň vytopila, zatopila dedinu</i>; v. <i>myši (z díry) vytopiť myši (z diery)</i></p>
<p>vytřepat', <i>-em, -ú</i> dok. Expr.</p> <p>1. ● vytřepat: v. <i>koberec</i></p> <p>2. utlouci: v. <i>maslo</i></p> <p>3. vybit, vymlátit: v. <i>okná</i></p> <p>4. expr. <i>koho</i> nabít komu, zmlátit</p> <p>vytřepat' sa</p> <p>1. vytřepat se</p>	<p>vytřepat <i>-u/-ám -ou/-ají</i> dok.</p> <p>1. ● vytřepat'; vytriasť: v. <i>sníh ze záhybů kabátu</i> vytřepat', vytriasť sneh zo záhybov kabáta; <i>vytřepaná cigareta</i> vytrasená cigareta; v. <i>hadr z okna</i> vyprášit' handru z okna; chem. v. <i>roztok</i> vytřepat' roztok;</p> <p>vytřepávat <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. vytriasavat'</p>
<p>vytvárat'¹, <i>-am, ajú</i> nedok.</p> <p>1. ● vytvářet</p> <p>vytvárat' sa</p> <p>1. vytvářet se</p> <p>vytvárat'², <i>-am, -ajú</i> nedok.</p> <p>1. <i>koho z čoho</i> vylučovat</p>	<p>vytvářet <i>-ím -ejí</i> nedok.</p> <p>1. ● utvárat', tvorit': v. <i>dobry kolektiv</i> utvárat', tvorit' dobrý kolektív; v. <i>si vlastní úsudek</i> utvárat' si vlastní úsudok; <i>doba vytváří lidi</i> doba utvára ľudí; <i>nově vytváření komise</i> novo utvárané komisie</p> <p>2. vytvárat' (umelecky): v. <i>umělecká díla</i> vytvárat' umelecké diela; <i>herec vytvářející tragické postavy</i> herec vytvárajúci tragické postavy</p> <p>3. ker. stvárňovat', tvarovat'</p>
<p>vytvorit'¹, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● vytvořit: v. <i>predpoklady</i></p> <p>vytvorit' sa</p> <p>1. vytvořit se</p>	<p>vytvořit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● utvorit'; vytvorit': v. <i>novou teorií</i> utvorit' novú teóriu; v. <i>nový lepší svět</i> vytvorit', vybudovat' nový, lepší svet; v. <i>novou vládu</i> zostavit', utvorit' novú</p>

<p>vytvoriť², -ím, -ia dok.</p> <p>1. <i>koho</i>, zříd. i <i>čo čoho</i> vyloučiť: v. <i>zo spoločnosti</i></p>	<p>vládu; v. <i>světový rekord</i> utvoriť svetový rekord; <i>řeka vytvořila četné zákruty</i> rieka (si) utvorila veľa zákrut</p> <p>2. vytvoriť (umelecky stvárniť): v. <i>mramorové sousoší</i> vytvoriť mramorové súsošie; v. <i>dobrou filmovou komedií</i> urobiť, vytvoriť dobrú filmovú komédiu</p>
<p>vyváľať, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ● kuch. vyválet: v. <i>cesto</i> v. <i>těsto</i></p> <p>2. vyvrátiť: <i>vietor vyváľal stromy</i></p> <p>vyváľať sa</p> <p>1. vyválet se</p>	<p>vyválet -ím -ejí dok.</p> <p>1. ● vyvaľkať; vyvaľkovať: v. <i>těsto</i> vyvaľkať cesto (váľkom); v. <i>z těsta bochník</i> vyvaľkať, vyváľať z cesta bochník</p> <p>2. expr. pováľať, dováľať: <i>ovoce vyválené v prachu</i> ovocie pováľané v prachu;</p> <p>vyvalovat¹ -uji -ují nedok.</p> <p>1. vaľkať (cesto)</p> <p>2. expr. váľať (prachu a pod.)</p>
<p>vyvaliť, -ím, -ia dok.</p> <p>vyvaliť sa</p> <p>1. ● vyvaliť se: (nemotorně, vyhrnout se) <i>deti sa vyvalili zo školy</i></p> <p>2. rozvaliť se: v. <i>na postel'</i>, v. <i>sa v kresle</i>;</p> <p>nedok. vyvalovať sa</p> <p>1. vyvalovat se</p>	<p>vyvalit -ím -í dok.</p> <p>vyvalit se -ím -í dok.</p> <p>1. ● vyvaliť sa: <i>ze dveří se vyvalil kouř</i> z dvier sa vyvalil dym; <i>zástupy se vyvalily do ulic</i> zástupy sa vyvalili do ulíc</p> <p>2. zvaliť sa, prevaliť sa, vyvaliť sa: <i>klenba se vyvalila</i> klenba sa zvalila, vyvalila; <i>plot se vyvalil</i> plot sa zvalil, vyvalil</p>
<p>vyvinúť, -niem, nú dok.</p> <p>vyvinúť sa¹,</p> <p>1. ● vyvinout se</p>	<p>vyvinout se -nu -nou dok.</p> <p>1. ● vyvinúť sa: <i>mezi spolužáky se vyvinulo přátelství</i> medzi spolužiakmi</p>

<p>vyvinúť sa², -niem, nú dok.</p> <p>1. z čoho vymanit se, vyprostit se: v. z <i>objatia</i></p>	<p>sa vyvinulo priateľstvo; tech. <i>při tření se vinulo teplo</i> pri trení sa vyvinulo teplo; <i>počkej, co se z toho vyvine</i> počkaj, čo sa z toho vyvinie;</p> <p>vyvíjet se -ím -ejí nedok.</p> <p>1. vyvíjat' sa</p>
<p>vyvrátiť, -im, -ia dok.</p> <p>1. ● vyvrátiť: v. <i>strom</i>; expr. v. <i>do seba pohár</i>; přen. v. <i>teóriu</i></p> <p>2. zvrátiť (o jídle);</p> <p>nedok. vyvracet, -iam, -ajú</p> <p>1. vyvracet</p>	<p>vyvrátit -ím -í dok.</p> <p>1. ● vyvrátit' (v rozlič. význ.): v. <i>oči</i> vyvrátit', <i>prevrátit' oči</i>; v. <i>strom z kořene</i> vyvrátit' strom z koreňa, z koreňov; (popriet') v. <i>lži, námítky</i> vyvrátit', <i>odvrátit' klamstvá, lži, námietky</i>;</p> <p>vyvracet -ím -ejí nedok.</p> <p>1. vyvracet'</p>
<p>vyvrieť, -vrie, -vrú dok.</p> <p>1. ● vyvřít, vytrysknout</p> <p>2. vyvřít, vyvařit se;</p> <p>nedok k 1 vyvierat', -a, -ajú</p> <p>1. vyvěrat, prýštit</p>	<p>vyvřít -vře -vřou -vřel dok.</p> <p>1. ● vyvrieť: (<i>horký</i>) <i>pramen vyvřel ze země</i> (horúci) prameň vyvrel zo zeme; <i>láva vyvřela</i> láva vyvrela</p>
<p>vyziabnutý příd.</p> <p>1. ● vyzáblý</p> <p>2. vymrzlý</p>	<p>vyzáblý příd.</p> <p>1. ● vycivený, vysušený: v. <i>stařec</i> vycivený, vysušený starec;</p> <p>vyzáblost -i ž.</p> <p>1. vycivenost', vysušenost'</p>
<p>vyžiarit'¹, -i, -ia dok.</p> <p>1. ● vyžářit</p> <p>vyžiarit'², -i, -ia dok.</p> <p>1. čo rozžhavit, (dobře) vytopit: v. <i>pec</i></p>	<p>vyzářit -í -í dok.</p> <p>1. ● vyžiarit': fyz. v. <i>foton</i> vyžiarit' fotón</p>
<p>vzorec -rce m.</p> <p>1. ● vzorec</p> <p>2. blanket, formulář: v. <i>žiadosti</i></p>	<p>vzorec -rce m.</p> <p>1. ● vzorec: mat. <i>obecný</i> v. všeobecný vzorec; <i>výchozí</i> v. východiskový vzorec</p>

Z

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>zabehnúť, -nem, nú dok.</p> <p>1. zaběhnout: (rychle zajít) z. <i>na poštu</i>; (sejít ze správné cesty) <i>krava zabehla do kapusty</i>; přen. <i>mysel' zabehla</i>; z. <i>do podrobností</i></p> <p>2. ● (zdolat během) zaběhnout, uběhnout: z. <i>100 m za 12 sekund ... vteřin</i></p> <p>3. ●● (zajít k někomu) zaskočit, zaskočit si: <i>často k nám zabehne</i></p> <p>4. čím zalít se: <i>oko zabehlo krvou, slzou</i>; <i>tvár zabehla rumencom</i> obličej se zalil...</p> <p>5. komu (o pokrmu) zaskočit: <i>zabehlo mi</i>; nedok. zabehávat', -am, -ajú,</p> <p>zabehovať', -ujem, -ujú</p> <p>zabehúvať', -am, -ajú</p> <p>1. zabíhat</p> <p>2. zaskakovat, zaskakovat si</p> <p>3. zalívat se</p> <p>4. zaskakovat</p> <p>zabiehat', -am, -ajú nedok.</p> <p>1. zabíhat: (rychle zacházet) <i>rád zabiehal medzi veselú mládež</i>; (odbočovat) z. <i>do podrobností</i>; (zasahovat) z. <i>do politických otázok</i></p> <p>2. nabíhat: <i>ústa mu do modra zabiehajú</i></p>	<p>zaběhnout -nu -nou -hl dok.</p> <p>1. ●● zabehnúť, odbehnúť: <i>díval se za nimi, až zaběhli</i> pozeral sa za nimi, kým nezabehli; z. <i>za roh</i> zabehnúť za roh; z. (si) <i>k susedce</i> zabehnúť, odskočit' (si) k susedke</p> <p>2. ● i nedok. zabehnúť: z. <i>sto metrů</i> zabehnúť sto metrov</p> <p>3. tech. zabehat', zapracovat': z. <i>stroj</i> zabehat' stroj; výr. z. <i>novou sérii</i> spustiť, zaviesť novú sériu; rozkrútiť novú sériu;</p> <p>zabíhat k 1,3, zaběhávat' k 3 -ám -ají nedok.</p> <p>1. zabiehat', zabehávat' ◇ <i>zabíhat příliš daleko, do extrémů, do podrobností</i> zachádzať príliš ďaleko, do extrému, do podrobností</p>
<p>zaberat', -ám, ajú nedok.</p> <p>1. ● zabírat: z. <i>územie</i>; <i>zabera mnoho času, miesta ... místa</i>; <i>pluh zaberá</i></p>	<p>zabírat -ám -ají nedok.</p> <p>1. ● zaberat' (v rozlič. význ.): z. <i>nejlepší místa</i> zaberat', obsadzovať najlepšie</p>

<p><i>hlboko; motor zaberá; z. vestom</i></p> <p>2. ~ <i>za niekým, kadiaľ</i> (jít určitým směrem)</p> <p>ubírat se: z. <i>dolu ulicou</i></p> <p>3. expr. hnát se, nabírat, upalovat: <i>zaberal, ako mohol</i></p> <p>zaberat' sa</p> <p>1. <i>do čoho</i> zabírat se: z. <i>sa do štúdia</i> ◇ <i>zaberá sa na dážd'</i> chystá se (zatahuje se) na déšť</p>	<p>miesta; z. vesly zaberat' veslami; <i>ryby nezabíraly</i> ryby nebrali; <i>fotograf zabírá domek i s okolím</i> f. berie domček i s okolím; <i>skriň zabírá hodne miesta</i> skriňa zaberá hodne miesta</p> <p>2. krajč. ubrat', zúžiť': z. <i>sukni v pase</i> ubrat' sukňu v pase</p>
<p>zabit'¹, -bijem, -bijú dok.</p> <p>1. ● <i>zabit'</i>: <i>usmrťit' z. človeka, z. medveďa, z. muchu</i>; přen. expr. z. <i>talent; kart. (přebít) z. trumfom</i> ◇ <i>z. celý deň; z. nudu; z. dve muchy jednou ranou; z. capa</i> střelit starého kozla (řici hloupost); <i>to ťa nezabije</i> (to ti nic neudělá); <i>to ho zabilo</i> (způsobilo pád); <i>čo ma zabiješ (nemôžem si spomenúť)</i> kdybys mě zabil (nemohu si vzpomenout); <i>eště vlka nezabili, už na jeho kožu pili</i> (přísl.) neříkej hop, pokud nepřeskočíš; <i>spí, akoby ho zabil (ako zabitý)</i> spí jako zabitý; <i>chodí ako zabitý</i></p> <p>2. (usmrťit dobytče na maso) <i>porazit'</i>: z. <i>vola</i></p> <p>3. (o křehkých předmětech) <i>rozbít'</i>: z. <i>oblok, tanier</i> r. okno, talíř; z. <i>vajce</i></p> <p>zabit' sa</p> <p>1. <i>zabit' se</i> ◇ <i>idú sa z. za niekým, za niečím</i> mohou se utlouci po kom, po čem; <i>vietor sa zabil</i> vítr ustal</p> <p>2. <i>rozbít' se</i> ◇ <i>dotiaľ chodí krčah k</i></p>	<p>zabít -biji -bijí -bil dok.</p> <p>1. ● <i>zabit'</i>, <i>usmrťit'</i>: z. <i>vojáka zabit'</i> vojaka; z. <i>prase zaklat'</i> prasa; hovor. expr. <i>těžká práce ho zabila</i> těžká robota ho zabila (zničila)</p> <p>2. ●● <i>zabit'</i>, <i>zatĺct'</i>; <i>pobit'</i>, <i>obit'</i>, <i>priklincovať'</i>: z. <i>kůl do země zatĺct' kůl</i> do zeme; z. <i>bednu hřebíky pobit'</i> debnu klincami; z. <i>díru prkny obit'</i> díeru doskami</p> <p>3. ● <i>kart. slang. prebit'</i>: z. <i>trumf trumfem</i> prebit' tromf tromfom; <i>šport. slang. z. míč (v tenise) dorazit'</i>, <i>prebit'</i> loptičku ◇ z. <i>dvě mouchy jednou ranou zabit'</i> dve muchy jedným úderom; expr. z. <i>červa zabit'</i>, <i>utopit' červíka</i>; ob. <i>hrom tě zab</i> nech ťa boh skára; <i>hrom (sa) ti do duše, do matere!</i>; <i>kdybys mě zabil, nevzpomenu si...</i> čo ma (hned') zabiješ, nespomeniem si... (... nezíde mi na um); <i>pro jednou tě to nezabije</i> (ten) jeden raz — <i>to ťa nezabije</i>; z. <i>čas, večer zabit'</i>,</p>

<p><i>studni, kým sa nezabije</i> tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne (přísl.)</p> <p>zabit², -bijem, -bijú dok.</p> <p>1. ●● zabít, zatlouci: (zarazit) z. <i>klinec</i> z. hřebík; z. <i>koly do zeme</i> ◇ z. <i>klín do zeme</i> políbit matičku zem, praštit sebou; (uzavřít) z. <i>doskami oblok</i> z. prkny okno</p>	<p>premárniť, premrhať čas, večer</p> <p>zabít se -biji -bijí -bil dok.</p> <p>1. zabit' sa: z. <i>se při nehodě</i> zabit' sa pri nehode; <i>chtěla se v zoufalství</i> z. <i>chcela sa v zúfalstve</i> zabit'; zried. expr. <i>zabili by se po švestkových knedlicích</i> idú sa pominúť za slivkovými guľami; <i>děti by se po něm zabily</i> deti by sa za ním pominuli (...by sa oň pobili); deti sa idú zabit' za ním</p>
<p>zabránit¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● čomu, komu čo, v čom zabránit čemu, komu v čem: <i>prečo im to nezabránia</i> proč jim v tom nezabrání; nedok. zabraňovat¹, -ujem, -ujú</p> <p>1. zabraňovat</p> <p>zabránit¹, -ím, -ia dok.</p> <p>1. zeměď. zavláčēt</p>	<p>zabránit -ím -í dok.</p> <p>1. ● zabrániť, prekaziť: <i>zabránila mu odpovédět</i> nedovolila mu odpovedať; <i>proč jim v tom nezabrání?</i> proč im to nezabránia?;</p>
<p>zabrat¹, -beriem, -berú dok.</p> <p>zabrat' sa</p> <p>1. ● zabrat se: z. <i>sa do knihy</i> ◇ <i>zabralo sa na dážd'</i> zatahlo se na déšť'; <i>je zabraté</i> je zataženo</p> <p>2. řidč. <i>čím, kam</i> (vydat se na cestu) odebrat se, vypravit se kam: z. <i>sa šírym svetom</i> vypravit se do širého světa; z. <i>sa do mesta</i></p>	<p>zabrat -beru -berou dok.</p> <p>zabrat se -beru -berou dok.</p> <p>1. ● ponoriť sa, pohrúžiť sa, zahĺbiť sa: z. <i>se do vzpomínek</i> zahĺbiť sa do spomienok; z. <i>se do studia</i> pohrúžiť sa do štúdia; <i>je zabrán sám do sebe, v sebe</i> je zahĺbený sám do seba</p>
<p>začarovat¹ -ujem -ujú dok.</p> <p>1. ● <i>koho, čo, na čo</i>, řidč. v čo začarovat</p>	<p>začarovat -uji -ují dok.</p> <p>1. ● (koho, co věč) (v rozprávках) začarovat',</p>

<p>koho, čo več ◊ <i>začarovany kruh</i>; nedok. začarúvať <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. začarovávat</p> <p>začarovat² <i>-ujem -ujú</i> i začarat, <i>-ám, -ajú</i> dok.</p> <p>1. hovor. <i>čo za čo vyměnit</i></p>	<p>zakliať niekoho, dačo na dačo, do dačoho: z. <i>princeznu v draka zakliať</i> princeznú na šarkana, na draka (do šarkana, do draka)</p>
<p>zadrhnúť, <i>-nem, -nú</i> dok.</p> <p>1. expr. (usmrť) <i>zaškrťit, zardousit, udávit</i></p> <p>2. ● zadrhnout: (stáhnout smyčkou) z. <i>slučku okolo hrdla</i> z. smyčku kolem krku; (při pohybu zarazit) <i>piest zadrhol píst...</i>; (v řeči) <i>hlas jej zadrhol</i></p> <p>zadrhnúť sa</p> <p>1. <i>zaškrťit se, zardousit se</i></p> <p>2. <i>zadrhnout se</i></p>	<p>zadrhnout se <i>-ne -nou -drhl</i> dok.</p> <p>1. ● <i>zadrhnúť sa, zauzliť sa, zakosíliť sa, zamotať sa, zaplietť sa: nit se zadrhla</i> niť sa zakosíliła (zauzliła); <i>řetěz se zadrhl</i> psovi kolem krku reťaz sa zadrhla psovi okolo krku; <i>zip se zadrhl</i> zips sa zasekol (zadrhol); pren. <i>hlas se mu zadrhl</i> hlas sa mu zadrhol (zasekol)</p> <p>2. <i>zadrietť sa, zastoknúť sa, zapichnúť sa, zachytiť sa;</i></p> <p>zadrhovat se <i>-uje -ují, zadrhávat se -á -ají</i> nedok.</p> <p>1. <i>zadrháť sa, zadrhávatť sa, zried. zadrhovatť sa</i></p>
<p>zadržať, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● zadržet: (v pádu) <i>rukou ho zadržal, aby nespadol</i>; (v behu) z. <i>kone</i>; z. <i>nepriatel'a</i> z. nepřitele; (potlačit) z. <i>smích</i>; z. <i>dych</i>; (nedoručit) z. <i>plat</i></p> <p>2. ● zdržet: (přes zamýšlený čas) <i>zadržal ho na noc; práca ma zadržala; koho od čoho</i> (překazit) z. <i>koho od pitia</i></p> <p>3. hovor. dodržet: (splnit) z. <i>slovo</i>; (zachovat) z. <i>pôst</i> d. púst</p> <p>4. zastar. konat, pořádat: <i>zadržali poradu</i>;</p>	<p>zadržet <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● zadržat (v rozlič. význ.): z. <i>někoho před pádem zadržat</i> (zachytiť) niekoho pred pádom; z. <i>rozběsněný dav zadržat</i> rozbesnený dav; z. <i>podezřelou osobu zadržat</i> podozrivú osobu; z. <i>čas zadržat</i> čas; <i>má zadrženy postup</i> má zastavený postup; <i>děšť nás zadržel doma</i> dážd' nás zadržal doma; z. <i>balík na poště zadržat</i> balík na pošte; z. <i>vlhkost zadržat</i> vlhkosť; z. <i>smích zadržat</i> smiech;</p> <p>zadržovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p>

<p>nedok. zadržiavať i zadržat', -am, -ajú i zadržovať, -ujem, -ujú</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zadržovať 2. zdržovať 3. dodržovať 4. držet, konat <p>zdržat' sa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● (v pádu) zadržet se: <i>musel sa z., aby nespadol</i> 2. ●● zdržet se: <i>nezadržal sa dlho u nás</i> 3. zachovat se: <i>slušne sa zadržal;</i> <p>nedok. zadržiavať sa, zadržat' sa, zadržovať sa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●●● zadržovať se 2. zdržovať se 3. zachovávat se 	<p>1. zadržiavať, zadržat', zried. zadržovať</p> <p>zadržet se -ím -í dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● zadržat', zachytiť sa: <i>křečovitě se zadržela jeho ramene</i> křčovito sa zachytila jeho pleca; z. <i>se o zábradlí zadržat' sa o zábradlie (zábradlia); mračno se zadrželo na pahorcích</i> mračno sa zadržalo, zachytilo na výškoch; <p>zadržovat se -uji -ují nedok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●●● zried. zadržiavať sa, zried. zadržovať sa
<p>zadusit', -ím, -ia dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● (usmrťit) zadusit, udusit 2. hovor. (potlačit) udusit: z. <i>v sebe hnev, cit.; z. oheň; burina zadusí obilie</i> plevel ... 3. hovor. zhasit: z. <i>sviečku z. svíčku, z. svetlo</i> <p>zadusit' sa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (usmrťit se) udusit se, zadusit se 2. ●● zalknout se (vedrem, kašlem, pláčem apod.): <i>idem sa z. od horúčnosti</i> mohu se zalknout horkem; <i>tu je na zadusenie ... k zalknutí: išiel sa z. s kapustou, tak mu chutila</i> div se neudávil zelím, tak mu 	<p>zadusit -í -í dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● zadusit': <i>kouř ho zadusil</i> dym ho zadusil 2. zahasit', zadusit', udusit' (oheň ap.) <p>zadusit se -ím -í dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● zadusit' sa: <i>mohl se z. smíchem</i> takmer sa zadusil od smiechu; pren. z. <i>se jednotvárností života</i> zadusit' sa (znivočiť sa) od jednotvárnosti, jednotvárnosťou života

chutnalo	
<p>zafučať, <i>-ím, ia</i> dok.</p> <p>1. (nosem) zafunieť</p> <p>2. ● (o větru) zafičet</p>	<p>zafučet <i>-í -í</i> dok.</p> <p>1. ● zafučať: <i>vítr zafučel</i> vietor zafučal; neos. <i>mrazivě zafučelo</i> mrazivo zafučalo</p>
<p>zahadzovať, <i>-ujem, -ujú</i> nedok.</p> <p>1. házet: z. <i>povrázok na haluz</i></p> <p>2. ● zahazovat: (odhazovat) z. <i>flintu</i>; přen. z. <i>príležitosť</i>; čím (vyplňovat) z. <i>jamu</i></p> <p>3. pohazovat: z. <i>rukami, hlavou</i></p> <p>4. z. <i>nohou</i> kulhat, napadat na jednu nohu; přen. <i>odporúčal sa a zahadzuje domov</i> poroučel se uhání domů</p> <p>zahadzovať sa</p> <p>1. ●● s kým zahadzovat se</p> <p>2. (o chůzi) kulhat, napadat</p>	<p>zahazovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. ● zahadzovať, odhadzovať: z. <i>nedopalky zahadzovat' ohorky</i>; z. <i>jámu zahadzovat' (zasýpat') jamu</i></p> <p>2. expr. zahadzovať, nevyužívať: z. <i>vyložené šance zahadzovat' vyslovené šance</i></p> <p>3. expr. obyč. v zápore odsudzovať, hanobiť: <i>žádná zkušenost se nesmí z. nijaká skúsenosť sa nesmie obchádzať, zahadzovat'</i>; zried. z. <i>človeka hanobiť človeka</i></p> <p>zahazovat se <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. ●● expr. (s někým; před někým) zahadzovať sa (ponižovať sa s dakým): z. <i>se se špatným mužem splietat' sa so zlým mužom; s tebou, před tebou se zahazovat nebudu</i> s tebou sa zahadzovať nebudem</p>
<p>zahliadnuť, <i>-nem, -nu</i> dok.</p> <p>1. ● <i>koho, čo</i> zahlédnout, zahlídnout</p> <p>2. <i>na koho</i> posupně, křivě se podívat</p>	<p>zahlédnout, hovor. zahlídnout <i>-nu -nou</i> <i>-hlédl -hlídl</i> dok.</p> <p>1. ● <i>zazriet', uvidiet', zahliadnuť, zočiť'</i>: z. <i>v davu známého zazriet' v dave známého</i>;</p> <p>zahlédat <i>-ám -ají</i> zried. zahližet <i>-ím -ejí</i> nedok.</p> <p>1. <i>pozerat', zahliadat'</i></p>
<p>zahlušit', <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● expr. (udusit) zahlušit': z. <i>hlas</i></p>	<p>zahlušit' <i>-í -í</i> dok.</p> <p>1. ● zried. kniž. <i>prehlušit'</i>; <i>ohlušit'</i>;</p>

<p><i>svedomia</i></p> <p>2. hovor. roztlouci. z. <i>pohár</i></p> <p>3. <i>koho, čo zabít;</i></p> <p>nedok. zahlúšať, <i>-am, -ajú</i> i zahlušovať, <i>-ujem, -ujú</i></p> <p>1. zahlušovať: z. <i>myšlienky</i></p> <p>2. zabíjet: z. <i>talenty; litera zahlúša</i></p>	<p>zahlušiť</p>
<p>zahníezdiť sa¹, <i>-i, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● v <i>čom, do čoho</i> (zprav. o něčem nežádoucím) <i>zahníezdiť se v čem: mole sa zahníezdili do šiat</i> moli se <i>zahníezdili v šatech</i></p> <p>zahníezdiť sa², <i>-im, -ia</i> dok.</p> <p>1. zavrtět se, <i>zahníezdiť se: z. sa na stoličke ... na židli</i></p>	<p>zahníezdiť se <i>-í -í</i> dok.</p> <p>1. ● <i>zahníezdiť sa: myši se zahníezdily ve stavení</i> myši sa <i>zahníezdili, usalašili v stavbe, v budove;</i> pren. kniž. <i>smutek se zahníezdil v duši</i> smútok sa <i>zahníezdil v duši;</i></p> <p>zahníezd'ovať se <i>-uje -ujú</i> nedok.</p> <p>1. <i>zahníezd'ovať sa</i></p>
<p>zahodiť, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● (odhodit) <i>zahodit: z. šaty;</i> přen. z. <i>príležitost', z. život; to je (len) na zahodenie</i> to je (jen) k <i>zahození</i> ◇ z. <i>pušku do žita</i></p> <p>2. <i>pohodit: z. rukou nad niekým</i></p> <p>3. <i>přehodit: z. kabát na seba</i></p> <p>4. <i>vrhnout: z. guľu (při sportu) za hranicu 15 m</i></p> <p>zahodiť si</p> <p>1. <i>přehodit se: z. si kabát</i></p> <p>zahodiť sa</p> <p>1. expr. <i>vrhnout se: vlna sa zahodila na skaliská</i></p> <p>2. ●● hovor. <i>s kým zahodit se s kým</i></p>	<p>zahodit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● <i>zahodit', odhodit'; pozahadzovať, poodhadzovať: z. nedopalek cigarety</i> <i>zahodit' ohorok cigarety; z. zbraň</i> (i přen.)</p> <p>2. ● expr. <i>zahodit', expr. zašantročiť', premrhať: z. vyloženou príležitosť</i> <i>premrhať vyslovenú príležitosť</i></p> <p>3 expr. obyč. v zápore <i>odvrhnúť niekoho, dačo; zavrhnúť niekoho, dačo; odmietnuť niekoho, dačo; pohrdnúť dakým, dačím: zried. z. človeka</i> <i>odvrhnúť človeka; nezahodil by ani horší práci</i> <i>nepohrdol by ani horšou robotou</i> ◇ <i>to není k zahození</i> nie je to na <i>zahodenie; z. (si) štěstí</i> <i>premrhať (si), zaviazať si šťastie; z. flintu do žita</i> <i>zahodit' flintu do žita</i></p>

	<p>zahodit se -ím -í dok.</p> <p>1. ●● expr. (s někým; před někým) zahodit' sa, spliest' sa (s dakým): z. <i>se se špatným mužem</i> zahodit' sa, spliest' sa so zlým mužom; <i>nechce se zahodit s takovou spoločnosťou pred někým</i> nechce sa zahodit', ponížiť' s takou spoločnosťou pred dakým</p>
<p>zahorieť, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● zahoreť, vzplanout (citově): z. <i>hnevom</i></p> <p>2. ● zahoreť (zčervenat) <i>tvár jej zahorela</i> rumencom; (zazářit) <i>oči mu zahoreli</i></p> <p>3. dostat úžeh</p> <p>4. ● (horkem stát se suchým) zprahnout, vyprahnout: <i>obilie zahorelo</i></p>	<p>zahořet -ím -í dok.</p> <p>1. ● zahorieť, zapáliť sa (v rozlič. význ.); rozhoriet' sa, rozplamenit' sa: <i>ohně zahořely</i> ohne zahoreli (zapálili sa); <i>hvězdy zahořely</i> hviezdy sa zatrblietali (rozsvietili); neos. <i>v očích mu prudce zahořelo</i> v očiach sa mu prudko zasvietilo; <i>tváře jí zahořely spěchem</i> líca sa jej rozpálili (zapálili) od náhlenia; expr. z. <i>láskou</i> zahorieť láskou; poľnohosp. slang. <i>jetel zahořel</i> d'atelina zahorela, zaschla</p>
<p>zacházdat'¹, -am, -ajú i zachodit'¹, -ím, -ia nedok.</p> <p>1. ● zacházet: (jít za něco) z. <i>za roh</i>; <i>slnce zachádza</i> slunce zachází; (pronikat) z. <i>na cestu</i>; z. <i>do krajností</i>; neos. <i>zachádza mi za nechty</i></p> <p>zacházdat' si</p> <p>1. (jít oklikou) zacházet si</p> <p>zacházdat'², -am, -ajú i zachodit'², -ím, -ia nedok.</p>	<p>zacházet¹ -ím -ejí nedok.</p> <p>1. ● zacházat': <i>slunce zachází za lesy</i> slnko zachádza (zapadá) za hory; neos. <i>zachází mu za nechty</i> zachádza mu za nechty</p> <p>2. ● chodievat', chodit' (občas): z. <i>na radu</i> chodievat' po radu ◇ z. <i>do podrobností, do krajností</i> zacházat' do podrobností, do krajnosti</p> <p>zacházet² -ím -ejí nedok.</p> <p>1. ●● zaobchodit', zaobchádzat' (s</p>

<p>1. ●● <i>s kým s čím</i> (nakládat) zacházet: z. <i>opatrne</i></p> <p>zachádzat'³, -a, -ajú i zachodit'³, -í, -ia nedok.</p> <p>1. (ztrácat lesk) chátrat, zacházet</p> <p>2. (dostávat matný nádech) zamlžovat zamlživat se, potit se: <i>oblok zachádza</i> parou okno se zamžívá</p>	<p>dakým, s dačím), narábať (s dačím): z. <i>s někým vlídně zaobcházat'</i> s dakým vľúdne; z. <i>se strojem zaobcházat'</i> (narábať) so strojom; <i>umí z. s perem</i> vie narábať perom ◊ z. <i>s někým v rukavičkách zaobcházat'</i> s dakým v rukavičkách; z. <i>s někým, s něčím jako s drahou mastí</i> (s máslem, marcipánem) zaobcházat' s dakým, s dačím ako s maľovaným vajcom; ... ako keby bol (bolo) zo skla, z porcelánu; <i>s čím kdo zachází, tím také schází</i> (kto) akým mečom bojuje, od takého zahynie; čím kto hřeší, tým trestaný býva</p>
<p>zajest' si, -jem, -jedia dok.</p> <p>1. pojíst, zakousnout: <i>rád si dobře zaje</i>: z. <i>si do chuti, s chuťou</i> p. po chuti (do sytosti) s chuť</p> <p>2. <i>čo čím zajíst</i> (si): z. <i>si mäso chlebom</i></p> <p>zajest' sa</p> <p>1. <i>na koho</i> expr. nazlobit se na koho, naštvat se na koho</p> <p>2. <i>do koho, do čoho</i> (o zraku) vpít se: z. <i>sa očami</i> (upřeně se podívat) vpít se očima</p>	<p>zajíst se -jí -jedí -jedl dok.</p> <p>1. zried. přijest' sa: expr. <i>zajedlo se mu to</i> přijedlo sa mu to; omrzelo ho to; znevidelo sa mu to;</p> <p>zajídat se -á -ají nedok.</p> <p>1. přijedať sa</p>
<p>zákal, -u, 6. j. -e, 1. mn. -y m.</p> <p>1. kraj. (v chlebě) brousek</p> <p>2. ● lék. (v očích) zákal: zelený, šedý z.</p>	<p>zákal -u m.</p> <p>1. ● odb. zákal: lek. <i>šedý z.</i> sivý zákal; tech. z. <i>oceli</i> zákal ocele</p>
<p>zakapat', -em, -ú dok.</p> <p>1. zahynout, vzít zkázu: <i>odišel do sveta a tam kdesi zakapal</i></p> <p>2. zaniknout, pominout: <i>staré hnevy</i></p>	<p>zakapat -u/-ám -ou/-ají dok.</p> <p>1. pokvapkať: z. <i>řízek citrónem</i> pokvapkať rezeň citrónom; z. <i>podlahu voskem</i> pokvapkať dlážku voskom</p>

<p><i>zakapali;</i> nedok. zakapávat', -am, -ajú 1. hynout, brát zkázu 2. zanikat, pomíjet</p>	
<p>zakladat', -am, -ajú nedok. 1. ● zakládat: <i>čo</i> (zřizovat) z. <i>mestá, školy, rodinu, časopisy</i>; z. <i>oheň; čo, čo komu</i> (umísťovat) z. <i>sondu</i> 2. <i>čo</i> (dávat něco do zástavy) zastavovat zakládat' sa 1. <i>na čom</i>, zakládat se: <i>zakladá sa na pravde</i> 2. zastar. <i>za koho</i> zaručovat se za koho: <i>kto sa za druhého zakladá, zo svojho odkladá</i> kdo ručí, ten se mučí (přísl.)</p>	<p>zakládat -ím -ají nedok. 1. ● zakladat' (v rozlič. význam.): z. <i>lístok do kartotéky</i> zakladat' lístok do kartotéky; z. <i>ruce v bok</i> zakladat' ruky v bok; z. <i>film (do aparátu)</i> zakladat' film (do aparátu); les. z. <i>sazenice</i> sadit' priesadu; z. <i>si citáty v knize</i> zakladat' si citáty v knihe; z. <i>rodinu</i> zakladat' rodinu; z. <i>školu</i> zakladat' školu; z. <i>rybníky</i> zakladat', stavať rybníky; z. <i>si konto</i> zakladat' si konto; z. <i>oheň</i> zakladat' oheň; <i>na tom zakladá svůj plán</i> na tom zakladá svoj plán; šport. publ. z. <i>akci</i> zakladat' akciu 2. zahýnat', podhýnat': z. <i>šaty</i> podhýnat' šaty 3. podkladať: z. <i>auto špalkem</i> podkladať klátik pod auto 4. nakladať, klást': z. <i>krmivo zvěři do krmelců</i> klást' krmivo pre zver do krmelcov 5. zapierat', podkladať: z. <i>hever; sochor</i> zapierat', podkladať hever, sochor</p>
<p>zaklopat' i zaklepat' 1. ● zaklepat: z. <i>na dvere</i> ◇ <i>musím z.</i> (pověřivě) 2. (o srdci) zatlouci: <i>srdce mu rychlejšie zaklopalo</i></p>	<p>zaklepat -u/-ám -ou/-ají dok. 1. ● zaklepat', zaklopat', zaklopkať: <i>podkovy zaklepaly o dlažbu</i> podkovy zaklepali na dlažbe; <i>datel zaklepal</i> d'ateľ zaklopkaľ; z. <i>tužkou na desku stolu</i> poklopkať ceruzkou (na) o dosku</p>

	<p>stola; <i>vstoupil bez zaklepání</i> vstúpil bez zaklopania; <i>z. kolík do země zatlct</i> kolík do zeme</p> <p>2. <i>zatriasť, zalomcovat'</i>: <i>zaklepala jím třesavka</i> zadrľovala ním triaška \diamond <i>z. u někoho, u něčích dveří</i> zaklopať na dvere niekoho, u niekoho; <i>bída zaklepala na dveře</i> bieda zaklopala na dvere; <i>čáp, vrána u nich zaklepala na okno</i> bocian k nim prišiel; <i>musím to z. (na dřevo)</i> musím poklopať po dvere; musím zaklopať na drevo; <i>z. si na čelo</i> poklopať si po čele, na čelo; ob. expr. <i>z. bačkorama striasť</i> krpce, krpcami, kopytami</p>
<p>zákres¹, -u m.</p> <p>1. ● zákres: <i>z. pozície</i></p> <p>zákres², -u m.</p> <p>1. zárub, zásek (sekyrou do dřeva)</p>	<p>zákres -u m.</p> <p>1. ● odb. zákres, nákres</p>
<p>zákrov, -u m.</p> <p>1. svrchní vrstva</p> <p>2. ● bot. zákrov</p>	<p>zákrov -u m.</p> <p>1. ● bot. zákrov</p>
<p>zakvákat¹, -a, -ajú dok.</p> <p>1. ● (o žábách, vranách) zakvákat</p> <p>2. (o vranách) zakrákat</p> <p>zakvákat², -čem/-am, -ču/-ajú dok. hovor. expr.</p> <p>1. <i>koho</i> (zatahat za vlasy) zakrákat</p>	<p>zakvákat -á -ají dok.</p> <p>1. ● zakvákat': <i>vrána zakvákala</i> vrana zakvákala; expr. zakvákat' (o člověku)</p> <p>2. ● zakřkat': <i>žába zakvákala</i> žaba zakřkala</p>
<p>záletník, -a, 1. mn. -ci m.</p> <p>1. ● pejor. (sukničkář) záletník</p> <p>2. uchazeč o děvče, nápadník;</p>	<p>záletník -á m.</p> <p>1. ● záletník;</p> <p>záletnice -e ž.</p>

<p>záletnica, -e, 2. mn. -níc ž.</p> <p>1. ●● pejor. záletnice;</p> <p>zaletnícky príd.</p> <p>1. ●●● záletnícky</p> <p>zaletníctvo, -a s.</p> <p>1. záletníctví</p>	<p>1. ●● záletnica;</p> <p>záletnícky príd.</p> <p>1. ●●● záletnícky</p>
<p>zálety, -OV m. pomn.</p> <p>1. ● hovor. zálety, námluvy: <i>chodit' na z-y</i></p> <p>2. zálety, milostné pletky</p>	<p>zálety -ů m.</p> <p>1. ● pomn. zálety: <i>chodit na z-y chodit' na zálety</i></p>
<p>založit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● založit: (dát základ) z. <i>družstvo, školu</i>; (umístit) z. <i>si ruky za chrbát...za záda</i> ◇ <i>sedieť so založenými rukami</i> sedieť se založenými rukama; (na nepravé místo uložit) z. <i>niekam knihu</i>; (označit) z. <i>stranu v knihe</i>; (zahnout okraj) z. <i>sukňu</i>; (podpálit) z. <i>oheň</i></p> <p>2. čo čím (pokryt) poklást, založit: z. <i>celý stôl knihami</i></p> <p>3. (nastrčit) nasadit (si): z. <i>si klobúk, okuliare</i> n. si klobouk, brejle</p> <p>4. (dát do zástavy) zastavit: z. <i>hodinky</i></p> <p>5. expr. (velmi se najíst) <i>založit' si dát si do nosu</i></p>	<p>založit' -ím -í dok.</p> <p>1. ● založit' (v rozlič. význ.): z. <i>lístok do kartotéky</i> založit' lístok do kartotéky; z. <i>ruce v bok</i> založit' ruky v bok; z. <i>film (do aparátu)</i> založit' film (do aparátu); les. z. <i>sazenice</i> zasadiť priesadu; z. <i>niekam žiadosť</i> založit' dakde žiadosť; z. <i>si citát v knize</i> založit' si citát v knihe; z. <i>rodinu</i> založit' rodinu; z. <i>školu</i> založit' školu; z. <i>rybníky</i> založit' rybníky; z. <i>si konto</i> založit' si konto; z. <i>oheň</i> založit' oheň; <i>na tom založil svůj plán</i> na tom založil svoj plán; <i>je citové založen</i> je citovo založený; šport. publ. z. <i>akci</i> založit' akciu</p> <p>2. podhnúť, zahnúť: z. <i>šaty</i> podhnúť šaty</p> <p>3. podložit', podsunúť: z. <i>auto špalkem</i> podložit' klátik pod auto,</p> <p>4. naložit', naklást': z. <i>krmivo zvěři do krmelců</i> naklást' krmivo pre zver do krmelcov</p> <p>5. zapriet', podložit': z. <i>hever, sochor</i></p>

	<p>zapriet', podložit' hever, sochor</p> <p>6. pozakladať (postupne): z. <i>doklady, spisy do archívu</i> pozakladať doklady, spisy do archívu ◇ <i>přihlížet, chodit se založenýma rukama</i> prizerať sa, chodiť so založenými rukami; ob. expr. <i>lehl si po obědě, aby založil na sádlo</i> ľahol si po obede, žeby sa mu sadlo zaviazalo</p> <p>založit² -ím -í dok.</p> <p>1. hovor. založit' (peniazmi): <i>založil mě stokorunou</i> založil ma stokorunáčkou</p>
<p>záložný příd.</p> <p>1. ● voj. záložní: z. <i>důstojník</i></p> <p>2. práv. zástavní: z. <i>list</i></p>	<p>záložní příd.</p> <p>1. ● rezervný, náhradný: z. <i>součást</i> rezervná súčiastka; voj. z. <i>důstojník</i> dôstojník v zálohe</p>
<p>zalúbenie, -ia s.</p> <p>1. (vzplanutí láskou) zamilování</p> <p>2. ● (potěšení) zalíbení: <i>mať, nájsť v niečom</i> z. mít najít v něčem z.; <i>so z-ím</i></p>	<p>zalíbení -í s.</p> <p>1. ● zalúbenie, úľuba, obľuba</p>
<p>zalúbit' sa, -ím, -ia dok.</p> <p>1. <i>do koho, do čoho</i> i ~ zamilovat se ◇ z. <i>sa až po uši</i>; z. <i>sa na smrt'</i> z. se k smrti</p> <p>2. ● <i>komu</i> zalíbit se: <i>zalúbila sa mu myšlienka</i>;</p> <p>nedok. zalubovať sa, -ujem, -ujú</p> <p>1. zamilovávat se</p> <p>zalúbit' si</p> <p>1. <i>koho</i> zamilovat si koho</p>	<p>zalíbit se -ím -í dok.</p> <p>1. ● <i>zapáčiť sa</i>: <i>na první pohled se mi to zalíbilo</i> pozdalo, zapáčilo sa mi to na prvý pohľad; <i>otci se zalíbilo vzít mě ze studií</i> otcovi sa zapáčilo zobrat' na/zo štúdií</p>
<p>zamenit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● <i>čo za čo, čím</i> i ~ (vyměnit) zaměnit co zač: z. <i>franky za koruny (korunami)</i></p>	<p>zaměnit -ím -í dok.</p> <p>1. ● <i>zamenit'</i>; hovor. začarať, začarovať, vyčarať: z. <i>(si) něco s někým</i></p>

<p>2. <i>koho kým</i> (nahradit) vystřídat: <i>prišiel, aby ma zamenil v práci;</i> nedok. zameňovať, <i>-ujem, -ujú</i> i zamieňať, <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. zaměňovat 2. vystřídávat</p> <p>zamenit' si</p> <p>1. <i>čo, koho</i> vyměnit si 2. <i>koho, čo s kým, s čím</i> (splést si) zaměnit si; nedok. zameňovať' si i zamieňať' si</p> <p>1. vyměňovat si 2. zaměňovat si</p> <p>zamenit sa</p> <p>1. vystřídát se; nedok. zameňovať' sa i zamieňať' sa</p> <p>1. střídat se</p>	<p>zamenit', vymenit' (si) dačo s dakým; z. <i>dva pojmy zamenit' dva pojmy; z. šavli za pero</i> vymenit' šabl'u za pero; zaměňovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. zamieňať</p>
<p>zameškat', <i>-ám, -ajú</i> dok.</p> <p>1. ● zameškat (školu, termín) 2. zameškat (vlak); nedok. zameškávat', <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. ●● zameškávat (školu) 2. zmeškávat</p> <p>zameškat' sa</p> <p>1. (zpozdit se) omeškat se</p>	<p>zameškat <i>-ám -ají</i> dok.</p> <p>1. ● zameškat' (v rozlič. význ.), vymeškat': z. <i>něco vymeškat' (premeškat')</i> dačo; <i>omluvit zameškané hodiny</i> ospravedlnit' zameškané hodiny; zameškávat <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. ●● zameškávat'</p>
<p>zamrazit', <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. <i>čo</i> zamrazit, zmrazit: z. <i>ovocie</i> 2. ● zamrazit neos. <i>zamrazilo ma; jeho pohľad zamrazil;</i> nedok. zamrazovať', <i>-ujem, -ujú</i></p>	<p>zamrazit <i>-í -í</i> dok.</p> <p>1. ● zamrazit': neos. <i>zamrazilo ho v zádech</i> zamrazilo ho na chrbte; pren. <i>zamrazilo nás hrúzou</i> zamrazilo nás od hrôzy</p>

1. zmrazovat	
<p>zamykat¹, -ám, -ajú nedok.</p> <p>1. ● zamykat (dveře)</p> <p>zamykat' sa</p> <p>1. zamykat se</p> <p>zamykat², -ám, -ajú dok.</p> <p>1. čím zatrhát, zaškubat, zacukat: z. <i>plecom</i></p>	<p>zamykat -ám -ají nedok.</p> <p>1. ● zamykat', zamkýnať: z. <i>na noc dŕm zamykat' na noc dom; z. peníze do stolu na klíč zamykat' peniaze do stola na kľúč, kľúčom</i></p>
<p>zapařený příd.</p> <p>1. ● zapařený: z-é mäso; z-á zem</p> <p>2. spařený: z. čaj</p> <p>3. ● zapocení</p> <p>4. expr. zamilovaný</p>	<p>zapařený příd.</p> <p>1. ● zapařený, sparený (v rozlič. význ.): z. <i>chlév zapařená maštaľ; z-é seno zapařené seno; zried. z-í koně sparené kone</i></p>
<p>zapařit, -ím, -ia dok.</p> <p>zapařit' sa</p> <p>1. ● (o seně, obilí, masu) zapařit se</p> <p>2. expr. zapotit se: <i>okná sa zapařili</i></p> <p>3. lék. spařit se: <i>zapařená koža</i>;</p> <p>nedok. zaparovat' sa</p> <p>1. ●● zapařovat se</p> <p>2. potit se</p> <p>3. spařovat se</p>	<p>zapařit -ím, -í dok.</p> <p>zapařit se -í -í dok.</p> <p>1. ● zapařit' sa, zdusiť sa: <i>seno se zapařilo</i> seno sa zapařilo;</p> <p>zapařovat se -uje -ují nedok.</p> <p>1. ●● zaparovat' sa</p>
<p>zapečený příd.</p> <p>1. zapečený, zapeklý</p> <p>spečený</p> <p>2. mající zácpu: <i>je z. má zácpu</i></p>	<p>zapečený</p> <p>nezpracováno</p>
<p>zapekat¹, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ● zapekat, zapíkat</p> <p>zapekat' sa</p> <p>1. zapekat se, zapíkat se</p>	<p>zapeći, zapéct -peču -pečou -pekl dok.</p> <p>1. ● zapiect': z. <i>něco do chleba zapiect' dačo do chleba; z. šunkové fličky zapiect' šunkové fliačky</i>;</p> <p>zapekat, hovor. zapíkat -ám -ají nedok.</p>

<p>zapekat², -á, -ajú nedok.</p> <p>1. dělat zácpu;</p> <p>neos. zapeká ma <i>trpím na zácpu</i></p>	<p>1. zapekat'</p>
<p>zapískat¹, -am, -ajú dok.</p> <p>1. ● zapískat</p> <p>zapískat², -am, -ajú dok.</p> <p>1. expr. zamazat, umazat, ušpinit</p>	<p>zapískat -ím -ají dok.</p> <p>1. ● zapískat', zahvízdat' (v rozlič. význ.): z. <i>na kamaráda</i> zapísat' na kamaráta; z. <i>na psa</i> zahvízdat' na psa; z. <i>na prsty</i> zapískat' na prstoch; <i>pták zapískal v hnízde</i> vták zapískal v hniezde; <i>kolečka zapískala</i> kolieska zapískali</p>
<p>zápona, -y, 2. mn. -pon ž.</p> <p>1. nář. zástěra</p> <p>2. zastar. brož, spona</p>	<p>zápona</p> <p>nezpracováno</p>
<p>zapovedat' sa¹, -poviem, -povedia dok.</p> <p>1. zařící se, zařeknout se</p> <p>zapovedat' sa², -ám, -ajú nedok.</p> <p>1. zařikávat se</p>	<p>zapovídat se -ám -ají dok.</p> <p>1. hovor. zarožprávať sa, zahovorit' sa</p>
<p>zaprážit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● kuch. zapražžit</p> <p>2. hovor. expr. <i>komu</i> (udělat nepřijemnost)</p> <p>zavařit komu;</p> <p>nedok. zaprážat', -am, -ajú</p> <p>1. ●● zapražžovat</p>	<p>zaprážit -ím -í dok.</p> <p>1. ● zapražžit' (napr. polievku);</p> <p>zaprážovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. ●● zapražžat'</p>
<p>zapriet¹, -priem, -prú dok.</p> <p>1. ● <i>čo do čoho, čím, do čoho, čo na koho</i> zapřit co do čeho, co oč, co čím, co do koho: z. <i>ruky do boku</i>; z. <i>pohľad na niekoho</i></p> <p>2. expr. <i>do koho, do čoho</i> zarýpat</p> <p>3. hovor. <i>čo, koho do čoho</i> zavřit: z. <i>prasa do chlieva</i>;</p>	<p>zapřit¹ -přu -přou -přel dok.</p> <p>1. ● opriet', podopriet' (v rozlič. význ.)</p> <p>zapřit² -přu -přou -přel dok.</p> <p>1. ●●● odtajit', zapriet' (v rozlič. význ.)</p> <p>popriet'</p> <p>◇ z. <i>nos medzi očima</i> odškriepit' aj oči v hlave, nos medzi očami; odškriepit' aj</p>

<p>nedok. zapierat², -am, -ajú</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zapírat 2. rýpat do koho 3. zavírat <p>zapriet' sa¹</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● do čoho, čím, o čo i ~ zapřít se 2. do koho i ~ about se do koho 3. zavřít se; <p>nedok. zapierat' sa²</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zapírat se 2. obouvat se do koho 3. zavírat se <p>zapriet², -priem, -prú dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●●● koho (zatajit) zapřít: z. <i>svoj pôvod</i> z. <i>svůj původ</i>; z. <i>svoje city</i>; <p>nedok. zapierat³ -am, -ajú</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zapírat <p>zapriet' sa³,</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●●●● zapřít se <p>nedok. zapierat' sa³</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zapírat se 	<p>vlastného otca, (vlastnú) mat'</p> <p>zapřít se¹ -přu -přou -přel dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● zapriet' sa <p>zapřít se² -přu -přou -přel dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●●●● utajit' sa, odtajit' sa (utajit', zatajit' svoju prítomnosť) 2. premôcť sa, ovládnuť sa, opanovať sa: <i>umět se z. v každé situaci vediet' sa</i> opakovať v každej situácii
<p>zaprskat¹, -ám, -ajú dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● prsknout: <i>lampa zaprskla</i> <p>zaprskat², -ám, -ajú dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. postříkat: <i>šaty zaprskané blatom</i> 	<p>zaprskat -ám -ají dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● zaprskat': <i>sysel zaprská sysel' zaprská; svíčka zaprskala sviečka zaprskala</i>
<p>zapukat', -ám, -ajú dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zapraskat 2. ● (při kouření) zapukat 	<p>zapukat dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● ob. zabafkat' (z fajky)

<p>zapustiť, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● zapustiť: z. <i>korene</i> z. kořeny; z. <i>trám do steny ... do zdi</i></p> <p>2. (nechat nasáknout) napustiť: z. <i>dlážku voskom</i> n. podlahu...</p> <p>3. nechat zpusnout, zanedbat;</p> <p>nedok. zapúšťať, <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. ●● zapoušťať</p> <p>2. napoušťať</p> <p>3. nechávať zpusnout, zanedbávať</p>	<p>zapustit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● zapustiť: z. <i>kůl do země</i> zapustiť kôl do zeme; záhr. z. <i>květiny do záhonu</i> zasadiť kvetiny do hriadky; tech. z. <i>hřebíky</i> zapustiť klince; z. <i>kořeny</i> zapustiť korene</p> <p>2. poľnohosp. pripustiť (samicu k samcovi);</p> <p>zapoušťať <i>-ím -ějí</i> nedok.</p> <p>1. ●● zapúšťať</p> <p>2. poľnohosp. pripúšťať</p>
<p>záskok, <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● těl. záskok: z. <i>l'avou</i></p> <p>2. ● úskok, záskok</p> <p>3. hovor. západ: <i>zamknúť na dva z-y</i></p>	<p>záskok <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● záskok (dozadu)</p> <p>2. odbočka, odbočenie (z cesty)</p> <p>3. expr. odskočenie, odbehnutie (dakde na chvíľu)</p> <p>4. hovor. zastúpenie, zaskočenie (za niekoho)</p> <p>5. poľov. (otvor, ktorým zver skáče do ohrady)</p>
<p>zaspať, <i>-spím, -spia</i> dok.</p> <p>1. usnout: (pohroužit se do spánku) <i>nemôžem</i> z. nemohu u.; (zemřít); expr. (neuskutečnit se) <i>tá vec zaspala</i></p> <p>2. ● (spaním zmeškať) zaspať: <i>dnes som zaspal</i>; z. <i>vlak</i>;</p> <p>nedok. zaspávať, <i>-am, -ajú</i></p> <p>1. usínat</p> <p>2. ●● zaspávať</p>	<p>zaspat <i>-spím -spí</i> dok.</p> <p>1. ● zaspať (pridlho): <i>ráno mě vzbud', abych nezaspal</i> ráno ma zobud', aby som nezaspal; z. <i>dobrý nápad</i> premeškať, zaspať, prepásť dobrý nápad,</p> <p>2. prespať: z. <i>bouři</i> prespať, odspať búrku;</p> <p>zaspávať <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. ●● zaspávať</p>
<p>zastat', <i>-stanem, stanú</i> dok.</p> <p>1. (zůstat stát) zastavit se: z. <i>na pol ceste; hodiny zastali</i> ◇ <i>až mi rozum zastal až</i></p>	<p>zastat <i>-stanu -stanou</i> dok.</p> <p>1. (i nedok.) zastat': <i>zastane práci sama</i> zastane, zvládze, zvládne prácu sama</p>

<p>mi rozum zůstal stát</p> <p>2. <i>čo komu zastavit: z. niekomu;</i></p> <p>nedok. zastávat¹, -am, -ajú</p> <p>1. zastavovat se</p> <p>2. zastavovat</p> <p>zastat' si¹</p> <p>1. postavit se: z. <i>si do dveri</i></p> <p>zastat², -stanem, stanú dok.</p> <p>1. ● hovor. zastat: <i>koho</i> (zastihnout) <i>už ho doma nezastal</i>; <i>koho v čom</i> (zastoupit) <i>zastal ho v službe</i>; <i>čo</i> (být schopen vykonat) <i>zastane mnoho práce</i>;</p> <p>nedok. zastávat², -am, -ajú</p> <p>1. zastávat: (zastupovat) z. <i>koho v službe</i>; (vykonávat) z. <i>funkciu</i>; (hlásat) z. <i>názor</i></p> <p>zastat' sa</p> <p>1. <i>koho, čoho, za koho</i> zastat se koho;</p> <p>nedok. zastávat' sa</p> <p>1. zastávat se</p> <p>zastat' si²,</p> <p>1. (splnit úkol) zastat si: <i>vždy si svoje zastane</i>; <i>koho</i> 4. p. zastat se koho 2. p.: <i>deti si zastane</i> děti se zastane;</p> <p>nedok. zastávat' si</p> <p>1. zastávat si</p> <p>2. zastávat se</p>	<p>2. ● zastat' zastúpit': z. <i>někoho ve službě</i></p> <p>zastat' niekoho v službe</p> <p>3. zastihnúť, stihnúť, nájsť: z. <i>někoho doma</i> stihnúť niekoho doma</p> <p>zastat se -stanu -stanou dok.</p> <p>1. zastat' sa (ujat' sa niekoho): z. <i>se slabého</i> zastat' sa slabého;</p> <p>zastávat se -ám -ají nedok.</p> <p>1. zastávat' sa</p>
<p>zašvinút², -nem, nú dok.</p> <p>1. ● <i>čím</i> i ~ zašvihnout</p> <p>2. <i>koho, čo</i> šlehnout</p>	<p>zašvihnout -nu -nou -švihl dok.</p> <p>1. ● zried. švihnúť, zašvihať: z. <i>bičem</i> švihnúť bičom</p>

<p>zat'atý příd.</p> <ol style="list-style-type: none"> ● (sevřený) <i>zat'atý: z-á päsť</i> (zatarasený) <i>zasekaný: z-á cesta</i> zarputilý, tvrdošijný: <i>z. nepriateľ' z., t. nepřítel; z. odpor</i> expr. umíněný, tvrdohlavý, zatvrzelý; <p>zat'ato přisl.</p> <ol style="list-style-type: none"> k 4 umíněně, tvrdohlavě; <p>zat'atost', -ti ž.</p> <ol style="list-style-type: none"> k 4 umíněnost, tvrdohlavost 	<p>zat'atý příd.</p> <ol style="list-style-type: none"> ● <i>zat'atý, zovretý: mít z-ou pěst mat' zat'atú päsť; z-é rty zovreté pery</i>
<p>zatrepat', -em, -ú dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> ● (zatřást) <i>zatrepat: z. krídlami</i> <i>zabouchat: z. na dvere</i> kuch. <i>zakvedlat mouku (do vařící tekutiny);</i> nedok. k 3 zatrepávat', -am, -ajú <i>zakvedlávat</i> <p>zatrepat' sa</p> <ol style="list-style-type: none"> ●● <i>zatrepat se: ryba sa zatrepala v sieti</i> expr. <i>naš'ouchnout se (jídlem);</i> nedok. k 2. zatrepávat' sa <i>naš'ouchávat se</i> 	<p>zatřepat -u/-ám -ou/-ají dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> ● <i>zatriasť, potriasť, zatrepat': z. křídly zatrepat' krídlami; z. klukem (zadrmat') zatriasť chlapcom ◇ hrub. z. bačkorama striasť krpce, krpcami (kopytami)</i> <p>zatřepat se -u/-ám -ou/-ají dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> ●● <i>zatriasť sa; zatrepotat' sa: z. se zimou zatriasť sa (striasť sa) od zimy; ryba se zatřepala v síti ryby sa zatrepotala v sieti</i>
<p>zavalit'</p> <p>zavalit' sa</p> <ol style="list-style-type: none"> ● <i>zavalit se; baňa sa zavalila důl se zavalil; kameň sa zavalil</i> hovor. expr. (celou váhou se opřít) <i>svalit se: z. sa do posteľe;</i> nedok. zaval'ovat' sa <i>zavalovat se</i> <i>svalovat se</i> 	<p>zavalit</p> <p>zavalit se -í -í dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> ● <i>zavalit' sa: proláklina se zavalila preliačina sa zavalila; ban. chodba se zavalila chodba sa zavalila, zavalilo chodbu;</i> zavalovat se -uje -ují nedok. <i>zaval'ovat' sa</i>

<p>zaváranina i zavarenina, -y, 2. mn. -nín ž.</p> <p>1. ● zavařenina (džem)</p> <p>2. kompot</p>	<p>zavařenina -y ž.</p> <p>1. ● zaváranina;</p> <p>zavařeninový prid.</p> <p>1. z-á sklenice zaváracia fľaša, zavárací pohár</p>
<p>zbabrať, -em, -ú dok.</p> <p>1. ● expr. (špatně udělat) zbabrat</p> <p>2. řidč. zašpinit, zamazat</p>	<p>zbabrat -ám -ají dok.</p> <p>1. ● hovor. expr. zbabrať, pobabrať:</p> <p><i>zbabraný život</i></p>
<p>zbalit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. čo sbalit</p> <p>2. ● čo do čoho zabalit;</p> <p>nedok. zbaľovať, -ujem, -ujú</p> <p>1. sbalovat</p> <p>2. zabalovat</p> <p>zabalit' sa</p> <p>1. sbalit si své věci;</p> <p>nedok. zbaľovať sa</p> <p>1. sbalovat své věci</p>	<p>sbalit -im -í dok.</p> <p>1. zvinúť, skrútiť: s. <i>papír do role</i> skrútiť papier do rúrky; s. <i>si cigaretu</i> ušúľat si cigaretu</p> <p>2. ● zbalit', pobalit': s. <i>prádlo do kufra</i> zbalit', pobalit' bielizeň do kufra; <i>už má sbaleno</i> už má pobalené, už je zbalený</p> <p>3. slang. zbalit', spakovať: s. <i>kluky zbalit'</i> chlapcov ◇ expr. s. <i>kufry zbalit'</i> kufre (pripraviť sa na odchod); odb. expr. s. <i>svých pět švestek vziať</i> svojich sedem slivák; s. <i>svoje fídlátka vziať</i> svoj pinklík, pinkel'; šport. slang. s. <i>to, s. závod zabalit'</i> (to), zabalit' preteky;</p> <p>sbalovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. skrúcať, zvíňať, zbaľovať: s. <i>těsto v závin</i> zakrúcať, zvíňať cesto na závin; hut. <i>sbalování rudy</i> zbaľovanie rudy (peletizácia)</p>
<p>zbavit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● zbavit' ◇ <i>ostal ako rozumu</i> (zmyslov) zbavený zůstal jako...</p> <p>2. postačit, stačit, být obstojný: neos. <i>ešte to zbaví</i> ještě to ujde;</p> <p>nedok. k 1 zbavovat', -ujem, -ujú</p>	<p>zbavit -ím -í dok.</p> <p>1. ● zbavit' (v rozlič. význ.): (oslobodiť) z. <i>dívku dotěravců</i> zbavit' dievčinu dotieravcov; <i>byl zbaven starosti</i> byť zbavený starosti; <i>třešně zbavíme pecek</i> čerešne zbavíme kôstok; (odobrať, zobrat'</p>

<p>1. zbavovat</p> <p>zbavit' sa</p> <p>1. zbavit se;</p> <p>nedok. zbavovat' sa</p> <p>1. zbavovat se</p>	<p>komu čo) z. <i>niekoho sebedúvery</i> zbavit' niekoho sebadôvery; práv. star. z. <i>svéprávnosti</i> zbavit' svojprávnosti ◇ (<i>dělá, vyvádí</i>) jako <i>smyslů zbavený</i> vystrája ako zmyslov zbavený;</p> <p>zbavovat -uji -ují nedok.</p> <p>1. zbavovať</p>
<p>zbeh¹, -a, 1. mn. -ovia m.</p> <p>1. ● zbeh: <i>vojenský</i> z.</p> <p>zbeh², -a m.</p> <p>1. sběh: z. <i>ľudí</i></p>	<p>zběh -a m.</p> <p>1. ● zbeh: <i>válečný</i> z. vojenský zbeh</p>
<p>zbit', <i>zbijem, zbijú</i> dok.</p> <p>1. ● (dohromady) stlouci, sbít: z. <i>truhlu</i>; přen. z. <i>hlavy dohromady srazit ...</i></p> <p>2. (prudkým tokem zničit) potlouci: z. <i>obilie</i></p> <p>3. (úderý odlomit) stlouci</p> <p>4. ●● <i>koho, čo</i> zbit' koho, nabít komu ◇ z. <i>niekoho do krvi</i>; z. <i>niekoho na smrť</i> ubít někoho k smrti; z. <i>niekoho ako</i> <i>psa</i>; <i>chodí ako zbitý ...</i> jako zmlácený; <i>je celý zbitý ...</i> zmlácený</p> <p>zbit' sa</p> <p>1. shluknout se, spojit se: <i>ľudia sa zbili</i> <i>do hŕby</i> lidé se shlukli do kupy</p> <p>2. seprat se, poprat se</p>	<p>zbit' <i>zbiji, zbijí, zbil</i> dok.</p> <p>1. ●● zbit': z. <i>koně bičem</i> zbit' koňa bičom (rozliš od sbít)</p> <p>sbít <i>sbiji sbijí sbil</i> dok.</p> <p>1. ● zbit': s. <i>prkna dohromady</i> zbit' dosky dohromady (rozliš od zbit)</p>
<p>zbojník -a 1. mn. -ci m.</p> <p>1. ● zbojník, zbujník</p> <p>2. loupežník</p> <p>zbojnícky příd.</p> <p>1. zbojnický, zbujnický; z-a <i>pečienka</i> zbojnická pečeně;</p> <p>zbojníctvo, -a s.</p>	<p>zbojník -a m.</p> <p>1. ● zbojník: <i>dát se mezi z-y</i> dat' sa medzi zbojníkov; expr. <i>toho z-a</i> <i>nezkrotíte</i> toho zbojníka neskrotíte (nezbedné dieťa)</p>

1. zbojníctví	
zbožie , <i>-ia</i> s. 1. obilí zbožíčko , <i>-a</i> s. 1. zdrob. expr. obilíčko	zboží <i>-í</i> s. 1. tovar: <i>spotřební z. spotřebný tovar; nabízet, prodávat z. ponúkať, predávať</i> tovar; text. tovar
zbrúsiť , <i>-im, -ia</i> dok. 1. sbrousit 2. ● hovor. expr. zbrousit: z. <i>kus sveta</i>	zbrousit <i>-ím -í</i> dok. 1. ● hovor. zbrúsiť, prebrúsiť: z. <i>celý svet</i> zbrúsiť celý svet (rozliš od sbrousit)
zbujniet' , <i>-iem, -ejú</i> dok. 1. (bujně vzrůst) zbujnět, zbujet: <i>tráva zbujnela</i> 2. (o člověku) zesílit 3. ● (stát se divokým) zbujnět; nedok. zbujnievať , <i>-am, -ajú</i> 1. bujnět, bujet 2. sílit 3. bujnět	zbujnět <i>-ím -ějí</i> dok. 1. ● zbujniet': <i>děti bez dozoru zbujněly</i> děti bez dozoru zbujneli
zdriapat' , <i>-em, -u</i> dok. 1. expr. <i>čo z čoho</i> strhnout, servat 2. <i>koho</i> zdrápat	zdrápat nezpracováno
zduřený ¹ příd. 1. ● zduřelý zduřený ² příd. 1. nadurděný 2. poplašený; zdurene/zdureno přísł. 1. nadurděle, zlostně	zduřelý, zduřený příd. 1. ● zduřený, napuchnutý, spuchnutý: z. <i>obličej napuchnutá, nafúknutá tvár; z-á a ztvrdlá játra</i> zduřená a stvrdnutá pečeň; z-é <i>dřevo</i> napučané drevo
zdušený příd. 1. zapařený: z. <i>mäso; z-é povetrie</i> zkažený vzduch 2. ● (potlačený) zdušený: z. <i>hlas, výkrik</i> ; zdušene přísł k 2	zdušený příd. 1. ● kniž. pridusený (stlmený): z. <i>smích</i> pridusený smiech; z-é <i>kroky</i> pridusené kroky

1. zdušeně	
<p>zdušit', <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● <i>koho, čo</i> (usmrťit) <i>zadušit'</i></p> <p>2. (potlačiť) <i>udušit'</i></p> <p>3. ●● (ztlumit) <i>zdušit'</i>: z. <i>žial, výkrik</i></p> <p>zadušit' sa</p> <p>1. (zkažit) <i>zapařit se</i></p>	<p>zdušit <i>-ím -í</i> dok. kniž.</p> <p>1. ● <i>zadušit'</i>: <i>sucho zdusilo malé rostlinky</i> sucho <i>zadušilo</i> malé rastlinky; z. <i>oheň zadušíť oheň</i>; z. <i>konec cigarety zadušíť</i> konček cigarety (zahasiť)</p> <p>2. ●● <i>pridušit', zdušit' (pritlmiť)</i>: z. <i>kašel, výkrik pridušíť</i> kašel', výkrik</p>
<p>zdýmat', <i>-am, -ajú</i> dok.</p> <p>1. expr. <i>funět, supět</i> ◇ <i>zdýma ako krmná hus</i> funí jako kovářský měch</p> <p>2. ● <i>vzdýmat, vzdouvat</i></p> <p>zdýmat' sa</p> <p>1. <i>vzdouvat se, zdýmat se</i></p>	<p>zdýmat <i>-á</i> nedok.</p> <p>1. ● <i>vodohosp., stav. zried.</i>: <i>zdýmaní vody</i> vzdúvanie vody</p>
<p>zem, -e ž.</p> <p>1. <i>země, zem</i> (svět): ◇ <i>to je ako nebo a zem</i> to je jako nebe a dudy; <i>astron. Země</i>; (pevnina) <i>more a zem</i> moře a země</p> <p>2. ● (krajina, kraj) <i>země: Česká zem, Svätá zem, Dolná zem</i> Uherská nížina</p> <p>3. ● <i>zem, země</i> (povrch země) ◇ <i>strácat' zem pod nohami</i> ztrácet půdu pod nohama; <i>horí mu zem pod nohami</i> hoří mu půda pod nohama; <i>zahryzol nosom do zeme</i> políbil zem (upadl); <i>akoby zo zeme vyrástol; už ide do zeme</i> roste do země; <i>stojí ako vbítý do zeme, ako prikovaný k zemi</i> stojí jako do země vbítý; <i>zrovnať so zemou</i> srovnat se zemí; <i>nie je hoden, aby ho zem nosila</i> není hoden, aby ho země nosila; voj. <i>k zemi!</i></p> <p>4. (prst') <i>zem</i></p>	<p>země, zem <i>-ě</i> ž.</p> <p>1. ● <i>zem</i> (v rozlič. význ.): <i>nitro, povrch z-ě</i> vnútro, povrch zeme; kniž. <i>matka z-ě</i> matka zem; obyč. <i>zem</i> (zemský povrch, dlážka) <i>upustit, hodit něco na z.</i> pustit', <i>hodit' dačo na zem; srazit, tisknout někoho k z-i</i> (i pren.) <i>zrazit'</i> niekoho na pritiskat' niekoho k zemi; <i>šaty (dlouhé) až na zem</i> šaty (dlhé) až po zem; obyč. <i>zem</i> (pôda, hlina) <i>černá, písčitá z.</i> čierna, piesočnatá zem; geogr. <i>Ohňová z-ě</i> Ohňová zem; kniž. <i>z-ě nikoho</i> zem nikoho</p> <p>2. <i>země</i> krajina, kraj: <i>kapitalistické z-ě</i> kapitalistické krajiny; <i>daleké, cizí z-ě</i> ďaleké, cudzie kraje ◇ <i>mít ráj, nebo na z-i</i> mať raj, nebo na zemi, <i>vydupat něco ze z-ě</i> vyhrabať, vyškriabať dačo spod zeme; <i>utíká, jako by pod ním z. hořela</i></p>

<p>5. pozemek, pole; zemička, -y, 2. mn. -čiek ž. 1. zdrob. expr. zemička</p>	<p>beží, ako by mu horelo za päťami, akoby mu zem, pôda pod nohami horela; zjemn.: <i>budiž mu z-ě lehká</i> nech mu je zem ľahká; <i>už je pod z-í, už ho kryje z.</i> už je pod zemou; žart. <i>políbit matičku z-i</i> pobožkať matičku zem; <i>zmizel, jako by se do z-ě propadl</i> zmizol, akoby sa do zeme prepadol; <i>srovnat (město) se z-í</i> zrovnať (mesto) so zemou</p>
<p>zháňat', -am, -ajú nedok. 1. ● expr. <i>čo koho</i> (usilovne hľadať) sháňeť koho, čo 2. expr. (chodit bez cíle) toulat se, bloumat (se) 3. zříd. <i>čo odhánět: z. muchy zo stola</i></p> <p>zháňat' sa 1. <i>po čom, po kom, z kým, za čím</i> sháňeť se po kom, po čem</p>	<p>shánět -ím -ějí nedok. 1. ● zháňat': <i>s. ovce ze stráně</i> zháňeť ovce z úboče, zo stráně; hovor. <i>s. uhli na zimu</i> zháňat' uhlie na zimu; hut. <i>shánění</i> zháňanie</p>
<p>zhasit', -ím, -ia dok. 1. ● zhasit: <i>z. lampu</i>; přen. <i>z. život</i> 2. (utišit) uhasit: <i>z. smäd u. žízeň</i>; nedok. zhášat', -am, -ajú 1. ●● zhášet 2. hasit</p> <p>zhasit' sa 1. (přestat hořet) zhasit se, zhasnout</p>	<p>zhasit -ím -í dok. 1. ● zahasit': <i>z. světlo, oheň</i> zahasit' svetlo, oheň; zhášet -ím -ejí nedok. 1. ●● zahášat', zhášat'</p>
<p>zhoriet', -ím, -ia dok. 1. ● shořet: <i>zhorel dom; ide z. od hanby</i> může s. hanbou 2. dohořet: <i>svíčka zhorela</i> svíčka</p>	<p>shořet -ím -í dok. 1. ● zhoriet', pohorieť': <i>s. na troud</i> zhoriet' do tla, na popol, do zniku; hovor. expr. <i>s. u zkoušek</i> pohorieť' pri skúškach</p>

<p>dohořela</p> <p>3. ● uhořet: <i>v dome zhoreli deti;</i> <i>zhorela mi ruka</i></p> <p>4. ● hovor. (mít neúspěch) pohořet, shořet: <i>zhorel na skúške</i></p>	
<p>zhotovit', <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>1. ● zhotovit</p> <p>2. zříd. připravit;</p> <p>nedok. zhotovovat', <i>-ujem -ujú</i></p> <p>1. ●● zhotovovat</p>	<p>zhotovit <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. ● zhotovit', vyhotovit': z. <i>plánek stavby</i> zhotovit' plánik stavby</p> <p>2. urobiť, vykonať: z. <i>zápis</i> urobiť zápis;</p> <p>zhotovovat <i>-uji -ují</i> nedok.</p> <p>1. ●● zhotovovat'</p>
<p>zhrabat', <i>-em, -ú</i> dok.</p> <p>1. ● shrabat: z. <i>seno</i></p> <p>2. pejor. shrábnout: z. <i>peniaze;</i></p> <p>nedok. i nás. zhrabávat', zhrabúvat', <i>-am, -ajú</i> i zhrabovat', <i>-ujem, -ujú</i></p> <p>1. shrabovat</p>	<p>shrabat <i>-u -ou</i> dok.</p> <p>1. ● zhrabat', pozhrabávat' (zhrnúť dovedna)</p> <p>2. pohrabat' (urovnať na povrchu): <i>S. záhony</i> pohrabat' hriadky, záhony;</p> <p>shrabávat <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. zhrabávat', zhrabúvat'</p>
<p>zhyb, <i>-u</i> m.</p> <p>1. anat. kloub</p> <p>2. ● těl. shyb</p> <p>3. zříd. ohyb, ohbí</p>	<p>zhyb</p> <p>nezpracováno</p> <p>shyb <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● tel. zhyb</p>
<p>ziabnut', <i>-nam, -nú</i> nedok.</p> <p>1. ● čo zábntout: <i>nohy ziabnu</i></p> <p>2. přen. expr. živořit: <i>ziabne na malom plate</i></p>	<p>zábst zebe, zebou, zábl, zried. zábntout <i>-ne -nou, zábl</i> nedok.</p> <p>1. ● oziabať: <i>nohy mě zábly</i> nohy ma oziabali; <i>prsty zebou</i> prsty oziabajú; neos. <i>zebe ho (do nohou)</i> oziaba ho v nohy; <i>zebe ji</i> oziaba ju; <i>zebe mě to v nehty</i> oziaba ma na nechty (v nechty), <i>zachádza mi za nechty</i>; <i>mráz mě zebe</i> oziaba ma od mrazu; přen. <i>ten pohled zebe v duši</i> ten pohľad oziaba (mrazí) v duši</p>

<p>zima, -y, 2. mn. <i>zím</i> ž.</p> <p>1. ● zima (chlad) <i>triasť sa z-ou</i>, od z-y trásť se, jektat se z-ou; z. <i>ho drví, mrví, drgľuje</i> z. ho mele, zoztrásá, rozklepává; (roční doba) <i>suchá</i> z.</p> <p>2. hovor. horečka, zimnice</p> <p>3. zastar. rok: <i>chodil dve zimy do školy</i></p>	<p>zima¹ prísl. v přísudku</p> <p>1. ● zima: <i>k ránu bylo ve stanu z. nad ránom bolo v stane zima</i></p> <p>zima² -y ž.</p> <p>1. ● zima (v rozlič. význ.): <i>od jara do z-y od jari do zimy; trásť se, tetelit se z-ou triasť sa, drgľovať sa od zimy</i> ◇ z. <i>leze za nehty</i> zima sa tlačí, tisne, zachádza za nechty; <i>prijde čas, že se zeptá z., cos dělal v létě</i> príde čas, že sa ťa zima opýta, čo si robil v lete;</p> <p>zimička -y ž. zdrob.</p> <p>1. expr. zimička</p>
<p>zimnica, -e, 2. mn. <i>-níc</i> ž.</p> <p>1. ● zimnice: z. <i>ho drví, trasie, lomcuje jím</i>; lék. <i>žltá</i> z. žlutá z.</p> <p>2. mrazení, husí kůže: <i>ako na to pomyslí, z. mu preskakuje po chrbte</i> jak ... m. mu přebíhá v zádech, naskakuje mu husí kůže</p>	<p>zimnice -e ž.</p> <p>1. ● zimnica, triaška: <i>lomcuje jí z. lomcuje ňou zimnica, triaška; lek. žlutá z. žltá zimnica; pren. z. příprav, pochybností</i> triaška příprav, pochybností</p>
<p>zimný příd.</p> <p>1. ● zimní</p> <p>2. nář. studený;</p> <p>zimno přísl.</p> <p>1. nář. studeno</p>	<p>zimní příd.</p> <p>1. ● zimný: z. <i>plášť zimný kabát; z. měsíce zimné mesiace; z. jablka zimné jablká;</i></p> <p>zimně přísl.</p> <p>1. zimne: <i>být už z. oblečen byť už zimne oblečený</i> (na zimu)</p>
<p>zjednat', -ám, -ajú dok.</p> <p>1. ● <i>koho, čo sjednat, najmout: z. (si) sluhu ku koňom</i></p> <p>2. sjednat: <i>koho kam</i> (dohodnout se o podmínkách) <i>otec ma zjednal k susedovi</i></p>	<p>zjednat -ám -ají dok.</p> <p>1. ● najat': z. <i>zedníky najat' murárov; z. (si) někoho na úklid najat' (si) niekoho na riadenie, upratovanie</i></p> <p>2. zaistiť, získať: z. <i>pořádek zaistiť</i></p>

<p><i>za kočiša ... k susedovi za kočiho</i></p> <p>3. usmlouvat: <i>20 korún zjednal z ceny;</i></p> <p>nedok. zjednávat', -am, -ajú</p> <p>1. ●● zjednávat, najímat</p> <p>2. sjednávat</p> <p>3. usmlouvat</p> <p>zjednat' sa</p> <p>1. dát se najmout, jít do služby: <i>zjednal sa k susedovi</i></p> <p>2. dohodnout se s kým (o ceně): <i>zjednajte sa, viac vám nikto nedá</i></p> <p>3. usmlouvat: <i>zjednaj sa, nedaj tol'ko</i></p>	<p>poriadok; z. <i>si něčí přízeň, respekt</i></p> <p>získat' si žičlivost', rešpekt niekoho ◇</p> <p>ob. <i>dělat něco jako zjednaný</i> robiť dačo ako najatý (horlivo); (rozliš od sjednat);</p> <p>zjednávat -ám -ají nedok.</p> <p>1. ●● najímat'</p> <p>2. zaist'ovať', získavať' (rozliš od sjednávat)</p>
<p>zježít' sa, -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● zježít se: <i>vlasy sa mu zježili</i></p> <p>2. expr. (nazlobit se) <i>naježít se, zježít se</i></p> <p>zježít'</p> <p>1. zježít</p>	<p>zježít se -í -í dok.</p> <p>1. ● naježít' sa, zježít' sa: <i>srst se kočce zježila srst' sa mačke naježila; hrúzou se mu zježily vlasy</i> od hrôzy sa mu zježili vlasy, od hrôzy mu vlasy dupkom stali</p>
<p>zľahnúť¹, -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● (porodit) slehnout</p> <p>zľahnúť², -nem, -nú dok.</p> <p>1. (o obilí) polehnout</p>	<p>slehnout -nu -nou -hl dok.</p> <p>1. ● trocha zastar. (<i>zried. koho</i>) <i>zľahnúť' (s kým): nemohla s. nemohla zľahnúť'; s. druhé děvče zľahnúť' s druhým dievčaťom</i> (porodit' druhé dievča)</p>
<p>zle, 2. st. <i>horšie</i> přísl.</p> <p>1. zle, špatně: (bídňě) <i>mať sa z. mít se z.; zle sa mu vodí</i> zle se mu vede ◇ <i>zle to vypálilo</i> zle to dopadlo; <i>zle obist'</i> zle pochodit'; (nepříznivě) <i>bude z ním zle</i> ◇ <i>zle mu to padlo</i> nemile se ho to dotklo; (nedostatečně) <i>zle som rozumel</i> ◇ <i>hlúpy zle kúpi;</i> (namáhavě) <i>zle sa chodí;</i> neos. <i>prišlo mu zle (od žalúdka);</i> (křiky, hněvy) <i>z toho</i></p>	<p>zle 2. st. <i>hůře, hůř</i> přísl.</p> <p>1. zle: <i>nakládat z. se zajatci</i> zaobcházat' zle so zajatci; <i>vede se mu z. vodí sa mu zle;</i> v přísudku: <i>je jí, udělalo se jí z. (od žaludku, u srdce)</i> je jej, přišlo jej zle (od žalúdka, pri srdci); <i>je z. o chléb</i> je ťažko, je bieda o chlieb; <i>je s ním z. je s ním zle</i></p> <p>2. expr. velmi, hrozne: <i>vichřice z. řádila</i></p>

<p><i>bude zle</i>; ve spojení <i>zle a zle, zle-nedobre</i> velmi zle ◇ <i>bolo, ide byť na koho zle-nedobre</i> byl, bude velmi plísněn, hubovalo se na koho</p>	<p>víchrica hrozne vyčíňala, zúrila ◇ <i>nikdy nebylo tak z., aby nebylo zase dobre</i> za zlým vždy dobré chodí; nijaké nešťastie večne netrvalo</p>
<p>zlízať, <i>zližem, zližú</i> dok.</p> <p>1. ● slízať</p> <p>2. přen. expr. (utržit) slíznout: z. <i>pár posmeškov; ja všetko zližem</i> všechno vyližu já (na mne se to sveze)</p>	<p>slízať¹ <i>-žu/zám -žou/-zají</i> dok.</p> <p>1. ● zlízať, olízať: s. z <i>koláče povidla</i> zlízať z koláča lekvár; <i>pes mu slízal ruku</i> pes mu olízal ruku;</p> <p>slízaváť <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. zlízaváť</p> <p>slézať, hovor. slízat2 <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. zliezať: s. z <i>žebříku</i> zliezať z rebríka; přen. <i>teplota slézá jen pomalu</i> teplota klesá iba pomaly; hovor. <i>vlasy mu slézajú</i> vlasy mu lezú, vypadávajú</p>
<p>zložiť, <i>-ím, -ia</i> dok.</p> <p>zložiť sa</p> <p>1. ● složiť se (učinit sbírku) z. <i>sa na koho, na čo</i>; (položit se) <i>firma sa zložila</i></p> <p>2. odložit (oděv): <i>zlož sa!</i> odlož!</p> <p>3. ubytovat se: <i>v hoteli sa zložil</i></p> <p>zložiť si</p> <p>1. odložit si (oděv): <i>zlož si kabát</i> odlož si...</p>	<p>složiť se <i>-ím -í</i> dok.</p> <p>1. klesnúť, zviezť sa, zložiť sa: s. <i>se do kresla</i> zviezť sa do kresla</p> <p>2. hovor. expr. zosypať sa: <i>prepracoval se a pak se složil</i> prepracoval sa a potom sa zosypal, a potom ho zoťalo,</p> <p>3. ● zložiť sa, poskladať sa: s. <i>se na dárek</i> zložiť sa na darček</p>
<p>zlúbať, <i>-am, -ajú</i> dok. Bás.</p> <p>1. ● <i>koho, čo</i> zlíbat</p> <p>2. <i>čo komu</i> slíbat</p>	<p>zlíbat <i>-ám -ají</i> dok.</p> <p>1. ● vybozkávať: z. <i>někomu tváře</i> vybozkávať <i>dakomu líca</i> (rozliš od slíbat)</p>
<p>zmáčať, <i>-am, -ajú</i> dok.</p> <p>1. smáčet: z. <i>slzami</i></p> <p>2. ● zmáčet (důkladně): <i>prišiel celý zmáčaný</i></p>	<p>zmáčet <i>-ím -ejí</i> dok.</p> <p>1. ● zamočiť, premočiť, premáčať: v <i>mokrú trávu</i> si zmácel boty v mokrej tráve si premočil topánky</p>
<p>zmárniť, <i>-im, -ia</i> dok.</p>	<p>zmarniť <i>-ím -í</i> dok.</p>

<p>1. ● promarnit, ob. zmarnit: z. čas, peniaze ... peníze</p> <p>2. <i>koho</i> (usmrtil) zahubit, ob. zmarnit:</p> <p>3. expr. čo zničiť, zmarnit ob.: z. šaty</p> <p>zmárniť sa</p> <p>1. (usmrtil se) zahubit se</p>	<p>1. ● kniž. zmárniť: z. peníze zmárniť peniaze; <i>zmarněná léta</i> premárnené, premrhané roky</p>
<p>zmlieť, zmeliem, zmelú dok.</p> <p>1. semlít: z. zrno</p> <p>zmlieť sa</p> <p>1. expr. (přihodit se) semlít se</p> <p>2. skutálet se: <i>zomlel sa zo stráne</i></p>	<p>zmlít zmelu, zmelou dok.</p> <p>1. ob. expr. zrúbat, zrebit: <i>já tě zmelu!</i> tak ťa zrúbem, tak ťa zrebrím!</p>
<p>zmocnenie, -ia s.</p> <p>1. ● (plná moc) zmocnění</p> <p>2. zesílení, zmohutnění</p>	<p>zmocnění -í s.</p> <p>1. ● zmocnenie, splnomocnenie, plná moc: <i>dostat, mít z. něco vykonat</i> dostať, mať splnomocnenie niečo urobiť</p>
<p>zmordovať, -ujem, -ujú dok.</p> <p>1. hovor. expr. <i>koho</i> utýrat, zmordovat</p> <p>2. zamordovat, zmordovat</p>	<p>zmordovat</p> <p>nezpracováno</p>
<p>znak¹ -u m.</p> <p>1. ● znak: <i>grafický, vodný z.; jazykový znak, výsostný z.</i></p> <p>2. ● (svědectví něčeho) známka: <i>je to z. dobrej výchovy</i> ◇ <i>ani z-u nebolo po ňom</i> ani stopy nebylo po něm</p> <p>3. (projev něčeho) znamení: <i>to je dobrý (zlý) znak</i> ◇ <i>na z. úcty, vd'aky</i> jako projev (výraz) úcty, vděčnosti</p> <p>znak², -u m.</p> <p>1. znak: <i>ležat' na znaku</i> ◇ <i>byť hore z-om</i> být vzhůru bradou (mrtev)</p>	<p>znak¹ -u m.</p> <p>1. ● znak (v rozlič. význ.): <i>toto chování je z-em duševní poruchy</i> toto správanie je znakom duševnej poruchy; <i>dominantní z.</i> dominantný znak: štat. <i>kvalitativní z.</i> kvalitativný znak; mat. z. <i>rovnosti, sčítání, odčítání</i> znamienko rovnosti, sčítovania, odčítovania; lingv. <i>jazykový z.</i> jazykový znak; voj. <i>volací z-y</i> volacie značky; <i>sekyra, z. řezníků</i> sekera, znak (erb) mäsiarov; <i>státní z.</i> štátny znak;</p> <p>znakový¹ prid.</p> <p>1. znakový;</p>

	<p>znakovost -i ž.</p> <p>1. znakovosť</p> <p>znak² -u m.</p> <p>1. šport. znak (štýl v plávaní);</p> <p>znakový² príd.</p> <p>1. znakový</p>
<p>známosť, -i ž.</p> <p>1. ● známosť: (vedomí) <i>uviesť, vojsť do z-i</i> ve z. uvést, vejít ve z. ◇ <i>dávať na z. ...</i> na vedomí; <i>brať na z.</i> brát na vedomí; (styky) <i>mať z-i; dostať niečo po z-i ...</i> ze z-i; <i>nadpriať, nadviazať z.</i> navázat z. ◇ <i>dať sa, dávať sa do z-i komu</i> hlásiť se ke komu jako známý; <i>mať, urobiť si z.</i> mít, udělat si z. (za účelem sňatku)</p> <p>2. poněk. zast. znalost: z. <i>jazyka</i></p>	<p>známosť -i ž.</p> <p>1. ● známosť (v rozlič. význ.): <i>vešlo ve z., že...</i> stalo sa známym, prišlo na známosť, že...; <i>uvést (zprávu, názory) ve z. dať (správu, názory) na známosť</i> (zverejniť); <i>mít z-i mať známosťi; navazovat nové z-i nadvázovať nové známosťi; udělat něco ze z-i urobiť niečo po známosťi; mít vážnou z. mať vážnu známosť</i></p>
<p>zobrať -beriem, -berú dok.</p> <p>1. sebrat</p> <p>zobrať sa</p> <p>1. ● sebrat se</p> <p>2. (o svatbě) vzít se</p>	<p>sebrat se -beru -berou dok. hovor.</p> <p>1. ● <i>pozbierať sa, zviechať sa, zobrať sa: nemocný se brzy úplně sebral</i> chorý sa chytró pozbieral, zviechal, zobral; <i>tráva se pěkně sebrala</i> tráva sa pekne zobrala; <i>s. se z rány osudu</i> pozbierať sa, spamätať sa z úderu osudu; <i>konečně se sebral k odpovědi</i> konečne sa vzmohol na odpoveď</p> <p>2. <i>nazbierať sa, zozbierať sa (zhnisať): rozbité koleno se mu sebralo</i> rozbité koleno sa mu zozbieralo</p>
<p>zodpovedať¹, -ám -ajú nedok.</p> <p>1. čomu odpovídat</p> <p>2. čomu, komu vyhovovat</p>	<p>zodpovědět -vím -vědí dok.</p> <p>1. ● zodpovedať, odpovedať: z. <i>otázky</i> odpovedať na otázky, zodpovedať otázky; <i>nezodpovězené dotazy</i></p>

<p>zodpovedat², -ám, -ajú nedok.</p> <p>1. ●● <i>za čo, za koho</i> zodpovedat</p> <p>2. <i>čomu</i> odpovídat</p> <p>zodpovedat³, -poviem, -povedia dok.</p> <p>1. ● <i>čo</i> zodpovedeť</p>	<p>nezodpovedané dopyty, otázky; z. <i>korespondenci</i> vybaviť korešpondenciu; z. <i>dotazník</i> vyplniť dotazník; <i>zodpovědění problémů</i> vyriešenie problémov</p> <p>2. ●● (co; co před kým, čím) zodpovedať, zodpovedať sa (za čo, za koho): z. <i>(si) své jednání</i> zodpovedať sa za svoje konanie; <i>to si všechno zodpovíte</i> za to všetko (sa) zodpoviete;</p> <p>zodpovídat -ám -ají nedok.</p> <p>1. zodpovedať</p>
<p>zodrat², -deriem, -derú dok.</p> <p>1. ● rozedrat, opotrebovat: z. <i>šaty</i> unosit šaty; z. <i>podrážky</i> rozbít ...; z. <i>si oči</i> ◇ <i>to som ja už dávno v krpcoch</i> <i>zodral</i> to já již dávno znám, to je známá věc; z. <i>si nohy po kolená</i> uchodit si nohy; z. <i>si ruky po lakte</i> upracovat si ruce po lokty</p> <p>2. expr. <i>koho</i> udříť</p> <p>3. <i>čo z čoho</i> sedříť;</p> <p>nedok. zodierat¹, -am, -ajú</p> <p>1. opotrebovať ◇ z. <i>si ruky po lakte</i> upracovávať si ruce ...</p> <p>zodrat' sa</p> <p>1. opotrebovať se</p> <p>2. expr. zedříť se, udříť se: z. <i>sa robotou, v robote</i> z. se, u. se prací;</p> <p>nedok. zodierat' sa¹</p> <p>1. ničit se (namáhavou prací, užíváním)</p>	<p>zedrat <i>zderu, zderou</i> dok.</p> <p>1. ● zodrat': z. <i>boty, košili</i> zodrat' topánky, košeľu; <i>do krve zedrané ruce</i> do krvi zodrané ruky</p>
<p>zohnút², -nem, -nú dok.</p>	<p>sehnout -hnu -hnou dok.</p>

<p>1. (sklonit) sehnout: z. <i>hlavu</i> ◇ z. <i>šiju</i> sklonit šiji (poddat se); expr. nezohne skoro oka nezamhouří ...</p> <p>2. ● ohnout: z. <i>strom, prst</i> ◇ neos. v <i>kolenách ho zohlo</i> podlomil se v kolenou; z. <i>decko cez kolená</i> ohnout, přehnout dítě přes koleno; nedok. zohýnat', i zohýbat', -am, -ajú</p> <p>1. shýbat, ohýbat ◇ <i>zohýnat' pred niekým chrbát</i> ... hřbet; <i>zohýnaj ma, mamko, dokial' som ja Janko; ked' ja budem Jano, nezohneš ma, mamó</i> (přísl.) mladý strom se nejlépe ohýbá</p> <p>3. expr. přehánět, překrucovat pravdu</p> <p>zohnút' sa</p> <p>1. sehnout se, shýbnout se: <i>zohol sa a zdvihol papier</i> shýbl se a zvedl papír</p> <p>2. ●● ohnout se: <i>strom sa zohol</i> ◇ <i>je vo dva konce zohnutý</i> je celý ohnutý; nedok. zohýnat' sa i zohýbat' sa</p> <p>1. shýbat se</p> <p>2. ohýbat se</p>	<p>1. ● zohnút': <i>jablka sehnula větev až k zemi</i> jablká zohli konár až na zem; <i>stáří je sehnulo</i> staroba ich zohla</p> <p>sehnout se -hnu -hnou dok.</p> <p>1. ●● zohnút' sa: <i>sehlá šije</i> zohnutá šija</p>
<p>zornica, -e 2. mn. <i>-níc</i> i zornička, -y, 2. mn. <i>-čiek</i> ž.</p> <p>1. ● anat. zornice, zornička</p> <p>2. jitřenka</p>	<p>zornice -e, zornička -y ž.</p> <p>1. ● anat. zrenica, zrenička ◇ <i>střežit něco jako z-i svého oka</i> strážit', chránit' niečo ako zrenicu oka;</p> <p>zornicový, zorničkový příd.</p> <p>1. zrenicový, zreničkový</p>
<p>zosadnúť, -nem, -nú dok.</p> <p>1. ● (s koně, vozu) sesednout</p> <p>2. (z vlaku) vystoupit</p> <p>3. (o letadle) přistát;</p>	<p>sesednout -nu -nou -dl dok.</p> <p>1. ● zosadnúť: <i>s. z vozu</i> zosadnúť z voza</p> <p>sesednout se -ne -nou -dl dok.</p>

<p>nedok. zosadať, -ám, -ajú</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sesedať 2. vystupovať 3. pristávať <p>zosadnúť sa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sesednúť sa; <p>nedok. zosadať sa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sesedať sa: z. <i>sa tesnejšie</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. posadať si, pousádzať sa, sadnúť si jeden vedľa druhého: <i>sesedli se kolem stolu k večeri</i> pousádzali sa, posadali si okolo stola k večeri 2. sadnúť: <i>púda se po deštích sesedla</i> pôda po dažďoch sadla, kľakla
<p>zostrihať, -ám, -ajú i zostrihnúť, -nem, -nú dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● (upraviť) pristrihnúť: z. <i>vlasy na rovnakú dĺžku ... na stejnou délku</i> 2. (zkrátiť) sestrihať: z. <i>film, článok</i> 3. jen zostrihnúť vystrihnúť: z. <i>šaty</i>; <p>nedok. zostrihávať, -am, -ajú i</p> <p>zostrihovať, -ujem, -ujú</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● pristrihovať 2. sestrihovať 3. vystrihovať 	<p>sestrihať, sestrihat -ám -ají dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● zostrihať: <i>s. trávnik zostrihať trávnik; vlasy sestrihané do ježka</i> vlasy zostrihnuté na ježka; <p>sestrihávať -ám -ají nedok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ●● zostrihávať, zostrihať
<p>zradit', -ím, -ia dok. <i>koho, čo</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● zradit': (spáchať zradu) z. <i>národ; z. svedomie</i> 2. zradit', prozradit': <i>nikoho sme nezradili</i>; <p>nedok. zrádzať, -am, -ajú</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zrazovať 2. prozrazovať 	<p>zradit -ím -í dok.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● zradit' ◇ <i>podvod a klam zradí se sám</i> lož má krátke nohy
<p>zrenie¹, -ia s.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zraní: umelecké z. <p>zrenie², -ia s.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (nazíraní) kniž. zření: <i>mystické z.</i> 2. ● zastar. zření, zřetel: <i>obrátiť z. na</i> 	<p>zření -í s.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ● kniž. zřetel', ohľad: <i>bez z. k času bez zřetel'a, bez ohľadu na čas</i>

<p><i>niečo; mať z. na niečo mít z. k něčemu</i></p>	
<p>zriecť sa, zrečiem, zrečú dok.</p> <p>1. ● <i>čoho, koho</i> zřici se</p> <p>2. nář. <i>na čo</i> vymluvit se nač</p>	<p>zřeknout se, zřici se, zřít se <i>-nu -nou -kl</i> dok.</p> <p>1. ● <i>zriecť sa, zrieknuť sa, vzdat' sa</i>: z. <i>se dědičství</i> zriecť sa dedičstva;</p> <p>zříkat se <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. <i>zriekat' sa, vzdávat' sa</i></p>
<p>zrieknuť sa¹, -nem, -nu dok.</p> <p>1. ● zřeknout se</p> <p>zrieknuť sa², -nem, -nu dok.</p> <p>1. <i>s kým</i> dohovořit se</p> <p>2. <i>proti komu, proti čomu</i> spiknout se</p>	<p>zřeknout se, zřici se, zřít se <i>-nu -nou -kl</i> dok.</p> <p>1. ● <i>zriecť sa, zrieknuť sa, vzdat' sa</i>: z. <i>de dědičství</i> zriecť sa dedičstva;</p> <p>zříkat se <i>-ám -ají</i> nedok.</p> <p>1. <i>zriekat' sa, vzdávat' sa</i></p>
<p>zriet¹, zreje, zrejú nedok.</p> <p>1. zrát: <i>ovocie zreje</i>; pren. <i>myšlienky zrejú</i></p> <p>zriet², zriem, zrú nedok.</p> <p>1. ● (vidět) kniž. Zřít</p> <p>zriet' sa</p> <p>1. hovor. <i>o koho, o čo</i> (všimat si) starat se o koho, oč: <i>nezrel sa oň</i> nestaral se o něj; <i>keby si sa bola o to zrela</i> kdyby ses byla o to starala ...</p>	<p>zřít zřím, zří, zřel nedok. kniž.</p> <p>1. ● <i>vidieť</i>: <i>v dálce zřím člověka</i> v dial'ke vidím člověka; <i>v duchu zřím před sebou matku</i> v duchu vidím před sebou matku</p> <p>2. <i>pozerať sa, dívať sa</i>: z. <i>z okna ven</i> <i>pozerať sa</i> z okna</p> <p>3. zried. <i>dbať, starať sa</i>: <i>na lidi a jejich potreby málo zřel</i> málo dbal, málo sa staral o l'udí a ich potreby ◊ z. <i>v tvář smrti stát' zoči-voči smrti, hľadieť smrti do tváře</i></p>
<p>zrovna přísl.</p> <p>1. zastar. přímo, zrovna: z. <i>ako diabol</i>; z. <i>svätec</i>; z. <i>sa mi vysmial</i></p> <p>2. ● <i>právě</i>, zrovna: z. <i>tak</i>; <i>bude z. obed</i></p>	<p>zrovna¹ přísl.</p> <p>1. hovor. <i>právě</i>: <i>je tomu z. pět let</i> je to právě pět roků; z. <i>nemám nic na práci</i> právě nemám čo robiť</p> <p>zrovna² čast. hovor.</p> <p>1. ● <i>právě, akurát, just</i>: z. <i>takový právě, akurát, just taký</i>; a z. <i>tam půjdu!</i> a právě tam půjdem!</p>

	<p>2. skoro, takmer, bezmála, priam: z. <i>se ho lekla</i> skoro sa ho zľakla; z. <i>sibiřská zima</i> takmer sibiřská zima; <i>nevypadá z. dobre</i> nevyzerá priam dobre; <i>to je z. skandál</i> to je priam škandál</p> <p>3. iba, práve: <i>té látky je na sukni tak z. tej látky je práve na (jednu) sukňu; dělal z. to nejnutenější</i> robil iba to najnevyhnutnejšie \diamond <i>to z.!</i> akurát to! (vôbec nie)</p>
<p>zrub, -a/-u dok.</p> <p>1. ● (stavení z osekaných klád) srub</p> <p>2. roubení u studně</p> <p>3. kláda (osekaná), srubovnice</p>	<p>srub -u m.</p> <p>1. ● zrub (domec zo zrubov),</p> <p>2. geol. geogr. klif, útes, bralo (na morskem brehu);</p> <p>srubový příd.</p> <p>1. zrubový: stav. <i>s-á stavba</i> zrubová stavba;</p> <p>srubek, sroubek -bku m.</p> <p>1. zdrob. zrubok, zrubček</p>
<p>zvářat', -am, -ajú dok.</p> <p>1. (o stavení) zbourat, zbořit, strhnout</p> <p>2. skácet (stromy): víchor zvářal stromy</p> <p>3. ● expr. (povalováním umačkat) uválet, zválet: z. <i>šaty</i></p> <p>zvářat' sa</p> <p>1. zbořit se</p> <p>2. skácet se, svalit se</p>	<p>zválet -ím -ejí dok.</p> <p>1. ● hovor. expr. zvářat', povářat': z. <i>postel zvářat' postel'</i>; <i>zvářená sukne</i> zvářaná sukňa</p>
<p>zvalit', -ím, -ia dok.</p> <p>1. ● svalit: z. <i>zo stola knihu</i>; z. <i>vinu na koho</i>; <i>nešťastie sa naň zvalilo</i></p> <p>2. povalit: víchor zvalil strom; z. <i>koho na zem, do vody</i></p> <p>3. ● zbourat, zbořit, strhnout: z. <i>dom</i>;</p>	<p>svalit -ím -í dok.</p> <p>1. ● zvalit': s. <i>židli zvalit'</i>, prevrhnúť stoličku; s. <i>zed' zrucať</i>, zvalit' múr; (uvalit') s. <i>na někoho podezření zvalit' na niekoho podozrenie</i>; s. <i>na někoho vinu přiřít</i> dakomu vinu; zvalit' na niekoho</p>

<p>2. <i>čo</i> sejmout, sundat; nedok. zvesovať, -ujem, -ujú 1. svěsovat</p>	<p>vták ovesil křídla; <i>jít se svěšenou hlavou</i> íst' so zvesenou, s ovesenou hlavou; <i>pes svěsil ocas</i> pes zvesil, spustil chvost 2. žel. s. <i>vozy zvesiť vozne</i>; svěšovat -uji -ují nedok. 1. vešať, opúšťať (hlavu); ZVESOVAŤ (vozne)</p>
<p>zvíjat' -am, -ajú nedok. zvíjat' sa 1. ● svíjet se: <i>had sa zvíja</i>; z. <i>sa od bolesti, bolest'ou</i> s. se bolestí 2. zastar. točit se: <i>meč sa v ruke zvíja</i></p>	<p>svíjet se -ím -ejí nedok. 1. ● zvíjat' sa: s. <i>se bolestí zvíjat' sa</i> od bolesti; s. <i>se smíchy prehýnať sa</i>, <i>prehýbať sa</i> od smiechu</p>
<p>zvodný příd. 1. ● svůdný 2. svodný: z. <i>kanál</i></p>	<p>svodný příd. 1. ● zvodný: s. <i>drát zvodný drôt</i>; vodohosp. s. <i>drén, příkop</i> zvodný drén, zvodná priekopa 2. kniž. súborný, súhrnný, zbraný (text, rukopis ap.)</p>
<p>zvolat', -ám, -ajú dok. 1. ● (zakřičet) zvolat 2. (sezvat) svolat: z. <i>zjazd</i> s. sjezd; nedok. zvolávat', -am, -ajú 1. zvolávat 2. svolávat</p>	<p>zvolat -ám -ají dok. 1. ● zvolat': z. <i>silným hlasem</i> zvolat' silným hlasom</p>
<p>zvoziť, -ím, -ia dok 1. ● <i>čo</i> svozit 2. expr. <i>koho</i> (zkritizovat) strhat <i>koho</i></p>	<p>svožit -ím -í dok. 1. ● zried. zvoziť, pozvážať: s. <i>obilí do sýpek</i> zvoziť, pozvážať obilie do sýpok</p>
<p>zvrát, -u m. 1. ● (náhlá změna) <i>zvrát</i>: <i>politický</i> z. 2. rčení, obrat: <i>ľudový</i> z.</p>	<p>zvrát -u m. 1. obrat, <i>zvrát</i>: <i>prudký</i> z. <i>hlavy</i> prudký obrat hlavy 2. ● <i>zvrát</i>, <i>prevrat</i>, obrat, <i>premena</i>: <i>politický</i> z. <i>politický prevrat</i>; z. <i>kvantity</i> v <i>kvalitu</i> zmena kvantity na kvalitu;</p>

	<p>zvrátový príd.</p> <p>1. obrátový, zvrátový šport.: <i>z-é kroky</i> obratové kroky (v krasokorčuľovaní)</p>
<p>zvrtnúť, <i>-nem, -nú</i> dok.</p> <p>1. čo otočiť: z. <i>hlavu</i>; pren. z. <i>reč</i></p> <p>2. ● (náhle zmeniť) Zvrtnout: ... <i>zvrtné doba</i></p> <p>3. zabočiť: <i>auto zvrtilo do ulice</i></p> <p>4. čo zatočiť čím: <i>dva razy zvrtol valašku nad hlavou</i> dvakrát zatočil valaškou...</p> <p>zvrtnúť sa</p> <p>1. ●● (náhle zmeniť) Zvrtnout se: <i>situácia sa zvrtila</i> ◇ <i>všetko sa (celá vec) sa zvrtné na tom, či...</i> všetchno (celá vec) závisí na tom, zda...; <i>na tom sa mnoho zvrtné</i> na tom mnoho závisí;</p> <p>2. otočiť se: z. <i>sa na opätku</i> o. se na podpatku</p> <p>3. obrátiť se: <i>zvrtol sa a odišiel</i>; <i>kam sa zvrtnéš?</i> kam se obrátíš?</p>	<p>zvrtnout <i>-nu -nou -tl/-tnul -tla</i> dok.</p> <p>1. vytknúť: z. <i>si nohu v kotníku vytknúť</i> si nohu v členku</p> <p>2. ● zvrtnúť: z. <i>něčí plány zvrtnúť</i> plány niekoho</p> <p>zvrtnout se <i>-ne -nou -tl/-tnul -tla</i> dok.</p> <p>1. vytknúť sa: <i>na kameni se mu zvrtila noha</i> na kameni si vytkol nohu</p> <p>2. ●● zvrtnúť sa: <i>všetchno se mi zvrtilo</i> všetko sa mi zvrtilo</p>
<p>zvyknúť, <i>-nem, -nú</i> dok.</p> <p>1. ● <i>koho, čo, na čo, na koho</i> zvyknout koho, co čemu, komu, nač, na koho</p> <p>2. s inf. mít ve zvyku, být zvyklý: <i>ja to tak zvyknem robiť</i> já to mám ve zvyku (jsem zvyklý) tak dělat</p> <p>zvyknúť si</p> <p>1. <i>na čo, na koho, kde</i> i ~ zvyknout si něčemu, někomu, nač, na koho i inf.</p>	<p>zvyknout <i>-nu -nou -kl</i> dok.</p> <p>1. ● (koho čemu, na koho, co) zvyknúť, privyknúť, navyknúť (koho na koho, čo): z. <i>žáky soustavné práci, na nového učitele</i> zvyknúť žiakov na sústavnú prácu, na nového učiteľa; <i>zvyknout (si)</i> (na koho, čo; komu čemu; co): z. <i>(si) na spolužáky, na nové prostředí</i> zvyknúť si na spolužiakov, na nové prostredie; <i>co sis sto zvykl?</i> na čo si sa to navykol?;</p>

	<p>zvykat, zvykat se -ám -ají nedok. 1. zvykat', privykat', navykat' (si)</p>
<p>zvýšit', -im, ia dok. 1. ● (zvednout) zvýšit: z. <i>plot</i>; z. <i>plat</i>; z. <i>hlas</i> 2. (zůstat jako zbytek) zbýt: <i>zvýšili mi dve koruny</i> 3. zastar. uspořít: <i>peniaze, čo v službe zvýšila</i>; nedok. zvyšovat', -ujem, -ujú 1. ●● zvyšovat 2. zbývat</p> <p>zvýšit' sa 1. (zvednout se) zvýšit se; nedok. zvyšovat' sa 1. zvyšovat se</p>	<p>zvýšit -ím -í dok. 1. ● zvýšit': z. <i>násep, zed'</i> zvýšit' násyp, múr; z. <i>dohled</i> zvýšit' dozor; z. v <i>rozčilení hlas</i> zvýšit' v rozčúlení hlas; hud. z. <i>tón</i> zvýšit' tón; zvyšovat -uji -ují nedok. 1. ●● zvyšovat'</p>

Ž

Slovensko-český slovník	Česko-slovenský slovník
<p>žabiareň, <i>-rne</i>, 2. mn. <i>-rní ž.</i></p> <p>1. (místo, kde jsou žáby) žabárna</p> <p>2. (studená místnost) psinec</p>	<p>žabárna <i>-y ž.</i></p> <p>1. odb. žabiareň (na chov laboratorních žiab)</p> <p>2. ob. expr. blchársky, trochársky podnik; trochárske pomery: <i>já už v té ž-ě déle nezůstanu</i> ja už v takom(to) blchárskom podniku dlhšie neostanem</p>
<p>žabinec, <i>-nca</i> m.</p> <p>1. bot. žabinec</p> <p>2. zříd. (místo, kde žijí žáby) žabárna</p>	<p>žabinec <i>-nce</i> m.</p> <p>neodb. žabinec, žabie perinky</p>
<p>žalobný příd.</p> <p>1. ● (týkající se žaloby) žalobní: <i>ž-é právo</i></p> <p>2. žalobný: (obžalovací) <i>ž. spis</i>; (žalostný) <i>ž. plač</i></p> <p>3. pejor.(kdo rád dělá žalobníčka) žalobnický; <i>ž. chlapec</i>;</p> <p>žalobne přísl. (žalostně) žalobně</p>	<p>žalobní, žalobný příd.</p> <p>1. ● žalobný; obžalobný: <i>ž. spis</i> obžalobný spis; práv. <i>ž. návrh</i> žalobný návrh</p> <p>2. iba <i>žalobný</i> zried. žalobný, žalující: <i>ž. hlas zvonu</i> žalující hlas zvonu</p>
<p>žblnk¹ cit.</p> <p>1. ● žblunk, žbluňk (zvuk při pádu do vody)</p> <p>žblnk², <i>-u</i> m.</p> <p>1. bás. žblunkot, žbluňkot</p>	<p>žbluňk, žblunk cit.</p> <p>1. ● žblnk; čl'up: <i>žáby ž. do rybníka</i> žaby žblnk, čl'up, čl'ups do rybníka</p>
<p>železnica, <i>-e</i>, 2. mn. <i>-níc ž.</i></p> <p>1. ● (železná dráha) železnice</p> <p>2. vlak: <i>cestovať po železnici...</i> vlakem;</p> <p>železnička, <i>-y</i>, 2.mn. <i>-čiek ž.</i> zdrob. vláček</p>	<p>železnice, <i>-e ž.</i></p> <p>1. ● železnice: <i>být zaměstnán u ž.</i> být zamestnaný při železnici, na železnici: <i>důlní ž.</i> banská železnice</p>
<p>železník¹, <i>-a</i>, 1. mn. <i>-ci</i> m. zastar.</p> <p>1. (obchodník se železem) železník, železář</p> <p>železník², <i>-a</i>, m. bot.</p> <p>1. ● železník</p>	<p>železník, <i>-u</i> m.</p> <p>1. ● neodb. železník (Verbena)</p>

<p>žena, -y, 2.mn. <i>žien</i> ž.</p> <p>ženička, -y, 2. mn. <i>-čiek</i> ž. zdrob.</p> <p>1. ● i žienočka (malá žena, hypok. manželka) ženuška, žínka, ženka</p> <p>2. venkovská žena, tetka</p> <p>žienka, -y, 2. mn. <i>-nok</i> ž.</p> <p>1. ●● jen ve spoj. <i>lesná</i> ž. lesní žínka</p>	<p>žena, -y ž.</p> <p>ženička -y ž. zdrob. expr.</p> <p>1. ● žienka, ženička</p> <p>žínka¹ -y ž.</p> <p>1. ● zdrob. expr. ženička, žienka, žieňa: <i>mladá</i> ž. mladé žieňa</p> <p>2. ●● rozpráv. žienka: <i>vodní, lesní, divá</i> ž. vodná, lesná, divá žienka</p> <p>žínka² -y ž.</p> <p>1. frotírová rukavica, umyváčik</p>
<p>žiadať, -am, -ajú nedok.</p> <p>1. ● <i>čo od koho, koho o čo</i> žadat co od koho, na kom, po kom, koho zač, oč</p> <p>2. hovor. <i>čo, čoho</i> mít nedostatek, nedostávať se komu čeho, co: <i>žiada groša</i> nedostáva se mu peněz</p> <p>3. zříd. <i>čo komu přát: žiadal mu smrť;</i></p> <p>žiadavat', -am, -ajú</p> <p>1. ●● žádávat</p> <p>2. mívat nedostatek</p> <p>žiadať (si)</p> <p>1. žadat (si), přát si: <i>žiada si ho vidieť;</i></p> <p>nás. žiadavat' (si)</p> <p>1. žádávat (si)</p> <p>žiadavat' sa</p> <p>1. <i>komu</i> s inf. i <i>čoho</i> (pociťovat potřebu) chtít</p>	<p>žádat -ám -ají nedok.</p> <p>(<i>co od koho, na kom, po kom; koho zač, oč</i>)</p> <p>1. ● žiadať, pýtať (<i>čo od koho, koho o čo</i>): ž. <i>větší mzdu</i> žiadať vyššiu mzdu; <i>to od vás, na vás, po vás nemohu</i> ž. to od vás nemôžem žiadať; <i>nežádám to po tobě</i> nežiadam to od teba; ž. <i>za prominutí, o vysvětlení</i> žiadať, prosiť o prepáčenie, o vysvetlenie; <i>co žádáte za metr?</i> čo pýtate za meter?; ž. (<i>ženu</i>) <i>o ruku</i> žiadať, pýtať (ženu) o ruku</p> <p>2. kniž. vyžadovat', žiadať: <i>jak to zákon žádá</i> ako to vyžaduje zákon; <i>slušnost žádá uvolnit místo starším</i> slušnosť vyžaduje, patří sa uvoľniť miesto starším; <i>slušnost žádá, aby...</i> slušnosť vyžaduje, aby...; <i>vlast (si) žádá oběti</i> vlast' (si) žiada, vyžaduje obete;</p>

<p>se: <i>žiada sa mi spať</i> chce se mi spát; nás. žiadať sa 1. chtívať se</p>	<p>žádávat -ám -ají opak. 1. ●● žiadavať žádat si -ám -ají nedok. 1. kniž. žiadať si: <i>žadá si ho za manžela</i> žiada si ho za muža, za manžela ◇ ob. <i>nežádej si mē, nebo uvidíš!</i> potom si ma nežiadaj!</p>
<p>žiaľ¹, -u m. 1. ● žal ◇ <i>srdce mu puklo od žiaľu</i> ... žalem; <i>zapiť (zaliat'), zapíjať (zalievať)</i> ž. zapít (zalít), <i>zapijet (zalívat)</i> ž. žiaľ² prísl. 1. <i>komu koho líto: je mi ho ž.</i> je mi líto 2. ●● poněk. zastar. škoda, bohužel: ž., <i>že</i> <i>neprišiel</i> škoda, že neprišiel; ž., <i>nemôžem ísť</i> bohužel, nemohu jít</p>	<p>žal -u m. 1. ● kniž. žiaľ: <i>zemřít ž-em zomrieť</i> od žiaľu; ž. <i>nad uplynulým mládím žiaľ</i> za (stratenou) mladost'ou žel, želbohu, želbůh část. 1. ●● žiaľ, bohužiaľ: <i>nemohu vám ž.</i> <i>vyhovět</i> nemôžem vám žiaľ, bohužiaľ vyhovieť</p>
<p>žiarit', -im, -ia nedok. 1. ● zářit 2. opékat: <i>žiarený chlieb</i>; nás. -rievať, -<i>am</i>, -<i>ajú</i> ž. zářivat 2. opékávat</p>	<p>žářit -ím -í dok. 1. ● (v rozlič. význ.) (<i>ligotať sa, blyšťat' sa, skviet'</i> <i>sa</i>): <i>měsíc září</i> mesiac žiari; <i>brilianty</i> <i>září</i> brilianty žiaria; <i>červené květy září</i> červené kvety žiaria; odb. <i>škodlivé</i> <i>záření</i> škodlivé žiarenie; z. <i>štěstím</i> <i>žiarit'</i> od št'astia; <i>tvář září pýchou</i> na tvári žiari pýcha (z tváre žiari pýcha); v <i>očích mu zářila radost</i> z očí mu žiarila radost'</p>
<p>žinka, -y, 2. mn. -<i>niek</i> ž.</p>	<p>žínka¹ -y ž.</p>

<p>1. šňůra (např. na prádlo), provaz \diamond <i>dat' si ž-u na krk dát si provaz na krk;</i></p> <p>žinôčka, -y, 2. mn. -čok ž.</p> <p>1. zdrob. šňůrka (na prádlo)</p> <p>zříd. i žinčička², -y, 2. mn. -čiek ž.</p> <p>1. zdrob. expr. šňůrečka (na prádlo)</p>	<p>1. zdrob. expr. ženička, žienka, žieňa: <i>mladá ž. mladé žieňa</i></p> <p>2. rozpráv. žienka: <i>vodní, lesní, divá ž. vodná, lesná, divá žienka</i></p> <p>žíňka² -y ž.</p> <p>1. frotírová rukavica, umyváčik</p>
<p>žír, -u, 6. j. -e m. nář.</p> <p>1. tuk</p> <p>2. ● žír: (výkrm) <i>dobytok na žír;</i> (pastva vepřů na žaludech)</p>	<p>žír -u m.</p> <p>1. žer: les. ž. <i>zajíců žer zajacov</i> (obžieranie stromov)</p> <p>2. ● poľnohosp. kŕmenie, výkrm: <i>chov prasat na ž. chov prasiec na výkrm, na masť</i></p>
<p>žito, -a, 2. mn. <i>žit s.</i></p> <p>1. ● kraj. žito</p> <p>2. kraj. pšenice</p> <p>3. nář. <i>turecké ž. kukuřice;</i></p> <p>žitko, -a s. Zdrob.</p> <p>1. ●● expr. žitko, žítko, žitečko, žitíčko</p>	<p>žito -a s.</p> <p>1. ● raž; neodb. žito: bot. ž. <i>seté raž siata</i> (Secale cereale)</p> <p>\diamond expr. <i>byl bit jako ž. bili, mlátili ho jako žito; drali ho ako koňa; ob. expr. mít se jako prase v ž-ě mať sa ako prasa v žite; ako červík v syre; být zticha jako prase v ž-ě čušať ako voš pod chrastou;</i> expr. <i>hodit, házet flintu do ž-a hodiť, hádzať flintu do žita;</i></p> <p>žitko -a s. zdrob.</p> <p>1. ●● expr. žitko (neodb.)</p>
<p>živnost', -ti ž.</p> <p>1. ● (zaměstnání) živnost</p> <p>2. živobytí, obživa</p>	<p>živnost -i ž.</p> <p>1. ● star. živnost': <i>krejčovská ž. krajčírská živnost'</i>;</p>

<p>živnostenský príd. k 1</p> <p>živnostenský</p>	<p>živnostenský príd.</p> <p>1. živnostenský: star. ž. <i>list</i> živnostenský list</p>
<p>život¹, -a, m.</p> <p>1. ● život ◇ <i>položiť, dať, obetovať</i> ž. <i>za niečo, za niekoho; zaplatiť</i> ž-om; <i>dať niekomu</i> ž.; ž. <i>mu visí na vlásku (na nitke); ž. mu dohára</i> ž. <i>mu dohořívá; zachrániť si holý</i> ž.; <i>boj (prítelstvo, nepriateľstvo) na ž. a na smrť; plameň</i> ž-a; <i>strom</i> ž-a; <i>niť</i> ž-a; (aktivita) <i>prebudiť k ž-u; hlásiť sa, mať sa k ž-u</i> ... mít se k životu; (komplex činnosti živé bytosti) <i>to je jeho</i> ž. (věnuje se cele tomu); <i>otráviť komu</i> ž.; <i>zlomiť komu</i> ž.; (realita) <i>ľahký, ťažký život</i> ľahký, ťažký ž.; <i>krútňavy</i> ž-a <i>víry</i> ž-a; <i>zocelený</i> ž-om; <i>zložený</i> ž-om; <i>úder</i> ž-a, <i>škola</i> ž-a; <i>ujst' zo ž-a utéci ze</i> ž-a; (způsob) <i>aký</i> ž., <i>taká smrť jaký</i> ž., <i>taková smrť</i> (přísl.); <i>žobráciky, otrocký</i> ž.; (trvání) <i>čistota pol</i> ž-a ... <i>půl zdraví</i> (přísl.); <i>jeseň</i> ž-a <i>podzim</i> ž-a; ve spojeních <i>uviesť, uniesť, presadiť do ž-a</i> (např. návrh) <i>uvést, vnést, prosadiť v ž.</i></p> <p>živôtik¹, -a m.</p> <p>1. zдроб. živůtek</p> <p>život², -a, m.</p> <p>1. arch. (břicho) život ◇ <i>mať požehnaný</i> ž. <i>být v jiném (požehnaném) stavu</i></p>	<p>život¹ -a m.</p> <p>1. ● život: <i>nejeviť známky</i> ž-a <i>nejaviť</i> znaky života; <i>ztráty na ž-ech</i> straty na životoch ◇ ž. <i>mu dohořívá</i> život, <i>svieca</i> života <i>mu dohára; podzim</i> ž-a <i>jeseň</i> ž-a; <i>dát</i> ž. <i>v sázku</i> dať život do hry; <i>postaviť</i> život na váhu, na kocku; <i>riskovať</i> život; <i>to je o ž.</i> (tu) <i>ide o život</i>; expr. <i>psí</i> ž. <i>mrcha</i> život; <i>mít se k ž-u</i> <i>mať sa k životu, mať sa do života; loučiť se, účtovať se</i> ž-m <i>lúčiť sa, účtovať so</i> životom; <i>vzít si</i> ž. <i>vziať si</i> život; <i>sáhnout si na ž.</i> <i>siahnuť si na život</i>; <i>je stále jako bez</i> ž-a <i>je</i> (stále) ako bez života; <i>není to ani k ž-u, ani k smrti</i> to je bieda, ani žiť, ani umrieť; <i>vrhnout se do (víru)</i> ž-a <i>vrhnúť sa do (víru)</i> života; <i>uvést něco v ž.</i> <i>uviesť dačo do života; vejít v ž., vstoupit do ž-a</i> <i>vojsť, vstúpiť do života; vzbudit, vyvolat k ž-u</i> <i>zobudiť, privolať (späť) do života</i>;</p> <p>život² -u m.</p> <p>1. zastar. driek, vrch (na šatách): <i>šaty s krátkým</i> ž-m <i>šaty s krátkym driekom</i></p>
<p>životaschopný príd.</p> <p>1. ● životaschopný: <i>ž-é mlád'a; ž-á</i> <i>idea; ž. podnik</i></p>	<p>životaschopný príd.</p> <p>1. ● životaschopný;</p>

<p>2. šikovný: ž. <i>človek</i></p>	<p>životaschopnosť -i s. 1. životaschopnosť: biol. ž. <i>virú</i> životaschopnosť vírusov</p>
<p>žnivo, -a s. 1. žeň, úroda (obilí) 2. zastar. žeň, žatva</p>	<p>žnivo nepracováno</p>
<p>žobrák¹, -a, 1.mn. -ci m. 1. ● žebrák 2. e xpr. žebrák, mrzák: <i>je ž. na nohy</i> ◇ <i>ostať ž-om na celý život</i>;</p> <p>žobračka¹, -y 2. mn. -čok ž. 1. ●● žebračka; žobračka², -y, 2. mn. -čok ž. 1. hovor. chalupa pro žebračky</p> <p>žobračky příd. 1. žebračkový ◇ <i>ž-e peniaze</i>; <i>ž. život vyjsť</i>, <i>prísť</i>, <i>dostať sa na ž-u palicu</i> přijít, dostat se na ž-ou hůl; <i>ž-a kaša</i> kaše z krup a krve; žebračctvo, -a s. 1. žebračctví</p> <p>žobrák², -a, obyč. v mn. -y m. 1. hovor. (šmouha na zdi) kocour: <i>narobit' ž-</i> <i>y pri mazaní</i> nadělat kocoury při bílení</p>	<p>žebrák -a m. 1. ● žobrák: <i>otrhaný ž.</i> otrhaný žobrák; expr. <i>hotový, učiněný ž.</i> hotový žobrák; hrub. (nadávka) <i>ty ž-u jeden ty žobrák</i> akýsi; <i>ty žobrák jeden</i>; kart. slang. <i>hrát ž-</i> <i>a hrať žobračka</i> (betlu);</p> <p>žebračka¹ -y ž. 1. ●● žobračka; žebračka² -y ž. zastar. 1. chlebová polievka, zapražená polievka s chlebom 2. žobračka lavica (v kostole) 3. nár. žobračna (predsieň kostola)</p> <p>žebraček -čka m. 1. zдроб. žobraček</p>

<p>žranica, -e ž.</p> <p>1. ● hovor. žrádlo</p> <p>2. vulg. žranice, chlast, pitka, pijatyka</p>	<p>žranice -e ž.</p> <p>1. ● hrub., ob. expr. žranica</p>
<p>žrat', žeriem, žerú nedok.</p> <p>1. žrát (o zvířatech, vulg. o lidech): ◇ hovor. ž. <i>niekoho očami</i>; hovor. (o hmyzu) <i>vši ho žerú</i> ◇ <i>mrle ho žerú má roupy</i> (je neklidný); hovor. expr. (rozežírat) <i>hrdza žerie kov rez...</i>; <i>koho, čo</i> (trápit) <i>svedomie ho žerie</i>;</p> <p>nás. žrávat', -am, -ajú</p> <p>1. žrávat</p> <p>žrát' sa</p> <p>1. <i>o čo s kým</i> i ~ expr. přít se, svářit se, žrát se</p> <p>2. ● <i>s čím</i> (trápit se) sžírat se čím;</p> <p>nás. žrávat' sa</p> <p>1. hádávat se, svářivat se</p> <p>2. sžírávat se</p>	<p>žrát, žeru, žerou, žral nedok.</p> <p>1. žrat' (v rozlič. význ.): <i>prase přestalo ž.</i> prasa prestalo žrat'; hrub. (o fuďoch) <i>brambory on, milostpán, nežere zemiaky pán veľkomožný nechce</i> (žrat'); expr. <i>vojáky žraly vši vojaci žrali vši</i>; (spotrebovať) hovor. <i>auto moc žere auto veľa žerie</i>; (rozožierat') <i>rez žere kovy hrdza žerie kovy</i>; hovor. expr. <i>žralo ho, že...</i> žralo ho, dopekalo ho, že...; ž. <i>práci, vojnu byť celý pobláznený, divý do roboty, do vojenčiny</i> ◇ ob. <i>to by ani pes nežral</i> to iba za psom hodit'; na to sa vykašlat'; ob. expr. <i>to jsem ještě nežral!</i> to som teda (v živote) nežral!; vulg. <i>už ho červi žerou už ho červíky žerú</i>; hrub. <i>žereš jako prase žerieš ako sviňa</i>; ob. expr.: <i>žere z ruky žerie z ruky</i>; <i>on (mu) to (co mu napovídal) žere on to všetko zhltné (čo mu natáral)</i></p> <p>žrát se, žeru, žerou, žral nedok.</p> <p>1. ● hovor. expr. zožierat' sa, zhrýzat' sa, zjedat' sa: <i>tajně se žere</i> tajne sa zožiera, zhrýza, zjedá; ž. <i>se nenávisť, závisí, žárlivostí</i> zožierat' sa, zjedat' sa od nenávisť, od závisť, od žiarlivosti</p>
<p>žviakat', nář. i žiachat', -am, -ajú nedok.</p> <p>1. expr. žvýkat</p> <p>2. (o dobytku) přežvykovat, přežvýkávat</p>	<p>žvýkat -ám -ají nedok.</p> <p>1. žut', žuvat': ž. <i>kúrky žut', žuvat'</i> kôrky; ž. <i>tabák žut', žuvat'</i> tabak</p>